

ОБЩИНА ДРЯНОВО

ТОМ I - ОБЩ УСТРОЙСТВЕН ПЛАН НА ОБЩИНА ДРЯНОВО

ВЪЗЛОЖИТЕЛ: Община Дряново

ПОДПИС:

ИЗПЪЛНИТЕЛ: "ПРО КОНСУЛТ ДРЯНОВО" ДЗЗД

ПОДПИС:

ГЛ. ПРОЕКТАНТ: арх. инж. Николай Андреев

НОМЕР НА ПЪЛНА ПРОЕКТАНТСКА ПРАВОСПОСОБНОСТ: 06272

АВТОРСКИ КОЛЕКТИВ

Ръководител проект:	Инж. арх. Николай Андреев
Членове и екип:	
Недвижимо културно наследство	Арх. Тодор Даскалов
Селищна мрежа и устройство на територии	Арх. Ивайло Кирилов
Екология, Опазване на околната среда, Зелена система	Арх. Галина Стоянова
Социално-демографски анализи и прогнози	Инж. арх. Николай Андреев
Техническа инфраструктура и комуникационно-транспортни системи	Инж. Христо Делигинев
Водоснабдяване и канализация	Инж. Симеон Жеков
Електроснабдяване и съобщения	Инж. Мирослав Митрофанов
Географски информационни системи, Геодезия, Картография и Фотограметрия	Инж. Пламен Лилянов
Цифрова обработка, ГИС и пространствени анализи	Инж. Пламен Лилянов

ФИГУРИ	7
ТАБЛИЦИ	11
СПИСЪК ГРАФИЧНИ МАТЕРИАЛИ – ОУПО ДРЯНОВО	13
СЪКРАЩЕНИЯ	14
I. ВЪВЕДЕНИЕ ОУПО	16
II. ПОДХОД И МЕТОДОЛОГИЯ ЗА РАЗРАБОТВАНЕ НА ОУП	17
III. СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ И ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ	20
III. 1. Стратегическа цел	20
III. 2. Специфични цели.....	20
IV. ОБХВАТ И ВРЕМЕВИ ХОРИЗОНТ НА ОУПО ДРЯНОВО	21
V. ОБВЪРЗАНОСТ НА ОУПО С НАДНАЦИОНАЛНО И НАЦИОНАЛНИ СТРАТЕГИЧЕСКИ И ПРОГРАМНИ ДОКУМЕНТИ, С ПЛАНОВЕ И ПРОГРАМИ НА РЕГИОНАЛНО, ОБЛАСТНО И ОБЩИНСКО РАВНИЩЕ	22
VI. НОРМАТИВНА ХАРАКТЕРИСТИКА	26
VII. ДИАГНОЗА / СИТУАЦИОНЕН АНАЛИЗ	27
VII. 1. РЕГИОНАЛНА ХАРАКТЕРИСТИКА	27
VII. 1. 1. Местоположение на община Дряново и връзки със съседни територии	27
VII. 1. 2. Регионален контекст - пространствени, икономически, социални, културни, екологични, комуникационни и други проблеми	28
VII. 1. 3. Място на община Дряново в административно-териториалното делене.....	29
VII. 2. ИСТОРИКО-ГЕОГРАФСКО РАЗВИТИЕ – ОСОБЕНОСТИ В ПРОСТРАНСТВЕНОТО РАЗВИТИЕ	30
VII. 2. 1. ИСТОРИЧЕСКО РАЗВИТИЕ	30
VII. 2. 2. ПРИРОДО-ГЕОГРАФСКА ХАРАКТЕРИСТИКА	32
VII. 2. 2. 1. Физико-географско райониране и ландшафтни характеристики.....	32
VII. 2. 2. 2. Релеф.....	33
VII. 2. 2. 3. Климат	34
VII. 2. 2. 4. Полезни изкопаеми.....	35
VII. 2. 2. 5. Хидрографска мрежа.....	35
VII. 2. 2. 6. Почви	36
VII. 2. 2. 7. Растителен и животински свят	36
VII. 3. ЗАЩИТЕНИ ЗОНИ И ЗАЩИТЕНИ ТЕРИТОРИИ	37
VII. 3. 1. Защитени територии по Закона за защитените територии	37
VII. 3. 1. Защитени зони по Закона за биологичното разнообразие /„Натура 2000”/.....	39

VII. 4. ДЕМОГРАФСКА ХАРАКТЕРИСТИКА	40
VII. 4. 3. Възрастова структура	45
VII. 4. 4. Етническа структура.....	47
VII. 4. 5. Образователна структура	47
VII. 4. 6. Възпроизводствен процес	49
VII. 4. 7. Механично движение на населението	52
VII. 5. ИКОНОМИКА И ЗАЕТОСТ	54
VII. 5. 1. Регионални характеристики	54
VII. 5. 2. Земеделие.....	56
VII. 5. 2. 1. Растениевъдство.....	57
VII. 5. 2. 2. Животновъдство	57
VII. 5. 3. Горско стопанство	57
VII. 5. 4. Преработваща промишленост - община Дряново	58
VII. 5. 5. Туризм.....	58
VII. 5. 6. Инвестиционна активност	58
VII. 5.7. Заетост и безработица	66
VII. 6. СИСТЕМА ОБЩЕСТВЕНО ОБСЛУЖВАНЕ	76
VII. 6. 1. Здравеопазване.....	76
VII. 6. 2. Образование	83
VII. 6. 3. Култура	86
VII. 6. 4. Спорт.....	94
VII. 6. 5. Социални услуги.....	99
VII. 7. ПРОСТРАНСТВЕНО РАЗВИТИЕ	106
VII. 7. 1. СЕЛИЩНА СИСТЕМА	106
VII. 7. 1. 1. Йерархична система от населени места	106
VII. 7. 1. 2. Оси на урбанистично развитие.....	107
VII. 7. 1. 3. Пространствено разположение на населените места в селищната система на общината	108
VII. 7. 1. 4. Устройство и степен на изграденост на селищната структура, функционални системи и обзавеждане на територията по населени места	109
VII. 7. 2. СИСТЕМА ОБИТАВАНЕ	141
VII. 7. 2. 1. Обитаване и жилищна осигуреност	141
VII. 7. 3. СИСТЕМА НЕДВИЖИМО КУЛТУРНО НАСЛЕДСТВО	142
VII. 7. 3. 1. Анализ на културното наследство в община Дряново.....	142
VII. 7. 4. СИСТЕМА ОТДИХ И РЕКРЕАЦИЯ	160

VII. 7. 4. 1. Туризм.....	160
VII. 7. 4. 2. Места за настаняване, нощувки, туристи.....	167
VII. 7. 4. 3. Природни и културно-исторически потенциал на община Дряново за развитие на туризъм.....	168
VII. 7. 5. ЕКОЛОГИЧНО СЪСТОЯНИЕ	169
VII. 7. 6. ТРАНСПОРТНА ИНФРАСТРУКТУРА	176
VII. 7. 6. 1. Пътна инфраструктура.....	176
VII. 7. 6. 2. Транспортна достъпност и осигуреност на територията.....	178
VII. 7. 6. 3. Железопътен транспорт.....	179
VII. 7. 7. ИНЖЕНЕРНА ИНФРАСТРУКТУРА	180
VII. 7. 7. 1. Водоснабдяване и канализация.....	180
VII. 7. 7. 2. Енергийна система.....	184
VII. 7. 7. 3. Телекомуникационна инфраструктура.....	185
VII. 7. 7. 4. Депа за твърди битови отпадъци.....	186
VII. 7. 8. БАЛАНС НА ТЕРИТОРИЯТА	187
VII. 7. 9. СТРУКТУРА НА СОБСТВЕНОСТТА И ПЛАНОВА ОСИГУРЕНОСТ НА ОБЩИНАТА	188
VII. 7. 9. 1. Структура на собствеността.....	188
VIII. SWOT АНАЛИЗ	189
IX. ПРОГНОЗА ЗА СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКО И ПРОСТРАНСТВЕНО РАЗВИТИЕ	191
IX. 1. СОЦИАЛНО–ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ	191
IX. 1. 1. ДЕМОГРАФСКО РАЗВИТИЕ /песимистичен, оптимистичен, реалистичен/	191
IX. 1. 1. 1. Реалистичен вариант / I вариант /при хипотеза за конвергентност/.....	192
IX. 1. 2. ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ	194
IX. 1. 3. СИСТЕМА ОБЩЕСТВЕНО ОБСЛУЖВАНЕ	198
IX. 1. 3. 1. Развитие на социалната база.....	198
IX. 1. 3. 2. Образование.....	198
IX. 1. 3. 3. Здравеопазване.....	199
IX. 1. 3. 4. Култура.....	199
IX. 2. ПРОСТРАНСТВЕНО РАЗВИТИЕ	200
IX. 2. 1. СЕЛИЩНА СИСТЕМА	201
IX. 2. 2. СИСТЕМА ОБИТАВАНЕ	203
X. 2. 3. СИСТЕМА КУЛТУРНО НАСЛЕДСТВО	205
X. 2. 4. СИСТЕМА ОТДИХ И РЕКРЕАЦИЯ	205

IX. 2. 5. ЗЕЛЕНА СИСТЕМА	205
IX. 2. 6. ТРАНСПОРТНА ИНФРАСТРУКТУРА	207
IX. 2. 7. ИНЖЕНЕРНА ИНФРАСТРУКТУРА.....	207
IX. 2. 7. 1. Прогноза за развитието на електроснабдяването	207
IX. 2. 7. 2. Прогноза за развитието на ВиК системите.....	207
IX. 2. 8. БАЛАНС НА ТЕРИТОРИЯТА	208

Фигура 1. Място на ОУП в системата от документи за стратегическото планиране на пространственото развитие.....	23
Фигура 2. Статистически райони според класификацията на териториалните единици за статистически цели в България /NUTS 2/.....	30
Фигура 3. Тенденции в динамиката на населението в община Дряново за 2009-2013 г.	41
Фигура 4. Разпределение на населението по местоживееене (град и село) в община Дряново към 31.12.2013 г.....	42
Фигура 5. Динамиката на населението в гр. Дряново и селата в общината за периода 2009-2013 г.....	43
Фигура 6. Население в община Дряново по години (2009-2013 г.) и местоживееене (град/села).....	43
Фигура 7. Съотношение мъже-жени в община Дряново към 31.12.2013 г.	44
Фигура 8. Население в община Дряново по пол за 2009-2013 г.....	45
Фигура 9. Население по степен на завършено образование в община Дряново, град Дряново и селата към 01.02.2011 г.....	48
Фигура 10. Тенденции в промяна на населението в община Дряново и област Габрово за 2009-2013 г.	50
Фигура 11. Раждания в община Дряново и град Дряново за 2009-2013 г.	51
Фигура 12. Заселени и изселени лица в община Дряново за 2009-2013 г.	53
Фигура 13. Засети основни площи по собственост, ха.....	56
Фигура 14. Преки чуждестранни инвестиции в област Габрово за периода 2008-2012 г. (хил. евро).....	59
Фигура 15. Преки чуждестранни инвестиции в нефинансовия сектор към 31.12. за периода 2008 – 2012 г. за община Дряново (хил. евро)	60
Фигура 16. ПДМА по видове за периода 2009 – 2012 г. (хил.лв.).....	62
Фигура 17. РДМА г. в Община Дряново за периода 2008 -2012 г (хил.лв.).....	62
Фигура 18. РДМА по видове в Община Дряново за периода 2008 - 2012 г. (хил.лв.) ...	63
Фигура 19. Равнище на разходите за придобиване на дълготрайни материални активи на човек от населението на област Габрово и община Дряново за периода 2008 – 2012 г.....	64
Фигура 20. Динамика на населението в под трудоспособна възраст, трудоспособна възраст и над трудоспособна възраст в община Дряново за периода 2009 – 2013 г.	69
Фигура 21. Динамика на безработица в община Дряново, област Габрово и общо за страната за периода 2009-2013 г.....	70
Фигура 22. Динамика на безработицата в община Дряново по пол за периода 2010-2013 г.....	71
Фигура 23. Заети лица по сектори в община Дряново за 2008-2012 г.	73
Фигура 24. Заети лица по категории предприятия в община Дряново за периода 2008-2012 г.....	76
Фигура 25. Брой хоспитализирани в стационара на многопрофилната болница за долекуване, продължително лечение и рехабилитация	78
Фигура 26. Брой пациенти на един специалист в Община Дряново за периода 2008-2012 г.....	80

Фигура 27. Брой места в детска ясла в гр. Дряново за периода 2009-2013 г.	81
Фигура 28. Йерархична система от градове-центрове, Източник: Национална стратегия за регионално развитие на Република България.	107
Фигура 29. Полюси и оси на развитие, Източник: Национална Стратегия за регионално развитие 2012-2022 г.	108
Фигура 30. Сателитно изображение на град Дряново.	109
Фигура 31. Сателитно изображение на село Балалея.	110
Фигура 32. Сателитно изображение на село Балванците.	110
Фигура 33. Сателитно изображение на село Банари.	111
Фигура 34. Сателитно изображение на село Билкини.	111
Фигура 35. Сателитно изображение на село Бучуковци.	112
Фигура 36. Сателитно изображение на село Ганчовец.	112
Фигура 37. Сателитно изображение на село Геня.	113
Фигура 38. Сателитно изображение на село Геша.	113
Фигура 39. Сателитно изображение на село Глушка.	114
Фигура 40. Сателитно изображение на село Гоздейка.	114
Фигура 41. Сателитно изображение на село Големи Българени.	115
Фигура 42. Сателитно изображение на село Горни Върпища.	115
Фигура 43. Сателитно изображение на село Горни Драгойча.	116
Фигура 44. Сателитно изображение на село Гостилица.	116
Фигура 45. Сателитно изображение на село Гърня.	117
Фигура 46. Сателитно изображение на село Денчевци.	117
Фигура 47. Сателитно изображение на село Джууровци.	118
Фигура 48. Сателитно изображение на село Длъгня.	118
Фигура 49. Сателитно изображение на село Добрените.	119
Фигура 50. Сателитно изображение на село Долни Върпища.	119
Фигура 51. Сателитно изображение на село Долни Драгойча.	120
Фигура 52. Сателитно изображение на село Доча.	120
Фигура 53. Сателитно изображение на село Дурча.	121
Фигура 54. Сателитно изображение на село Еленците.	121
Фигура 55. Сателитно изображение на село Зая.	122
Фигура 56. Сателитно изображение на село Игнатовци.	122
Фигура 57. Сателитно изображение на село Искра.	123
Фигура 58. Сателитно изображение на село Каломен.	123
Фигура 59. Сателитно изображение на село Караиванца.	124
Фигура 60. Сателитно изображение на село Катранджии.	124
Фигура 61. Сателитно изображение на село Керека.	125
Фигура 62. Сателитно изображение на село Косарка.	125
Фигура 63. Сателитно изображение на село Косилка.	126
Фигура 64. Сателитно изображение на село Крънча.	126
Фигура 65. Сателитно изображение на село Кукля.	127
Фигура 66. Сателитно изображение на село Куманите.	127
Фигура 67. Сателитно изображение на село Къртипъня.	128
Фигура 68. Сателитно изображение на село Малки Българени.	128
Фигура 69. Сателитно изображение на село Маноя.	129
Фигура 70. Сателитно изображение на село Муця.	129

Фигура 71. Сателитно изображение на село Нейчовци.....	130
Фигура 72. Сателитно изображение на село Пейна.....	130
Фигура 73. Сателитно изображение на село Петковци.....	131
Фигура 74. Сателитно изображение на село Плачка.....	131
Фигура 75. Сателитно изображение на село Пърша.....	132
Фигура 76. Сателитно изображение на село Раданчето.....	132
Фигура 77. Сателитно изображение на село Радовци.....	133
Фигура 78. Сателитно изображение на село Ритя.....	133
Фигура 79. Сателитно изображение на село Руня.....	134
Фигура 80. Сателитно изображение на село Русиновци.....	134
Фигура 81. Сателитно изображение на село Саласука.....	135
Фигура 82. Сателитно изображение на село Скалско.....	135
Фигура 83. Сателитно изображение на село Славейково.....	136
Фигура 84. Сателитно изображение на село Соколово.....	136
Фигура 85. Сателитно изображение на село Станча.....	137
Фигура 86. Сателитно изображение на село Сухолоевци.....	137
Фигура 87. Сателитно изображение на село Сяровци.....	138
Фигура 88. Сателитно изображение на село Туркинча.....	138
Фигура 89. Сателитно изображение на село Царева ливада.....	139
Фигура 90. Сателитно изображение на село Чуково.....	139
Фигура 91. Сателитно изображение на село Шушня.....	140
Фигура 92. Сателитно изображение на село Янтра.....	140
Фигура 93. Национални културни коридори; /Източник: Национална концепция за пространствено развитие/.	143
Фигура 94. Национална схема на културните маршрути в Република България, Източник: Български Национален Комитет на ИКОМОС, колектив с ръководител проф. д.а.н. арх. Т. Кръстев, 1999 г.	144
Фигура 95. Западен Трансбалкански път, Източник: Български Национален Комитет на ИКОМОС, колектив с ръководител проф. д.а.н. арх. Т. Кръстев, 1999 г.....	145
Фигура 96. Национална схема на културните маршрути в Република България, Източник: Български Национален Комитет на ИКОМОС, колектив с ръководител проф. д.а.н. арх. Т.Кръстев, 2000 г.	146
Фигура 97. Реализирани туристически нощувки в община Дряново за 2009 – 2013 г.	167
Фигура 98. Брой посещения на Пещера „Бачо Киро” и Исторически музей Дряново за 2009 – 2013 г.	168
Фигура 99. Опорен план на собствеността.....	188
Фигура 100. Прогноза за броя на населението на община Дряново през 2040 г. I вариант /при хипотеза за конвергентност/.	192
Фигура 101. Прогноза за броя на населението на община Дряново през 2040 г. II вариант /относително ускоряване/.	193
Фигура 102. Прогноза за броя на населението на община Дряново през 2040 г. III вариант /относително забавяне/.	194
Фигура 103. Пространствено разположение на проектните терени за Предимствено производствени зони Пп1 на територията на общината.....	196

Фигура 104. Пространствено разположение на проектните терени земеделска земя с възможност за застрояване за неземеделски нужди Сср на територията на община Дряново.	197
Фигура 105. Селищна структура и обитаване.	203
Фигура 106. Пространствено разположение на проектните терени за жилищни зони Жм1 на територията на общината.	204
Фигура 107. Пространствено разположение на проектните терени за гробищни паркове Тгп1 на територията на общината.	206

ТАБЛИЦИ

Таблица 1: Списък на вековните дървета на територията на община Дряново.....	39
Таблица 2: Гъстота на населението в община Дряново за 2009-2013 г.	41
Таблица 3: Възрастова структура на населението в община Дряново, гр. Дряново и селата за периода 2009-2013 г.....	45
Таблица 4: Възрастова структура на населението в община Дряново, гр. Дряново и селата за периода 2016-2017г.....	46
Таблица 5: Население по етническа група в община Дряново и град Дряново към 01.02.2011 г.	47
Таблица 6: Население по степен на завършено образование в община Дряново, град Дряново и селата към 01.02.2011 г.	47
Таблица 7: Живородени, умрели и естествен прираст в община Дряново и гр. Дряново за 2009-2013 г. Коефициенти на раждаемост и смъртност за община Дряново.....	51
Таблица 8: Механичен прираст, заселени и изселени лица в община Дряново за 2009-2013 г.	52
Таблица 9: Вътрешна миграция на населението в община Дряново пред периода 2009 - 2013.....	53
Таблица 10: Основни показатели на нефинансовите предприятия по икономически дейности на община Дряново (в хил. лв.).....	54
Таблица 11: Брой туристически обекти в община Дряново за 2009 – 2013 г.....	58
Таблица 12: Преки чуждестранни инвестиции на предприятията от нефинансовия сектор за периода 2008 – 2012 г.	60
Таблица 13: Придобити дълготрайни материални активи в община Дряново за периода 2008 – 2012 г.	61
Таблица 14: РДМА на човек от населението в община Дряново и област Габрово за периода 2008 – 2012 г.	64
Таблица 15: Икономически активни и неактивни лица в община Дряново към 01.02.2011 г.	66
Таблица 16: Икономически активни и неактивни лица в община Дряново към 2014 – 2018г.....	67
Таблица 17: Население в под трудоспособна възраст, трудоспособна възраст и над трудоспособна възраст в община Дряново и град Дряново в периода 2009 – 2013 г.	68
Таблица 18: Коефициент на безработица в община Дряново, област Габрово и общо за страната за периода 2009-2013 г.....	70
Таблица 19: Безработица в община Дряново по пол за периода 2010-2013 г. (брой и процент)	71
Таблица 20: Заети лица по сектори в община Дряново за 2008-2012 г.	72
Таблица 21: Брой заети лица в нефинансови предприятия по икономически дейности в община Дряново за периода 2008-2012 г.....	74
Таблица 22: Брой заети и наети лица по категории предприятия в община Дряново за периода 2008-2012 г.....	75
Таблица 23: Заведения за болнична и извънболнична медицинска помощ в община Дряново за периода 2009-2013 г.....	79

Таблица 24: Аптеки в община Дряново за периода 2008-2014 г.	82
Таблица 25: Сравнителна таблица за професионалните гимназии към 15 септември 2013 г.	83
Таблица 26: Справка за реализирания план–прием от професионалните гимназии в гр. Дряново от 2010 до 2013 г.	85
Таблица 27: Детски заведения в община Дряново (брой)	85
Таблица 28: Сграден фонд на Исторически музей – Дряново	87
Таблица 29: Културни ценности в Исторически музей – Дряново	87
Таблица 30: Културен календар на община Дряново	88
Таблица 31. Жилищни сгради по вид на сграда	141
Таблица 32. Жилищни сгради по вид на сграда	141
Таблица 33. Жилищни сгради по конструкция на сградата	142
Таблица 34. Недвижимо културно – историческо наследство – Дряново.	146
Таблица 35: Производствени обекти с пречиствателни станции на територията на община Дряново.	172
Таблица 36: Списък на свлачищата в община Дряново, регистрирани от „ГЕОЗАЩИТА ЕООД“ – клон ПЛЕВЕН към 30.06.2020г.	174
Таблица 37: Отстояния на населените места до общинския център град Дряново в километри	176
Таблица 38: Средно-деноношна годишна интензивност на автомобилното движение път I-5/E-85 „В.Търново-Дряново-Габрово“:	179
Таблица 39: Обитавани жилища по наличие на канализация и местонамиране.	181
Таблица 40: Обитавани жилища по източник на водоснабдяване и местонамиране	181
Таблица 41: Списък на водоизточници за водоснабдителни системи на Община Дряново	183
Таблица 42: Доставени и фактурирани водни количества в община Дряново за периода 2014 – 2018 г.	183
Таблица 43: Фактурирани отведни водни количества в община Дряново за периода 2014 – 2018 г.	183
Таблица 44: Подадени и фактурирани водни количества по населени места за 2019г.	184
Таблица 45: Електроразпределителна мрежа на община Дряново	185
Таблица 46: Осигуреност на обитаваните жилища с кабелна телевизия, сателитна антена и компютър и достъп до интернет.	186
Таблица 47: Баланс на територията	187
Таблица 48. Структурата на вида собственост в общината.	188
Таблица 49: Баланс на територията – проект	208

СПИСЪК ГРАФИЧНИ МАТЕРИАЛИ – ОУПО ДРЯНОВО

М 1:25 000	1. Опорен план
М 1:50 000	2. Опорен план на собствеността
М 1:50 000	3. Топографска карта
М 1:50 000	4. Транспортна мрежа
М 1:250 000	5. Регионални условия и връзки на община Дряново в Северен централен район на планиране на Република България
М 1:100 000	6. Обхват на ОУП на Община Дряново в Територията на Област Габрово
М 1:50 000	7. Елементи на националната екологична мрежа
М 1:50 000	8. Защитени територии в обхвата на ЗКН
М 1:25 000	9.1 Прогноза за социално-икономическо и пространствено развитие
М 1:10 000	9.2 Прогноза за социално-икономическо и пространствено развитие – детайл гр. Дряново
М 1:50 000	10. Инженерна инфраструктура Електроснабдяване
М 1:25 000	11. Инженерна инфраструктура ВиК

СЪКРАЩЕНИЯ

АИС-АКБ	Автоматизирана информационна система-Археологическа карта на България
БКТП	Бетонна комплектна трансформаторна подстанция
БНР	Българско национално радио
ГИС	Географска информационна система
ГКПП	Гранично контролен-пропускателен пункт
ГПСОВ	Главна пречиствателна станция за отпадни води
ДВ	Държавен вестник
ДГС	Държавно горско стопанство
ДФФ	Държавен горски фонд
ЕЕСМ	Единната електронна съобщителна мрежа
ЕС	Европейски съюз
ЗБР	Закон за биологичното разнообразие
ЗЗТ	Закон за защитените територии
ЗИДЗУТ	Закона за изменение и допълнение на Закона за устройство на територията
ЗКН	Закон за културно наследство
ЗРП	Застроителен и регулационен план
ЗРР	Закон за регионално развитие
ЗУТ	Закон за устройство на територията
ИА ЕСМИС	Изпълнителна агенция електронни съобщителни мрежи и информационни системи
ИАОС	Изпълнителна агенция околна среда
ИАОС	Изпълнителна агенция по околна среда
КАВ	Качество на атмосферния въздух
КН	Културно наследство
КРС	Комисия за Регулиране на Съобщенията
КСП	Канализационна помпена станция
КТП	Комплектна трансформаторна подстанции
МВР	Министерство на вътрешните работи
МОСВ	Министерство на околната среда и водите
МРРБ	Министерство на регионалното развитие и благоустройство
МТБ	Материално техническа база
НАИМ–БАН	Национален археологически институт с музей към Българска академия на науките
НАРЕДБА №12	Наредба 12 от 18.06.2002 г. за качествените изисквания към повърхностни води, предназначени за питейно-битово водоснабдяване.
НАРЕДБА №4	Наредба 4 от 14.09.2012 г. за характеризиране на повърхностните води, се наблюдава запазване на състоянието на водното тяло, т.е. много добро екологично и добро химическото състояние.
НАРЕДБА №8	Наредба №8 за обема и съдържанието на устройствените схеми и планове

НАРЕДБА №Н-2	НАРЕДБА № Н-2 от 6.04.2011 г. за създаване, поддържане и предоставяне на информацията от автоматизирана информационна система "Археологическа карта на България
НИНКН	Национален институт за недвижимо културно наследство
НКН	Недвижимо културно наследство
НКПР	Национална концепция за пространствено развитие
НКЦ	Недвижими културни ценности
НСИ	Национален статистически институт
НСМОС	Национална система за мониторинг на околната среда
НСРР	Национална стратегия за регионално развитие
НУ	Начално училище
ОВОС	Оценка за въздействие върху околната среда
ОДЗ	Обединено детско заведение
ОЕСУТ	Общински експертен съвет по устройство на територията
ОУ	Образователно училище
ОУП	Общ устройствен план
ОУПО	Общ устройствен план на общината
ПГГСД	Професионална гимназия по горско стопанство и дървообработване
ПГСЕУ	Професионална гимназия по строителство, електротехника и услуги
ПОРН	Потенциалната оценка на риска от наводнения
ПРЗ	План за регулация и застрояване
ПСОВ	Пречиствателна станция за отпадни води
ПУП	Подробен устройствен план
ПУРЪ	
ПФК	Професионален футболен клуб
РДГ	
РИОКОЗ	Регионалната инспекция за опазване и контрол на общественото здраве
РИОСВ	Районна инспекция по околна среда и водите
РОУКАВ	Районите /агломерациите/ за оценка и управление качеството на атмосферния въздух
РП	Републикански път
РПМ	Републиканска пътна мрежа
С. П.	Строителен полигон
СОУ	Средно образователно училище
ТБО	Твърди битови отпадъци
УПИ	Урегулиран поземлен имот
ФПЧ	Фини прахови частици
ЦДГ	Целодневна детска градина
ЦНСТ	Център за настаняване от семеен тип
ЦСМП	Център за спешна медицинска помощ
ЦСРИ	Център за социална рехабилитация и интеграция

I. ВЪВЕДЕНИЕ ОУПО

Настоящият ОУПО Дряново е разработен на основа изпълнение на Договор № 94/21.02.19 г. г. с предмет: „Изработване на общ устройствен план на община Дряново“, сключен между Обединение "Про Консулт Дряново" ДЗЗД и Община Дряново.

За територията на общината са влезли в сила и предстоят да бъдат актуализирани система от документи за стратегическо планиране и програмиране на регионалното развитие по смисъла на Закона за регионално развитие. Реализациите на предвижданията на тези стратегически документи, в т. ч. и тяхното евентуално финансиране по оперативни програми на ЕС, се нуждаят от актуална и адекватна устройствена планова основа. За осигуряване на такава основа, ЗУТ регламентира възможността за изработване на ОУПО, който обхваща населените места в общината и техните землища. Същността на този планов документ е дефинирано подробно в чл. 106 от ЗУТ.

Ръководството на Община Дряново оценява потребността от изработване на ОУПО като основа на бъдещото управление на територията на общината. Настоящият проект е разработен в съответствие със стратегическата рамка за регионално развитие на Североизточна България, област Габрово, община Дряново и законовата нормативната уредба в тази сфера като спазва изискванията, дефинирани в Техническото задание на Възложителя.

Информационно-техническа основа за изработване на ОУПО

От основно значение за разработването и апробацията на ОУПО е осигуряването и използването на максимално актуална информация, отразяваща достатъчно точно текущата ситуация и тенденции. Дейността по информационното осигуряване има няколко основни аспекта, които ще спомогнат както за изработването на ОУПО, така и в бъдещето му управление и реализация.:

- Анализиране на различните заинтересовани страни към изготвянето на ОУПО Дряново и техните нужди.
- Намиране и организиране на необходимите изходни данни за анализа с цел създаване на система от териториални социално-икономически индикатори. Тъй като информационната обезпеченост на анализа е от критично значение за успешното изпълнение на договора, е необходимо да бъдат внимателно проучени и оценени

изходните данни и да бъдат идентифицирани информационните дефицити и недостатъците в качеството на данните. За целта е създаден работен механизъм за анализ на информационната безопасност. С помощта на този инструмент се създаде основата за събиране, оценка и обработка на източници на данни и информация и индикатори при осъществяването на дейностите по проекта.

- Фактическото събиране, обработка и интеграция на необходимите данни в централизираната географска база, част от специално разработеното за целите на управление и реализация на ОУПО специализирано ГИС приложение. То служи също както като платформа за събиране и анализ на данни и генериране на информация, така и за осигуряване на широк достъп до информационните ресурси, разработения ОУПО Дряново и неговото управление.

II. ПОДХОД И МЕТОДОЛОГИЯ ЗА РАЗРАБОТВАНЕ НА ОУП

При разработването на отделните фази на ОУПО са използвани всички методи заложен в техническото задание за изработване на ОУПО Дряново като са използвани следните водещи методи от практиката, наложили се в областта на устройственото и териториално планиране, в това число:

- **Камерален метод /desk research/** като основен метод за набиране на публикувана и непубликувана статистическа информация, литературни източници, специализирана информация на ниско териториално ниво /общини, отделни населени места, ведомствени научни разработки и документи и други/;

- **Наблюдение и проучване** – извършено от екипа на място и в Интернет, получаване на информация от източници, събиране на познания, мнения, опит и предложения;

- **Сравнение** – сравняване на данни, факти, показатели и резултати от наблюдението и проучването и на тяхна база изводи и формулировки в проектното решение;

- **Система от аналитични методи**, между които **системно-структурен анализ**, **документален анализ**, **многомерни статистически методи /кълъстерен и факторен**

анализ/ и сравнителен анализ на аналогични примери от националната и световна практика.

- **Анализиране и Синтезиране** на резултатите от наземни и надземни изследвания.
- **Списъци и матрици на планирани мерки в стратегическите документи** за национално, регионално, общинско развитие, национални секторни стратегии; стратегии на ЕС, други официални документи, съдържащи политики, които включват плановия хоризонт до 2020 г.
- **Индексен метод** - сравняване равнището на даден статистически показател към момента и неговото равнище в минал период или към равнище на минало време, прието за база;
- **Методи за геопространствен анализ**, което включва използване на съвременните средства на географските информационни системи за анализ и обработка на геопространствени данни;
- **Генериране на идеи** за бъдещото развитие и за разработване на сценарии за териториалното обвързване на идеите с приоритетите от различни стратегически документи и програми за развитие на общината и областта;
- **Прогнозни методи** за определяне на насоките на развитие на демографските ресурси, икономическото развитие, работната сила, социалната инфраструктура;
- **Класификационни методи** за формиране на различни типологии за целите на анализа и политиките;
- **Експертни консултации** в процеса на разработване на предложенията и вземането на решения;
- **Метод на експертните оценки** във всички етапи на разработката. Задължително се прилагат в случаите, в които е необходимо да се редуцира субективността – при оценка на потенциала, при анализа на въздействията и др.;
- **Метод на пространствените сценарии;**
- **Групово вземане на решение** за избор на алтернатива на основата на конструктивен диалог, решаване на конфликтите и постигане на консенсус;
- **Консултации** с държавни и местни институции и организации и водещи специалисти в областта на туризма, спорта, устройството на териториите и опазването на околната среда;

- **Графични методи** – за изобразяване на резултатите, фактите и тенденциите, ще се използват геометрически изображения на функционална зависимост с помощта на линии на равнината. ОУП да съдържа цветни карти, таблици, графики, фигури и схеми.

- **SWOT анализ** – анализ на силните и слабите страни, възможностите и заплахите.

Методи, които ще бъдат използвани при проучванията и разработването на ОУПО в обобщен вид са предимно аналитично-синтезни /анализ и синтез/, различни статистически методи, системен, теренни, графични и описателни методи и др. Особено актуален на фона на протичащите в региона процеси и използваният процесуално-адаптивен подход.

Екипът на предвижда настоящата обществена поръчка да се изпълнява като интегриран проект, обединяващ всички дейности, необходими за постигането на очакваните от Възложителя резултати. Проектът се управлява в строго съответствие със съвременната теория и добра практика за управление на проекти с адаптирано обхващане на всички проектни процеси. В съответствие с характера на работа по изпълнение на поръчката. Проектът се разделя на логически и хронологично свързани етапи, които се изпълняват последователно, като където е допустимо и необходимо, се прилага припокриване на етапи с цел постигане на целите, свързани с времето като ресурс и изискванията /количествени и качествени/ към резултатите на всяка фаза /етап/.

Предлаганият изследователски подход и свързаната с него методология са разработени съгласно заложените в Техническото задание параметри относно обхвата на задачата за разработване на ОУПО Дряново, спецификата на целите на обществената поръчка и очакваните резултати и продукти от нейната успешна реализация. В тази връзка, методологията за разработване на ОУПО Дряново е разработена в съответствие с принципите и методите както на интегрираното устройствено планиране, така и на индикативното стратегическо планиране на териториалното развитие.

Най-общо, предлаганата от нас методологическа концепция за изработване на ОУПО Дряново е свързана с разработването на ефективен инструмент за интегрирано устройствено планиране, чрез който да се създадат необходимите предпоставки и условия за:

- **Динамично и комплексно развитие на общинската територия;**
- **Повишаване качеството на живот на местната общност;**

- Подобряване условията за бизнес;
- Повишаване на инвестиционната атрактивност на общината;
- Устойчиво ползване на природните и поземлени ресурси;
- Опазване на биологичното разнообразие.

Методологичната концепция за изработването на ОУПО Дряново има сложен композитен характер и включва в себе си елементи на интегрираното териториално планиране, на традиционното устройствено планиране и на класическата концепция на стратегическото планиране и управление на територията.

III. СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ И ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ

III. 1. Стратегическа цел

Стратегическа цел на ОУПО Дряново е да служи като управленски инструмент в планирането и устройствената политика на местната власт, като да създава оптимални пространствени и функционални структури и връзки за развитие, изграждане и комплексно устройство на цялата територия в хармонично единство на урбанизираните територии и на природните дадености, изхождайки от специфичните, регионални и местни условия.

III. 2. Специфични цели

Стратегическата цел на ОУПО Дряново ще се реализира чрез постигането на няколко групи специфични цели:

1. Идентифициране възможностите и ограниченията за развитие, като се изведат потенциалните ползи и ресурси и се предложат адекватни модели за тяхното ползване:

- Създаване на условия за развитие и обновяване на социално икономическия комплекс, така че да се осигури заетост на наличната и на потенциалната работна сила в общината;

- Предлагане на решения за ефективното използване на ресурсите и потенциалите на извън урбанизираната територия за целите на социално – икономическото развитие на общината.

2. Оценяване на регионалните връзки и контакти като се изведат възможните насоки на общи действия със съседни и други общини в постигането на общи цели:

- Анализ на транспортната инфраструктура и на настоящите и прогнозни потребности и предлагане на решение в съответствие с устройствената концепция /акценти – връзките с населените места в област Габрово и съседните области/;

- Извеждане на визия за устройствено развитие на общината на базата на интегриране на местните условия и възможности с тези от регионална значимост.

3. Развитие и трансформация на съществуващи и създаване на нови функции, както в населените места, така и в извън урбанизираните територии в обхвата на общината; предлагане на функционално дефиниране на населените места:

- Преразпределение на функции, което да осигури обживяване на населените места;
- Обединение на населените места в система и интегрирано управление на публичните услуги;

- Органично и функционално обвързване на град Дряново с останалите населени места в екологично, икономическо, художествено и културно отношение;

- Активизиране на малките населени места и формиране на по широк спектър на функции в тях;

- Формиране на „контактни зони” около населените места и зоната на активно влияние на туристическите активности.

IV. ОБХВАТ И ВРЕМЕВИ ХОРИЗОНТ НА ОУПО ДРЯНОВО

ОУПО Дряново е разработен в обхвата на цялата територия на общината с обща площ от 274.16 км², в т.ч. всички 63 населени места с техните землища, а именно: гр. Дряново, с. Балалея, с. Балванците, с. Банари, с. Билкини, с. Бучуковци, с. Ганчовец, с. Геня, с. Геша, с. Глушка, с. Гоздейка, с. Големи Българени, с. Горни Върпища, с. Горни Драгойча, с. Гостилница, с. Гърня, с. Денчевци, с. Джуровци, с. Длъгня, с. Добрените, с. Долни Върпища, с. Долни Драгойча, с. Доча, с. Дурча, с. Еленците, с. Зая, с. Игнатовци, с. Искра, с. Каломен, с. Караиванца, с. Катранджии, с. Керека, с. Косарка, с. Косилка, с.

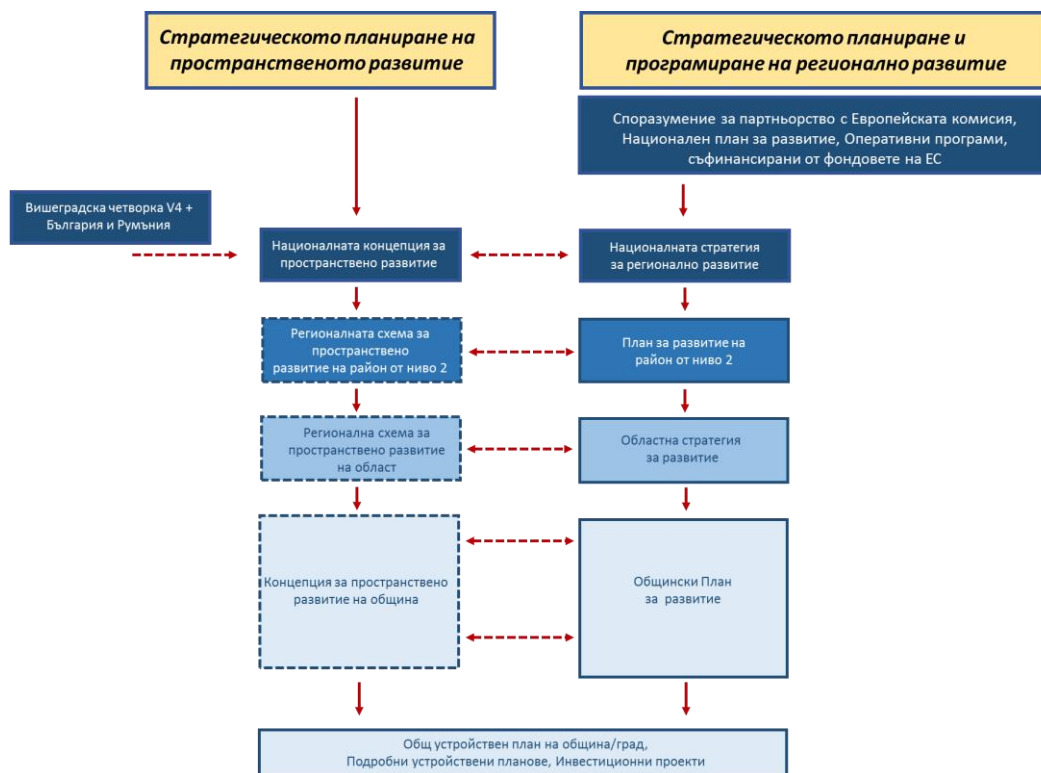
Крънча, с. Кукля, с. Куманите, с. Къртипъня, с. Малки Българени, с. Маноя, с. Муця, с. Нейчовци, с. Пейна, с. Петковци, с. Плачка, с. Пърша, с. Раданчето, с. Радовци, с. Ритя, с. Руня, с. Русиновци, с. Саласука, с. Скалско, с. Славейково, с. Соколово, с. Станча, с. Сухолоевци, с. Сяровци, с. Сяровци, с. Туркинча, с. Царева ливада, с. Чуково, с. Шушня, с. Янтра.

Съгласно чл. 17, ал. 3 на Наредба №8, ОУПО Дряново се изработва с прогнозен период от 15 – 20 години.

V. ОБВЪРЗАНОСТ НА ОУПО С НАДНАЦИОНАЛНО И НАЦИОНАЛНИ СТРАТЕГИЧЕСКИ И ПРОГРАМНИ ДОКУМЕНТИ, С ПЛАНОВЕ И ПРОГРАМИ НА РЕГИОНАЛНО, ОБЛАСТНО И ОБЩИНСКО РАВНИЩЕ

Планирането и управлението на територията представлява сложен, динамичен и пространствено обусловен процес, който се задвижва от нуждите и желанията на местната общност, съобразява се с наличните ресурси и потенциали за развитие, структурира се в политики и стратегии за развитие и се прилага чрез конкретни модели за устройство на територията.

Разглеждана в този контекст задачата е изготвяне на ОУПО Дряново като документ, заемащ междинно йерархическо ниво и изпълняващ ролята на редуктор, осигурявайки плавен преход и конкретизация при реализирането на насоки, дефинирани от планови документи на стратегическо ниво, като се започне от Национална стратегия за регионално развитие през регионалните планове за развитие и областните стратегии към местното планиране на ниво община с общински план за развитие при реалното им прилагане на територията на общината. ОУП съдържа в себе си ясно дефинирани устройствени зони в рамките на територията с конкретни граници, предназначение и устройствени режими, изпълняващи залегналото в плановите документи от по-високо ниво.

Фигура 1. Място на ОУП в системата от документи за стратегическото планиране на пространственото развитие.

При разработване на аналитичната част на ОУП са отчетени тенденциите в развитието на територията на общината, както и предвижданите интервенции в действащите и предстоящите стратегически документи, имащи отношение към планирането и управлението на територията. Основните документи, които имат въздействие върху изработването на ОУП са следните:

- **Националната стратегия за регионално развитие на Република България за периода 2012-2022 г.**

Националната стратегия за регионално развитие е стратегически документ, който задава модела на държавната политика за постигане на балансирано и устойчиво развитие на районите на страната. НСРР определя дългосрочните цели и приоритети на политиката за регионално развитие и следи за тяхното постигане и взаимно допълване. Главната стратегическа цел на НСРР е „Постигане на устойчиво интегрирано регионално развитие, базирано на използване на местния потенциал и сближаване на районите в икономически, социален и териториален аспект“. ОУП следва да допринесе за реализацията на някой от стратегическите цели, заложиени в НСРР 2012-2022г., като

някой от тях са: „Балансирано териториално развитие чрез укрепване на мрежата от градове-центрове, подобряване свързаността в районите и качеството на средата в населените места“ и „Социално сближаване и намаляване на регионалните диспропорции в социалната сфера чрез развитие и реализация на човешкия капитал“;

▪ **Национална концепция за пространствено развитие на Република България 2013-2025 г.**

Националната концепция за пространствено развитие е стратегически документ, определящ пространствено-устройствената основа за развитие и планиране на елементите на националната територия, с цел постигане на комплексно и интегрирано планиране за осъществяване не само на регионалното, но и на отделните социално-икономически секторни планирания на национално ниво, в контекста на общоевропейското пространствено развитие. Концепцията служи за подпомагане на различните секторни политики в различните йерархични нива, включително и на ниво град. НКПР дава визия за бъдещото пространствено развитие на територията през 2025г.;

▪ **Регионален план за развитие на Северен централен район за периода 2014-2020 г.**

Регионалният план за развитие на Северен централен район е планов средносрочен документ, задаващ цели и приоритети за устойчив растеж на регионално равнище. Той анализира силните и слабите страни на региона, неговите възможности за развитие, но и неговите слабости. Регионалният план анализира актуалните проблеми за всяко едно населено място, част от региона, и се стреми да прилага целенасочени политики, които да спомогнат за тяхното разрешаване. Осигурява достъп на информация и публичност, както и подпомага за развитието на местния потенциал, включвайки го в целите и приоритетите на района;

▪ **Областна стратегия за развитие на област Габрово за периода 2014-2020 г.**

Областната стратегия за развитие определя рамката за развитие и устройство на областта и е стратегически документ, който кореспондира с Регионалния план за развитие и общинските планове за развитие. Тази тясна взаимовръзка между отделните равнища на планиране и управление в страната е показател за синхрон и допълняемост при стратегическото целеполагане с оглед на регионалното развитие. Областната стратегия за развитие на Област Габрово има за цел „да се постигне висока степен на социално-икономическо развитие на област Габрово в условията на устойчиво и

балансирано развитие на районите в Република България“, както и „да се повиши териториалната свързаност и устойчивост за подобряване качеството на живот в област Габрово.“;

▪ **Общински план за развитие на община Дряново за периода 2014-2020г.**

Общинският план за развитие за периода 2014-2020 г. е документ със стратегическо планиране и програмиране на устойчивото местно развитие, който се разработва в съответствие с предвижданията на Областната стратегия за развитие на област Габрово за периода 2014-2020 г. и останалите стратегически документи

Като документ, той засяга най-ниското ниво от системата за стратегическо планиране и управление на регионалното развитие и обвързва сравнителните предимства и потенциал за развитие на местно ниво с ясно дефинирана визия, цели и приоритети за развитие на общината в унисон с предвижданията на документите, задаващи насоките в регионалната политика на европейско, национално и регионално ниво;

▪ **Стратегията „Европа 2020“ /2010 г./** – Тя задава рамката на необходимите интервенции за постигане на интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж в страните и регионите на ЕС;

▪ **Петия кохезионен доклад** – В него е разписана оценка на постиженията на европейската политика за сближаване, както и структуроопределящи насоки за развитието на ЕС през програмния период 2014-2020 г.;

▪ **Лисабонската стратегия 2000 г. /и актуализациите в нея/** - Главният акцент се поставя върху необходимостта от развитие на икономика, базирана на знанието чрез адаптиране към промените в информационното общество и ускоряване на научноизследователската и развойната дейност, както и усъвършенстване на социалния модел чрез инвестиране в развитието на човешките ресурси и провеждане на активна политика на заетост;

▪ **Хартата от Лайпциг за устойчиви европейски градове /2007 г./** – В нея са заложили общите принципи и стратегии на политиката за развитие на градските райони /интегрирано развитие на градските райони, балансирана териториална организация на основата на европейската полицентрична градска структура и др./.

VI. НОРМАТИВНА ХАРАКТЕРИСТИКА

С измененията в ЗУТ, обнародвани в ДВ, бр. 82 от 26.10.2012 г., бяха осъществени сериозни промени в системата на стратегическото планиране на територията. Въведена беше категорията „пространствено развитие“, която обхваща изготвянето и актуализацията на система от документи за пространствено развитие на национално, регионално и общинско ниво. Същите документи са пряко свързани със системата за регионално планиране и се разработват като отчитат обективните дадености и предимства на територията и съобразно принципите за балансирано устойчиво развитие, определят стратегическите цели, приоритети и мерки на политиката за интегрирано пространствено развитие.

Необходимостта от изготвяне на актуален ОУПО Дряново е продиктувана от няколко обстоятелства:

- С влизането в сила на ЗИД на ЗУТ /обн. ДВ, бр.82 от 26.10.2012г./ се поставят нови съществени изисквания към устройството на отделните видове територии и значително се ограничават инвестиционните намерения на физически и юридически лица при липса на действащ ОУПО;
- Наличието на актуален ОУПО Дряново е условие и предпоставка за кандидатстване и получаване на финансиране по линия на оперативните програми на европейските структурни фондове;
- ОУПО ще създаде благоприятни условия за инвестиционно проектиране и строителство в община Дряново;
- ОУПО ще допринесе за по-ефективното планиране на общинската територия, при прилагането на интегриран подход за постигане на устойчиво развитие в перспектива.
- Правилата и нормативите за прилагане на ОУПО ще допринесат за неговото и на общината по-добро управление.

VII. ДИАГНОЗА / СИТУАЦИОНЕН АНАЛИЗ

VII. 1. РЕГИОНАЛНА ХАРАКТЕРИСТИКА

VII. 1. 1. Местоположение на община Дряново и връзки със съседни територии

Община Дряново е разположена в Северна централна България, в източната част на област Габрово. На север и изток граничи с община Велико Търново, на юг с община Трявна, на югозапад с община Габрово и на запад с община Севлиево.

Общата площ на община Дряново е 248,5 км², което представлява близо 0,22 % от територията на страната и 12,28% от територията на област Габрово (2023 км²). Това ѝ отрежда последно място сред четирите общини в областта по този показател.

От общата площ на община Дряново, близо 63% е заета от земеделски територии, 28,8% - от горски територии, 0,8% - от водни площи, 1% са териториите, заети за транспорт и инфраструктура едва 6,00 % - от населени места и урбанизирани територии.

Цялата територия на община Дряново е формирана от землищата на 63 населени места: град Дряново - административен център на общината и 62 села – с. Балалея, с. Балванците, с. Банари, с. Билкини, с. Бучуковци, с. Ганчовец, с. Геня, с. Геша, с. Глушка, с. Гоздейка, с. Големи Българени, с. Горни Върпища, с. Горни Драгойча, с. Гостилница, с. Гърня, с. Денчевци, с. Джуровци, с. Длъгня, с. Добрените, с. Долни Върпища, с. Долни Драгойча, с. Доча, с. Дурча, с. Еленците, с. Зая, с. Игнатовци, с. Искра, с. Каломен, с. Караиванца, с. Катранджии, с. Керека, с. Косарка, с. Косилка, с. Крънча, с. Кукля, с. Куманите, с. Къртипъня, с. Малки Българени, с. Маноя, с. Муця, с. Нейчовци, с. Пейна, с. Петковци, с. Плачка, с. Пърша, с. Раданчето, с. Радовци, с. Ритя, с. Руня, с. Русиновци, с. Саласука, с. Скалско, с. Славейково, с. Соколово, с. Станча, с. Сухолоевци, с. Сяровци, с. Сяровци, с. Туркинча, с. Царева ливада, с. Чуково, с. Шушня, с. Янтра.

Град Дряново се намира на 33 км югозападно от Габрово. Градът е застроен при надморска височина 230-300 м и заема площ от 28,1 км².

Географският релеф е ниско планински и хълмист.

Общата площ на община Дряново е 248,5 км², което представлява близо 0,22 % от територията на страната и 12,28% от територията на област Габрово (2023 км²). Това ѝ отрежда последно място сред четирите общини в областта по този показател.

От общата площ на община Дряново, близо 63% е заета от земеделски територии, 28,8% - от горски територии, 0,8% - от водни площи, 1% са териториите, заети за транспорт и инфраструктура едва 6,00 % - от населени места и урбанизирани територии.

VII. 1. 2. Регионален контекст - пространствени, икономически, социални, културни, екологични, комуникационни и други проблеми

Географското положение предопределя мястото на община Дряново спрямо формираната структура на националното пространство и в значителна степен обуславя характера на нейното териториално и икономическо развитие. В това отношение, територията на община Дряново може да се характеризира до голяма степен като териториална единица с ясно изразени периферни особености, които се отразяват както на модела на развитие на селищната мрежа, така и на спецификата на местната икономика и нейният потенциал. В така формираната териториална структура на общината, се е формирала една единствена урбанистична структура с градски характер, която с оглед наличните условия и ресурси, естествено попада в категорията „малки градове с микрорегионално значение за територията на група общини“.

Регионалният контекст на развитието на територията на общината се определя от няколко комплексно влияещи фактора, които могат да бъдат класифицирани в следните основни групи:

- Фактори, свързани с географското положение на общината: в това число централното ѝ разположение в рамките на област Габрово и в териториалната структура на северен централен район. Към тази група се отнася и природогеографската предопределеност на територията, както и свързаните с това климатични, хидрографски условия, формираната горска растителност, почвена покривка и др, които от своя страна се явяват и ресурси за развитие на местната икономика.

- Природогеографски условия и ресурси
- Особенности в историческото развитие на територията.
- Административно-териториални- мястото и в административната структура на област Габрово.

- Традиционните връзки, които общината поддържа с областният център Габрово, което пряко влияе върху усвояването на ресурсите и установените модели на развитие на урбанистичната и икономическа структура на общината.

Спецификата на територията на общината в географско и природно-ресурсно, в съчетание с наличния социално-икономически и геодемографски потенциал, естествено резултират в приоритетно развитие на добивни и преработващи отрасли, базирани на местни ресурси и суровини, както и съвременното социално-икономическо състояние на община Дряново се намира в пряка зависимост от наличните локални ресурси,

историческо развитие, местоположение, транспортни връзки, макроикономически условия, активност на местното население и администрация и други. Икономиката на община Дряново е съсредоточена в промишлено-аграрния отрасъл. Водещи в икономическата структура на общината са тежката промишленост.

Специфична особеност на регионалния контекст, в който се развива територията на община Дряново е наличието на общински център като главна икономическа, социална и обслужваща сила и периферни малки селища без ключови функции. Общ модел за териториално развитие за областта, би позволил постигането на кумулативен растеж, ефект на мултипликатора /синергичен ефект/, при ефективното ползване на ресурсите, потенциалите и сравнителните предимства както на община Дряново, така и на съседните общини.

В резултат на глоболизиращата се икономика, всички общини в агломерационното ядро Габрово - Дряново в една или друга степен страдат от замърсявания на въздуха.

В района на община Дряново действат крупни производствени мощности, които оказват съществено влияние върху екологичното състояние на почвите, водите и атмосферния въздух.

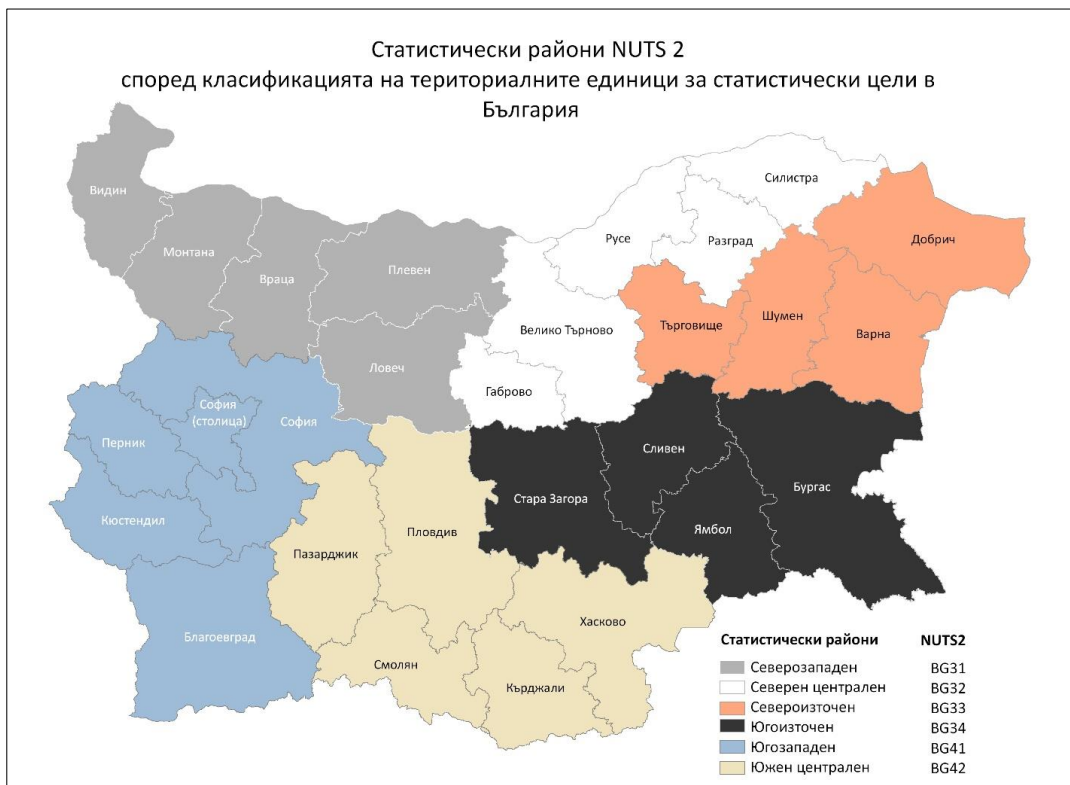
В община Дряново и съседната община Габрово са концентрирани основните индустриални замърсители на атмосферата в област Габрово и в Северен централен район за планиране.

Необходимите действия за подобряване на състоянието на околната среда на територията на община Дряново са обект на специализирани проучвания и планиране и са отразени в редица документи като Програма за опазване на околната среда и устойчивото развитие на община Дряново (2009-2013), Програма за намаляване на нивата на замърсителите в атмосферния въздух и достигане на установените норми за вредни вещества (2011-2014)- поради постигане на нормите за вредни вещества през 2015 год. община Дряново е освободена от необходимостта да разработва програма за КАВ.

VII. 1. 3. Място на община Дряново в административно-териториалното делене

Община Дряново се намира в границите на „Северна Централна България” от ниво NUTS1, Северен Централен район за планиране от ниво NUTS 2 и е включена в административните граници на област Габрово ниво NUTS 3, съгласно общата

класификация за статистически цели на териториалните единици NUTS и ЗРР на Република България.

Фигура 2. Статистически райони според класификацията на териториалните единици за статистически цели в България /NUTS 2/.

Общата площ на община Дряново (274.916 кв. км.), съставлява 13,53% от територията на област Габрово и около 1.84% от територията на Северния Централен район.

VII. 2. ИСТОРИКО-ГЕОГРАФСКО РАЗВИТИЕ – ОСОБЕНОСТИ В ПРОСТРАНСТВЕНОТО РАЗВИТИЕ

VII. 2. 1. ИСТОРИЧЕСКО РАЗВИТИЕ

Дряново, китен и спокоен град, уютно сгушил се между гънките на Предбалкана, е възникнал на земи, пропити с история. Благоприятните природни дадености привлекли първобитните хора да се заселят в района още през средния период на старокаменната епоха (100 000 - 40 000 г. пр. Хр.). Пещерите, разположени в околностите на Дряново

привличат туристи целогодишно. Но човекът от преди хиляди години, търсил пещерите като най-сигурно убежище против зверовете и суровата природа. Находките, открити в района на Дряновския манастир, са над 6000 и свидетелстват, че по тези места е имало живот още през праисторическата епоха. Двете пещери, разположени в скалите над манастира, са били дом и убежище за хора, живели преди десетки хиляди години. По време на разкопките в пещерите, правени неколkokратно от различни експедиции, са открити глинени фрагменти и съдове, шила от кости, предмети, изработени от рога на добитък, първобитни огнища. Фактът, че не са открити никакви метални предмети и допълнително направените проучвания, карат учените да смятат, че тук е имало хора още през епохата на Палеолита. Според археолозите, обитателите на пещерите при Дряновския манастир от преди 50 хиляди години са едни от първите заселници в Европа и най-ранни представители на човешката раса. Подобни останки са открити в общо 5 пещери в България. В голямата пещера, наречена „Андъка“, са намерени много следи и останки на животни - пещерен елен, див кон, носорог, хиена и пещерна мечка с размери над 3 метра, чиито челюсти днес са изложени в музей в Англия.

Следи от древни култури по този край има и от медно-каменната и бронзовата епоха, както и от Античността, когато тези поселения били тракийски. Около Дряново съществували редица крепости от различни периоди и култури, което се дължи не само на добрите природни условия, но и на важното му стратегическо положение. В околностите на града се намират подстъпите към пет старопланински прохода, които били с голямо значение през римската и ранновизантийската епоха.

Край днешното село Славейково възниква крепостта Дискодуратера (Двойната яка крепост). Тя била основана по времето на император Марк Аврелий (161-180 г. сл. Хр.) от гражданите на Аугуста Траяна (Стара Загора) и от обикновена крайпътна станция, се превърнала в едно в главните тържища в долнодунавските провинции. След нашествието на готите, които разрушили намиращите се в района крепости, византийската укрепителна система била възстановена през 6 век и обхващала 8 крепости: Града и Боруна (Дряновски манастир), Липово градище (с. Муця), калетата при селата Янтра, Скалско и Маноя. Дряновските легенди разказват, че в XII в. твърдините са родови имена на владетелите от династия Асеневци и важна част от охранно - защитната линия на престолнината Търновград (Велико Търново). Укрепителните съоръжения на Града дори днес впечатляват с мащабите и мощните си зидове. В подножието на цитаделата на

огромната крепост и резиденция на провинциален управител възникват средновековното селище и манастира "Св. Архангел Михаил".

На хълма над Дряновския манастир лежат останки на тракийска крепост, известна с името „Градът“, която, според някои историци, била най-голямата на Балканския полуостров и служила като главен опорен пункт срещу нашествията от варварски племена. След траките, крепостта остава наследство на римляни, византийци, славяни и българи. Данните сочат, че за последно е разрушавана от византийците, когато цар на българите бил Петър, син на Симеон Велики. Но веднага след победата на търновските братя Асеновци, крепостта е възстановена и става важен център за Второто българско царство.

Първото споменаване на името Дряново в исторически документ датира от 1470 г. Според османските данъчни регистри от втората половина на XV в. градът е бил вакъф (освободена от данъци, наследствена земя) на видния военачалник, с ранг на съвладетел на Европейските области на империята и мюлков господар Касъм паша. Статут на град, Дряново получава към 1869 г., когато става и център на нахия (околия). Дряновци участват активно в Априлското въстание 1876 г. В Дряновския манастир се води битката на четниците на Бачо Киро и Поп Харитон с многобройния турски аскер. След 9-дневна тежка битка, българската чета е победена, църквите разграбени и опожарени, а земята на това свято място - пропита с кръвта на четниците. Освобождението на Дряново настъпва на 12 юли 1877 г. До днес този разгром над смелите ни предци се помни и се отбелязва тържествено всяка година в средата на месец май.

След освобождението на територията на общината възникват няколко големи фабрики: тютюневата фабрика на братя Шишкови (през 1896 г. се нарежда на 1-во място по производство и печалба сред десетте тютюневи фабрики в окръга), бонбонената фабрика на братя Мутафчиеви, Акционерно дружество "Здравина", преобразувано в Първа българска вагонна фабрика.

През 1930 г. Дряново е обявен за планински курорт.

VII. 2. 2. ПРИРОДО-ГЕОГРАФСКА ХАРАКТЕРИСТИКА

VII. 2. 2. 1. Физико-географско райониране и ландшафтни характеристики

Спрямо административно-териториалното деление на Република България, община Дряново се включва в състава на област Габрово. Разположена е в южната част на Северен централен район за планиране. Граничи с общините Трявна, Габрово, Севлиево и Велико Търново.

Административният център град Дряново отстои на 22 км от областния център град Габрово, на 24 км от административния център на област Велико Търново и на 212 км от българската столица София. Най-близката столица до града е Букурещ (201 км). През общината минава първокласен път Е-85, който свързва основни икономически центрове: Русе – Велико Търново – Габрово – Шипка – Казанлък – Стара Загора. През територията на общината преминава и основната железопътна артерия, свързваща Северна и Южна България: Русе – Горна Оряховица – Дъбово – Стара Загора – Подкова. Най-близкото летище се намира на 40 км. разстояние в град Горна Оряховица.

Община Дряново е разположена на площ от 248,3 км², което е близо 0,22 % от територията на страната. От общата ѝ площ близо 60% е заета от земеделски територии, 32% - от горски територии, 6% - от водни площи, 1% са териториите, заети за транспорт и инфраструктура и едва 0,6 % - от населени места и урбанизирани територии.

VII. 2. 2. 2. Релеф

Релефът в община Дряново се определя от геоложкото развитие на Предбалканския физикогеографски район. Според природно-географската подялба на България, общината попада в Средната подобласт на Предбалкана. Релефът е разнообразен, силно разчленен и пресечен. Наблюдават се поредица от долини, прорязани от дерета и оврази, тесни ридове и била със стръмни склонове. Надморската височина варира от 180 м. н. в. до 640 м. н. в. Хоризонталното разчленение на релефа варира от 1,5 до 3 км., а вертикалното от 100 до 200 м. Най-високата точка е „Минин чукар” с надморска височина 704 м., разполовена на платовидното възвишение „Стражата”.

Общината е разположена върху карстов терен, определящ наличието на множество пещери, понори, въртопи и кари. Оформени са група от пещери („Андъка“ и „Поличките“), от които с най-голямо значение е „Бачо Киро“.

Административният център на общината се характеризира с линейна конфигурация, разположен по долината на р. Дряновска. Надморската му височина е от 234 до 300 м. Градът е обграден от множество ридове и хълмове.

Територията на общината се пресича от Дряновската река и нейният приток - река Андъка, които проломяват Страженското възвишение, образувайки живописни и трудно проходимы проломи. Реката се всича силно в баремските варовици и формира скарovidна долина.

Община Дряново е разположена в територията на младонагънатата морфоструктурата на Балканидите. Тя се състои от три надлъжно разположени части: Предбалкан, Старопланинска верига и Средногорие. Община Дряново попада в частта на Предбалкана, който е изграден редица правилни антиклинали и синклинални гънки, формиращи т. нар. юротипен релеф. Планинският релеф тук е слабо разчленен.

За геоложкия (литолого - статиграфски) строеж на тази територия са характерни глинесто – теригенно – карбонатните седименти от ранната креда.

Във връзка с геоморфоложкото райониране общината е разположена в провинция на активната Мизийска платформена окрайнина в Старопланинската област. Районът, в който се намира е Тетевенско – Еленски.

Община Дряново попада в периферията на Горнооряховската сеизмична зона. Магнитутни нива, които може да се очакват върху земната повърхност тук са от VII- VIII степен по скалата на Медведев – Шпонхойер – Карник. Най-силно влияние на сеизмичната обстановка се прогнозира в град Дряново и селата Скалско, Гостилица и Радовци.

VII. 2. 2. 3. Климат

Климатът в общината е умерено-континентален. Лятото е горещо със средна юлска температура около 21° С, а зимата е студена със средна януарска температура 1,3° С. Средната годишна температура е 10° С. Преобладават западните, северозападните и североизточни ветрове, ориентирани по речните долини. Средната скорост на вятъра е около 1 м/сек. Има наличие на прояви на някои местни типове вятър – планинско-долинен и бора. При южните ветрове снегът бързо се топи и заедно със стичащите се води и пролетни валежи понякога причиняват големи наводнения. Реките Дряновска и Янтра често излизат от коритата си. През лятото при издигането на въздушните маси в Предбалкана, обикновено се поражда мощна гръмотевично – дъждовна облачност.

Валежите са с летен максимум, зимен минимум и средногодишен обем от 750 мм. Най-много валежи падат през месеците май-юни, а най-малко през месеците януари и

февруари. Районът се характеризира с най-висока за страната годишна продължителност на слънчевото греене и липсващи мъгливи дни. Издигането на настъпващите неустойчиви въздушни маси през лятното време са причина за развитието на гръмотевично-дъждовна облачност, която поражда поройни валежи и градушка. Този характер на летните валежи се отразява неблагоприятно върху климата и става причина за интензивните ерозионни процеси по склоновете, както и за прииждането на реките.

VII. 2. 2. 4. Полезни изкопаеми

Община Дряново е сравнително бедна на полезни изкопаеми. Съществуват няколко строителни кариери, основно за камъни. Едва 138 дка от територията на общината е за добив на полезни изкопаеми и кариери, което е около 0,05 % от общата ѝ площ. По настоящем действаща е само една кариера в село Скалско.

VII. 2. 2. 5. Хидрографска мрежа

Съчетанието между релеф, климат, скален състав, почви и растителност са основни фактори за формирането и териториалното разпределение на водите в община Дряново.

Дебитът на реките е малък, с дъждовно-снежен режим – с пролетен максимум и есенен минимум на оттока. Но в сравнение с останалите райони на Предбалкана е с по-голяма водност, което се дължи на специфичните геолого – морфоложки и климатични особености. Засилването на поройността и ерозионните процеси по поречията на реките е вследствие от пролетните дъждове и бързото топене на снежната покривка.

Дебитът на реките е малък, с дъждовно-снежен режим – с пролетен максимум и есенен минимум на оттока. Средногодишният брой на приижданията е между 40 и 50 дни.

Водите са важен елемент на природно-географската характеристика, който оказва влияние върху останалите елементи. Те имат значение както за формиране на релефа и природните условия, така и върху живота и стопанската дейност на хората.

Оказват влияние на водоснабдеността на селищата, изкуственото напояване и производството на електроенергия.

По отношение на водните ресурси, територията се отнася към хидроложката област с умереноконтинентално климатично влияние. По територията на общината протичат реките Янтра, Дряновска и техните многобройни притоци, от които Андъка, Рамадана, Мала дрянка и други. Те попадат в Черноморската отточна област като притоци на река

Дунав. Река Янтра (286 км.) е втора по големина река на Дунавската водосборна област в България. Тя се използва за напояване и отделни промишлени дейности. На река Янтра са изградени две водни електрически централи - ВЕЦ „Янтра” и ВЕЦ „Каломен”.

На голяма дълбочина край речните тераси има наличие на подпочвени води. Тяхната минерализация варира на места между 200 – 1000 mg/dm³, а твърдостта им е средна. На територията на общината са известни два минерални извора - в близост до селата Чуково и Маноя. Поради малкия и силно променлив през различите сезони дебит (0,5 л/сек) изворите не са регистрирани като значими.

VII. 2. 2. 6. Почви

По територията на община Дряново не се наблюдава голямо почвено разнообразие. Основната преобладаващата почвена покривка е от сиви горски почви. Сивите горски почви се образуват в условията на умереноконтинентален климат и имат ясно изразен хумусен хоризонт. Притежават неблагоприятни физикомеханични свойства. Почвеният пласт е тънък с пепеляв цвят.

По долините на реките има наличие на алувиални и делувиални почви, предимно по поречието на река Янтра и река Дряновска. Намират се на заливните тераси на реките и са богати на скални материали и хумусни вещества. На места се наблюдава присъствие на хумусно-карбонатни почви (рендзини).

VII. 2. 2. 7. Растителен и животински свят

Флората по територията на община Дряново е представена от дървесна храстовидна растителност, пасища и ливади. Тя обхваща пояса на ксеротермните гори. Преобладават широколистни гори и смесени гори. От горите изобилстват дъб, цер, бук, бряст, габър, явор, осен. От иглолистните представители са бор и ела. От храстовите съобщества преобладават тези на смрадликата, дрян, глог, шипка, трън. Различните природо-географски елементи като релеф, почвен състав, подпочвени и речни води създават чудесна предпоставка за отглеждане на орехи, сливи, череши, вишни, праскови. Добри са условия за развъждане на лоза.

По теченията на реките са разпространени върба и топола. Тревната растителност е представена от садина, полевица, ливадина и др.

Поради карстовия релеф на определени места в общината се създава предпоставка за наличие на средиземноморски тип растителност като бадем, космат дъб и т.н.

Фауната в община Дряново е от евросибирски и европейски тип, докато средиземноморски видове има малко поради бариерната роля на Стара планина. Спрямо зоогеографската подялба на България територията на общината включва в себе си части от Дунавския и Старопланинския район. По тази причина фауната е смесена и бива едновременно представена от равнинни и планински биологични видове.

Сред бозайниците най-популярни са благороден елен, сърна, див заек, дива свиня, сънливецът, язовецът и горската мишка, а сред приците - фазан, яребица, орел, сокол, скорци, дроздове и др.; прелетни птици - пъдпъдък, гълъб, гургулица. Това създава добри предпоставки за развитие на ловен туризъм. От местните фаунистични видове най-разпространени са златка, лисица, таралеж и др. Представители на влечугите тук са обикновената усойница, смокът-мишкар и слепокът. От земноводните най-често срещани са пъстрия дъждовник и алпийския тритон, а от безгръбначните - карпатски и северни пеперуди, паяци, бръмбъри.

VII. 3. ЗАЩИТЕНИ ЗОНИ И ЗАЩИТЕНИ ТЕРИТОРИИ

VII. 3. 1. Защитени територии по Закона за защитените територии

Биоразнообразието включва цялата жива природа на планетата в три основни нива на организация: 1) генетично – обхваща огромното разнообразие от генни комбинации във всички живи организми, 2) видово – включва видовете и разновидностите от всички групи живи организми и 3) екосистемно – обхваща не само разнообразието от живите организми в природата, но и сложните им взаимоотношения и разнообразни връзки помежду им и със заобикалящата ги природа. Съгласно националното законодателство, в България биоразнообразието се опазва главно чрез Закона за защита на биологичното разнообразие, съгласно който биологичното разнообразие е неразделна част от националното богатство и опазването му е приоритет и задължение за държавните и общинските органи и гражданите. В тази връзка, задължение на община Дряново е и опазването на богатото за района биоразнообразие. Законът за защитените територии (доп., обн., ДВ бр.62 от 31.07.2007г.), урежда категориите защитени територии, тяхното

предназначение и режим на опазване и ползване, обявяване и управление. Съгласно закона, съществуват 6 вида защитени територии: резерват, национален парк, природна забележителност, поддържан резерват, природен парк и защитена местност. В територията на общината попадат следните такива:

Природна забележителност „Бачо Киро“ – пещера с площ 0.5 хектара, разположена в землището на с. Царева ливада, обявена със Заповед № 2810 от 10.10.1962г.;

Защитена местност „Дряновски манастир“ - с площ от 311,14 хектара, обхващащ територии от гр. Дряново, с. Геша и с. Царева ливада и създадена през 1973г. с цел опазване на характерни за района гори и защитена зона „Дряновски манастир“. Обявена съгласно Директивата за местообитанията по НАТУРА 2000 с площ от 2986,45 хка, заемаща части от землищата на гр. Дряново и селата Геша, Караиваница, Радовци, Скалско и Царева ливада. Защитената зона е създадена с цел опазване на важни местообитания на орхидеи (полуестествени сухи тревни и храстови съобщества върху варовик), балкано-панонски, церово-горунови гори, мизийски гори от сребролистна липа и опазване популациите на широкоухия прилеп, остроухия нощник,

голям и малък подковонос, пъстрия пор, обикновената блатна костенурка, черната мряна, ручейния рак и др.;

Защитена зона по Директивата за местообитанията, която се допира до защитена зона по Директивата за птиците, съгласно НАТУРА 2000 „Дряновска река“ с площ от 187.62 хка и обхващаща поречните територии в землищата на гр. Дряново, с. Ганчовец, с. Геш, с. Дългня, с. Зая и с. Косарка. Основната цел на защитената зона е запазване на естественото състояние на природните местообитания и местообитанията на видове, в това число алувиални гори, панонски гори, мизийски букови гори и др. растителни съобщества, както и представителите на фауната в лицето на видри, дъглокрил прилеп и европейски вълк;

Защитена зона по Директивата за местообитанията „Река Янтра“ с площ от 13900, 41 хка и обхващаща площи от землищата на селата Гостилица, Каломен, Скалско, Славейково, Чуково и Янтра. Основните видове, които са предмет на опазване в тази зона, са панонски солени степи и солени блата, панонски льосови степни тревни съобщества, бисерна мида, ручеен рак, балканска кротушка, черна мряна, ивичест бибан и др.;

Защитена зона по директивата за местообитанията „Скалско“ с площ от 2192,3 ха и попадаща в землищата на селата Скалско и Янтра, създадена с цел опазване на низинни сенокосни ливани, дъбово – габъррови гори, видра, лалугер, пъстър пор, ивичест смок, жълтокоремна бумка, черна мряна и др.

В допълнение, на територията на община Дряново са регистрирани следните вековни дървета:

Таблица 1: Списък на вековните дървета на територията на община Дряново

№	Природна забележителност – вековно дърво	Землище / местност	Обявена със заповед №
1	Зимен дъб	с. Славейково	851 / 10.08.1983 г.
2	Бряст	с. Гостилница	851 / 10.08.1983 г.
3	Зимен дъб	с. Петковци	1027 / 01.12.1982 г.
4	Цер	с. Малки Българени / Кръста	1027 / 01.12.1982 г.
5	Обикновен бук	с. Русиновци / Клатура	1027 / 01.12.1982 г.
6	Обикновен бук	с. Шушня / Ливадите	1027 / 01.12.1982 г.
7	Зимен дъб	с. Големи Българени / Копачетата	1027 / 01.12.1982 г.
8	Зимен дъб	с. Големи Българени / Друма	1027 / 01.12.1982 г.
9	Зимен дъб	с. Големи Българени / Друма	1027 / 01.12.1982 г.
10	Скоруша	с. Русиновци / Клатура	1027 / 01.12.1982 г.
11	Вековен дъб - благуи	с. Долни Драгойча / Ливада	583 / 26.10.1981 г.
12	Зимен дъб	с. Краиванца / Корията	384 / 17.06.1980 г.
13	Зимен дъб	с. Каломен	657 / 13.10.1979 г.

VII. 3. 1. Защитени зони по Закона за биологичното разнообразие /„Натура 2000“/

На територията на община Дряново попадат четири защитени зони по Директива 92/43/ЕЕС за запазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна. Те са част от общоевропейската екологична мрежа Натура 2000, чрез която се осъществява дългосрочната политика за опазване на околната среда и биологичното разнообразие в Европа. Защитените зони от Мрежата Натура 2000 покриват около 10% от територията на община Дряново.

Защитени зони по Директива 92/43/ЕЕС за запазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна

- **BG0000263 Скалско**, включена в списъка на защитени зони, приети с Решение на МС №122/02.03.2007 год. /ДВ бр. 21/2007г./. Разположена е върху обща площ от 467,88 ха, на територията на община Дряново.

- **BG0000282 Дряновска река**, включена в списъка на защитени зони, приети с Решение на МС №122/02.03.2007 год. /ДВ бр. 21/2007г./. Разположена е върху обща площ от 86,75 ха, на територията на община Дряново.
- **BG0000214 Дряновски манастир**, включена в списъка на защитени зони, приети с Решение на МС №122/02.03.2007 год. /ДВ бр. 21/2007г./. Разположена е върху обща площ от 1431,54 ха, на територията на община Дряново.
- **BG0000610 река Янтра**, обявена със заповед №РД-401/12.07.2016г., обявена в /ДВ бр. 62/2016г./. включена в списъка на защитени зони, приети с Решение на МС №122/02.03.2007 год. /ДВ бр. 21/2007г./. Разположена е върху обща площ от 398,87 ха, на територията на община Дряново.

VII. 4. ДЕМОГРАФСКА ХАРАКТЕРИСТИКА

VII. 4. 1. Брой и гъстота на населението

Анализът на демографското развитие на община Дряново във всички негови аспекти е важен фактор за оценка на количествените параметри и на качествената характеристика на населението, които под влияние на естествените и социално-икономическите процеси се променят непрекъснато. От друга страна, оценката на демографския ресурс е фактор за развитие на икономиката и за планиране на социалната инфраструктура, необходима за обслужване на населението.

Динамиката в развитието на демографските процеси и измененията в структурите на населението през последните десетилетия оказват силно влияние върху основните системи на обществото: икономическата, образователната, здравноосигурителната и системата за социална защита.

Множество фактори оказват влияние на геодемографската ситуация. Едни от най-съществените фактори са:

историко-културното, социално-икономическото и демографското развитие на областта и страната;

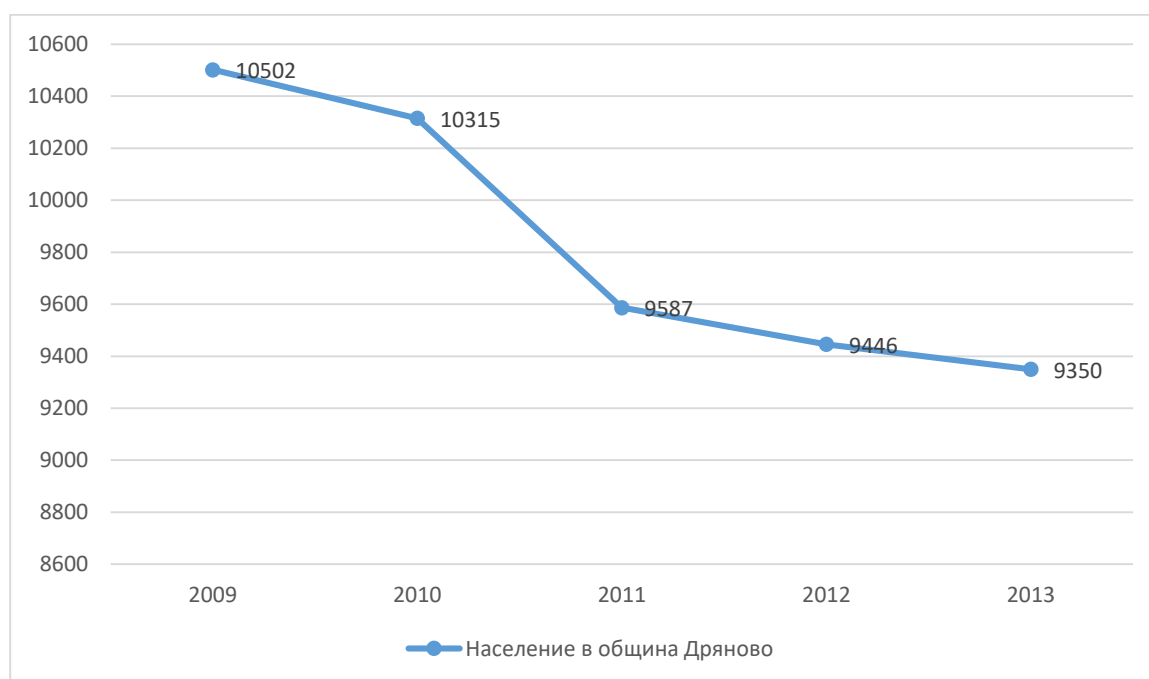
специфичното влияние на брачността, разводимостта, раждаемостта и смъртността, миграцията, полово-възрастовата, етническата, религиозната и образователните структури на населението, характерни за тази територия.

Текущата демографска ситуация в общината се характеризира с продължаващо намаляване и застаряване на населението, намаляваща раждаемост и задържащо се високо равнище на общата смъртност.

Към 31.12.2013 г., населението в община Дряново възлиза на 9 350 жители. За периода 2009-2013 г. населението намалява с всяка изминала година, като от 2009 до 2013 г. е намаляло с 1152 жители.

Тенденцията в динамиката в населението на община Дряново за 2009-2013 г. може да бъде проследена на следната фигура:

Фигура 3. Тенденции в динамиката на населението в община Дряново за 2009-2013 г.

Източник: НСИ

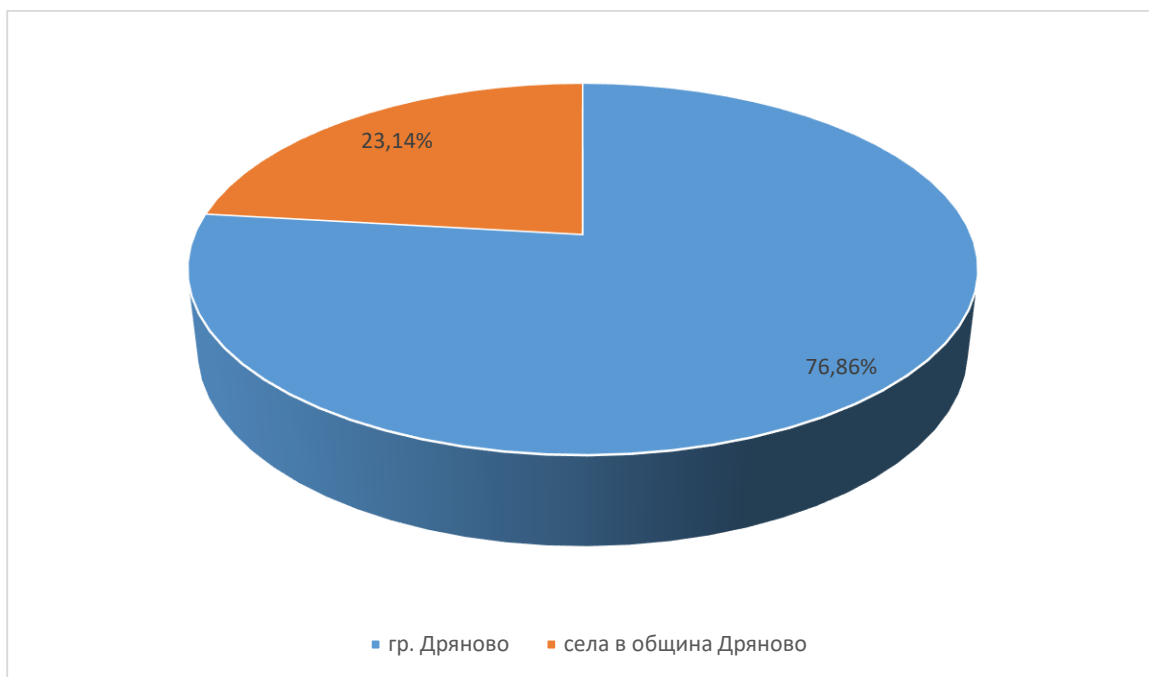
Таблица 2: Гъстота на населението в община Дряново за 2009-2013 г.

	Община Дряново
2009	38,7
2010	41,5
2011	38,6
2012	37,9
2013	34,5

Източник: НСИ

Разпределението на населението между град Дряново и селата в общината към 31.12.2013 г. може да бъде проследено на фигурата по-долу. Едва по-малко от една четвърт от населението, или 2164 души, живее в селата, докато 76,86 % от жителите на общината, или 7186 души, живеят в общинския център гр. Дряново.

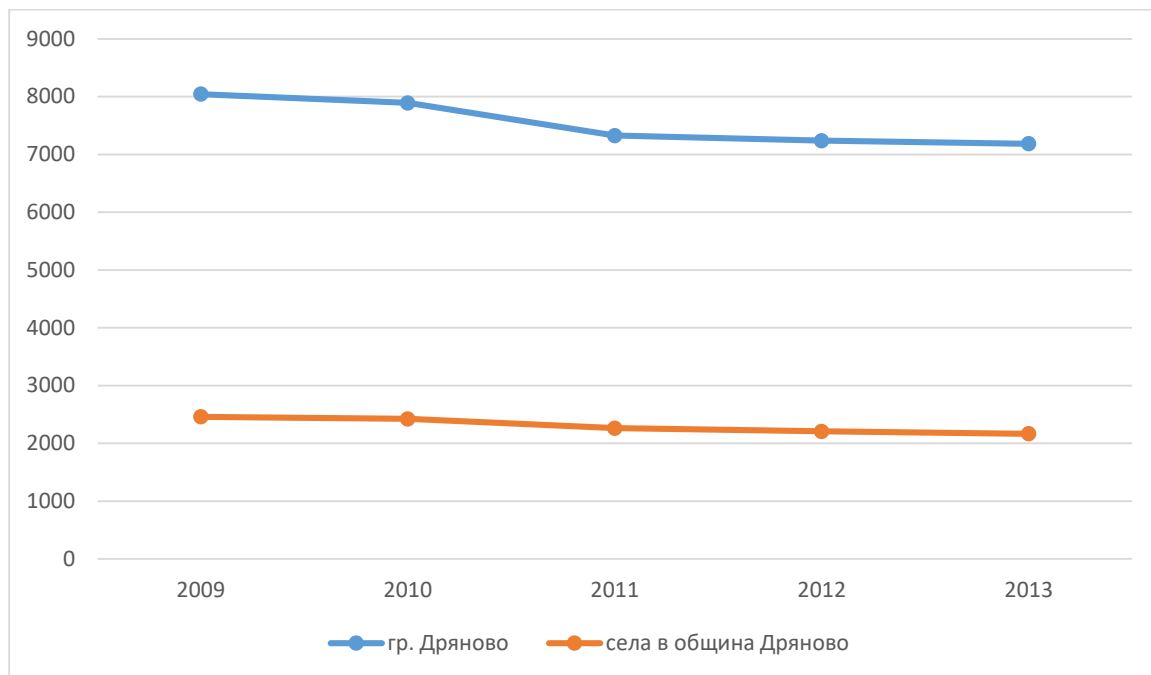
Фигура 4. Разпределение на населението по местоживееене (град и село) в община Дряново към 31.12.2013 г.

Източник: НСИ

Динамиката в броя на населението в гр. Дряново и селата в общината е представена на фигурата по-долу. Населението в селата в общината намалява с едва 295 души през разглеждания период 2009-2013 г., докато жителите на гр. Дряново намаляват с по-бързи темпове и от 8043 през 2009 г. са достигнали 7186 през 2013 г.

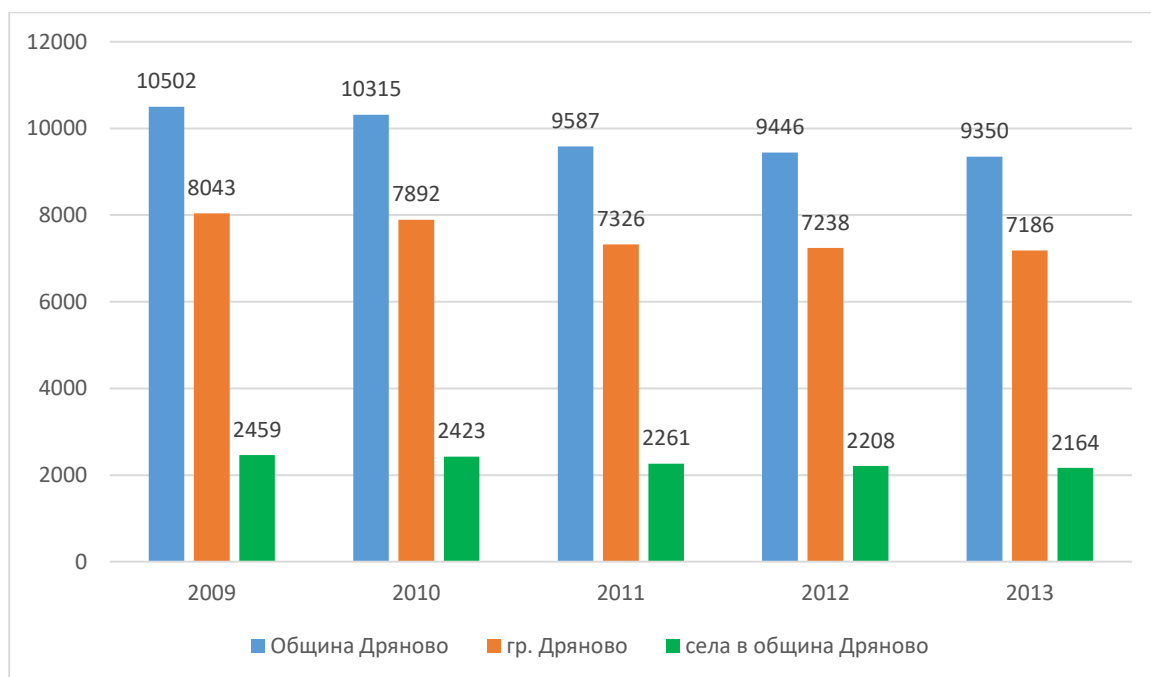
Фигура 5. Динамиката на населението в гр. Дряново и селата в общината за периода 2009-2013 г.

Източник: НСИ

Обобщени данни за разпределението на населението в община Дряново в общинския център гр. Дряново и селата в общината за периода 2009-2013 г. са представени на фигурата по-долу.

Фигура 6. Население в община Дряново по години (2009-2013 г.) и местоживееене (град/села)

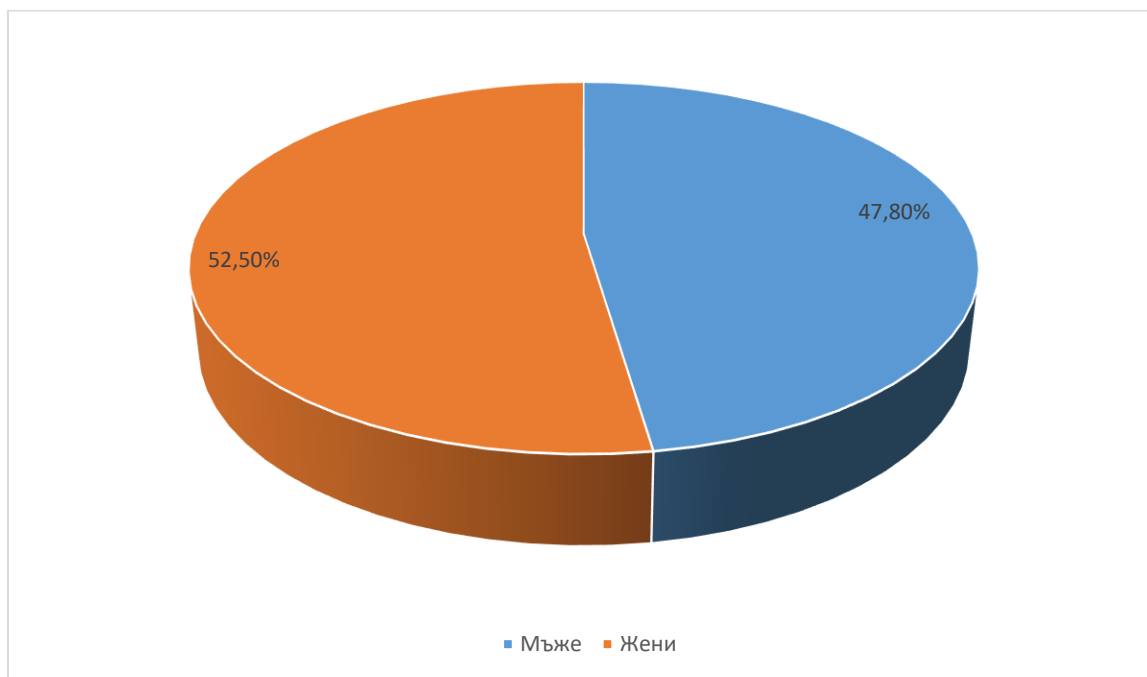

Източник: НСИ

VII. 4. 2. Полова структура

Разпределението на населението в община Дряново по пол към 31.12.2013 г. е почти равномерно, като мъжете са общо 4469, а жените с 412 повече от мъжете, като общият им брой е 4881. Разпределението в проценти може да бъде проследено на следната фигура:

Фигура 7. Съотношение мъже-жени в община Дряново към 31.12.2013 г.

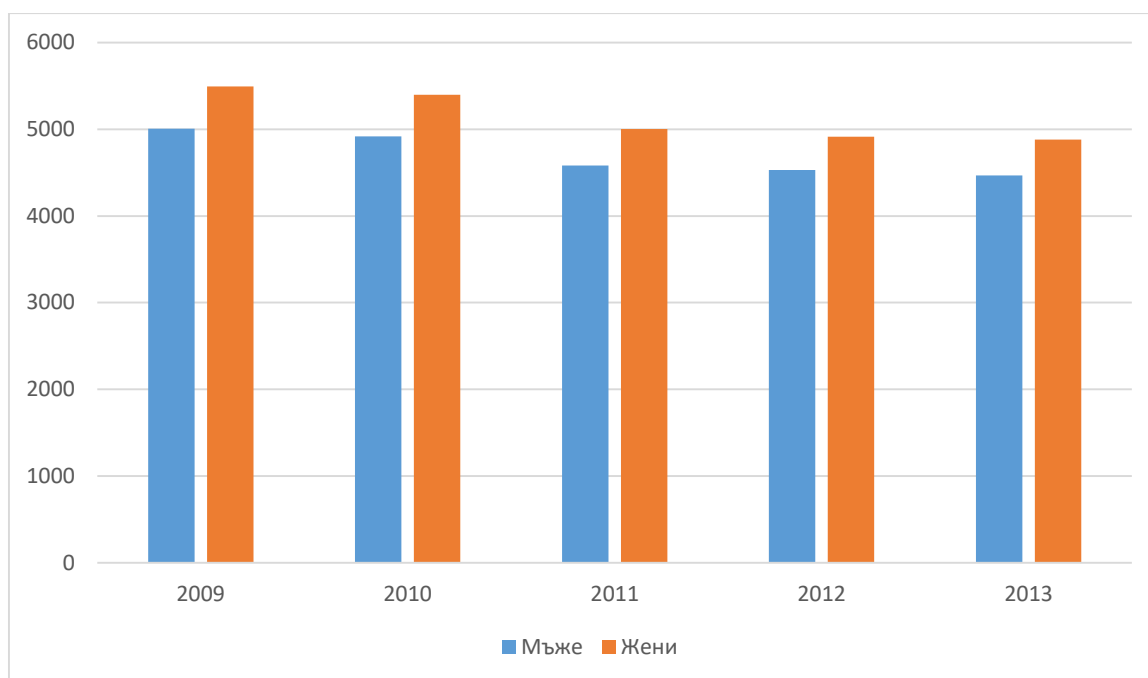

Източник: НСИ

В общинския център град Дряново мъжете отново преобладават, както в цялата община, като общият им брой е 2965, а жените в града са 2544.

Обобщени данни за разпределението на населението в община Дряново по полова структура през периода 2009-2013 г. са представени на следната фигура:

Фигура 8. Население в община Дряново по пол за 2009-2013 г.

Източник: НСИ

Видно от графиката по-горе, броят на мъжете и на жените в общината намалява с всяка изминала година от 2009 до 2013 г.

VII. 4. 3. Възрастова структура

На следващата таблица е представена информацията за възрастовата структура по пол на населението в община Дряново, град Дряново и селата в общината за периода 2009-2013 г.

Таблица 3: Възрастова структура на населението в община Дряново, гр. Дряново и селата за периода 2009-2013 г.

Възр. групи	2009	2010	2011	2012	2013	Разлика 2009 - 2013
Общо	10502	10315	9587	9446	9350	-1152
0-9	760	771	669	693	706	-54
10-19	890	820	752	703	668	-222
20-29	1118	1128	881	859	857	-261
30-39	1302	1237	1075	1041	1003	-299
40-49	1383	1385	1274	1256	1245	-138
50-59	1525	1445	1426	1407	1387	-138
60-69	1734	1754	1817	1777	1767	33
70-79	1144	1136	1109	1123	1119	-25
80-89	607	590	534	535	539	-68
90+	39	49	50	52	59	20

в гр. Дряново	8043	7892	7326	7238	7186	-857
0-9	662	661	563	584	595	-67
10-19	749	700	622	586	562	-187
20-29	899	895	741	710	705	-194
30-39	1097	1022	892	872	843	-254
40-49	1153	1161	1036	1024	1012	-141
50-59	1225	1157	1124	1102	1079	-146
60-69	1255	1278	1302	1296	1306	51
70-79	669	681	727	738	733	64
80-89	318	313	294	304	320	2
90+	16	9	25	22	31	15
В селата	2459	2423	2261	2208	2164	-295
0-9	98	110	106	109	111	13
10-19	141	120	130	117	106	-35
20-29	219	233	140	149	152	-67
30-39	205	215	183	169	160	-45
40-49	230	224	238	232	233	3
50-59	300	288	302	305	308	8
60-69	479	476	515	481	461	-18
70-79	475	455	382	385	386	-89
80-89	289	277	240	231	219	-70
90+	23	7	25	30	28	5

Източник: НСИ

В последната колона от таблицата е добавена информация за промяната на населението от 2009 до 2013 г. От таблицата е видно, че населението в почти всички възрастови групи трайно намалява през периода 2009-2013 г.

Таблица 4: Възрастова структура на населението в община Дряново, гр. Дряново и селата за периода 2016-2017г.

Възр. групи	2016			2017		
	общо	мъже	жени	общо	мъже	жени
0-4	346	169	177	318	150	168
5-9	353	177	176	365	180	185
10-14	321	164	157	323	169	154
15-19	314	161	153	276	143	133
20-24	354	201	153	342	191	151
25-29	419	205	214	369	192	177
30-34	423	238	185	428	232	196
35-39	488	268	220	465	262	203
40-44	569	292	277	550	282	268
45-49	646	334	312	609	301	308
50-54	606	305	301	624	319	305
55-59	678	325	353	673	335	338
60-64	724	354	370	696	338	358
65-69	899	376	523	804	345	459
70-74	755	312	443	813	336	477
75-79	493	199	294	516	213	303
80+	587	202	385	570	190	380

общо	8975	4282	4693	8741	4178	4563
-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------

Източник: НСИ

VII. 4. 4. Етническа структура

Етническата принадлежност на жителите на общината е друга важна характеристика на населението. Етническата група представлява общност от лица, близки по произход, бит, култура и език. Най-голямата етническа група в община Дряново към 01.02.2011 г. е българската етническа група, състояща се от 8078 души, следвана от турската с 495 души и ромската с 261 души. Друга принадлежност са посочили 115 души, а 25 жители не се самоопределят към никаква етническа група. Не са налични данни за 711 жители на общината, които не са посочили етническата си принадлежност при преброяването.

Таблица 5: Население по етническа група в община Дряново и град Дряново към 01.02.2011 г.

Етническа група	Община Дряново	гр. Дряново
Общо	9685	7377
Българска	8078	6118
Турска	495	409
Ромска	261	166
Друга	115	10
Не се самоопределят	25	20
Непоказано	711	654

Източник: НСИ

VII. 4. 5. Образователна структура

Образованието на населението на дадена територия е следващия важен показател, характеризиращ възможностите за нейното развитие и качество на живот.

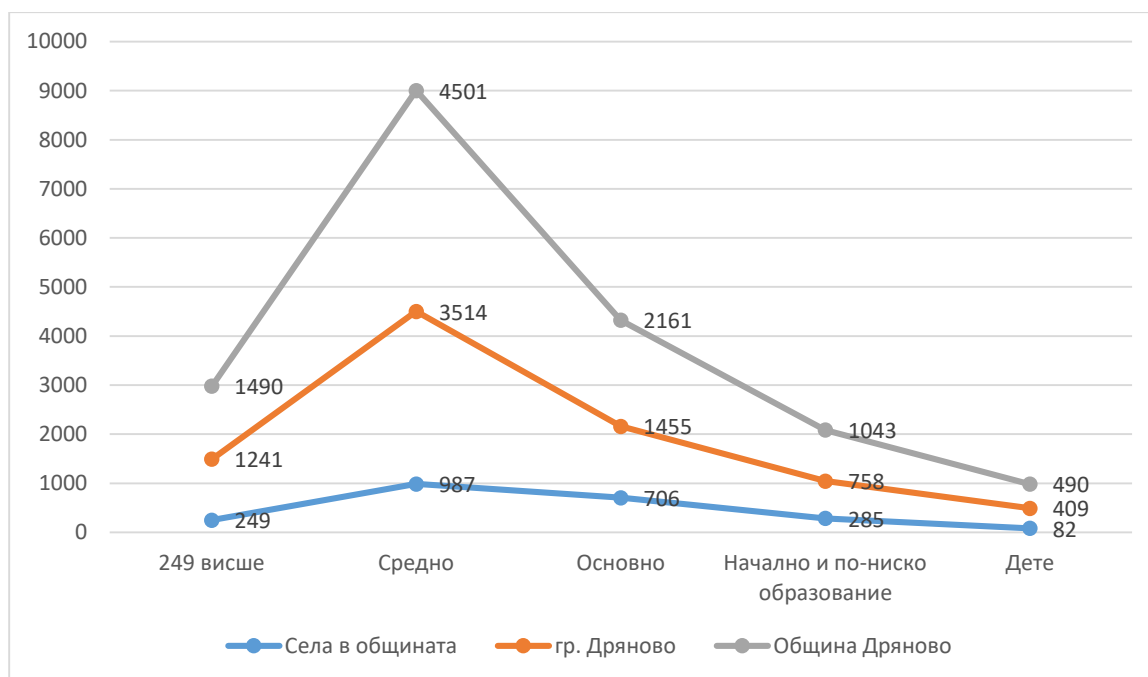
Таблица 6: Население по степен на завършено образование в община Дряново, град Дряново и селата към 01.02.2011 г.

Степен на завършено образование	Община Дряново	%	гр. Дряново	%	Села в община	%
Общо	9685	-	7377	-	2308	-
Висше	1490	15,38%	1241	16,82%	249	10,79%
Средно	4501	46,47%	3514	47,63%	987	42,76%

Основно	2161	22,31%	1455	19,72%	706	30,59%
Начално и по-ниско образование	1043	10,77%	758	10,28%	285	12,35%
Дете (до 7 години вкл., което още не посещава училище)	490	5,06%	409	5,54%	81	3,51%

Източник: НСИ

Фигура 9. Население по степен на завършено образование в община Дряново, град Дряново и селата към 01.02.2011 г.

Източник: НСИ

Представените данни в таблицата и фигурата по-горе сочат, че по степен на завършено образование в община Дряново с най-висок относителен дял са хората със средно образование – 46,47%, или почти половината от населението в общината, следвани от хората с основно образование – 22,31%. Висшистите в общината са 15,38% от общото население, като същите са 3 пъти по-малко от лицата със средно образование. Най-малката група са децата до 7 години вкл., които още не посещават училище, като същите представляват 5,06% от всички жители в общината

В град Дряново също хората със средно образование представляват най-многобройната група по степен на завършено образование, като същите са 47,63%, или почти половината от общото население на града. Лицата с основно образование се нареждат на второ място по численост на групата, като за разлика от ситуацията в

общината, в град Дряново броят им е малко по-голям от този на висшистите. Лицата с висше образование в града представляват 16,82% от цялото градско население, като този процент е по-висок в сравнение с процента за общината. Отново, групата на децата до 7 години вкл., които още не посещават училище, е най-малобройна.

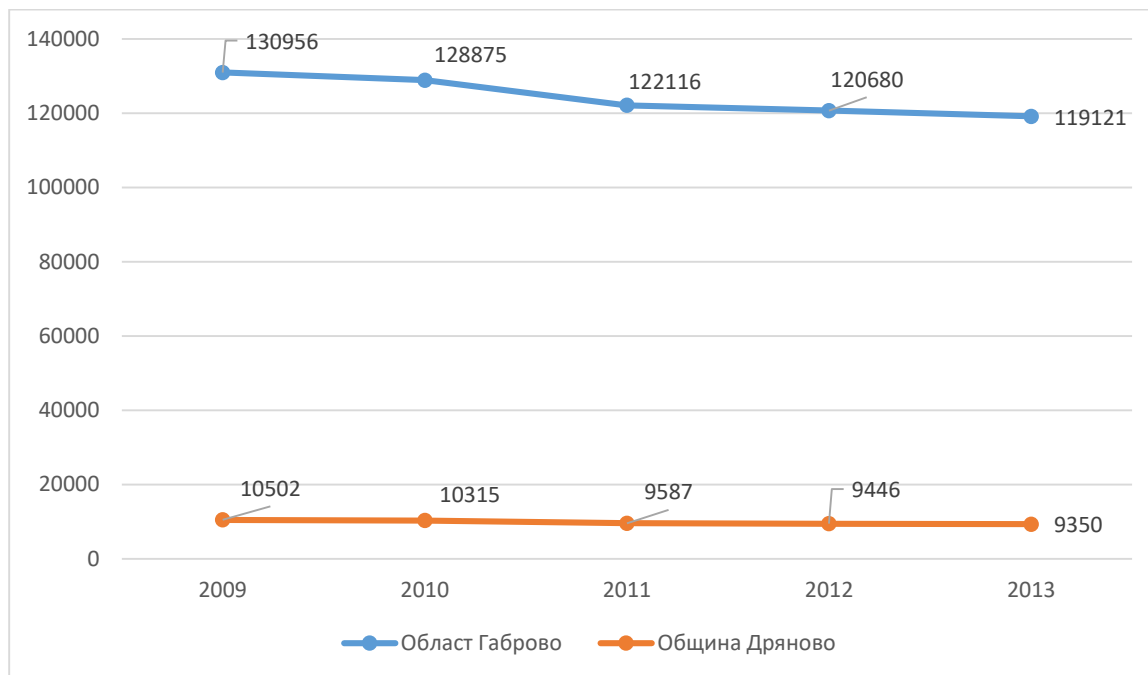
Лицата със средно образование в селата в община Дряново са също най-многобройната група по степен на образование, като съставляват 42,76% от общото население в селата. Следващата група по брой е тази на хората с основно образование, чийто дял от общото население в селата е 30,59%, като този дял е по-висок в сравнение с дела на същата група в община и град Дряново. Висшистите в селата са по-малко в сравнение с тези в общината и града като дял от общото население, като представляват 10,79% от всички жители на малки населени места.

Данните от таблицата показват, че като цяло е налице задоволително образователно ниво за общината, като образователното ниво на жителите в селата е малко по-ниско от това на населението в града.

VII. 4. 6. Възпроизводствен процес

Към 31.12.2013 г. населението в община Дряново представлява 7,85% от населението в област Габрово и 0,13% от населението на страната. От фигурата по-долу е видно, че населението на община Дряново следва тенденцията на намаляване в област Габрово, но с по-слаби темпове.

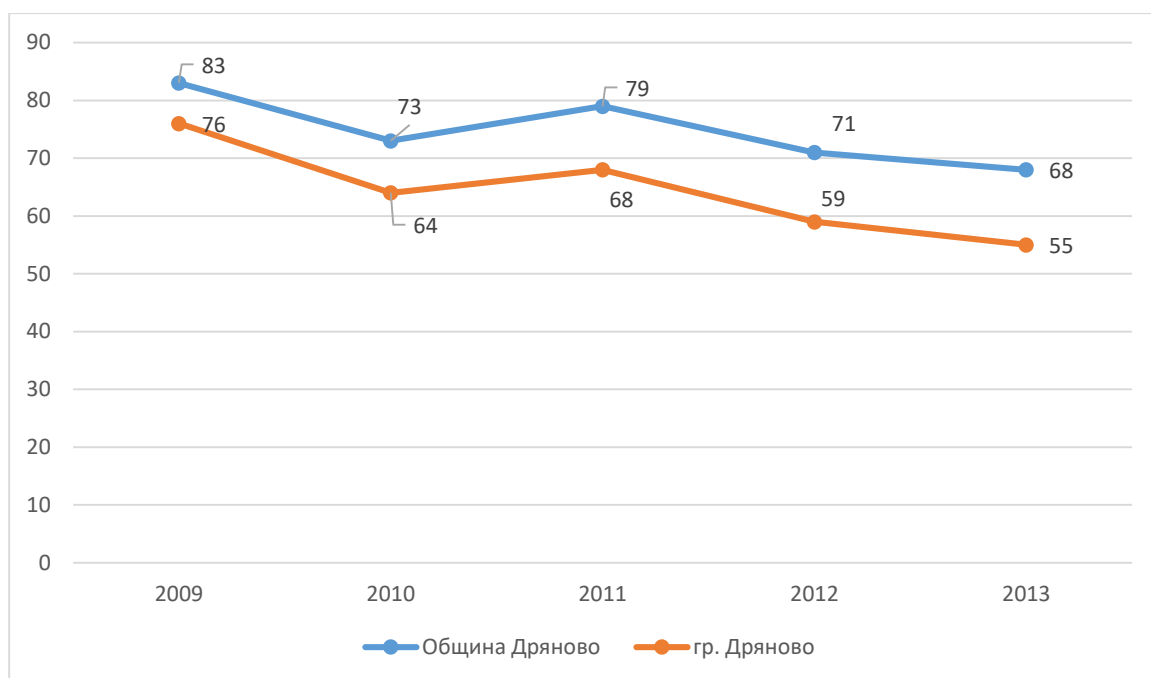
Фигура 10. Тенденции в промяна на населението в община Дряново и област Габрово за 2009-2013 г.

Източник: НСИ

По отношение на ражданията в община Дряново и град Дряново, броят родени деца е почти еднакъв през годините, като също следва тенденцията на намаляване с годините през периода 2009-2013 г. Тенденцията в промяна броя на родените деца през годините е идентична за общината и града (видно от фигурата по-долу). Само през 2011 г. ражданията в общината са с 6 повече, а в града с 4 повече от тези през 2010 г. Най-много деца в общината са родени през 2009 г., а през 2013 г. са родени 68 деца, от които 33 са момчета и 35 са момичета.

Фигура 11. Раждания в община Дряново и град Дряново за 2009-2013 г.

Източник: НСИ

Естественият прираст в община и град Дряново е отрицателен за всяка година от периода 2009-2013 г. Най-много хора са починали в общината и града през 2010 г., а най-малко през 2013 г., което води до извода за подобрени условия на живот на хората през годините от разглеждания период.

Таблица 7: Живородени, умрели и естествен прираст в община Дряново и гр. Дряново за 2009-2013 г. Коефициенти на раждаемост и смъртност за община Дряново

	Живородени			Коефициент на раждаемост	Умрели			Коефициент на смъртност	Естествен прираст
	Общо	Момчета	Момичета		Общо	Момчета	Момичета		
Община Дряново									
2009	83	41	42	7,9	220	120	100	20,9	-137
2010	73	40	33	7,0	241	128	113	23,2	-168
2011	79	45	34	8,2	208	104	104	21,6	-129
2012	71	37	34	7,5	211	100	111	22,2	-140
2013	68	33	35	7,2	195	112	83	20,7	-127
гр. Дряново									
2009	76	38	38	-	128	66	62	-	-52
2010	64	35	29	-	157	84	73	-	-93
2011	68	40	28	-	140	72	68	-	-72
2012	59	30	29	-	132	65	67	-	-73
2013	55	24	31	-	108	64	44	-	-53

Източник: НСИ

VII. 4. 7. Механично движение на населението

Пряко влияние върху формирането на броя на населението в община Дряново, освен естественото движение на населението, оказва и външната миграция. Механичният прираст на населението е отрицателен през 2010 и 2012 г. и положителен през останалите години за община и град Дряново. Най-много хора са се заселили в община Дряново през 2010 г., а в град Дряново през 2009 г. Най-много лица са се изселили от общината и от града през 2010 г. Данните са онагледени на следващата таблица и фигура.

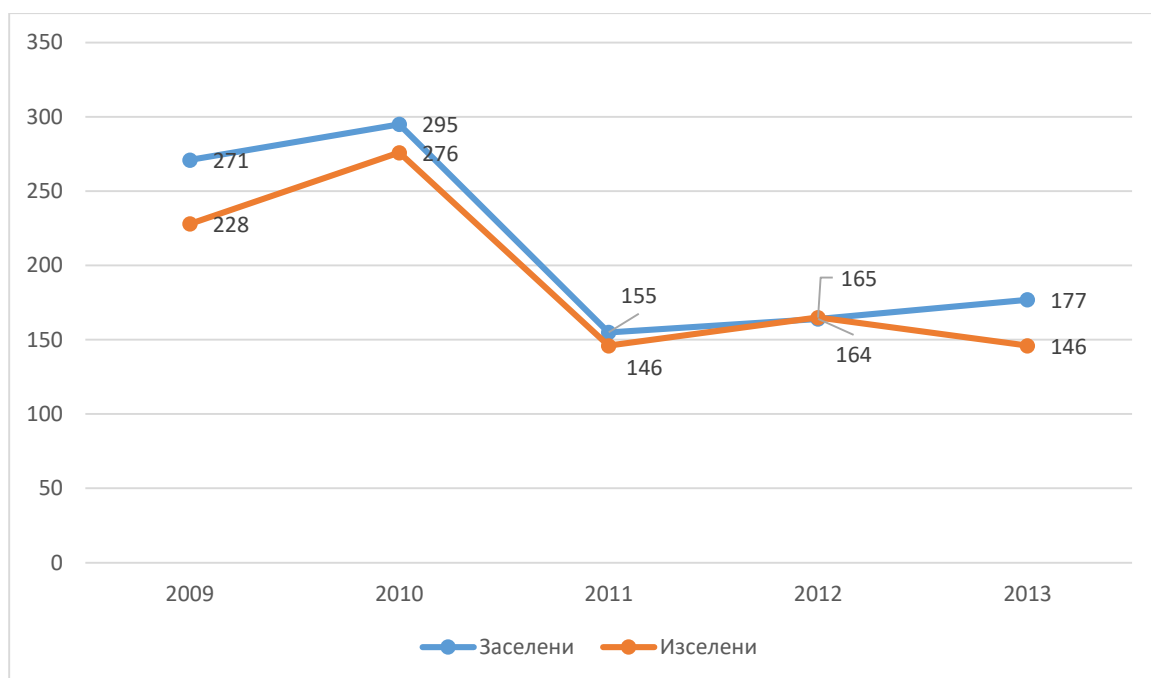
Таблица 8: Механичен прираст, заселени и изселени лица в община Дряново за 2009-2013 г.

	Механичен прираст	Заселени	Изселени
Община Дряново			
2009	43	271	228
2010	-19	276	295
2011	9	155	146
2012	-1	164	165
2013	31	177	146
гр. Дряново			
2009	29	170	141
2010	-58	158	217
2011	9	99	90
2012	-15	85	100
2013	1	90	89

Източник: НСИ

Динамиката на движение на населението във и от община Дряново през периода 2009-2013 г. е представена на графиката по-долу. Прави впечатление фактът, че броят на заселените и изселени лица е почти еднакъв през всяка от годините от разглеждания период.

Фигура 12. Заселени и изселени лица в община Дряново за 2009-2013 г.

Източник: НСИ

На следващата таблица е показано движението на населението между градовете и селата в община Дряново през периода 2009-2013 г.

Таблица 9: Вътрешна миграция на населението в община Дряново пред периода 2009 - 2013

Година	Общо	Изселени от	
		Град	Село
Заселени в			
2009	20	7	13
град	13	x	13
село	7	7	-
2010	58	32	26
град	21	x	21
село	37	32	5
2011	26	10	16
град	9	x	9
село	17	10	7
2012	32	7	25
град	12	x	12
село	20	7	13
2013	13	2	11
град	6	x	6
село	7	2	5

Източник: НСИ

VII. 5. ИКОНОМИКА И ЗАЕТОСТ

VII. 5. 1. Регионални характеристики

Икономическото състояние на област Габрово, на територията на която е разположена община Дряново, като цяло е задоволително. БВП на глава от населението за област Габрово, средноаритметично за периода от 2006 до 2011 година се равнява на 82.74%, а за 2011 г. същият е в размер на 79.93%.

Благоприятното местоположение на община Дряново обуславя нейното многоотраслово икономическо развитие. Коефициентът на икономическа активност в община Дряново е 64.1%, а относителния дял на икономически неактивните лица е 35.9%.

На територията на община Дряново развиват дейност предприятия от почти всички отрасли на икономиката. Общината е специализирана в няколко индустриални направления, които се основават главно на използването на местната суровинна база.

- Селско и горско стопанство;
- Преработваща промишленост;
- Строителство;
- Търговия и др.

Броят на предприятията в общината се е увеличил от 361 през 2008 г. на 382 през 2012 г., т.е. отбелязан е ръст от 21 броя.

Таблица 10: Основни показатели на нефинансовите предприятия по икономически дейности на община Дряново (в хил. лв.).

Икономически дейности (A21)	Приходи от дейността	Приходи от дейността	Приходи от дейността	Приходи от дейността	Приходи от дейността
	2008 г.	2009 г.	2010 г.	2011 г.	2012 г.
Общо за страната	234326729	202297212	206623058	229152801	240567449
Общо за област Габрово	2746129	2177771	2291530	2671988	2810691
Общо за община Дряново	102793	113421	109561	115897	121397
А Селско, горско и рибно стопанство	2984	3132	3992	4587	5851
В Добивна промишленост	-	-	-	-	-

С преработваща промишленост	54882	66156	65650	77413	81824
D Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива	-	-	-	-	757
Е Доставка на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване	-	-	-	-	-
F Строителство	2007	1979	612	798	504
G Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети	38083	35973	33932	27988	26829
Н Транспорт, складиране и пощи	744	494	482	561	1211
І Хотелиерство и ресторантьорство	1005	1399	1470	1389	1773
Ј Създаване и разпределение на информация и творчески продукти; далекосъобщения	-	-	985	-	-
L Операции с недвижими имоти	434	383	-	630	700
М Професионални дейности и научни изследвания	287	179	554	582	424
Н Административни спомагателни дейности	-	979	-	-	-
Р Образование	-	-	-	-	-
Q Хуманно здравеопазване и социална работа	1107	1454	858	1008	832
R Култура, спорт и развлечения	262	-	-	111	170
S Други дейности	64	382	46	90	128

Източник: НСИ

Най-висок ръст на реализираните приходи за наблюдавания период е отбелязан в преработващата промишленост през 2012 г., който е в размер на 81 824 хил. лева.

Спад в реализираните приходи от предприятията се отбелязват в отраслите:

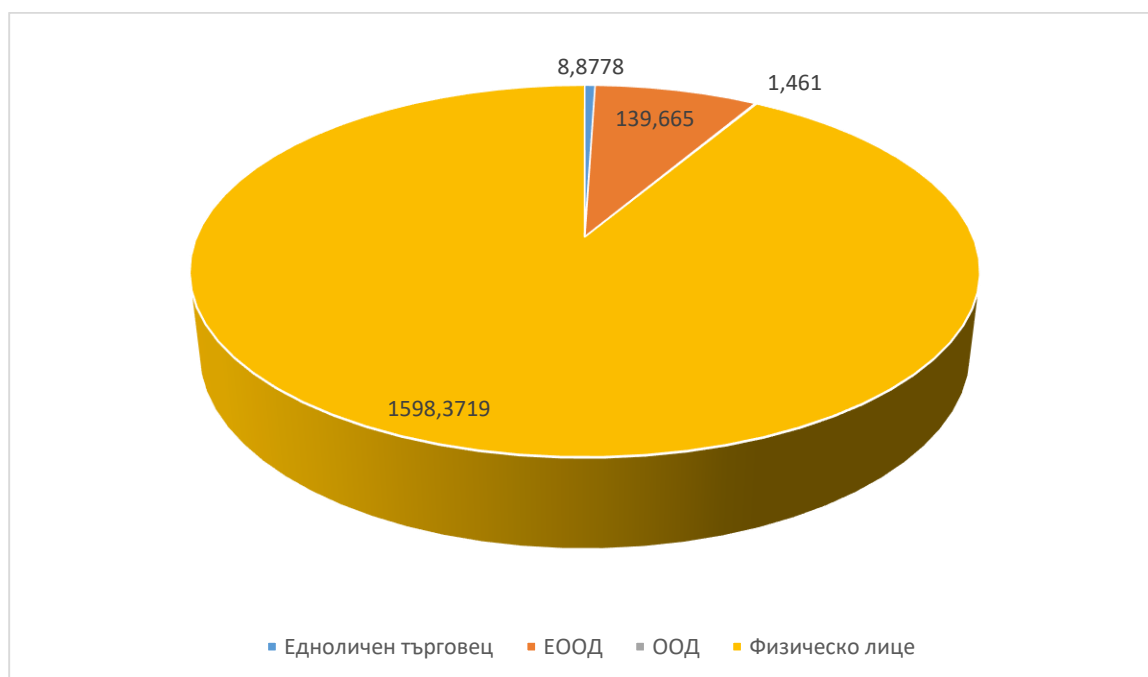
- търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети;
- строителство;
- хуманно здравеопазване и социална работа

Важна характеристика за предприятията от общинската икономика са регистрираните печалби и загуби. На следващата таблица са показани обобщени данни за регистрираните печалби и загуби на предприятията в различните отрасли.

VII. 5. 2. Земеделие

По данни на Общинска служба „Земеделие“ на Община Дряново през 2013 г. селскостопанския фонд на община Дряново възлиза на 150 170 декара, от които обработваеми са 91 107 декара. Общият горски фонд е 79 941 декара, от които 29 805 декара частна собственост. Основните отглеждани култури са мека пшеница (2 953 дка) и царевица за зърно (1 330 дка). Много от земеделските стопани поддържат и естествени ливади (8 870 дка).

Фигура 13. Засети основни площи по собственост, ха

Източник: Общинска служба „Земеделие“

От горната графика е видно, че основните земеделски площи към края на 2013 г. се ползват от физически лица – земеделски стопани.

VII. 5. 2. 1. Растениевъдство

Наблюдението на заявените намерения на земеделските стопани за отглеждане на култури през 2014 г. показват, че основният интерес е в отглеждането на слънчоглед, като са заявени над 1 300 дка. Физическите лица, развиващи земеделска дейност, са заявили и площи за отглеждане на зеленчуци, картофи и лешници. Налице е и интерес към отглеждането на зеленчуци в оранжерийни условия, макар и на малки площи, което е новост за отрасъла в общината.

През последните няколко години на територията на община Дряново фирма „ИНЕКС АГРО” ООД е създала най-големите в областта нови насаждения - 360 дка сливи и 25 дка ябълки. Фирмата разполага с нова техника и изградени съоръжения – капково напояване, хладилна камера за 100 тона плодове и машини за вятър за борба срещу слани.

VII. 5. 2. 2. Животновъдство

Справката на Общинска служба „Земеделие” на Община Дряново показва, че през 2013 г. в община Дряново са се отглеждали 901 глави едър рогат добитък (говеда и биволи), 1297 овце и 185 кози. Четирима стопани отглеждат калифорнийски черви върху общо 1477 кв.м., а един стопанин отглежда охлюви върху 900 кв.м. Тези нови за района земеделски практики показват, че отрасълът има потенциал за бъдещо развитие и интерес към него имат значителен брой лица – регистрираните земеделски стопани – физически лица наброяват 116 души.

На територията на община Дряново осъществяват дейност и единствената в област Габрово кланица за червени меса („Чех – Йосиф Новосад” ООД в с. Соколово) и три от осемте действащи в областта млекопреработвателни предприятия за краве мляко (с. Соколово, с. Керека и с. Гостилица).

VII. 5. 3. Горско стопанство

Горските територии заемат 7977,36 дка (32,13 % от общата площ), като включва държавни гори, частна собственост и общински, на юридически лица и др.

Дърводобивно предназначение имат преди всичко бързо растящите гори, но делът им от общата залесена площ е драстично намаляла.

Въпреки неголемия относителен дял на горите от общата площ на общината, неоценимо значение за екологичния статус има тяхната водорегулираща, противоерозионна и рекреационна функция.

Анализът на горските територии показва необходимост от увеличаване на горските площи с цел рекултивация.

VII. 5. 4. Преработваща промишленост - община Дряново

В общината преобладават предимно малки и микро предприятия и фирми, работещи в областта на преработвателната промишленост, търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети, като в процентно съотношение те представляват повече от 50% от общия брой регистрирани предприятия на територията на община Дряново. Броят на същите през последните 5 години се запазва относително постоянен.

VII. 5. 5. Туризъм

Районът на община Дряново има богато културно-историческо наследство и красива природа. Основните туристически обекти, разположени на територията на община Дряново, са посочени по-горе.

Таблица 11: Брой туристически обекти в община Дряново за 2009 – 2013 г.

Брой обекти	2009	2010	2011	2012	2013
В община Дряново	29	28	33	34	37
В гр. Дряново	12	12	12	13	13
В селата	16	16	21	21	24

Източник: Общинска администрация Дряново

Видно от таблицата по-горе, през 2009 и 2010 г. броят на туристическите обекти, разположени на територията на общината, е еднакъв, като се увеличава с всяка следваща година. В град Дряново обектите се увеличават само с един през разглеждания период, докато в селата туристическите обекти се увеличават с по-високи темпове.

VII. 5. 6. Инвестиционна активност

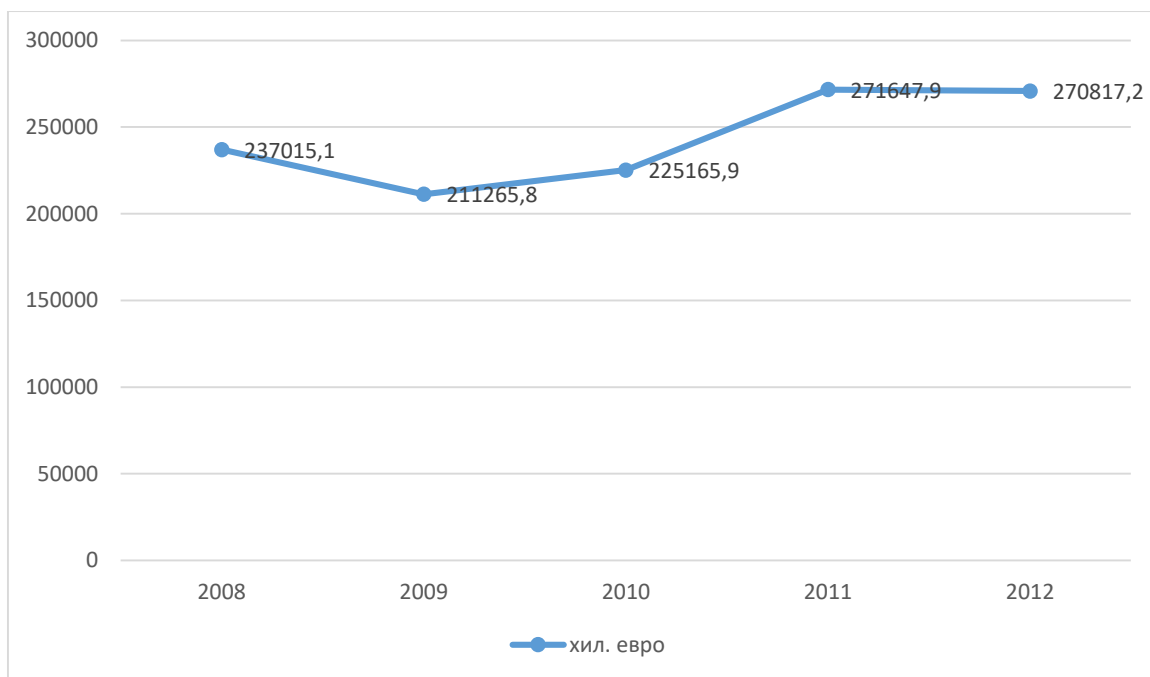
Инвестициите са особено важни за устойчивото общинско икономическо развитие, тъй като в тяхната основа стоят финансови средства, които се влагат за по-продължителен период от време. На базата на направените инвестиции се очаква нарастване на доходите след определен период от време. Инвестиционната дейност представлява самото влягане на средствата и осъществяването на практически действия за нарастване на доходите, капитала или друг полезен икономически ефект. За предприятията, функциониращи в пазарни условия инвестициите са важно условие за повишаване на тяхната конкурентоспособност и за развитието.

Габрово е една от областите с най-голяма концентрация на преки чуждестранни инвестиции, претеглени спрямо населението. Областта се справя сравнително добре в привличането на чуждестранни инвестиции. За изминалия десетгодишен период те нарастват с постоянен темп с изключение на 2007 г., когато има значителен спад. Това се дължи на силната зависимост на много от фирмите към пазарите в Русия и други бивши съветски републики, които преминават през кризисен период през 2008 г. След това, обаче, се наблюдава възстановяване, което започва от 2009 г. и Този документ е създаден в рамките на проект „Ефективна координация и партньорство при разработване и провеждане на политики от общинска администрация Дряново”, в изпълнение на Договор № 13-13-68/12.11.2013 г., финансиран от Оперативна програма „Административен капацитет”, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд 41 | С т р .

през 2011 г. областта вече е на седмо място сред останалите области по привлечени инвестиции на човек от населението.

Делът на преките чуждестранни инвестиции (ПЧИ) в предприятията от нефинансовия сектор в област Габрово към 31.12. показва следните резултати:

Фигура 14. Преки чуждестранни инвестиции в област Габрово за периода 2008-2012 г. (хил. евро)

Източник: НСИ

Въпреки доброто ниво на чуждестранни инвестиции в областта, ПЧИ в община Дряново не заемат съществено място в тяхното общо формиране:

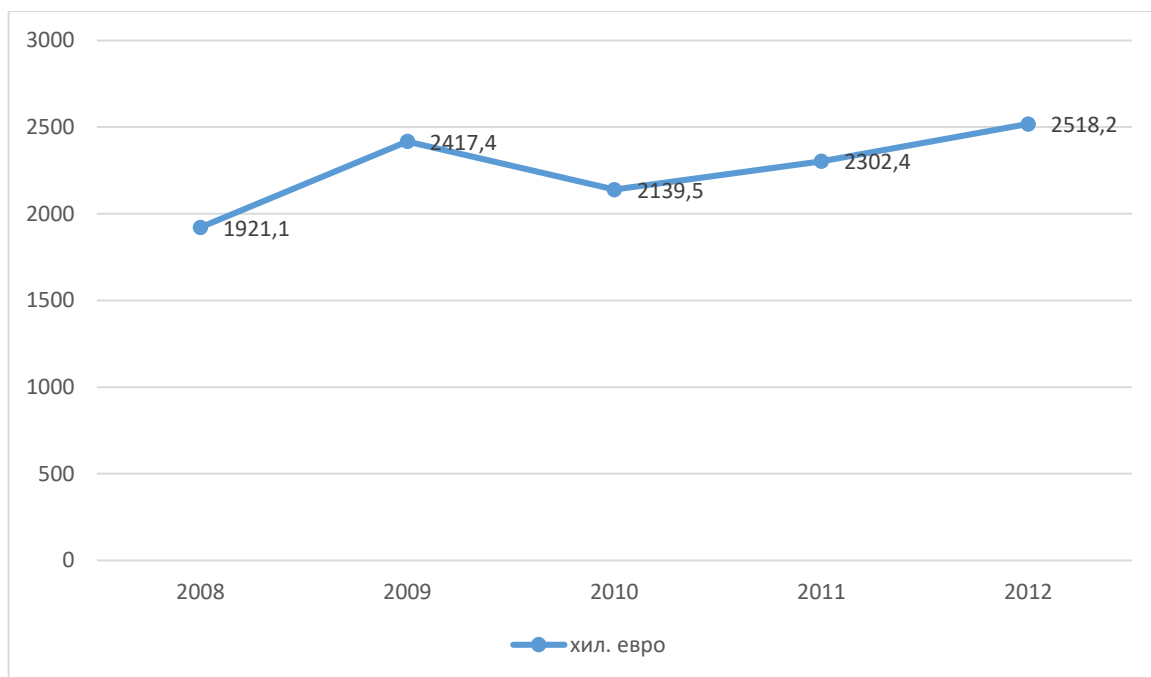
Таблица 12: Преки чуждестранни инвестиции на предприятията от нефинансовия сектор за периода 2008 – 2012 г.

	2008	2009	2010	2011	2012
Област Габрово	237015,1	211265,8	225165,9	271647,9	270817,2
Община Дряново	1921,1	2417,4	2139,5	2302,4	2518,2
Относителен дял %	0,81	1,14	0,95	0,85	0,93

Източник: НСИ

От данните за периода 2008 – 2012 г. за преките чуждестранни инвестиции (ПЧИ) в община Дряново, ясно личи, че техният принос към общите ПЧИ за областта и стойността им е изключително ниска.

Фигура 15. Преки чуждестранни инвестиции в нефинансовия сектор към 31.12. за периода 2008 – 2012 г. за община Дряново (хил. евро)

Източник: НСИ

Най-големите чуждестранни преки инвестиции са направени през 2013 г. – 2 518,2 хил. евро и през 2019 г. – 2 417,4 хил. евро, а най-малък е техният размер през 2010 г. – 2 139,5 хил. евро. Ясно се откроява тенденцията на увеличаване на инвестициите през последните две години на наблюдавания период, което говори за известен икономически подем.

Таблица 13: Придобити дълготрайни материални активи в община Дряново за периода 2008 – 2012 г.

	2008	2009	2010	2011	2012
Общо	12538	12350	9531	9399	15365
Земя	242	1468	524	316	212
Сгради, строителни съоръжения и конструкции, в т.ч.:	1680	6754	3709	2330	8824
Жилищни сгради	372	34	-	114	-
Нежилищни сгради	1186	5463	-	1350	-
Строителни съоръжения и конструкции	122	1257	1555	866	3180
Машини, производствено оборудване и апаратура	10536	3711	3043	4039	4962
Транспортни средства	-	-	1786	1055	865
Други разходи	80	417	469	1659	502

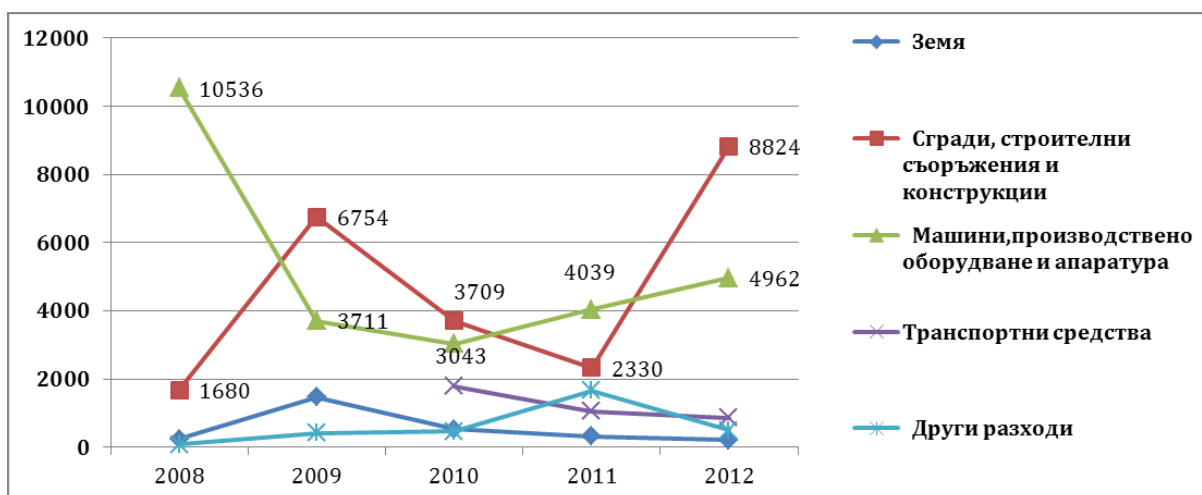
Източник: НСИ

Забележка: за 2008г. и 2009г. Машини,производствено оборудване и апаратура (вкл. транспортни средства)

".." Конфиденциални данни

"-" Няма случай

Фигура 16. ПДМА по видове за периода 2009 – 2012 г. (хил.лв.)

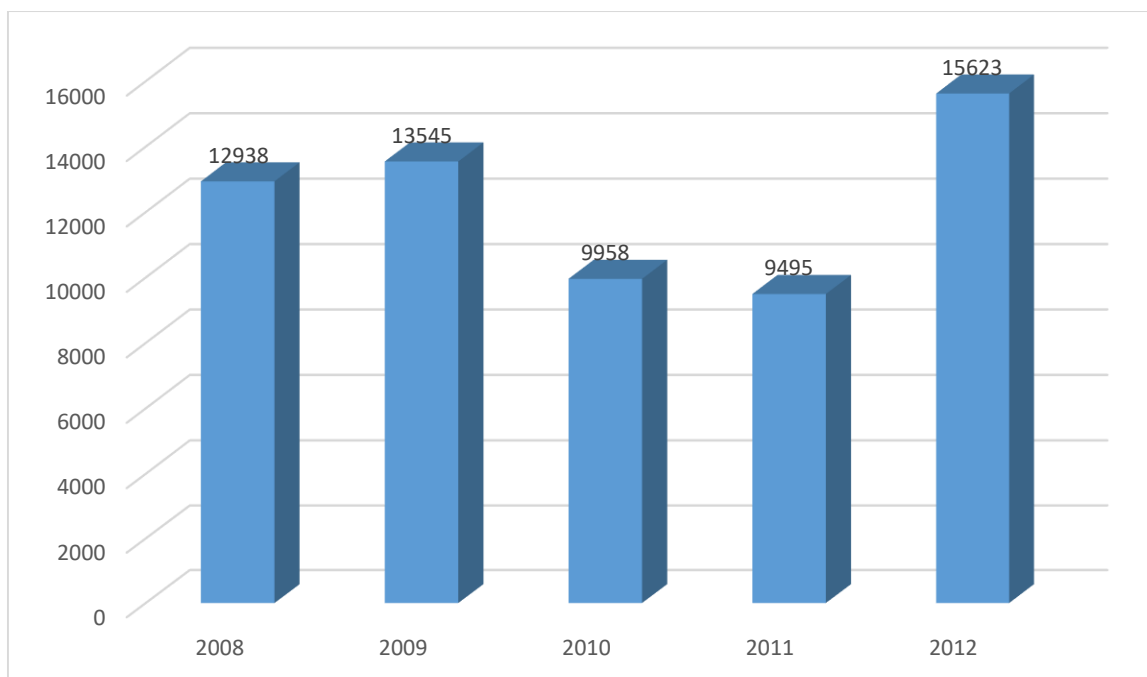
Източник: НСИ

Основният дял на дълготрайните активи за целия наблюдаван период в общината – 44,4 %, се състои от „Машини, производствено оборудване и апаратура”, 39,4 % са инвестирани в „Сгради, строителни съоръжения и конструкции”, 6,3 % са инвестициите в транспортни средства, 4,7 % са инвестициите в закупуване на земя.

Прави впечатление, че придобитите дълготрайни материални активи (ПДМА) в община Дряново са най-големи през 2012 г. – 15 365 хил. лв. През същата година най-големи инвестиции (8 824 хил. лв.) са регистрирани в изграждането на сгради, строителни съоръжения и конструкции, а инвестициите машини, производствено оборудване и апаратура са в размер на 4 962 хил.лв. Това показва един сериозен ръст на публичните инвестиции на територията на общината, в сравнение с 2010 и 2011 г., когато в общината са инвестирани съответно 9 531 хил. лв. и 9 399 хил. лв.

Разходите за придобиване на дълготрайни материални активи (РДМА) предполагат развитието на нови високотехнологични производства, създаващи висока добавена стойност, привличане на инвестиции в наукоемки производствени дейности и др.

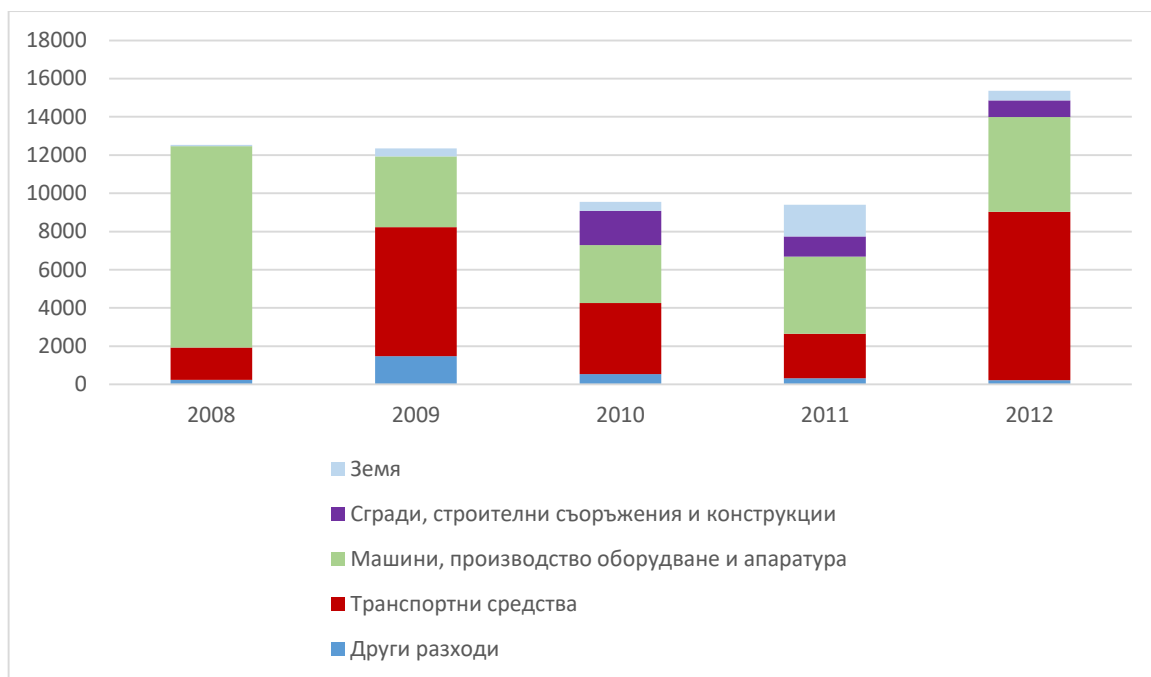
Фигура 17. РДМА г. в Община Дряново за периода 2008 -2012 г (хил.лв.)

Източник: НСИ

Стойността на общите разходи за придобиване на дълготрайни материали активи (ДМА) в община Дряново за периода 2008 – 2012 г. отбелязва значително увеличение през 2012 г. в сравнение с предходните години, най-вече 2011 и 2010 г. В сравнение с 2011 г., когато за петгодишния период РДМА са най-ниски – 4 495 хил. лв., през 2012 г. те нарастват до 15 623 хил.лв. По-голямата част от тях са разходите за придобиване на сгради, строителни съоръжения и конструкции – 8 824 хил. лв., разходите за машини, производствено оборудване и апаратура са 4 962 хил.лв.

Фигура 18. РДМА по видове в Община Дряново за периода 2008 - 2012 г. (хил.лв.)

Източник: НСИ

Разходите за машини, оборудване и апаратура са най-високи през 2008 г. – 10 536 хил. лв., което в сравнение с 2012 г. е над два пъти повече.

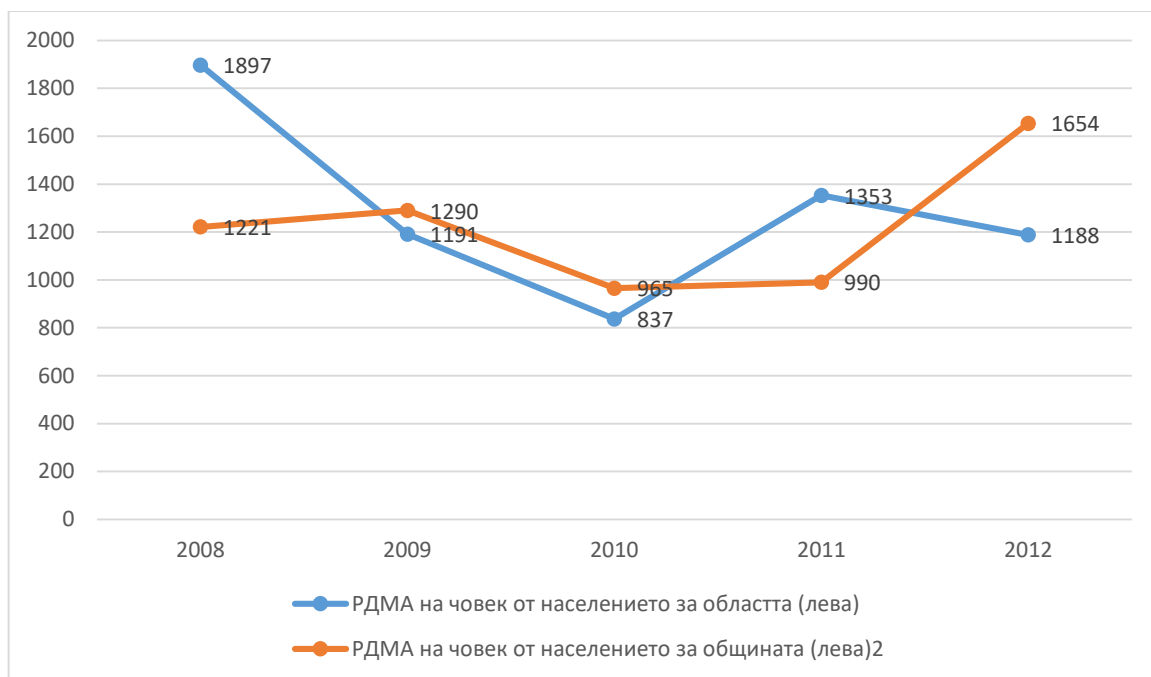
Таблица 14: РДМА на човек от населението в община Дряново и област Габрово за периода 2008 – 2012 г.

	2008	2009	2010	2011	2012
Област Габрово (хил. лв.)	250211	154879	106972	164290	142520
Население	131911	130001	127750	121389	119971
РДМА на човек от населението за областта (лева)	1897	1191	837	1353	1188
Дряново (хил. лв.)	12938	13545	9958	9495	15623
Население	10596	10502	10315	9587	9446
РДМА на човек от населението за общината (лева)	1221	1290	965	990	1654

Източник: НСИ

Показателят е изчислен по Методиката на Института за пазарна икономика (ИПИ)

Фигура 19. Равнище на разходите за придобиване на дълготрайни материални активи на човек от населението на област Габрово и община Дряново за периода 2008 – 2012 г.

Източник: НСИ

Равнището на разходите за придобиване на дълготрайни материални активи на човек от населението показва нивото на инвестиции, които пък от своя страна са показателни за това доколко местните предприятия виждат перспективи за развитие на своя бизнес. Сравнението на направените в общината разходи за ДМА на 1 жител със същия показател на областно ниво показва намаляване на инвестициите на общинско ниво през 2010 г., като и през 2009 г. Въпреки ниската стойност на инвестициите през 2009 г., те изпреварват средния показател за област Габрово. Разликата за 2009 г. спрямо средния разход за инвестиции в страната е повече от два пъти. През 2012 г., когато инвестициите в ДМА са най-големи, показателят РДМА на 1 човек от населението отново изпреварва средната стойност за областта.

Проучването сред представителите на бизнеса в проведено в периода 14 май – 11 юни 2012 г. показва, че през 2009, 2010 и 2011 г. типовете инвестиции, които най-често осъществява бизнеса в община Дряново са за замяна на износено/остаряло оборудване, подобряване условията на труд и увеличаване на производствения капацитет. В механизация, автоматизация и въвеждане на нови технологии инвестират едва 17,4% от анкетираните.

Участвалите в проучването представители на бизнеса не възнамеряват да извършват промени в инвестиционната си политика. Инвестициите, които биха могли да бъдат подпомогнати в рамките на Структурните и Кохезионния фондове са в областта на

повишаване на енергийната ефективност смята бизнеса. Много положителен е фактът, че 42% от анкетираните фирми в общината възнамеряват да разширят дейността си през следващите 3 години.

VII. 5.7. Заетост и безработица

Понятието работна сила е съставено от лицата на 15 и повече години, които работят или предлагат труда си на трудовия пазар. Работната сила от своя страна включва заети и безработни, при което тя е идентична с икономически активното население. Данните от НСИ показват икономически активните и неактивни лица на 15 и повече години в община Дряново, като информацията е обобщена в следната таблица:

Таблица 15: Икономически активни и неактивни лица в община Дряново към 01.02.2011 г.

Икономическа активност	Община Дряново	Процентно съотношение	гр. Дряново	Процентно съотношение	Села в общината	Процентно съотношение
Общо	8679	-	6531	-	2148	-
Икономически активни	4036	46,50%	3422	52,40%	614	28,58%
Заети	3450	39,75%	2912	44,59%	538	25,05%
Безработни	586	6,75%	510	7,81%	76	3,54%
Икономически неактивни	4643	53,50%	3109	47,60%	1534	71,42%
Учащи и неработещи	386	4,45%	318	4,87%	68	3,17%
Пенсионери	3599	41,47%	2318	35,49%	1281	58,64%
Лица, ангажирани само с домашни или семейни задължения	323	3,72%	232	3,55%	91	3,24%
Незаети (вкл. Рентиери)	335	3,86%	261	3,69%	94	4,38%

Източник: НСИ

По данни на НСИ, населението на община Дряново към 01.02.2011 г. е съставено от 8679 жители, като икономически активното население на възраст 15 - 64 навършени години в общината се равнява на 4036 лица, което представлява 46,50% от общото население на общината. Като съставна част на икономически активното население, средният брой на безработните за разглеждания период е 586, което представлява едва 6,75% от населението на общината. Икономически неактивните лица към 01.02.2011 г. са малко повече от икономически активните – 53,50% от общото население на общината,

като броят и съотношението на съставните групи на икономическите неактивните лица могат да бъдат проследени в таблицата по-горе.

Данните за град Дряново сочат, че процентът на икономически активното население като част от общото население на града е 52,40%, а броят на безработните лица представлява 7,81% към всички жители на града, като тези проценти са по-високи от разглежданите проценти за общината. Икономически неактивните лица в град Дряново се равняват на 47,60% от жителите на града, като тази група е по-малка от групата на икономически активните лица.

В селата в общината преобладаващата част от населението е икономическо неактивно, което се обяснява с факта, че 59,64% от общото население в малките населени места са пенсионери. Икономическото активното население в селата се равнява на 28,58% от общото население в селата в общината, като заетите са 538, а безработните 76 души.

Данните за община Дряново сочат, че броят на пенсионерите е десет пъти по-голям от броя на учащите и неработещите, като това съотношение е по-голямо в селата и по-малко в града и същевременно води до извода, че населението в общината е застаряващо.

Като обобщение може да се каже, че в град Дряново по-голямата част от населението е съставено от икономически активните лица, за разлика от населението в селата, където преобладават икономически неактивните, в т.ч. пенсионерите.

Таблица 16: Икономически активни и неактивни лица в община Дряново към 2014 – 2018г.

година	равнище на безработица	дял на безработни лица до 29г.	безработни по образование /бр.			продължително безработни/бр.
			основно и по-ниско	средно	висше	
2014	10,96%	16,55%	88	53	65	194
2015	11,5%	17,98%	88	72	79	205
2016	8,5%	14,75%	68	53	53	153
2017	7,26%	10,06,4%	71	42	61	90
2018	6,25%	15,32%	83	47	70	38

Източник: Агенция по заетостта

През периода 2014-2018 година се наблюдава постепенен спад в нивото на безработица от 10,96% на 6,25%. Спадът се дължи до голяма степен на намаляването на безработните лица под 29 години. Най-голям спад има при продължително безработните лица.

По-долу са представени данни за населението в под трудоспособна възраст, трудоспособна възраст и над трудоспособна възраст в община Дряново и град Дряново през периода 2009 – 2013 г.

Таблица 17: Население в под трудоспособна възраст, трудоспособна възраст и над трудоспособна възраст в община Дряново и град Дряново в периода 2009 – 2013 г.

Под, в и над- трудоспособна възраст	Община Дряново					гр. Дряново				
	2009	2010	2011	2012	2013	2009	2010	2011	2012	2013
Под трудоспособна възраст	1217	1211	1081	1064	1065	1056	1044	910	904	910
Мъже	616	609	553	542	543	533	527	465	460	463
0-9	379	386	339	356	355	331	334	287	302	300
10-19	237	223	214	186	188	202	193	178	158	163
Жени	601	602	528	522	522	523	517	445	444	447
0-9	381	385	330	337	351	331	327	276	282	295
10-19	220	217	198	185	171	192	190	169	162	152
В трудоспособна възраст	6025	5814	5243	5190	5113	4932	4741	4256	4197	4123
Мъже	3172	3091	2822	2798	2746	2564	2486	2274	2243	2198
10-19	230	211	183	190	165	176	166	139	142	123
20-29	581	593	464	446	446	442	441	380	360	356
30-39	664	634	576	566	545	568	534	484	479	461
40-49	717	715	651	637	639	594	594	521	511	516
50-59	716	699	701	704	697	581	562	562	560	548
60-69	264	239	247	255	254	203	189	188	191	194
Жени	2853	2723	2421	2392	2367	2368	2255	1982	1954	1925
10-19	203	169	157	142	144	179	151	136	124	124
20-29	537	535	417	413	411	457	454	361	350	349
30-39	638	603	499	475	458	529	488	408	393	382
40-49	666	670	623	619	606	559	567	515	513	496
50-59	809	746	725	703	690	644	595	562	542	531
60-69				40	58				32	43
Над трудоспособна възраст	3260	3290	3263	3192	3172	2055	2107	2160	2137	2153
Мъже	1218	1218	1209	1191	1180	750	759	777	779	788
60-69	527	532	551	525	515	385	380	390	383	378
70-79	466	470	453	448	453	259	276	286	279	294
80-89	211	200	189	201	189	98	94	94	108	102
90+	14	16	16	17	23	8	9	7	9	14
Жени	2042	2072	2054	2001	1992	1305	1348	1383	1358	1365
60-69	943	983	1019	957	940	667	709	724	690	691
70-79	678	666	656	675	666	410	405	441	459	439
80-89	396	390	345	334	350	220	219	200	196	218
90+	25	33	34	35	36	8	15	18	13	17

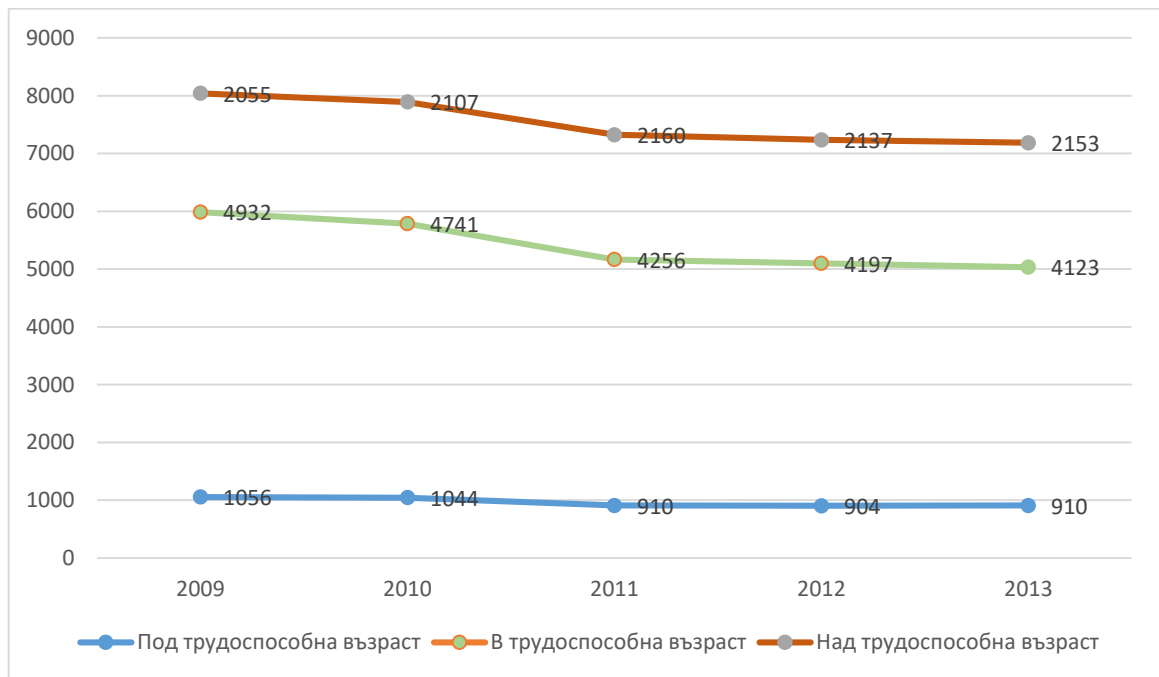
Източник: НСИ

Видно от таблицата, както за община Дряново, така и за град Дряново за всяка година от разглеждания период 2009-2013 г. броят на населението в трудоспособна възраст е най-голям, следван от броя на населението в над трудоспособна възраст, а най-малък е броят на населението в под трудоспособна възраст. Същевременно, населението в над

трудоспособна възраст е минимум два пъти повече от населението в под трудоспособна възраст, като тези данни сочат за застаряване на населението. За община Дряново населението в трудоспособна възраст през 2013 г. се равнява на 54,68% от общото население на общината, а за същата година трудоспособното население в града представлява 57,38% от жителите на града, като и в двата разглеждания случая трудоспособните жители са повече от половината от всички жители на община и град Дряново.

На следващата фигура може да бъде проследена динамиката в промяната броя на жителите в под трудоспособна възраст, трудоспособна възраст и над трудоспособна възраст в община Дряново в периода 2009 – 2013 г.

Фигура 20. Динамика на населението в под трудоспособна възраст, трудоспособна възраст и над трудоспособна възраст в община Дряново за периода 2009 – 2013 г.

Източник: НСИ

Видно от графиката, населението в трудоспособна възраст в гр. Дряново е намаляло най-много през периода 2009-2013 г., съответно с 13,83%. Населението под трудоспособна възраст намалява от 2009 до 2013 г. със сравнително малки темпове, като само последната 2013 г. се увеличава с 4 души в сравнение с 2009 г. Населението в над трудоспособна възраст в града се повишава от 2009 г. до 2011 г., след което спада с 1,06% през 2012 г. и отново се покачва през 2013 г., като тези данни отново водят до извода за застаряване на населението.

Според данни, предоставени от НСИ, коефициентът на безработица през периода 2009-2013 г. за община Дряново, сравнен с коефициента за област Габрово и общо за страната, е следният:

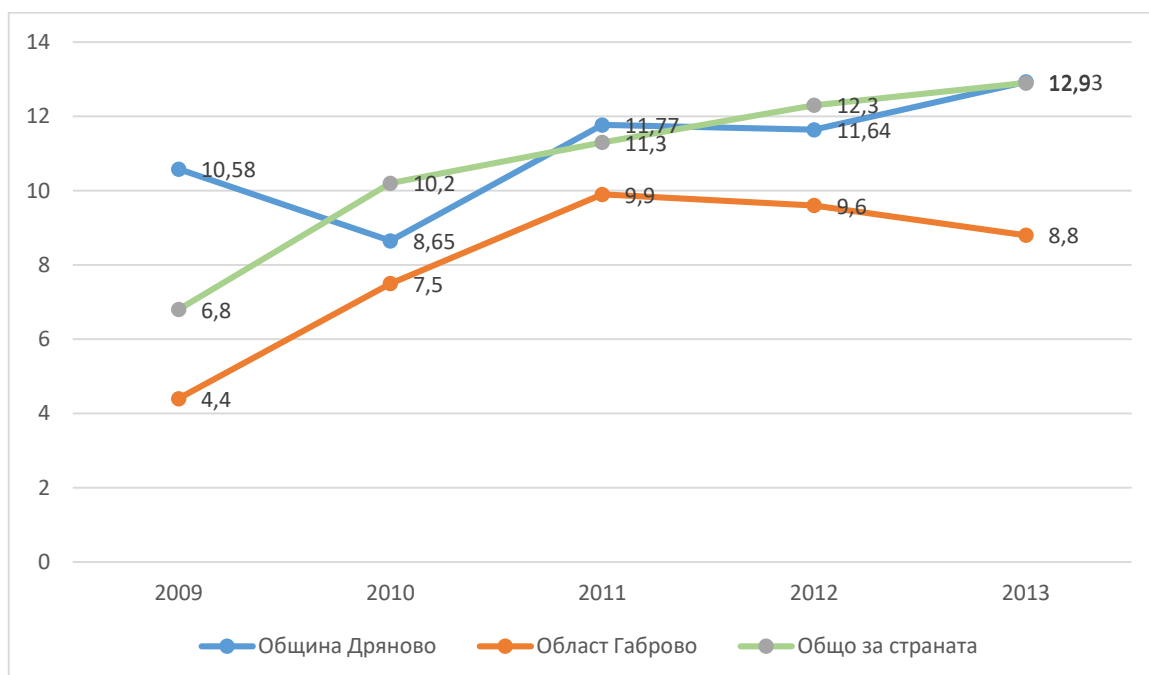
Таблица 18: Коефициент на безработица в община Дряново, област Габрово и общо за страната за периода 2009-2013 г.

Равнище на безработица			
	Община Дряново	Област Габрово	Общо а страната
Година	%	%	%
2009	10,58	4,4	6,8
2010	8,65	7,5	10,2
2011	11,77	9,9	11,3
2012	11,64	9,6	12,3
2013	12,93	8,8	12,9

Източник: НСИ

На фигурата по-долу е показана динамиката на безработица в община Дряново, област Габрово и общо за страната за периода 2009-2013 г.

Фигура 21. Динамика на безработица в община Дряново, област Габрово и общо за страната за периода 2009-2013 г.

Източник: НСИ

От таблицата и фигурата по-горе е видно, че равнището на безработица в община Дряново променя своето равнище неравномерно през периода 2009-2013 г. През 2010 г. безработицата спада в почти 2% в сравнение с предходната 2009 г., след което се покачва и през 2011 г. достига по-високи нива от тези през 2009 г. През 2012 г. безработицата

отново спада с ниски темпове, а през 2013 г. се покачва и достига до най-високите нива за разглеждания период – 12,93%. В сравнение с равнищата на безработица за страната, през 2009 г. се наблюдава най-голямата разлика, като безработицата в страната е с почти 4% по-ниска от тази в Дряново. През 2013 г. равнищата на безработица в община Дряново и общо за страната са изравнени.

Безработицата в област Габрово е със сравнително по-ниски нива от тази в общината за целия период 2009-2013 г., като през 2009 г. коефициентът на безработица в областта е с 6% по-нисък от този в общината. През 2013 г. безработицата в община Дряново е с 4% по-висока от тази в област Габрово.

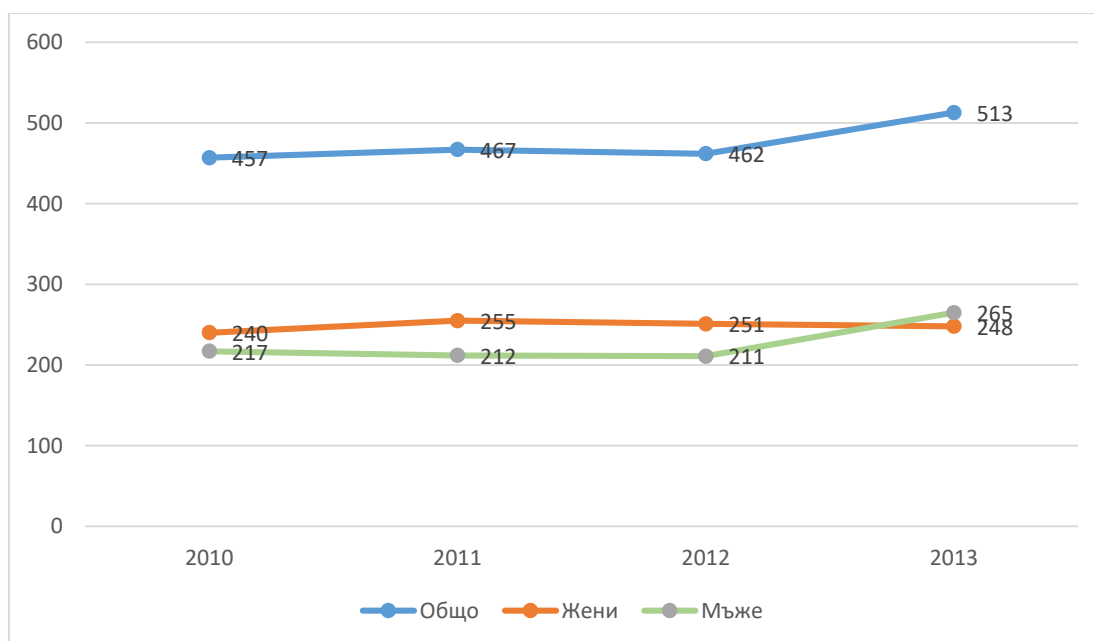
В таблиците и фигурата по-долу са представени данни за безработицата в община Дряново за 2010-2013 г. по възраст, пол, образование и рискови групи.

Таблица 19: Безработица в община Дряново по пол за периода 2010-2013 г. (брой и процент)

Общо за община Дряново	2010		2011		2012		2013	
	Брой	Процент	Брой	Процент	Брой	Процент	Брой	Процент
Общо за община Дряново	457		467		462		513	
Жени	240	52,52%	255	54,60%	251	54,33%	248	48,34%
Мъже	217	47,48%	212	45,40%	211	45,67%	265	51,66%

Източник: НСИ

Фигура 22. Динамика на безработицата в община Дряново по пол за периода 2010-2013 г.

Източник: НСИ

От горната таблица е видно, че за периода 2010-2012 г. процентът на безработица сред жените в община Дряново е по-висок от този сред мъжете, като разликите в процентно съотношение са най-много до 10 %. Само през 2013 г. съотношението е различно – безработните мъже са с 3,32% повече от безработните жени.

По степен на образование най-голям процент от безработните са тези със средно образование, следвани от лицата с основно образование. Делът на безработните лица с висше образование е най-малък от всички образователни групи, като същите са 3 или 4 пъти по-малко от безработните със средно образование. Интересен е фактът, че броят на безработните лица с начално и по-ниско образование е относително нисък, като тази образователна група е съвсем малко по-голяма от групата на безработните висшисти за разглеждания период. Безработните лица над 55 г. са най-много в сравнение с останалите възрастови групи за целия период 2010-2013 г., следвани от различни възрастови групи през различните години. За целия период, безработните до 19 г. са най-малко.

От разглежданите рискови групи, най-голям е броят на безработните с намалена работоспособност, следвани от майките с деца до 3 г. за целия период 2010-2013 г. Безработни самотни родители, както и безработни лица от социални заведения не са регистрирани през нито една от разглежданите години.

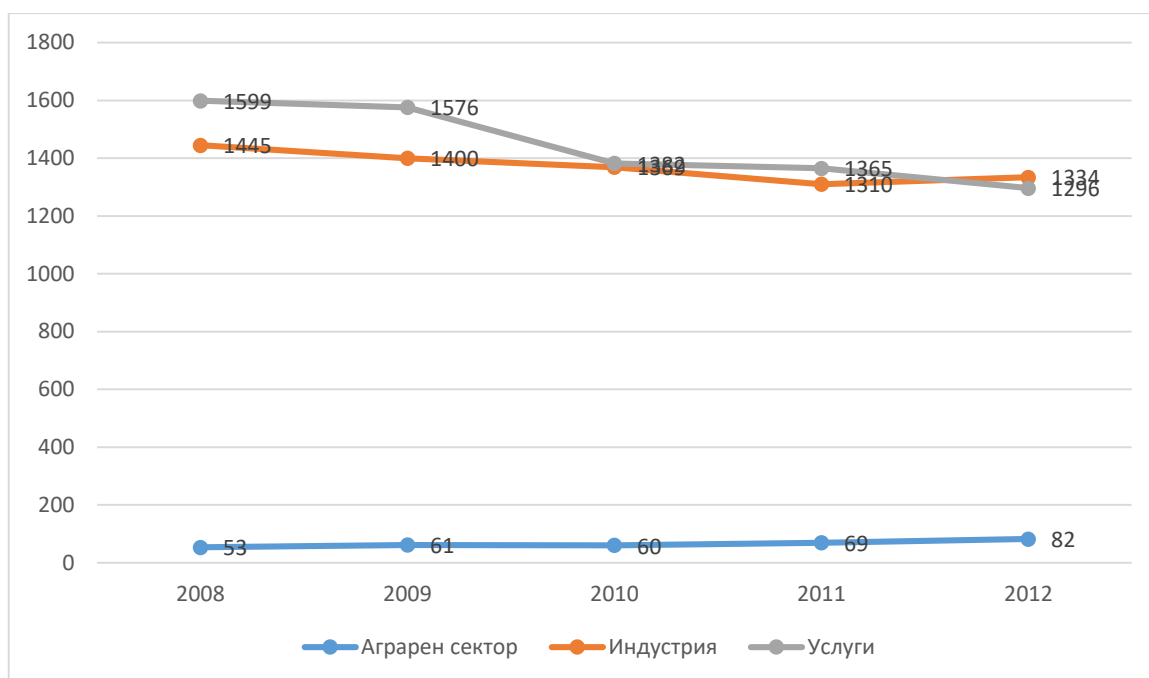
В следващите таблици и фигури е представена информация за заетите лица по сектори и категории предприятия в община Дряново.

Таблица 20: Заети лица по сектори в община Дряново за 2008-2012 г.

Година	Аграрен сектор	Индустрия	Услуги
2008	53	1599	1445
2009	61	1400	1576
2010	60	1369	1382
2011	69	1310	1365
2012	82	1334	1296

Източник: НСИ

Фигура 23. Заети лица по сектори в община Дряново за 2008-2012 г.

Източник: НСИ

От таблицата и фигурата по-горе е видно, че заетите в сектор индустрия и услуги са сравнителни повече от заетите в аграрния сектор за всички години от разглеждания период 2008-2012 г., като броят на заетите в аграрния сектор се увеличава с всяка изминала година. През 2008 г. заетите в индустрията са повече от заетите в сектора на услугите, а през следващата 2011 г. съотношението е обратното – заетите в сектор услуги са повече от заетите в сектор индустрия. От 2010 до 2012 г. стойностите са почти изравнени.

Следващата таблица представя информация за броя заети лица в нефинансови предприятия по икономически дейности в община Дряново за периода 2008-2012 г. Където данните са конфиденциални е отбелязан знакът „...”. За всяка от разглежданите години най-голям е броят на заетите в сектор С Преработваща промишленост, които са повече от половината от общия брой заети лица в общината. Същевременно броят на заетите в сектора намалява с всяка изминала година през периода от 2008 до 2011 г., а се увеличава с 32 души през 2012 г. На следващо място по брой заети лица са секторите G Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети, в който най-голям брой заети са регистрирани през 2009 г. и I Хотелиерство и ресторантьорство, в който броят на заетите е най-голям отново през 2009 г. В сектор Q Хуманно здравеопазване и социална работа се наблюдава много висока заетост през 2008 г., почти двойно по-висока от заетостта в

сектора на хотелиерството и ресторантьорството, но същата спада с високи темпове през годините и достига до едва 62 заети през 2012 г. В сектор F Строителство също се наблюдава сериозен спад на броя заети – в периода от 2008 до 2012 г. заетите в сектора са намаляли три пъти.

Таблица 21: Брой заети лица в нефинансови предприятия по икономически дейности в община Дряново за периода 2008-2012 г.

	2012	2011	2010	2009	2008
Общо за община Дряново	1930	1920	1945	2106	2285
A Селско, горско и рибно стопанство	78	66	57	56	51
B Добивна промишленост	-	-	-	-	-
C Преработваща промишленост	1226	1194	1222	1227	1468
D Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива	9	-	-	-	-
E Добавяне на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване	-	-	-	-	-
F Строителство	20	26	13	58	60
G Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети	338	356	339	408	387
H Транспорт, складиране и пощи	29	26	12	10	21
I Хотелиерство и ресторантьорство	106	96	107	118	82
J Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения	-	-	15	-	-
L Операции с недвижими имоти	7	9	28	11	14
M Професионални дейности и научни изследвания	20	24	28	12	10
N Административни и спомагателни дейности	-	7	-	10	5
P Образование	-	-	-	-	-
Q Хуманно здравеопазване и социална работа	62	83	101	136	140
R Култура, спорт и развлечения	9	7	-	-	5
S Други дейности	14	12	12	30	19

Източник: НСИ

В таблицата е представена информация за броя заети и наети лица по категории предприятия в община Дряново за периода 2008-2012 г.

Категориите предприятия съгласно Закона за малките и средни предприятия са следните:

- Микро предприятия с до 9 заети;
- Малки предприятия с от 10 до 49 заети;
- Средни предприятия с от 50 до 249 заети;
- Големи предприятия с над 250 заети.

Най-голям е броят на заетите и наети лица в средни предприятия – почти половината от общия брой. През 2008 и 2009 г. броят на заетите лица в микропредприятия са е по-малък от броя на заетите в малките предприятия, а през периода 2010 – 2013 г. заетите в микропредприятия са повече от тези в малките. По отношение на наетите лица, същите са по-малко в микропредприятия в сравнение с малките предприятия за периода 2008 – 2012 г. Само през 2012 г. наетите в микропредприятия преобладават като брой над наетите в малки предприятия. За разглеждания период 2008-2012 г. няма данни за заети и наети лица в големи предприятия в община Дряново.

Броят на наетите лица намалява с всяка изминала година от 2008 до 2012 г. През същия период броят на заетите лица също намалява, с изключение на 2012 г., когато заетите се увеличават постепенно в сравнение с тези през 2011 г.

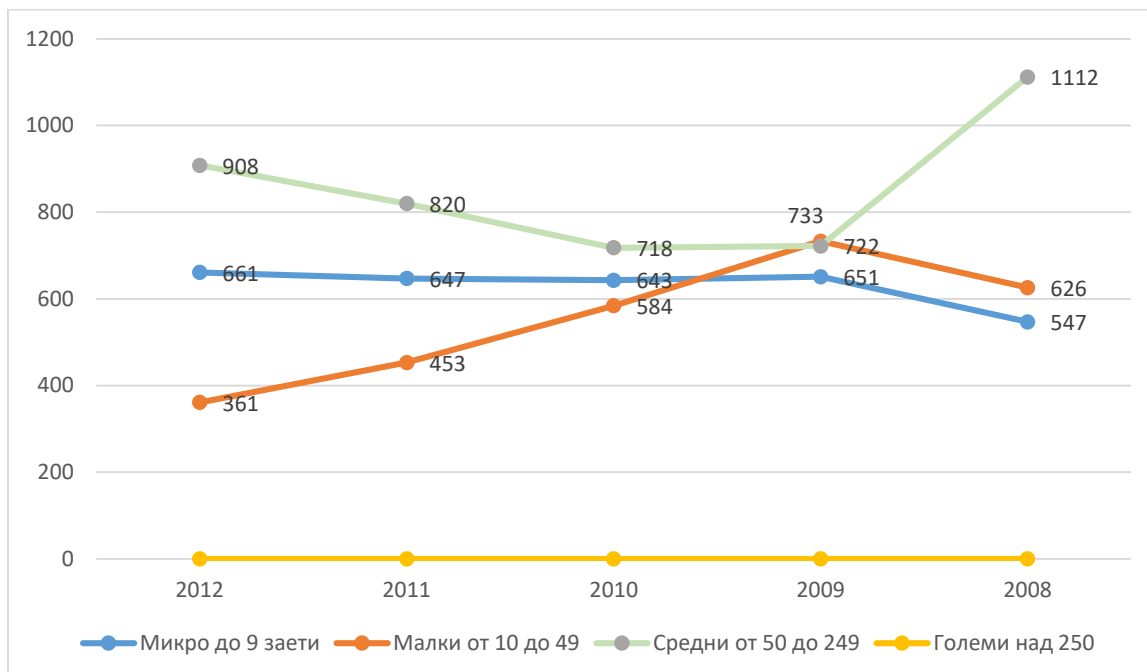
Таблица 22: Брой заети и наети лица по категории предприятия в община Дряново за периода 2008-2012 г.

	2012		2011		2010		2009		2008	
	заети лица	наети лица	заети лица	наети лица	заети лица	наети лица	заети лица	наети лица	заети лица	наети лица
Община Дряново	1930	1637	1920	1647	1945	1671	2106	1831	2285	2036
Микро до 9 заети	661	383	647	392	643	382	651	386	547	317
Малки от 10 до 49	361	351	453	438	584	573	733	724	626	614
Средни от 50 до 249	908	903	820	817	718	716	722	721	1112	1105
Големи над 250	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Източник: НСИ

На следващата фигура е представена динамиката на промяната броя на заетите лица в различните категории предприятия през периода 2008-2012 г.

Фигура 24. Заети лица по категории предприятия в община Дряново за периода 2008-2012 г.

Източник: НСИ

От фигурата е видно, че средните предприятия осигуряват най-голяма заетост сред населението в община Дряново, но в същото време именно сред броя на заетите в средни предприятия се наблюдава най-голям спад от 2008 до 2009 г. От 2009 г. нататък броят на заетите в средни предприятия се увеличава, за да достигне 908 през 2012 г.

Броят на заетите в малки предприятия се покачва от 2008 до 2009 г., след което спада с всяка изминалата година до 2012 г. От 2009 г. броят на заетите в тази категория предприятия е спаднал двойно до 2012 г.

Броят на заетите в микро предприятия се покачва от 2008 до 2009 г. с малко повече от 100 души, след което се запазва почти непроменен през годините до 2012 г.

VII. 6. СИСТЕМА ОБЩЕСТВЕНО ОБСЛУЖВАНЕ

VII. 6. 1. Здравеопазване

Осигуряването на достъп на населението до необходимите здравни грижи, осъществявани в първичната медицинска помощ е първостепенна задача на всяка

система на здравеопазване. Независимо от заявените и възприети в законодателството принципи на достъпност и равнопоставеност на здравноосигурените лица при получаване на медицинска помощ и наличието на утвърдена здравна карта, населението на отдалечените от градските центрове населени места среща сериозни трудности при нейното осигуряване.

През последните години все повече се обсъжда значението на двупосочното взаимодействие между здраве и икономическо развитие, като път за постигането на по-ефективна и действена здравна система, допринасяща за икономическия растеж и социалното развитие на страните.

Отчитайки факта, че здравето е резултат от взаимодействието на много детерминанти, се разглеждат възможностите за подобряване на здравето като част от един продължителен процес.

На територията на община Дряново има адекватно организирана система за здравно обслужване на населението с обновяваща се материално-техническа база и квалифицирани кадри. Системата обхваща следните сектори:

- Доболнична медицинска помощ;
- Стоматологично обслужване;
- Хигиенно – епидемиологичен контрол.

Реформите в системата на здравеопазването през последните години и поетапното намаляване на бюджета за здравни грижи, водят до редица негативни влияния върху качествено здравно обслужване на населението. Най-съществените затруднения са свързани с:

- недостиг на финансови средства за осигуряване на задължителен минимален обем медицински грижи;
- осигуряване на кадрова обезпеченост
- липса на общопрактикуващи лекари в селата.

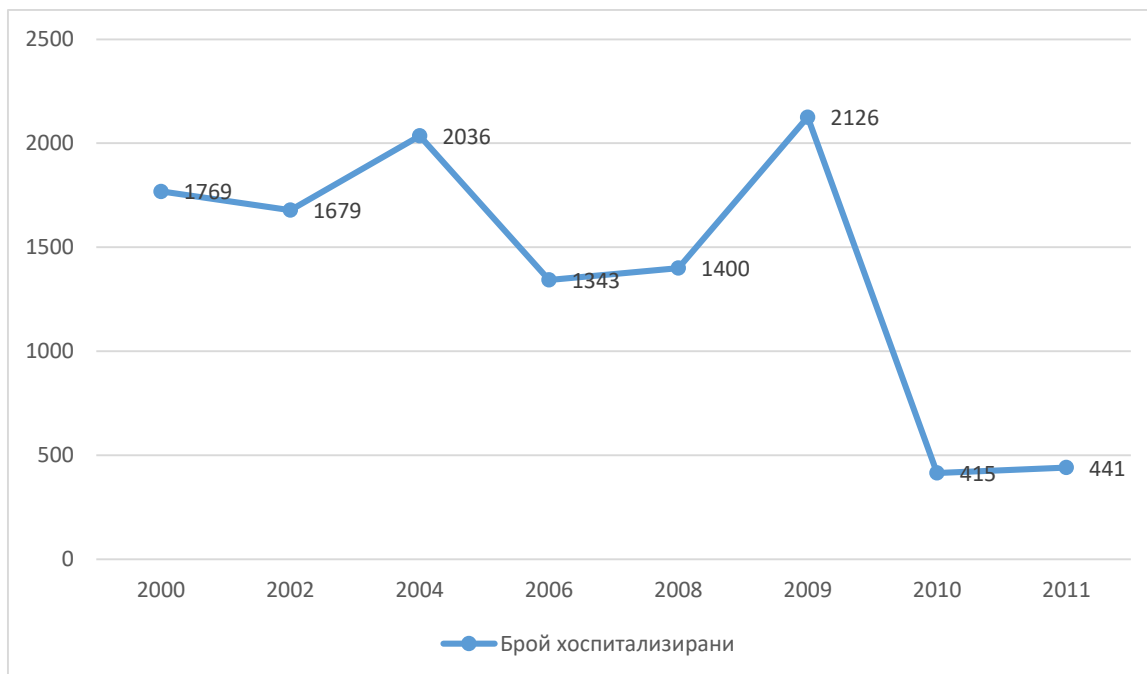
Болнична помощ

Към настоящия момент на територията на община Дряново няма действаща болница за активно лечение.

Деятелността на „Многопрофилна болница за долекуване, продължително лечение и рехабилитация – Дряново” ЕООД е прекратена през месец март 2012 г. Със Заповед №

РД – 28 - 18 от 05.02.2013г. на Министъра на здравеопазването е отнето разрешението за осъществяване на лечебна дейност на болницата.

Фигура 25. Брой хоспитализирани в стационара на многопрофилната болница за долекуване, продължително лечение и рехабилитация

Източник: Национален статистически институт

Посочените данни са от времето, в което болницата е функционирала. Анализът на данните показва, че има два ясно изразени периода на увеличаване на броя на хоспитализираните лица – през 2004 и през 2009 г. Последната година е и периодът с най-много регистрирани хоспитализирани лица. След това се наблюдава рязък спад, докато през 2012 г. болницата преустановява дейността си.

Доболнична помощ

Доболнична помощ в община Дряново се осъществява от два медицински центъра за специализирана доболнична помощ, както следва:

- Медицински център „Св. Петка”

Разположен е в централната градска част в сградата на бившата общинска поликлиника, с адрес гр. Дряново, ул. „Шипка" №164.

Осъществява специализирана извънболнична медицинска помощ по следните специалности: вътрешни болести; кардиология; хирургия; неврохирургия; детски болести; неврология; ортопедия и травматология; психиатрия; УНГ болести; белодробни болести; ендокринология;

В центъра се води диспансерно наблюдение на хронично болни пациенти съгласно наредбата за диспансеризация и изискванията на НЗОК. Регистрирана е и функционира обща ЛКК, в която се извършва експертиза на временната нетрудоспособност и подготовка за представяне пред ТЕЛК. Разполага с манипулационна, в която се извършват всички видове венозни и мускулни апликации, превръзки, смяна на уретрални катетри, хирургични манипулации, спешни назначения.

Осъществява профилактични прегледи на работници и служители съгласно изискванията на Закона за здравословни и безопасни условия на труд (ЗЗБУТ). Работи по договор с НЗОК.

- Медицински център „Пулс”

„Медицински Център Пулс” ООД е създаден със старта на здравната реформа през 2000 г. Разположен е в сградата на бившата градска поликлиника в центъра на гр. Дряново, на ул. "Шипка" №164. В него работят специалисти по профилите: акушерство и гинекология; вътрешни болести; кардиология; детски болести; неврология; хирургия; очни болести; пулмология; гастроентерология; урология; ортопедия; физиотерапия и УНГ болести. Центърът разполага със съвременна медицинска апаратура и работи по договор с РЗОК.

Таблица 23: Заведения за болнична и извънболнична медицинска помощ в община Дряново за периода 2009-2013 г.

Заведения	2009		2010		2011		2012		2013	
	Брой	Легла	Брой	Легла	Брой	Легла	Брой	Легла	Брой	Легла
Лечебни заведения за болнична помощ	1	60	1	60	1	40	1	40	0	0
Многопрофилна болница за активно лечение	1	60	1	60	1	40	1	40	0	0
Заведения за извънболнична помощ	4	0	4	0	4	0	4	0	4	0
Медицински центрове	2	0	2	0	2	0	2	0	2	0
Самостоятелни медико-технически лаборатории	2	0	2	0	2	0	2	0	2	0
Други здравни заведения	1	10	1	21	1	21	1	21	1	21
Регионален хоспис	1	10	1	21	1	21	1	21	1	21

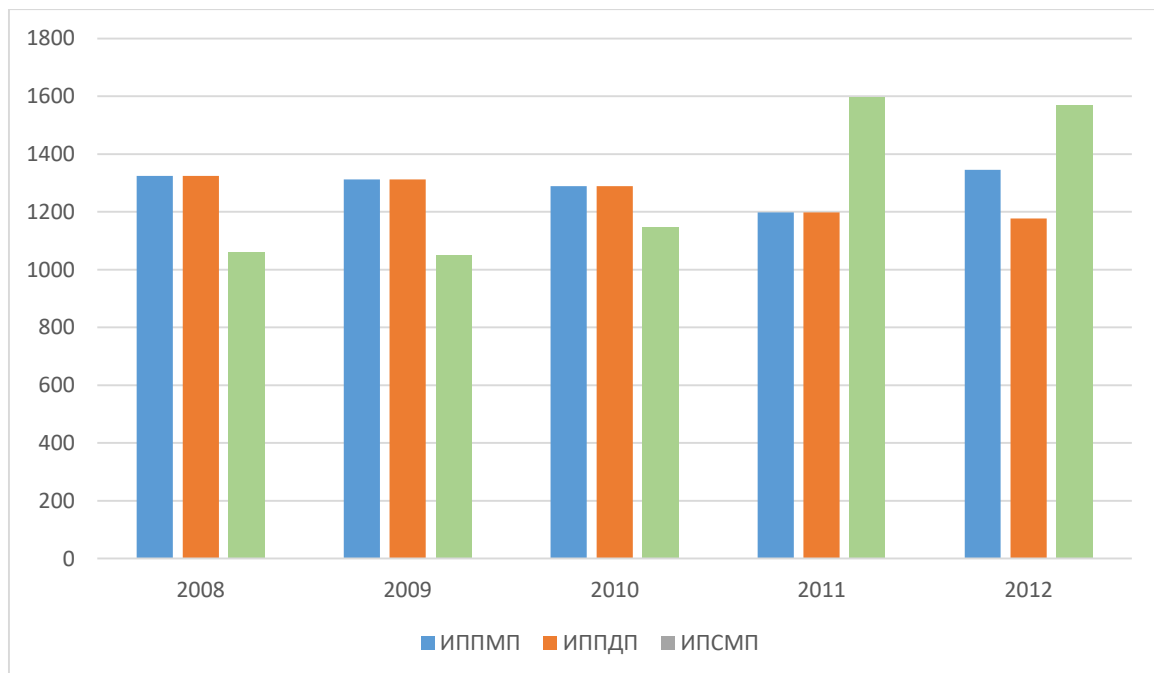
Източник: Национален статистически институт

Видно от таблицата, с изключение на закриването на общинската многопрофилна болница за активно лечение, през последните години се наблюдава тенденция на

запазване и утвърждаване на останалите източници на здравно обслужване на територията на Община Дряново.

Съгласно регистъра на РЗИ – Габрово за лечебните заведения на територията на община Дряново практиките за първична медицинска помощ, с които РЗОК - Габрово има сключен договор, са 7 (седем). Броят на практиките за първична дентална помощ, с които РЗОК - Габрово има сключен договор на територията на общината, също е 7 (седем). Анализирайки данните от последните години, се проявява тенденция на запазване на броя на общопрактикуващите лекари и стоматолози, което гарантира запазването на адекватни базови здравни грижи по отношение на жителите на общината. Наблюдава се съществено намаление на броя на изпълнителите на специализирана медицинска помощ – от 10 през 2008 г., през 2013 г. те са само 5. Това демонстрира, че при наличие на по-сериозен медицински проблем, който налага консултация с конкретен специалист, жителите на община Дряново е необходимо да пътуват до някой от близките по-големи градове – областния център Габрово или Велико Търново. Същевременно обаче, тази тенденция, макар и негативна, се наблюдава в цялата страна, по отношение на населени места със сходни характеристики.

Фигура 26. Брой пациенти на един специалист в Община Дряново за периода 2008-2012 г.

ИППМП - индивидуални практика за първична медицинска помощ (общопрактикуващи лекари)

ИППДП - индивидуални практика за първична дентална помощ (стоматолози)

ИПСМП - индивидуални практика за специализирана медицинска помощ (специалисти)

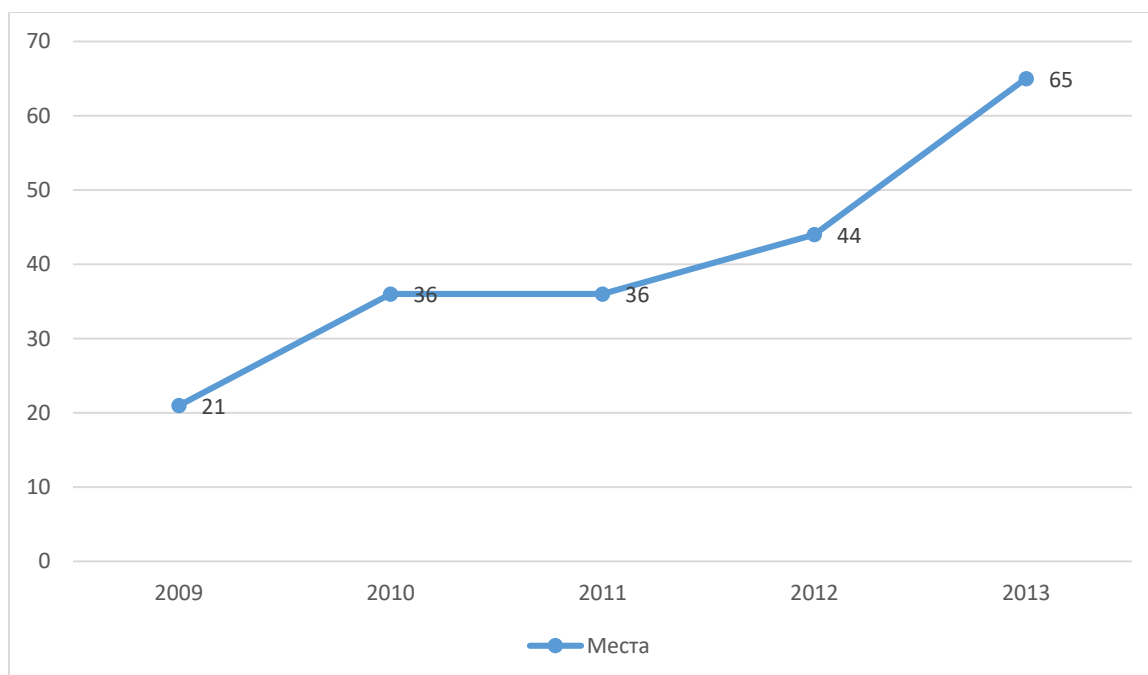
Източник на информация: РЗИ – Габрово

В рамките на доболничната помощ функционира и спешен амбулаторен кабинет към Център за спешна медицинска помощ - филиал Дряново, медико-диагностично звено с клинична лаборатория и рентгеново отделение за извънболнична помощ.

Продължава дейността на „Регионален Хоспис” ЕООД гр. Габрово със стационар гр. Дряново, при капацитет 21 легла, в който община Дряново субсидира 15 бр. места за местни жители. През 2013 година са проведени 10 заседания на комисията за настаняване и ползване услугите на „Регионален хоспис” ЕООД – стационар Дряново с подкрепата на община Дряново.

На територията на общината действа и общинско училищно здравеопазване в детска ясла гр. Дряново, детска градина и училищни здравни кабинети.

Фигура 27. Брой места в детска ясла в гр. Дряново за периода 2009-2013 г.

Видно от горните данни, се наблюдава трайна тенденция на увеличаване на местата в детската ясла, което говори положително за потенциала на развитие на общината, както и на увеличаване на броя на най-младите нейни жители.

По отношение на аптеките, такива са налични само на територията на общинския център гр. Дряново. Съществува тенденция на намаляване в периода 2008-2014 г., но тя се дължи на закриването на болничната аптека към „Многопрофилна болница за долекуване, продължително лечение и рехабилитация – Дряново” ЕООД, която вече не функционира. В общината не е налична нито една дрогерия, но като цяло, може да се направи извод, че снабдяването с лекарства и лекарствени продукти е на добро ниво, имайки предвид броя действащи аптеки към момента.

Таблица 24: Аптеки в община Дряново за периода 2008-2014 г.

Година	Брой аптеки	Брой дрогерии	Населено място	Забележка
2008	5	0	гр. Дряново	в т.ч. болнична аптека
2009	6	0	гр. Дряново	в т.ч. болнична аптека
2010	6	0	гр. Дряново	в т.ч. болнична аптека
2011	6	0	гр. Дряново	в т.ч. болнична аптека
2012	4	0	гр. Дряново	
2013	4	0	гр. Дряново	
2014	4	0	гр. Дряново	

Източник на информация: РЗИ – Габрово

Данните за смъртността по класове болести се събират на областно ниво, за област Габрово. Характеристиките за периода 2008-2013 г. показват най-голям дял на смъртност от клас „Болести на органите на кръвообращение”, следван от тези от клас „Новообразувания”. Тази тенденция е устойчива за целия период. Смъртността от останалите класове болести е чувствително по-малка.

Като изводи от анализа на данните и тенденциите в областта на здравеопазването, можем да заключим, че поради тежкото финансово състояние на лечебното заведение, просрочените и неразплатени средства към кредитори, невъзможността на община Дряново чрез общинския бюджет да дофинансира болничната помощ, липсата на ключови специалисти и невъзможността да се отговори на изискванията за сключване на договор с НЗОК за клинични пътеки, се е наложило общинската болница да бъде закрыта.

Сериозен проблем остава навременното осигуряване на здравна помощ в отдалечените села и в тези без лекарски практики. Независимо, че политиката в областта на здравеопазването, се осъществява от държавата, в лицето на министъра на здравеопазването, на местно ниво също е целесъобразно да се потърсят решения за финансиране на такива дейности.

VII. 6. 2. Образование

Община Дряново поддържа училищна мрежа от четири общински и едно държавно училище:

1. СОУ „Максим Райкович” – град Дряново – средищно училище от учебната 2008/2009 г.;
2. Професионална гимназия по икономика „Рачо Стоянов” - град Дряново;
3. Професионална техническа гимназия „Димитър Крушев” - град Дряново;
4. ОУ „Васил Априлов” – с. Гостилица, община Дряново;
5. ВУИ „Св.св. Кирил и Методий” - с. Керека, община Дряново

Училищната мрежа е съобразена с действащите закони и подзаконови нормативни актове, както и с местните, държавни и европейски стратегии за развитие на образованието. В училищата е осигурено целодневно обучение на учениците, сключен е Договор със заведение за обществено хранене, доставящо храна за учениците. За превоза на ученици е предоставен от МОН автобус „M50.14 School bus” (30+1 места), извършващ превоза по направление Дряново – с. Царева ливада. Общината осигурява транспорт по останалите две направления.

През учебната 2012/2013 г. в СОУ „Максим Райкович” - гр. Дряново са се обучавали 38 ученици от населените места в общината, в които няма училища.

Таблица 25: Сравнителна таблица за професионалните гимназии към 15 септември 2013 г.

Наименование на училището		ПТГ „Димитър Крушев“	ПГИ „Рачо Стоянов“	Общо:
Учебна 2009/2010 година	брой ученици	142	233	375
	брой паралелки	7	10	17
	средна пълняемост	20	23	
Учебна 2010/2011 година	брой ученици	125	224	349
	брой паралелки	6	10	16
	средна пълняемост	21	22	
Учебна 2011/2012 година	брой ученици	79	216	295
	брой паралелки	4	10	14
	средна пълняемост	20	21	
Учебна 2012/2013 година	брой ученици	50	206	256
	брой паралелки	3	10	13
	средна пълняемост	17	10	
Учебна 2013/2014 година	брой ученици	30	170	200
	брой паралелки	2	9	11
	средна пълняемост	15	19	

Демографските процеси водят до естествено намаляване броя на паралелките в училищата на гр. Дряново и до естествени промени в структурата на образователната мрежа.

Общината участва като работодател в проект “Ученически практики”, в който през 2013 г. участват 3–ма ученици от ПГИ “Рачо Стоянов”.

През 2013 г. двете професионални гимназии не успяват да реализират планирания прием на ученици след 7-ми клас, а СОУ “М. Райкович” сформира 2 маломерни паралелки. Слети класове се сформират и в ОУ “В. Априлов” – с. Гостилица.

Липсата на координация между отделните училища при изготвяне на тяхната образователна политика води до неефективна конкуренция, което крие рискове за тяхното оцеляване и устойчиво развитие. Те особено силно се изразяват по отношение на подбора и приема на ученици след VII клас и VIII клас.

На територията на Община Дряново функционират две професионални гимназии: ПГИ „Рачо Стоянов” и ПТГ „Димитър Крушев”.

ПТГ „Димитър Крушев” подготвя кадри в направления „Машиностроене”, „Електротехника и електроника”. Изучаваните специалности са актуални и перспективни за бъдеща реализация на младите хора на пазара на труда.

ПГИ „Рачо Стоянов” е единствена за областта, където се подготвят кадри по професионални направления „Финанси, банково и застрахователно дело”, „Счетоводство и данъчно облагане” и „Стопанско управление и администрация” и „Приложна информатика”.

Предлаганите професии в двете училища са съобразени с икономическия профил на Габровски регион и дават възможност за професионална реализация на подрастващите. Въпреки това, през последните години се наблюдава неблагоприятна тенденция към намаляване броя на учениците в двете професионални гимназии, видно от таблица 28.

Утвърждаване на държавен план-прием след завършен 7-ми и 8-ми клас в училищата, без да се вземе предвид реалният брой на завършващите 7 и 8 клас ученици, реализираният прием през предходната година и финансовите средства, необходими за издръжка на училището. Държавният план-приемът се утвърждава за всяка учебна година със заповед на Министъра на образованието и науката, по предложение на Началника на РИО, изготвено въз основа на направените предложения от директорите на отделните училища и след съгласуване със съответният финансиращ орган, с комисията по заетост към областния съвет за регионално развитие и с регионалните

структури на работодателите. В следната таблица е представена справка за реализираният план–прием от професионалните гимназии в гр. Дряново през последните 4 години:

Таблица 26: Справка за реализирания план–прием от професионалните гимназии в гр. Дряново от 2010 до 2013 г.

Училище		ПТГ „Димитър Крушев“	ПГИ „Рачо Стоянов“	Общо:
Учебна 2010/2011 година	общ брой паралелки	2/1	3/2	5/3
	брой паралелки след 7-кл.	1/0	2/1	3/1
	брой паралелки след 8-кл.	1/1	1/1	2/2
Учебна 2011/2012 година	общ брой паралелки	2/0	3/2	5/2
	брой паралелки след 7-кл.	1/0	2/1	3/1
	брой паралелки след 8-кл.	1/0	1/1	2/1
Учебна 2012/2013 година	общ брой паралелки	2/1	3/2	5/3
	брой паралелки след 7-кл.	1/0	2/1	3/1
	брой паралелки след 8-кл.	1/1	1/1	2/2
Учебна 2013/2014 година	общ брой паралелки	2/0	3/1	5/1
	брой паралелки след 7-кл.	1/0	2/0	3/0
	брой паралелки след 8-кл.	1/0	1/1	2/1

Източник: Общинска администрация Дряново

От изложените по-горе данни се вижда, че структурата на образователната мрежа в гр. Дряново не отразява настъпилите промени в демографското и социално-икономическо състояние на общината.

Несъобразяването с реалността е довело до обявяването на нулев прием след 7-ми и след 8-ми клас в ПТГ „Димитър Крушев“ за учебните 2011/2012 и 2013/2014 години и сформирание на маломерна паралелка след 8-ми клас през учебната 2012/2013 г.

Устойчива тенденция към намаляване броя на учениците се забелязва и в ПГИ „Рачо Стоянов“, където през учебната 2013/2014 г. не е реализиран прием след 7-ми клас и е сформирана 1 маломерна паралелка след 8-ми клас.

На територията на общината към 2013 г. функционират 2 детски градини – ЦДГ „Детелина“ и ЦДГ с. Царева ливада.

Таблица 27: Детски заведения в община Дряново (брой)

Община Дряново	Учебна година 2012/2013
Брой детски градини	2
Брой деца в ЦДГ „Детелина“	199
на възраст 3-4 г.	88 деца
на възраст 5-6 г.	111 деца
Брой деца в ЦДГ с.Царева ливада	15
на възраст 3-4 г.	8 деца
на възраст 5-6 г.	7 деца

В ЦДГ “Детелина” са обхванати всички 5 и 6 - годишни деца, подлежащи на задължително обучение в подготвителна група, приобщени са и част от 3 - годишните деца от етническите малцинства.

Въпреки многократното увеличение на разходите за храна и издръжка, размерът на таксата за детска градина и детска ясла беше запазен. По предложение на администрацията бяха въведени облекчения за намаляване/освобождаване от такса на деца с увреждания и др. Осигурен безплатен транспорт за децата от кв. „Априлци” и кв. „Успех” до база Иглика на ЦДГ “Детелина”.

В края на декември 2013 година бе взето решение за преобразуването на ЦДГ „Детелина” и ЦДГ село Царева ливада чрез закриване на ЦДГ село Царева ливада с една смесена група и открива изнесена група към ЦДГ „Детелина” - гр. Дряново в село Царева ливада.

В община Дряново има една детска ясла, като през 2013 г. броят на децата в нея е 65 + 20 деца на детска кухня.

VII. 6. 3. Култура

На територията на община Дряново функционират следните културни институции:

- НЧ „Развитие – 1869”;
- НЧ „Дряновска Пробуда – 2008” – гр. Дряново,
- НЧ „Христо Ботев – 1894г”- с. Гостилица,
- НЧ „Денчо Славов - 1900”- с. Ганчовец
- НЧ „Върбан Генчев – 1924”- с. Царева ливада,
- НЧ „Наука - 1922” – с. Зая
- НЧ „Ботьо Пенев - 1900” – с. Длъгня
- НЧ „Надежда - 1925” – с. Туркинча
- Исторически музей – гр. Дряново.

Исторически музей – Дряново е открит през 1970 година. Сградата е реализирана по проект на архитект Димитър Кръстев и се вписва в живописния силует на площада. Музеят е разположен на застроена площ – 1187 кв.м., разгърнатата площ – 3007 кв.м. и обща открита площ от 981 кв.м. сградният фонд на музея се състои от следните обекти:

Таблица 28: Сграден фонд на Исторически музей – Дряново

Сгради/ други обекти	Вид собственост	Площ в кв. м.	В т.ч. за експозиции	в т.ч. за фондохра нилища	в т.ч. за обслужващи помещения	Персо нал - брой
Сграда на експозиция „Колю Фичето”	общинска	застроена площ- 300кв.м. разгърната площ–990 кв.м. открити пр. 250 кв.м.	350 кв.м.	150 кв.м.	200 кв.м.	3
Сграда на етнографска Експозиция	общинска	застроена площ- 321 кв.м. разгърната площ-629 кв.м. открити пр. 519 кв.м.	400 кв.м.	60 кв.м.	80 кв.м.	2
Сграда на художествена експозиция	общинска	застроена площ- 246 кв.м. разгърната площ –738 открити пр. 212 кв.м.	400 кв.м.	40 кв.м.	100 кв.м.	2
Сграда на експозиция археология и възраждане	Великотърновска митрополия	застроена площ- 320 кв.м. разгърната площ-650 кв.м.	500 кв.м.		80 кв.м.	2

Източник: Общинска администрация Дряново

Музеят разполага със следното музайно оборудване:

- Витрини – 69 броя;
- Стелажи – 40 броя;
- Климатизация – 6 броя;
- Влагоабсорбатори – 5 броя;
- Експозиционно осветление – 16 броя;
- Оборудване за дигитализация и сървъри за съхранение на данните.

В музея са разположените следните културни ценности:

Таблица 29: Културни ценности в Исторически музей – Дряново

Културни ценности	2009	2010	2011	2012	2013
Основен фонд – бр. културни ценности	32576	32837	32934	32955	32955
В постоянна експозиция – бр. експонати	1620	1650	1740	1756	1756
Брой предмети и материали в научно- спомогателен фонд	10352	10359	10395	10395	10420
Брой дигитализирани културни ценности	650	920	1150	1300	1345
Брой снимани експонати	12960	13100	13200	13270	13450

Източник: Исторически музей – Дряново

Културният календар на общината е наситен с разнообразни културни инициативи с участие на всички културни институции на територията на общината:

Таблица 30: Културен календар на община Дряново

Дата	Събития
6 януари	Тържествена света литургия в църква „Св. Богородица” – гр. Дряново и водосвет на Йорданов ден – на моста на Колю Фичето.
Месец януари	Тържество с награди за културните дейци, общественици и дарители, допринесли за развитието на образованието и културата в община Дряново
19 февруари	Отбелязване на годишнина от гибелта на Апостола на свободата – Васил Левски.
3 март	Тържество на Руски паметник за отбелязване на Националния празник от Освобождението на България и панихида за загиналите в руско-турската освободителна война.
20 февруари	Съвместно с Община Дряново и Исторически музей – честване на годишнина от създаването на Дряновското класно училище.
Месец април	Общински фестивал на любителското творчество с участието на всички читалища на територията на общината, хорове при ССБ “Успех” и Дневен център за възрастни хора – гр. Дряново, ученици от СОУ “Максим Райкович” и от ВУИ “Св. Св. Кирил и Методий” – с. Керек.
17 май	Честване на Априлската епопея в Дряновския манастир. Включени са следните инициативи: о Традиционен туристически поход “По пътя на четата на Поп Харитон и Бачо Киро”; Възстановка на битката край Дряновския манастир, пресъздадена от родолюбците и членовете на НД “Традиция”; Вечерня с панихида за загиналите въстаници и тържествена заря - проверка. Тържествена заря-проверка.
24 май	Традиционен прием за културните и просветните дейци.
24 май	Ден на българската просвета и култура и на славянската писменост.
Месец юни	Празник на Балканските градове Дряново, Котел, Гурково, Елена, Твърдица, Трявна “Балканът пее и разказва”
24 юни	Летен празник „Еньова омая” в Геша Вю.
Месец септември	Празник ”Ракия-магия” в с. Ганчовец, което привлича стотици гости от цялата страна.
6 септември	Денят на Съединението на Княжество България с Източна Румелия
22 септември	Ден на независимостта на България.
16 октомври	Празниците на град Дряново.

Източник: Общинска администрация Дряново

С финансовата подкрепа на Общината са осъществени различни културни инициативи в малките населени места на общината.

Съвместно с читалищата на територията на общината са организирани чествания на видни дряновски писатели, общественици, бяха представени произведения на български

автори, почетени всички национални празници, концерти, почитане на християнските празници и традиции.

КУЛТУРНО НАСЛЕДСТВО

През лятото на 2012 година под ръководството на доц. Илиян Боянов от НБУ започнаха археологическите проучвания в античното тържище „Дискодуратера” в землището на с. Гостилица. Работата на археолозите продължава през 2013 и 2014 година. Откритите находки са обработени в лабораториите на НБУ и се съхраняват в Исторически музей - Дряново. Налице е устойчиво партньорство с Музея при експониране на многобройни изложби и съвместни инициативи.

Дряново е сред 100-те национални туристически обекта на Българския туристически съюз.

Някои от най-значимите обекти на богатото културно наследство на Община Дряново са:

- **Дряновският манастир „Свети Архангел Михаил”**

Три пъти разрушаван и изгарян и три пъти възстановяван от боголюбиви християни, Дряновският манастир е твърдина на българския дух. Първите хора заселват клисурата, в която е построен манастира, през ранните праисторически епохи. Те обитават пещерите на масива Боруна и кухините в скалния венец Поличките.

Манастирът е основан по времето на цар Калоян, след пренасяне на мощите на св. Михаил Воин от Потука в Търновград (1197-1207 г.). Първоначалното му разположение е на 2 км. северно от сегашното, в местността "Малки Св. Архангел", точно срещу пещерата "Андъка". През 1393 г. турците обсаждат Търново и помитат всичко по пътя си, като не пожалват и манастира и го изгарят до основи.

През 16-ти век родолюбивите българи от околността отново възстановяват светата обител. Този път и избират друго място – в местността "Голям Св. Архангел", на отсрещния бряг на реката, но участта и на тази обител е същата.

За пореден път и вече на сегашното си място Дряновският манастир е изграден към края на 17-ти век. Съборната църква е била еднокорабна и полувкопана в земята и се намирала непосредствено до днешната, а освен нея имало и втори храм. Постепенно манастира заема отново полагащото му се място в духовния и културен живот по българските земи. В него има огромна библиотека. Манастирът става един от най-големите книжовни центрове през Възраждането, като по това време в него е имало

около 500 монаси. Славата му се носи по всички краища на Балканския полуостров, но това не попречва на кърджалиите да го опожарят за трети път. Още не били изтлели въглените от поредния пожар и хората от околността започнали да го възстановяват.

Подемът и благоденствието на манастира започнали по времето на архимандрит Рафаил - игумен на манастира, който започнал обновление на светата обител през 40-те години на 19-ти век. Издигнати са жилищните постройки откъм реката, а в 1845 г. е завършен и новия храм. Така манастирът разполагал вече с две църкви и 5 допълнителни сгради. Продължила и книжовната дейност на монасите. По това време се сменил игумена, като новият - йеромонах Пахомий Стоянов, продължил делото на предшественика си, но и дейно се включил в подготовката на Априлското въстание. Той, заедно с Васил Левски, Матей Преображенски - Миткалото и дряновския революционен комитет, изградили в манастира солидна база за подкрепа на четите в Северна България. Били построени специални хамбари, в които се събирали храна и оръжие за четниците. На 29 април 1876 г. в манастира влиза четата на поп Харитон и Бачо Киро – първият бунтовнически отряд в Търновски окръг и България. Но турските войски ги усетили и обградили. Девет дни продължила героичната съпротива на 195-те четници и 5 000-та турска войска. От въстаниците едва 47 успели да избягат, останалите намерили смъртта си там. Манастирът бил напълно разрушен, само църквата стърчала полусрутена. Изгоряла цялата манастирска библиотека. Разрушеният и опожарен манастир е възстановен частично и на 3 април 1877 г. главният му храм е тържествено осветен. Игуменът, Пахомий Стоянов, отслужва първата панихида за загиналите четници. Храмът е без стенописи, с пробит от турски куршум потир и дупки от турските шрапнели в зидовете, съзнателно оставени от строителите, за да не се забрави миналото и българското страдание.

На мястото на по-малката църква се изгражда мавзолей, представляващ параклис с костохранилище и статуя на въстаник. Постепенно към края на столетието Дряновския манастир се превръща в религиозно и културно средище и една от най-големите и добре устроени обители в търновския регион. Съвременният манастир е една от десетте най-почитани светини на Българската православна църква, Национален паметник на културата и отправна точка за много туристически маршрути.

В манастира се намира и експозицията „Археология и възраждане” на Исторически музей – Дряново. Тя запознава посетителите с историческото развитие на Дряновския край и възникването на Дряновския манастир. В околностите му са

открити едно от най-древните палеолитни поселения в Средна Европа и следи от местните енеолитна и бронзова култура, както и крепостни съоръжения и селища, изградени от траки, римляни, ромеи и българи.

Разнообразни документи и предмети подчертават значението на манастира за българската история и съхраняването на националния дух, за превръщането му във възрожденско поклонническо средище; определянето му за база на освободителното движение и убежище през Априлското въстание на четата на поп Харитон; за приноса на Дряново в Руско-турската война (1877-1878).

Храмовият празник на манастира е на 8 ноември.

- **Църква „Свети Никола”**

Храмът „Свети Никола” е сред първите самостоятелни строежи на майстор Колю Фичето. Построен е през 1851 г., върху основите на по-стара църква. Това е първият опит на Колю Фичето да въведе свой собствен стил, което е изразено особено ясно при оформянето на фасадите. Стенописите в храма са от 1926 г., а три от иконите в иконостаса са дело на Станислав Доспевски, един от най-изтъкнатите български възрожденски художници. Сградата е трикорабна псевдобазилика с камбанария и купол, които са от дървен материал и не се извяват в плана. Фасадите са с богата пластична украса с характерните фичевски елементи: вълнообразен кобиличен фронтон, сложно профилиран корниз, тристепенна аркада с вградени полуколонки над главния западен вход, малка сляпа аркада по дължината на стените. Монотонността на тежката каменна зидария се нарушава от полетата на правоъгълните, овалните и кръстовидните прозорци и от релефите на южната фасада. Камбанарията е осмостенна, с големи овални и засводени отвори в стените и шатровиден покрив; форми, които създават впечатление за лекота и извисеност. Във вътрешното пространство се открояват плавната извивка на балконите на емпорията и релефите с растителни орнаменти от капителите на колоните. Църквата "Св. Никола" е действаща, обявена за паметник на културата с национално значение в ДВ, бр.92 от 23.11.1971 г. и реставрирана през 2000 г.

- **Мостът на Колю Фичето над р. Дряновска**

Мостът е построен от Колю Фичето в средата на XIX век. Съоръжението е от ранните хидротехнически постройки на майстора, в което развива своите идеи за традиционния възрожденски тип "гърбат" (римски) мост. Неговата дължина е 38.50 метра, а широчината на платното и тротоарите е 5 метра. Мостът има четири свода с различни по

големина отвори, стъпили върху три масивни каменни колони. Най – висок е вторият свод, над който мостовото платно е леко изгърбено. Мостовите колони са с водорези и аркирани отвори за пропускане на високите води. Настилката на моста е едър калдъръм, а на тротоарите – плочи, които излизат пред блоковете на сводовете и парапета, за да образуват корниз и подчертаят извивката на платното. Формата на всички арки на сводове и водоотточни отвори е подчертана с корниз.

- **Икономова къща**

Икономовата къща е една от двете напълно запазени къщи, дело на майстор Колю Фичето (другата е т.нар. "къща с маймунката" във Велико Търново). Икономовата къща е строена през 1859 г. за свещеник Васил Икономов, който бил приятел на майстора. Тази къща съчетава по изумителен начин функционалност и удобство. Семпла фасада откъм улицата, с типичен градски характер. Там са били разположени дюкяни, складове и други стопански помещения. Неусетно тя преминава в елегантна дворна фасада, пластично раздвигана от тройно огънат еркер. Всички фасади на къщата са украсени с високи, увенчани с "вежди" прозорци, групирани по дължина, а покривът е от тежки каменни плочи.

Икономовата къща е и пример за творческите виждания на гениалния архитект, най–силно изразени в елегантната южна фасада и представителните жилищни помещения от втория етаж. Тук главното помещение е просторната диванна с широкия, плавно извит еркер, в която е изведено вътрешно дървено двураменно стълбище. Диванната е свързана с малките спални и чрез двукрила врата с внушителната по размери гостна стая, най–впечатляващата част от къщата. Салонът е по дължината на уличната фасада и е с изящен резбован таван, решен в любимия на възрожденската епоха мотив "Слънце".

В момента там е изложена богата колекция от средновековни и възрожденски икони.

- **Лафчиева къща**

Тази къща е уникален архитектурен комплекс, национален паметник на културата. Тя е единствената в България запазена триетажна жилищна сграда в традиционен архитектурен стил от възрожденския период. Построена е около 1840 г. от дряновския строител майстор Кольо Гайдаржията и е известна като "къщата без пироните". Това е факт, тъй като в цялостния строеж на внушителното триетажно здание не е използван нито един пирон или желязна скоба.

В действителност това са две къщи – близнаци, Лафчиевата и Перевата, които са свързани от гледна точка на фасадите в цялостна архитектурна композиция. Те са замислени и изпълнени като стени на една постройка. В приземието е мястото за стопанска дейност – дюкяни, складове, мазета. Всеки следващ етаж е издаден над долния с еркери и конзоли. Оригинално е решена фасадата към двора. От тази страна къщата е двуетажна, каменна и варосана, с галерия и високи четириъгълни дървени колони, които поддържат стряхата.

Майсторът е обособил едно преходно към двора многофункционално пространство, за да разшири обема на затворения между високи оградни зидове терен и го обедини с жилището. В Лафчиевата къща впечатлява не само перфектната зидария, традиционна за местните майстори и находчивите решения на плана, но и елегантната, изискана работа с дървото и употребата му в интериора. Вратите са засводени, таблени; стенните долапи са с изчистени линии и класически пропорции. Украсата е оскъдна – малка стилизирана розета на част от вратичките на долапите и т. н. "слънце" на тавана в гостната стая. Майсторът не се увлича по прекомерната пищност и разточителство на възрожденската резба. Той използва строгата форма, правата линия и естествените багри на различните видове дърво. Комбинира светло с тъмно, наковава върху гладкото огледало на тавана профилирани летвички, малки резбени мотивчета и зъборезбени корнизи.

Интериорите са оформени с мебели и предмети на бита, местно производство и внос от Западна Европа. Показан е домашния занаят тъкачество и колекция тъкани и облекло, характерни за Дряновския край.

Тук се намира и музейната експозиция "Градски бит от края на 19 и началото на 20 век". В момента, в приземния етаж е оформено малко фотографско студио (Ретро фотоателие), в което туристите и гостите на града могат да облекат традиционна дряновска премяна и да си направят ретро снимки за спомен.

- **Часовниковата кула**

Построена е през 1778 г. Представлява висока централна постройка, съчетана от три степенувани във височина размери и тела. Долната част била изградена от груб, необработен камък споен във варопясъчен разтвор, а по форма бил четиристранна призма с квадратна основа със страни 5 метра. За осветление били оставени 11 отвора – 5 на западната и по 3 на източната и южната страна. На източната фасада имало врата, от която нагоре водела дървена стълба. На южната фасада имало вградена каменна арка.

Долната част завършвала с каменен корниз, покрит с плочи. Над него четиристранната призма преминавала в осмоъгълна, като също завършвала с корниз, покрит с турски керемиди. В тази част се намирал часовниковият механизъм.

Няма сведения какъв е бил първият часовников механизъм, тъй като през 1883 г той е бил заменен с нов, изработен в Трявна от майсторите Генчо Колев и Христо Василев.

167 години се извисявала над околните сгради градската часовникова кула. С времето по нея се появили пукнатини, следи от минали земетресения, реставрацията не била извършена. През 1945 г. тя била съборена. Но за дряновци часовниковата кула има значение на монумент в архитектурния градски ансамбъл. Ето защо през 1984 г. тя е изградена отново, в близост до строената от Колю Фичето Икономова къща.

Запазеният часовников механизъм бе ремонтиран и настроен от Илия Ковачев – член на задругата на майсторите, носител на златен пояс.

- Храм „Света Троица”

Построен през 1847 г., известен с изключително красиво резбования си таван. Разположен е непосредствено до музей "Колю Фичето" в гр. Дряново.

Храмовете, разположени на територията на общината, са следните:

- Църква "Св. Троица" 1846г. Дряново
- Църква "Въведение Богородично" Дряново
- Църква "Св. Богородица" 1853г. с. Гостилица
- Църква "Св. Никола" началото на ХХ-ти век с. Янтра
- Църква "Въведение Богородично" 1871г. с. Ганчовец
- Църква с. Славейково
- Църква "Св. Димитър" с. Караиванца.

VII. 6. 4. Спорт

България е традиционно спортна държава, но за съжаление в годините на прехода се появи остър недостиг на финансиране както на професионалния спорт, така и на масовия и училищния спорт. Спортът е много важен за правилното израстване на нашите деца и развитието на младежите. Спортването допринася за изграждането на различни качества от физическо, емоционално, психологическо, социално и морално естество, както и за подобряване на здравето на населението. Много хора са непрекъснато в

движение. В Европа всеки четвърти човек практикува спорт на открито поне веднъж седмично.

Аматорските спортни клубове в Република България, каквито са съществуващите в Община Дряново, се регистрират по реда на Закона за юридическите лица с нестопанска цел, под формата на сдружения. На територията на община Дряново развиват активна дейност 7 спортни клуба:

1. Клуб по лека атлетика „Локомотив”- Дряново

Клубът е създаден през 1993 година. Член е на Българската федерация по лека атлетика. През 2012 г. Иван Михайлов е определен от Българската федерация по лека атлетика (БФЛА) за треньор № 1 по планинско бягане, а лекоатлетката Маринела Нинева е обявена за най-добрата планинска бегачка за изминалата година. В календара на БФЛА за 2013 г. са включени 7-ми турнир по лека атлетика на писта и 44-ти шосеен пробег "Колю Фичето", които са традиционни спортни прояви за Дряново.

2. Футболен клуб „Локомотив 1927” – Дряново

Клубът е създаден през 1936 година. През 2010 г. ФК "Локомотив" представи България на 19-то Европейско аматорско първенство по футбол за железничари.

През есенния полусезон на 2012-2013 г. в клуба са картотекирани 58 активни състезатели, участващи в три групи от първенството на Български футболен съюз: междуобластна група "Деца", "Юноши младша възраст" - подзона Велико Търново и "Мъже-А" окръжна ФГ. В подготвителните групи участват средно на месец 22 деца на възраст 7-11 години.

3. Спортен клуб по джудо „Кентавър”

През 2007 година клубът по джудо набира нови деца и поради големия интерес се налага създаването на още един спортен клуб по джудо – "Кентавър", за да могат всички желаещи да вземат участие в състезанията от спортния календар. На 2 юни 2007 г. е организиран I-ви Национален турнир по джудо за купа "Кентавър" в град Дряново. В турнира участват над 100 деца от цялата страна, а дряновските момичета извоюват златната купа. През 2010 година в спортния клуб започват заниманията си деца от предучилищна възраст за подготовка за състезания след постигане на нужната за спортни прояви възраст според правилата на Българската федерация по джудо.

4. Шахматен спортен клуб – Дряново

Клубът е основан през 1993 г. и е член на Българската федерация по шахмат. Развива дейността си най-вече сред подрастващите ученици от СОУ "Максим Райкович". Именно отборът на СОУ "Максим Райкович" - младша възраст е трикратен първенец на страната от Държавните ученически финали през 1999 г., 2001 г. и 2003 г. Шахматен спортен клуб - Дряново е включен в Северна централна зона с области Русе, Разград, Велико Търново и Габрово. Клубът работи с около 17 деца.

5. Спортен клуб по ориентиране (СКО) „Бачо Киро - 94” – Дряново

Клубът е създаден през 1994 година. Член е на Българската федерация по ориентиране и взема редовно участие в състезанията от Държавния календар на федерацията. СКО "Бачо Киро 94" съвместно с Община Дряново организират и провеждат състезания по ориентиране за купа "Дряново". През 1999 г., 2000 г. и 2004 г. купа "Дряново" е национална купа по ориентиране.

През 2012 г. клубът е участвал в 39 състезания, в които са извоювани 65 златни, 76 сребърни и 66 бронзови медали и 5 купи.

6. Тенис клуб „Кристи” – Дряново (тенис на корт)

Клубът е учреден през 2009 г. Член е на Българската федерация по тенис. В клуба тренират над 40 деца, разделени по възраст и според възможностите им. Тренировъчният процес се извършва на кортовете в спортен комплекс "Локомотив". През 2012 г. тенисистите от клуба са взели участие в над 40 регионални, държавни и международни турнири в цялата страна.

7. Спортен клуб за хора с увреждания „Успех-Дряново”

В клуба се развиват следните спортове, подходящи за хора със зрителни увреждания: канадска борба, шахмат, табла и лека атлетика (някои от дисциплините).

Със своята активна дейност през 2012 г., отборите на спортния клуб са взели участия в 5 турнира по шах, 8 турнира по канадска борба и един по табла. В турнирите по канадска борба клубът е завоювал 35 златни, сребърни и бронзови медали.

Всички гореизброени клубове членуват в назначената от кмета на Община Дряново Общинска експертна спортна комисия.

През последните години е имало наличие на още няколко клуба – по ръгби, волейбол, полицейска лична защита, самбо и джудо и др., но същите към момента не функционират. В общината е изградена добра спортно-материална база, позволяваща развитието на различни видове спорт:

На територията на община Дряново съществуват 2 стадиона:

- ✓ стадион „Локомотив” – находящ се в спортен комплекс „Локомотив”, гр. Дряново;
- ✓ стадион в с. Царева ливада - имотът се намира в западната част на с. Царева ливада и граничи с река Дряновска.

През 2009 г. е успешно реализиран проект „Седалки на стадион „Локомотив” – I етап - град Дряново”, финансиран от ДАМС. В периода 2010 – 2011 г. е изпълнен и проект „Седалки на стадион „Локомотив” – II етап - град Дряново”, финансиран от МФВС. В резултат на двата проекта са изградени трибуни на стадиона.

До края на 2014 г. предстои да бъде завършен проект „Спортна зала към център за рехабилитация и интеграция на хора с увреждания чрез физическа култура и спорт”

Предвижда се да бъдат извършени строително-монтажни работи, включващи:

- ✓ Доизграждане на тухлени стени от керамични тухли;
- ✓ Доставка и монтаж на PVC прозорци с прекъснат термомост;
- ✓ Доставка и монтаж на термопанели над PVC дограма;
- ✓ Доставка и полагане на топлоизолация XPS по цокъл и EPS по стени;
- ✓ Доставка и монтаж на пожароустойчив гипсокартон за облицаване на стени;
- ✓ Доставка и полагане на топлоизолация – 12 см. каменна вата над зала;
- ✓ Доставка и полагане на PVC хидроизолация над зала;
- ✓ Доставка и монтаж на пожароустойчив гипсокартон за облицаване на метални колони, два слоя, на метална конструкция;
- ✓ Доставка и полагане винилова спортна настилка;

В момента се изпълнява проект: „Изграждане на стадион в с. Царева ливада, изграждане на три броя игрища за футбол, волейбол и баскетбол и обновяване на стадион в гр. Дряново, община Дряново”. Проектът включва два основни компонента, както следва:

Изграждане на стадион в с. Царева ливада, община Дряново:

В проекта се предвижда да бъдат изградени:

- ✓ Футболно поле с изкуствена тревна настилка;
- ✓ Трибуни за зрители;
- ✓ Обслужваща сграда със зала, служебни помещения, съблекални и санитарно-битови помещения за състезатели и съдии;
- ✓ Резервоар за вода;
- ✓ Паркинги за посетители и служебен паркинг;
- ✓ Сервизна сграда – склад;
- ✓ Масивна ограда

Ремонт на стадион „Локомотив”, гр. Дряново

Имотът се намира в централната част на града. Поради особеностите на терена достъпът към него е, посредством пешеходен мост през река и от обслужваща улица – само за специализирани и служебни автомобили.

В проекта се предвижда да бъдат изградени:

- ✓ Футболно поле с естествени тревни чимове;
- ✓ Игрища за минифутбол, волейбол и баскетбол с изкуствени настилки;

Ежегодно в община Дряново се провеждат редица спортни мероприятия, част, от които са станали традиционни за града. Те се организират от действащите спортни клубове с партньорството на Община Дряново и са следните:

- Турнир по лека атлетика на писта
- Регионален турнир по тенис
- Шахматен турнир, посветен на Априлската епопея в Дряновски манастир
- Футболен турнир за купата на Дряново
- Купа „Дряново” (спортно ориентиране)
- Национален шосеен лекоатлетически пробег „К. Фичето”

Като основни наблюдения и препоръки по отношение на спорта в Община Дряново, можем да заключим, че в общината функционират достатъчно на брой спортни клубове, съобразено със съответните мащаби на сходни по площ и население административно-териториални единици. Функционирането на спортните клубове позволява редовното и организирано практикуване на спорт от жителите на общината.

Насоките за развитие на спорта в общината трябва да бъдат насочени в следните направления:

- Продължаващо възстановяване и модернизация на спортните бази;

- Осигуряване на достъп на хората с увреждания до спортните бази;
- Създаване на условия за максимално широко практикуване на аматьорски и неорганизиран спорт;
- Устойчивост и развитие на спортните клубове;
- Осигуряване на финансиране, както за еднократни или ежегодни прояви, така и за трайно развитие на спорта в Община Дряново – посредством спомоществователство или организиране на кампании и инициативи;

При наличие на достатъчен интерес и условия – възраждане на клубовете, които са преустановили дейността си.

VII. 6. 5. Социални услуги

Община Дряново разработва и изпълнява интегрирани политики за подкрепа на хората в риск, с увреждания и старите хора на територията на общината, като комбинира ресурсите и координира дейности в сферата на социалното подпомагане, образование, здравеопазване, политики на пазара на труда. Общата рамка на социалната политика на общината е поставена в ОПР, но тя е детайлно планирана в Общинската стратегия за развитие на социалните услуги – община Дряново (2011 – 2015 г.). Общинската стратегия е разработена в съответствие с Областна стратегия за развитие на социалните услуги в Област Габрово (2011 – 2015 г.). Ключовите приоритетни направления на Общинската стратегия са изведени в съответствие с идентифицираните потребности на рисковите групи и необходимостта от спешна намеса за решаване на критичните социални проблеми на жителите на общината. В широк контекст, политиките на социално включване обхващат всички уязвими общности и индивиди, които имат нужда от подкрепа.

На общинско ниво социалните дейности се извършват от:

Община Дряново – Кмет и Общински съвет. Те формират и изпълняват общинската политика по отношение на социалните услуги, създават и предоставят социални услуги, договарят предоставянето на социални услуги с външни доставчици, контролират тяхното качество;

Доставчици на социални услуги – Община Дряново, както и вписаните в регистъра на Агенцията за социално подпомагане физически лица, регистрирани по Търговския закон и юридически лица;

✓ ДСП изпълнява държавната социална политика и обслужва населението от общината в областта на социалното подпомагане, съгласно нормативната база приета за страната, управлява случаите на хора в риск и в частност – насочва потребителите към социалните услуги, изпълнявани като държавно-делегирана дейност;

✓ Обществен съвет за социално подпомагане – функциите му са регламентирани в чл. 35 от ЗСП;

✓ Местни общности и техните представители – НПО, местни организации, клубове и представители на рисковите групи.

На територията на община Дряново функционират 10 социални обекта, които предоставят социални услуги:

Две специализирани институции:

Дом за възрастни с деменция гр. Дряново - капацитет 52 души.

Дом за възрастни с психични разстройства - с. Радовци, - с капацитет 110 жени.

Осем социални обекта които предоставят социални услуги е общността:

1. Дневен център за деца и възрастни с увреждания - гр. Дряново с капацитет 50 деца и възрастни в увреждания.

2. Дневен център за възрастни хора – гр. Дряново с капацитет 40 възрастни лица.

3. Защитено жилище I за жени с интелектуални затруднения - с. Царева ливада с капацитет към момента 6 жени.

4. Защитено жилище II за лица с интелектуални затруднения - с. Царева ливада с капацитет 8 лица.

5. Защитено жилище за хора с умствена изостаналост – с. Гостилица с капацитет 8 лица.

6. Защитено жилище за възрастни хора с физически увреждания – гр. Дряново с капацитет 8 лица.

7. Преходно жилище – с. Радовци с капацитет 5 лица.

8. Домашен социален патронаж – гр. Дряново с капацитет 80 души.

Специализирани институции:

- Дом за възрастни с деменция - гр. Дряново

Ползвателите на услугата са възрастни хора страдащи от деменция и болест на Алцхаймер. Това са лица, които не са в състояние сами да организират и задоволяват своите потребности. Капацитетът на специализираната институция е 52 места и персонал 30 бр.

В дома за възрастни с деменция постъпват лица със следните диагнози Лакунарнадеменция, Генерализирана атеросклероза, Епизоди на обърканост и Халюцинации.

Персоналът на дома, който се грижи за настанените лица е 31 души. Социалната работа в дома – групова и индивидуална е съобразена с индивидуалните възможности на всеки един от настанените лица. Изготвя се годишен план за социална работа.

Услугите, които се предоставят в дома включват:

- Битово устройване - оборудване на спални и сервизни помещения, задоволяващи житейските потребности на настанените лица;
- Медицинско обслужване - наблюдение, грижи, лечение;
- Лична и битова хигиена – личен тоалет на лежачо болни, облекло, постеловъчен инвентар, отопление, пране;
- Бръснаро-фризьорски услуги;
- Социални занимания и мероприятия за социална адаптация и социални контакти на настанените лица;
- Трудови дейности заложи в социалните занимания, която е съобразена с здравословното състояние на настанените лица и се прилага само при тези, които са със запазена физическа активност.

За всеки един от настанените в дома лица се изготвят лични и здравни досиета, в които има информация за ежедневните и здравните му потребности, образователните, рехабилитационни и социални потребности. Във връзка с гореизброените се изготвя и индивидуален план за работа с всяко лице, който да отговаря на неговите психически, физически и социални потребности.

- Дом за възрастни с психични разстройства - с. Радовци

Ползвателите на услугата ДВПР с. Радовци са жени с психични разстройства. Това са лица, които не са в състояние сами да организират и задоволяват своите ежедневни

потребности. Капацитетът на специализираната институция е 110 места и персонал 59 бр.

В дома работят 44 човека персонал, които полагат ежедневни грижи за ползващите социални услуги. Провежда се активна социална политика относно деинституционализацията и извеждане на потребителите на социални услуги от специализираната институция. На всички лица ползващи услугите в ДВПР се правят индивидуални планове, включващи цялостна оценка на здравословното им състояние, сключен договор за ползване на социалната услуга, индивидуален план за работа с ползващите социалните услуги, план за здравни грижи, умения за самообслужване, социално поведение, участие в живота на обществото, психомоторно, емоционално и образователно развитие, и комуникация. Провежда се и трудотерапия, съобразена с индивидуалните възможности на всяко лице.

Социални услуги, които се предоставят в общността

- **Домашен социален патронаж гр. Дряново**

Домашен социален патронаж (ДСП) е комплекс от социални услуги, предоставя в общността. Целта на домашния социален патронаж е грижата за възрастните хора и лицата с увреждания, подпомагайки ги в тяхната естествена домашна среда. Намира се в сградата на Дирекция „Социално подпомагане“. ДСП е с общинско финансиране, с капацитет 80 места и персонал 5 бр. В момента ползват услугата 52 потребители.

Обхванатите възрастни хора от тази социална услуга се нуждаят от ежедневни грижи в дома, помощ при самообслужването, поддържане на хигиена, пазаруване, придружаване, социални контакти и психо-социална подкрепа. Предоставяните социални услуги са важен елемент, а не рядко и необходимо условие за тяхното оцеляване и нормален живот, като те включват:

- Доставка на храна;
- Наблюдение на здравното състояние и съдействие за получаване на медицинска помощ;
- Поддържане хигиена в дома;
- Снабдяване с отоплителни материали;
- Осигуряване на дребни ремонти на жилището и битова техника;
- Осигуряване на постелен инвентар, облекло и обувки;

- Осигуряване на развлечения и занимания;
 - Покупка на хранителни продукти и други стоки;
 - Административно финансови и правни услуги.
- Дневен център за стари хора гр. Дряново

Доставчик на социалната услуга е Дружество за социално подпомагане. Капацитетът на дневния център е 40 потребителя, а персоналът – 4 бр.

Социалните услуги се предоставят след насочване към услугата от: Дирекция „Социално подпомагане“; Граждани, професионалисти и институции, които имат информация за предоставяната социална услуга.

Ползващите социалната услуга са възрастни хора, в над трудоспособна възраст, самотно живеещи възрастни хора застрашени от социална изолация, както и възрастни хора запазили активното си отношение към социалния живот, живеещи на територията на Община Дряново.

Услугите и заниманията, които предоставя Дневния център включват:

- Ежедневно здравно наблюдение;
- Индивидуални и групови рехабилитационни програми;
- Лечебна физкултура по методика за възрастни;
- Правни, социални и други консултации;
- Попълване на формуляри, мерене на кръвно и налягане;
- Мероприятия за социални контакти и социална адаптация;
- Психотерапия.

- Дневен център за деца и възрастни с увреждания гр. Дряново

Доставчик на услугата е Дружество за умствено и психически увредени лица. Услугите на Дневния център се ползват от деца и възрастни с различни медицински диагнози – детска церебрална парализа, детски аутизъм, сензорни нарушения, епилепсия, умствена изостаналост, психични разстройства, прогресивна мускулна дистрофия, глухота и слепота. Децата, които ползват социалната услуга се насочват с направление от Отдел Закрила на детето - Изнесени работни места гр. Дряново, към Дирекция „Социално подпомагане“ - Севлиево.

Капацитетът на дневния център е 50 места, а персоналът – 17,5 бр. Лицата, които посещават центъра се обучават на елементарни хигиенни и трудови навици за по-

самостоятелен начин на живот. На всички лица, ползващи услугите на дневния център, се правят индивидуални планове, включващи цялостна оценка на здравословното и социалното им състояние, умения за самообслужване, социално поведение, участие в живота на обществото, психомоторно, емоционално и образователно развитие, и комуникация. Резултатите се постигат чрез рехабилитация, трудотерапия, работа с педагози, рехабилитатор, психолог, социален работник, логопед и тифлопедагог.

- **Защитени жилища**

„Защитени жилища” са форми на социални услуги, в които хората водят независим начин на живот, подпомагани от професионалисти. В Защитените жилища се изготвят индивидуални планове за грижа и се актуализират на всеки шест месеца от екип в състав: специален педагог и трудотерапевти. През деня клиентите ползват социалната услуга „Дневен център за деца и възрастни с увреждания” в гр. Дряново. Изграждат се умения за преодоляване на трудности, като се използват наличните възможности на клиентите с акцент върху социалното възстановяване. Прилага се индивидуален подход и услугите са съобразени с конкретните потребности на всяко лице. Обединяването в групи на лица с различна степен на умствена изостаналост има за цел насърчаване на взаимопомощта в процеса на съвместно съжителство. В Защитените жилища се организира и провежда цялостна възпитателна работа с потребителите на социалната услуга, като трудотерапевтите ръководят битовата им дейност. Подпомага се физическото, умственото и социално-трудоово адаптиране на клиентите, провежда се обучение в елементарни хигиенни умения и се формират хигиенни навици. Настанените лица в защитените жилища се обучават в самостоятелен начин на живот.

- **Защитени жилища I и II - с. Царева ливада:**

„Защитено жилище” за жени с интелектуални затруднения I с капацитет 6 места.

„Защитено жилище” за лица с интелектуални затруднения II с капацитет 8 места.

Настанените лица са мъже и жени с интелектуални затруднения изведени от специализирани институции.

Общият капацитет на двете защитените жилища е 14 мъже и жени. В първото защитено жилище живеят шест жени, изведени от ДВПР - с. Радовци. Във второто защитено жилище живеят 8 потребители на социалната услуга – трима мъже и пет жени с интелектуални затруднения, изведени от различни специализирани институции.

Доставчик на социалната услуга е Дружество за умствено и психически увредени лица – гр. Дряново.

- **Защитено жилище за възрастни с физически увреждания - гр. Дряново:**

Доставчик на социалната услуга е Дружество за социално подпомагане - Дряново. Капацитетът на жилището е осем мъже и жени и пет човека обслужващ персонал.

В защитеното жилище за хора с умствена изостаналост с. Гостилица се приемат пълнолетни жени и мъже с лека и средна степен на умствена изостаналост, изведени от специализирани институции за възрастни с умствена изостаналост.

- **Защитено жилище за хора с умствена изостаналост с. Гостилица:**

Доставчик на социалната услуга е Дружество за социално подпомагане - Дряново. Капацитетът на жилището е осем мъже и жени и пет човека обслужващ персонал. В „Защитеното жилище” се приемат пълнолетни жени и мъже с лека и средна степен на умствена изостаналост, изведени от специализирани институции за възрастни с умствена изостаналост.

- **Преходно жилище:**

Преходни жилища са форми на социални услуги, в които хората водят независим начин на живот, подпомогнати от професионалисти, с цел подготовка за извеждането им от специализирана институция. В жилището се приемат пълнолетни лица, които са ползвали социални услуги в специализирани институции.

Доставчик на социалната услуга е Община Дряново. Капацитета на жилището е пет жени и четири човека обслужващ персонал.

- **Център за обществена подкрепа гр. Дряново**

Предоставянето на услугата стартира през 01.01.2009 г. Доставчик на услугата е Читалище „Развитие 1869” - гр. Дряново.

Потребители на социалната услуга са деца с рисково и асоциално поведение; малолетни и непълнолетни с наложена присъда „Пробация”, застрашени от отпадане от училище; деца с проблеми в общуването и невъзможност за справяне в социална среда, нуждаещи се от подкрепа и консултация; деца излизачи от специализирани институции; родители с трудности при отглеждане и възпитание на децата си.

Приоритетно се работи с децата настанени във Възпитателно училище интернат „Св. Св. Кирил и Методий” - с. Керека.

Екипът на центъра работи по конкретни случаи на деца, насочени с направления от ОЗД /Дирекция „Социално подпомагане” Севлиево. Капацитетът на услугата е 15 потребители. Персоналът се състои от 5 щатни бройки.

С оглед посрещане на потребностите на различните целеви групи от населението в Стратегията за развитие на социалните услуги на община Дряново е предвидено разкриването на две нови социални услуги:

- 1. Разкриване на Център за настаняване от семеен тип.**
- 2. Разкриване на Център за социална рехабилитация и интеграция на хора с увредено зрение.**

VII. 7. ПРОСТРАНСТВЕНО РАЗВИТИЕ

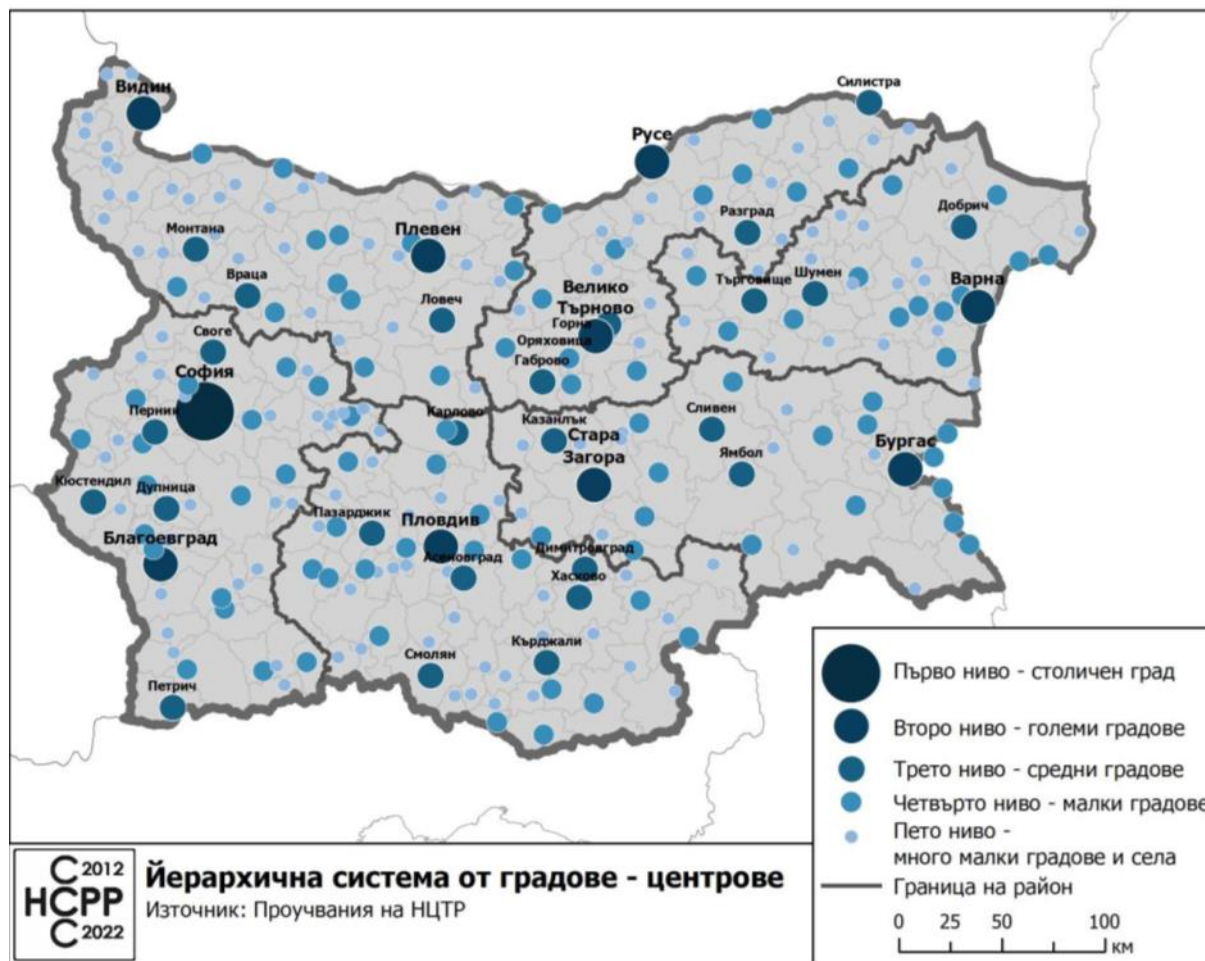
В пространственото развитие на функционалните системи в територията структура на общината с най-голяма е концентрацията на обществено-обслужващи обекти в общинския център гр. Дряново. На територията на отделните села също има обществено-обслужващи обекти в зависимост от специфичните им функции и потребности. Пространственото развитие на функционалните системи е в пряка зависимост и от броя на населението и жилищната осигуреност в населените места.

VII. 7. 1. СЕЛИЩНА СИСТЕМА

VII. 7. 1. 1. Йерархична система от населени места

В йерархичната система от градове-центрове, като общински и основен център в общината град Дряново попада в 5^{то} ниво.

Фигура 28. Йерархична система от градове-центрове, Източник: Национална стратегия за регионално развитие на Република България.

В градоустройствената класификация на населените места по брой жители град Дряново попада в категорията „много малки градове и села”.

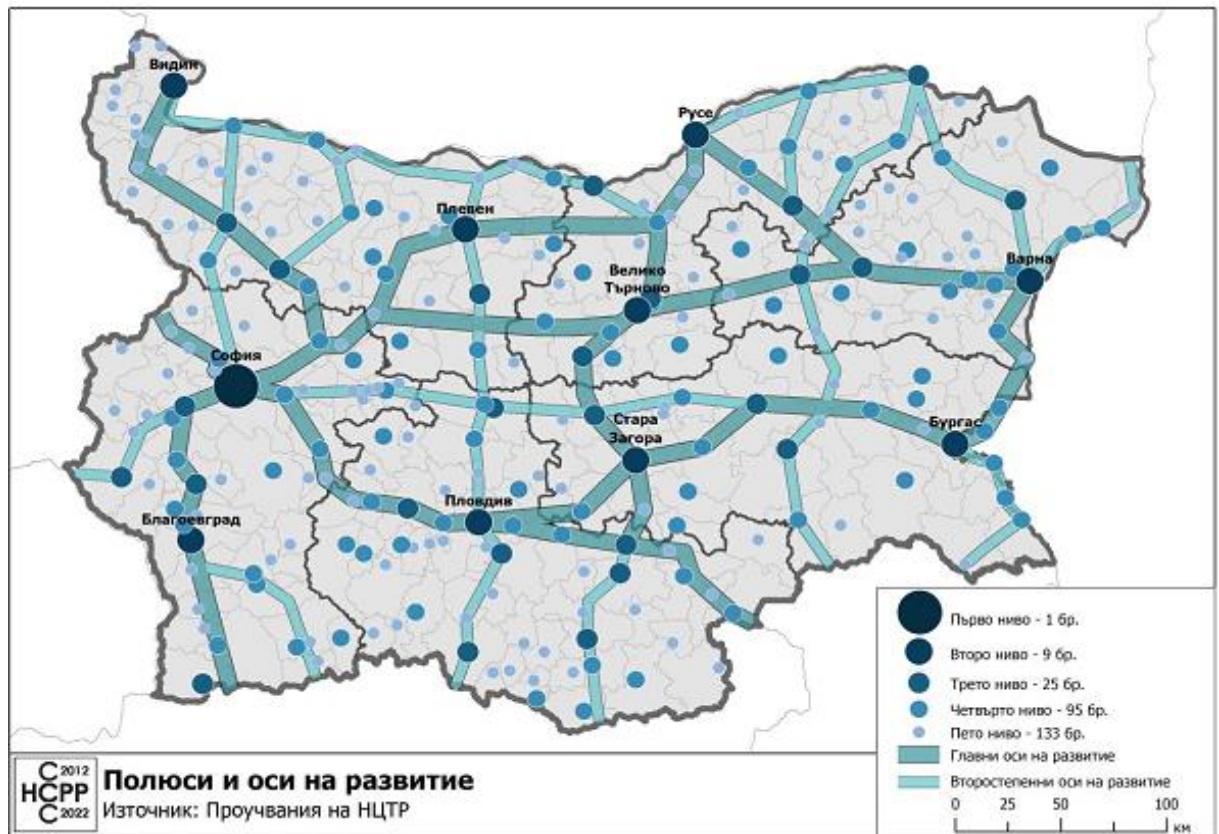
Урбанистичната структура на общината е подчертано централна с концентрация на функции в общинския център и периферни селища с различен характер. В общинския център град Дряново са съсредоточени административното и социално обслужване и основната част от икономическата дейност в общината. Селата с най-голям брой население на територията са с. Царева ливада и с. Гостилница

VII. 7. 1. 2. Оси на урбанистично развитие

Осите на урбанистично развитие за територията на страната на ниво „район за планиране“ следват Националната концепция за пространствено развитие, Националната

стратегия за регионално развитие и Регионалният план за развитие на северозападен регион.

Фигура 29. Полюси и оси на развитие, Източник: Национална Стратегия за регионално развитие 2012-2022 г.

Община Дряново се тангира от една от главните оси на развитие, определена от НСРР, по направление свързващо градовете София, Велико Търново и Габрово.

Населените места в общината са свързани помежду си и с останалата част на страната чрез съществуваща пътна мрежа.

VII. 7. 1. 3. Пространствено разположение на населените места в селищната система на общината

В териториалната структура на община Дряново определящо влияние за пространственото разположение на населените места има релефът – равнинен и отчасти хълмист релеф, който е предпоставка за хетерогенното разпределение на селищата от части основно по протежението на реките, което формира линеарния характер на пространствената структура, както на селищната мрежа, така и на повечето от населените места.

В пространствената структура на общината се открояват няколко основни направления, по които са разположени повечето селищни структури.

Пространствената структура на комуникационната система и мрежата от населени места следва естествените форми на релефа, разполагайки се по поречията на реките, което е фактор за устойчивото и развитие и изпълнение на основните и функции във времето. Характерно за пространствената структура на селищната мрежа е тенденцията за усвояване на нови терени по дължината на комуникационните връзки, като на някои места тези нови образувания постепенно се сливат със съществуващите селища.

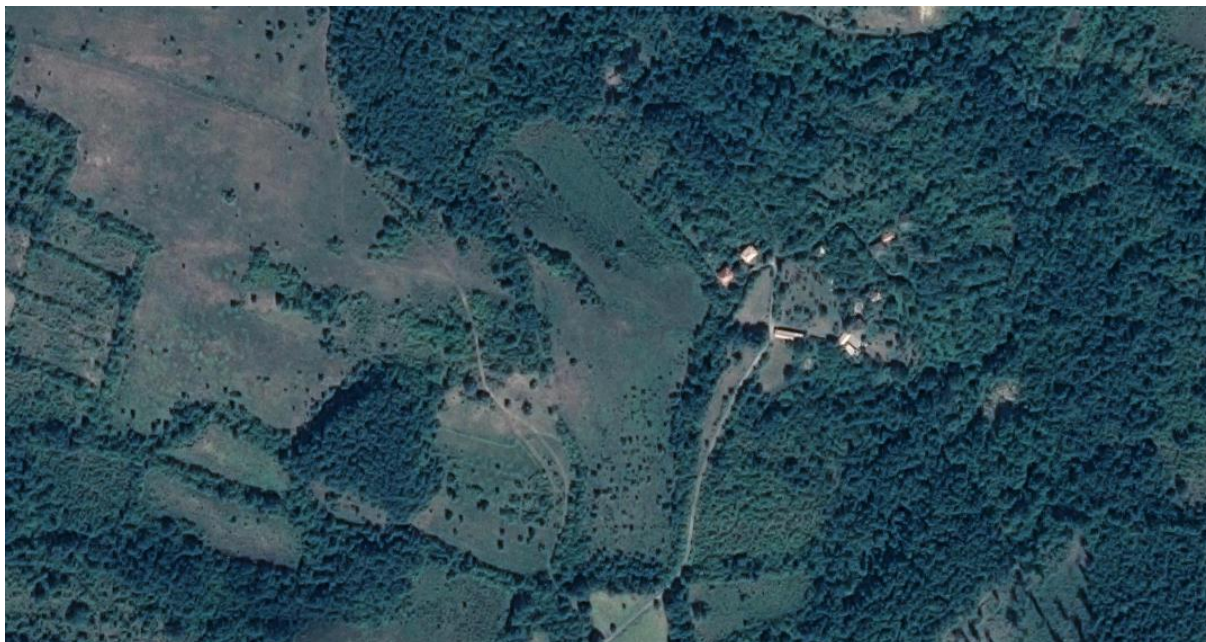
VII. 7. 1. 4. Устройство и степен на изграденост на селищната структура, функционални системи и обзавеждане на територията по населени места

град ДРЯНОВО		GAB12	ЕКАТТЕ код община
		23947	ЕКАТТЕ код населено място
Площ на землището, km²	28,10	7	Категория

Фигура 30. Сателитно изображение на град Дряново.

село Балалея		GAB12	ЕКАТТЕ	код община
		02333	ЕКАТТЕ	код населено място
Площ на землището, km²	-,-	7	Категория	

Фигура 31. Сателитно изображение на село Балалея.

село Балванците		GAB12	ЕКАТТЕ	код община
		02378	ЕКАТТЕ	код населено място
Площ на землището, km²	-,-	7	Категория	

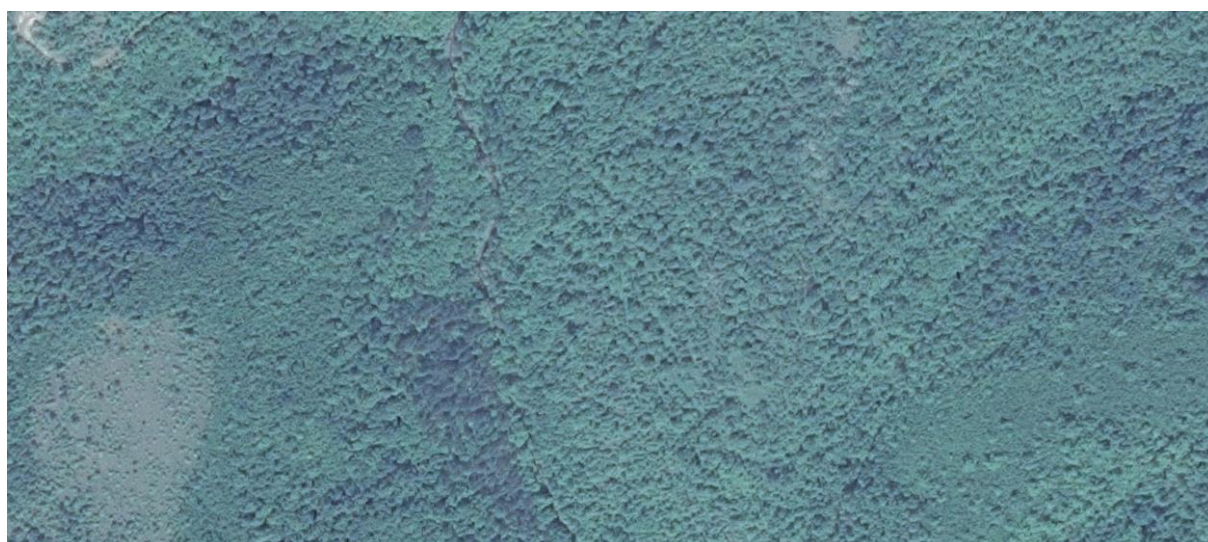
Фигура 32. Сателитно изображение на село Балванците.

село Банари		GAB12	ЕКАТТЕ	код община
		02556	ЕКАТТЕ	код населено място
Площ на землището, km²	-,-	7	Категория	

Фигура 33. Сателитно изображение на село Банари.

село Билкини		GAB12	ЕКАТТЕ	код община
		04068	ЕКАТТЕ	код населено място
Площ на землището, km²	-,-	7	Категория	

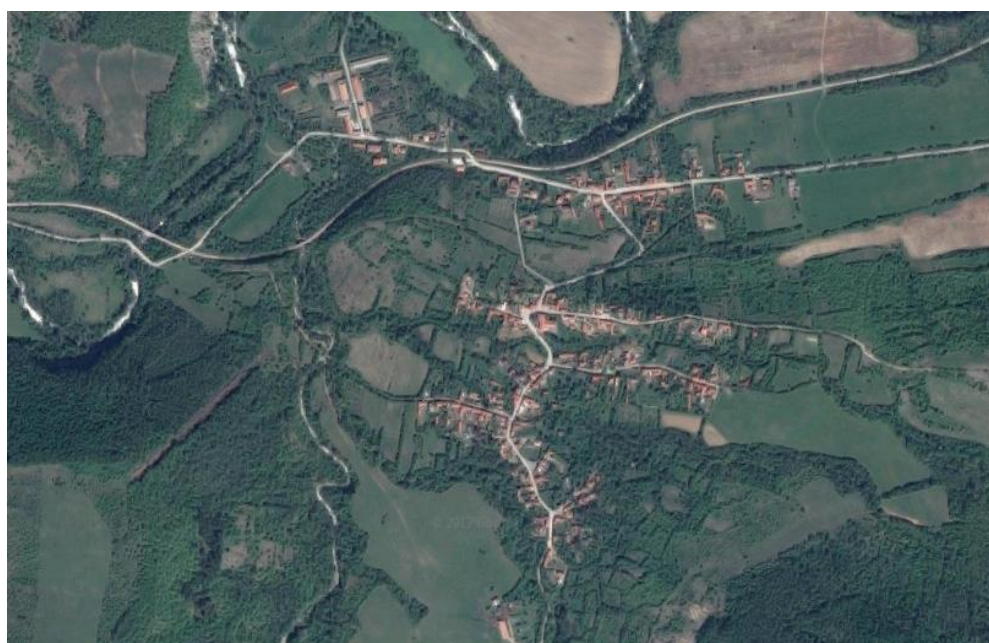
Фигура 34. Сателитно изображение на село Билкини.

село Бучуковци		GAB12 ЕКАТТЕ код община
		07185 ЕКАТТЕ код населено място
Площ на землището, km ²	-,-	7 Категория

Фигура 35. Сателитно изображение на село Бучуковци.

село Ганчовец		GAB12 ЕКАТТЕ код община
		14458 ЕКАТТЕ код населено място
Площ на землището, km ²	16,69	7 Категория

Фигура 36. Сателитно изображение на село Ганчовец.

	село Геня	GAB12 ЕКАТТЕ код община
		14762 ЕКАТТЕ код населено място
Площ на землището, km²	-,-	7 Категория

Фигура 37. Сателитно изображение на село Геня.

	село Геша	GAB12 ЕКАТТЕ код община
		14859 ЕКАТТЕ код населено място
Площ на землището, km²	10,99	7 Категория

Фигура 38. Сателитно изображение на село Геша.

село Глушка		GAB12	ЕКАТТЕ	код община
		15223	ЕКАТТЕ	код населено място
Площ на землището, km²	-,-	7	Категория	

Фигура 39. Сателитно изображение на село Глушка.

село Гоздейка		GAB12	ЕКАТТЕ	код община
		15357	ЕКАТТЕ	код населено място
Площ на землището, km²	-,-	7	Категория	

Фигура 40. Сателитно изображение на село Гоздейка.

село Големи Българени	GAB12	EКАТТЕ	код община
	15463	EКАТТЕ	код населено място
Площ на землището, km ²	-,-	7	Категория

Фигура 41. Сателитно изображение на село Големи Българени.

село Горни Върпища	GAB12	EКАТТЕ	код община
	16479	EКАТТЕ	код населено място
Площ на землището, km ²	-,-	7	Категория

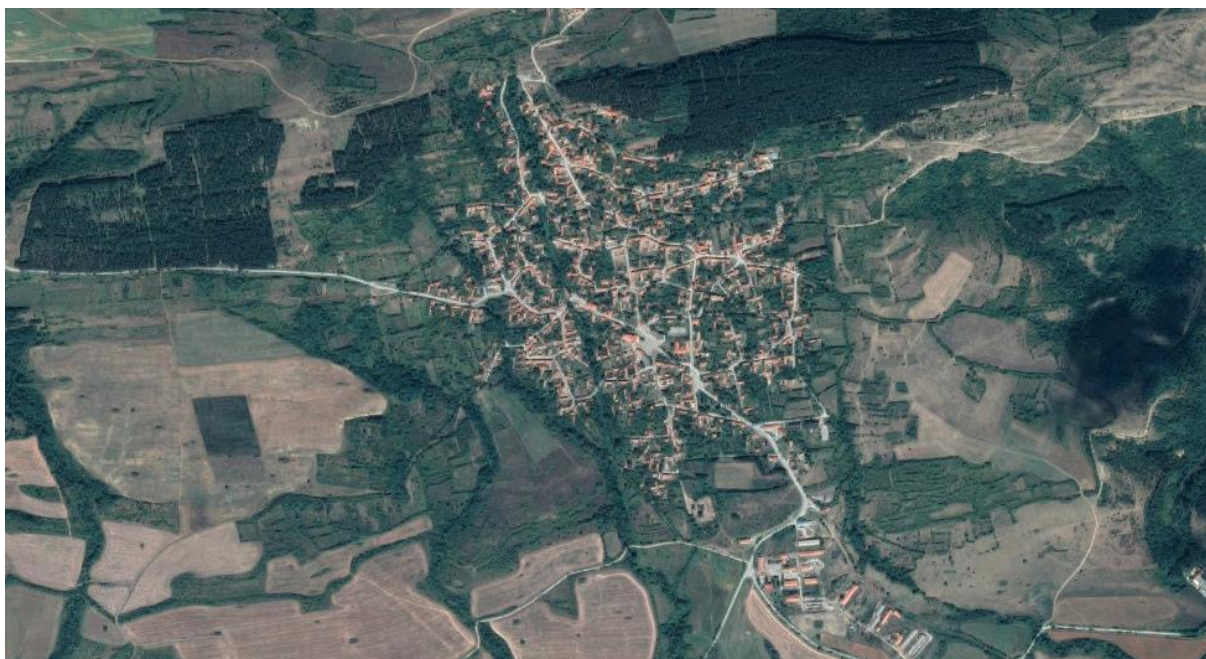
Фигура 42. Сателитно изображение на село Горни Върпища.

село Горни Драгойча		GAB12	ЕКАТТЕ	код община
		16523	ЕКАТТЕ	код населено място
Площ на землището, km²	-,-	7	Категория	

Фигура 43. Сателитно изображение на село Горни Драгойча.

село Гостилица		GAB12	ЕКАТТЕ	код община
		17350	ЕКАТТЕ	код населено място
Площ на землището, km²	32,40	7	Категория	

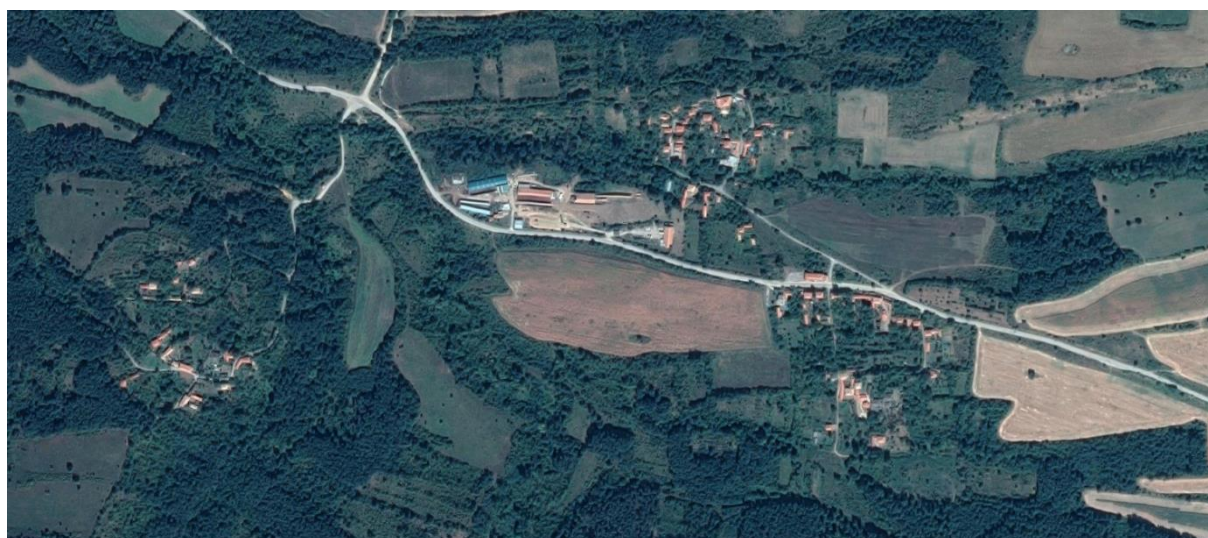
Фигура 44. Сателитно изображение на село Гостилица.

село Гърня		GAB12	ЕКАТТЕ код община
		18397	ЕКАТТЕ код населено място
Площ на землището, km²	-,-	7	Категория

Фигура 45. Сателитно изображение на село Гърня.

село Денчевци		GAB12	ЕКАТТЕ код община
		20660	ЕКАТТЕ код населено място
Площ на землището, km²	6,29	7	Категория

Фигура 46. Сателитно изображение на село Денчевци.

село Джуровци		GAB12 ЕКАТТЕ код община
		20907 ЕКАТТЕ код населено място
Площ на землището, km ²	-,-	7 Категория

Фигура 47. Сателитно изображение на село Джуровци.

село Длъгня		GAB12 ЕКАТТЕ код община
		21261 ЕКАТТЕ код населено място
Площ на землището, km ²	13,90	7 Категория

Фигура 48. Сателитно изображение на село Длъгня.

село Добренице		GAB12	EКАТTE	код община
		21395	EКАТTE	код населено място
Площ на землището, km²	-,-	7	Категория	

Фигура 49. Сателитно изображение на село Добренице.

село Долни Върпища		GAB12	EКАТTE	код община
		22352	EКАТTE	код населено място
Площ на землището, km²	-,-	7	Категория	

Фигура 50. Сателитно изображение на село Долни Върпища.

село Долни Драгойча		GAB12 ЕКАТТЕ код община
		22397 ЕКАТТЕ код населено място
Площ на землището, km ²	-,-	7 Категория

Фигура 51. Сателитно изображение на село Долни Драгойча.

село Доча		GAB12 ЕКАТТЕ код община
		23042 ЕКАТТЕ код населено място
Площ на землището, km ²	-,-	7 Категория

Фигура 52. Сателитно изображение на село Доча.

	село Дурча	GAB12 ЕКАТТЕ код община
		24133 ЕКАТТЕ код населено място
Площ на землището, km²	-,-	7 Категория

Фигура 53. Сателитно изображение на село Дурча.

	село Еленците	GAB12 ЕКАТТЕ код община
		27276 ЕКАТТЕ код населено място
Площ на землището, km²	-,-	7 Категория

Фигура 54. Сателитно изображение на село Еленците.

	село Зая	GAB12	EКАТТЕ	код община
		30418	EКАТТЕ	код населено място
Площ на землището, km²	9,15	7	Категория	

Фигура 55. Сателитно изображение на село Зая.

	село Игнатовци	GAB12	EКАТТЕ	код община
		32319	EКАТТЕ	код населено място
Площ на землището, km²	15,22	7	Категория	

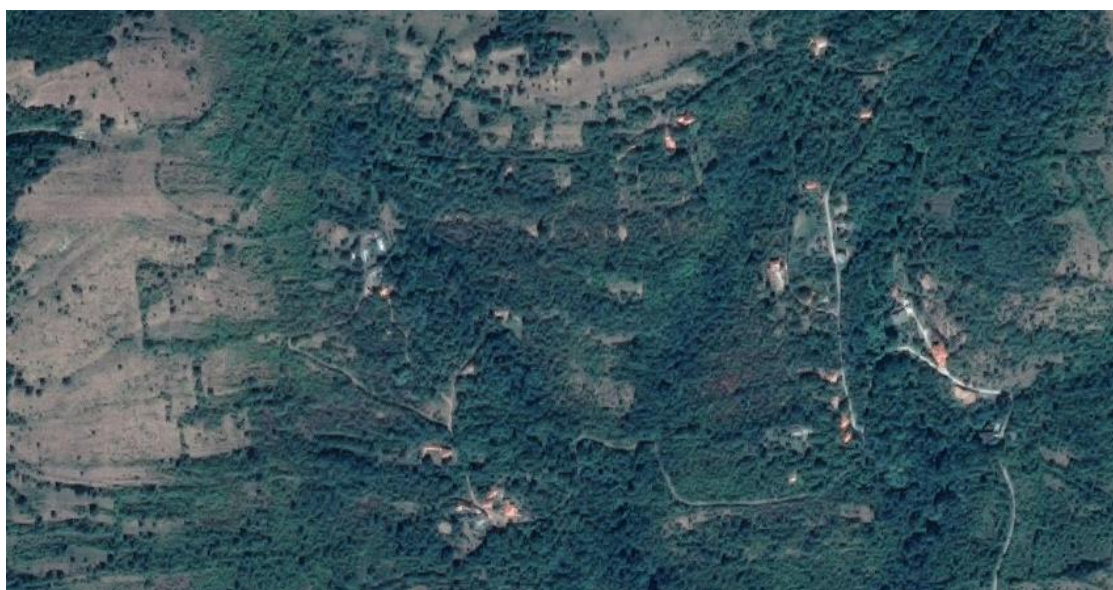
Фигура 56. Сателитно изображение на село Игнатовци.

	село Искра	GAB12	EКАТТЕ	код община
		32812	EКАТТЕ	код населено място
Площ на землището, km²	-,-	7	Категория	

Фигура 57. Сателитно изображение на село Искра.

	село Каломен	GAB12	EКАТТЕ	код община
		35465	EКАТТЕ	код населено място
Площ на землището, km²	10,88	7	Категория	

Фигура 58. Сателитно изображение на село Каломен.

село Караиванца		GAB12	ЕКАТТЕ код община
		36261	ЕКАТТЕ код населено място
Площ на землището, km²	6,82	7	Категория

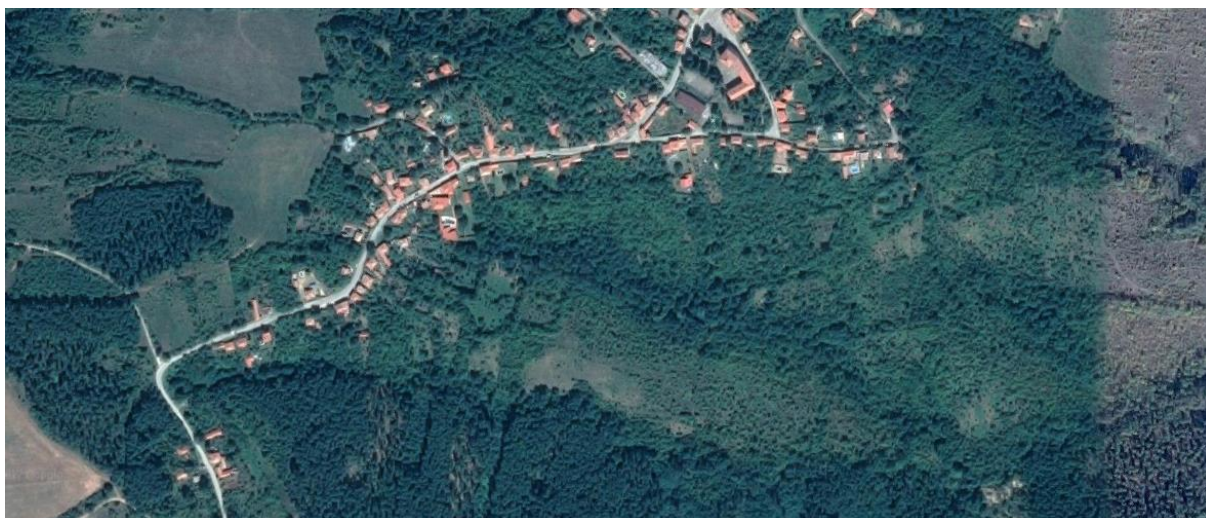
Фигура 59. Сателитно изображение на село Караиванца.

село Катранджии		GAB12	ЕКАТТЕ код община
		36628	ЕКАТТЕ код населено място
Площ на землището, km²	-,-	7	Категория

Фигура 60. Сателитно изображение на село Катранджии.

село Керека		GAB12	ЕКАТТЕ	код община
		36751	ЕКАТТЕ	код населено място
Площ на землището, km²	11,94	7	Категория	

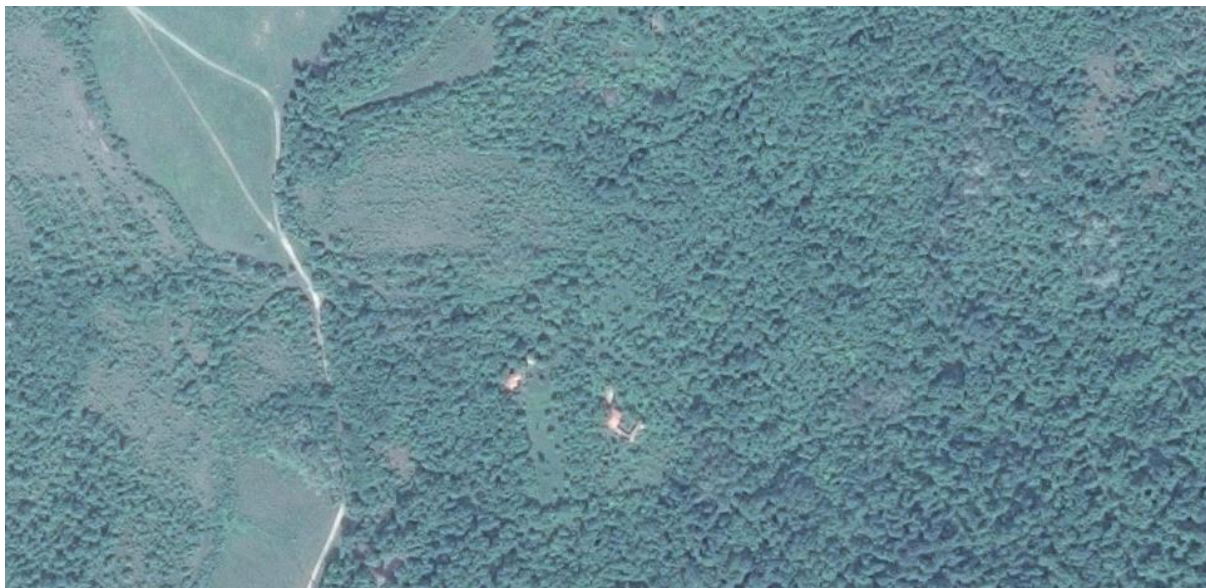
Фигура 61. Сателитно изображение на село Керека.

село Косарка		GAB12	ЕКАТТЕ	код община
		38710	ЕКАТТЕ	код населено място
Площ на землището, km²	14,95	7	Категория	

Фигура 62. Сателитно изображение на село Косарка.

село Косилка		GAB12	ЕКАТТЕ	код община
		38741	ЕКАТТЕ	код населено място
Площ на землището, km²	-,-	7	Категория	

Фигура 63. Сателитно изображение на село Косилка.

село Крънча		GAB12	ЕКАТТЕ	код община
		40316	ЕКАТТЕ	код населено място
Площ на землището, km²	-,-	7	Категория	

Фигура 64. Сателитно изображение на село Крънча.

	село Кукля	GAB12	ЕКАТТЕ	код община
		40470	ЕКАТТЕ	код населено място
Площ на землището, km ²	-,-	7	Категория	

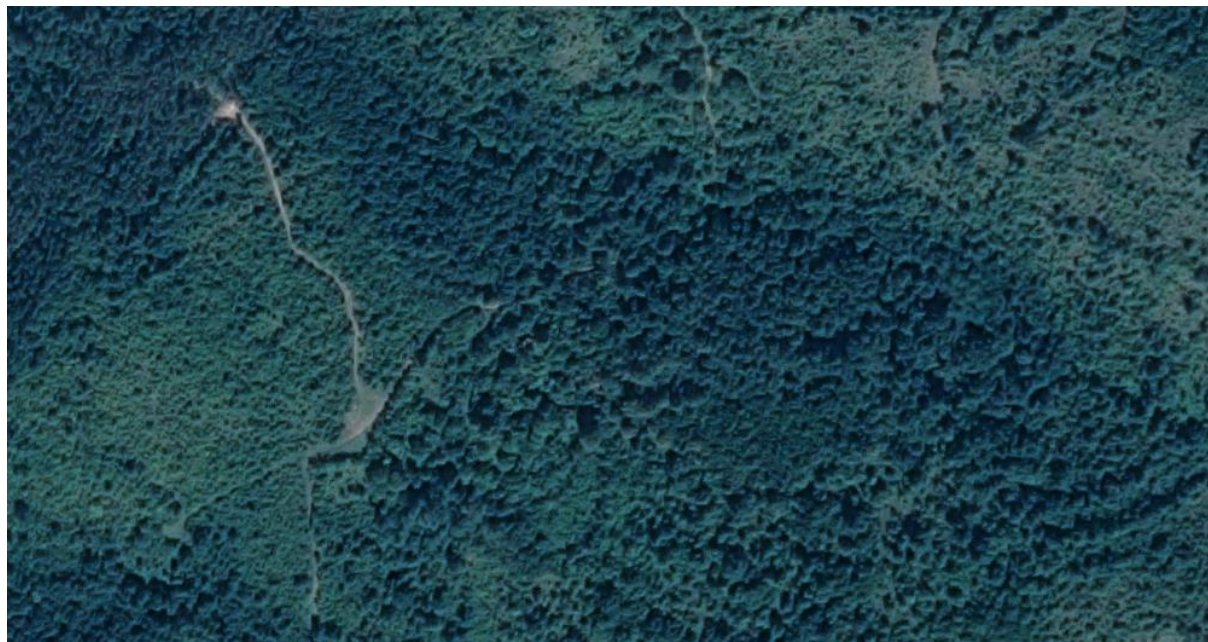
Фигура 65. Сателитно изображение на село Кукля.

	село Куманите	GAB12	ЕКАТТЕ	код община
		40587	ЕКАТТЕ	код населено място
Площ на землището, km ²	-,-	7	Категория	

Фигура 66. Сателитно изображение на село Куманите.

село Къртипъня		GAB12	ЕКАТТЕ	код община
		40960	ЕКАТТЕ	код населено място
Площ на землището, km²	-,-	7	Категория	

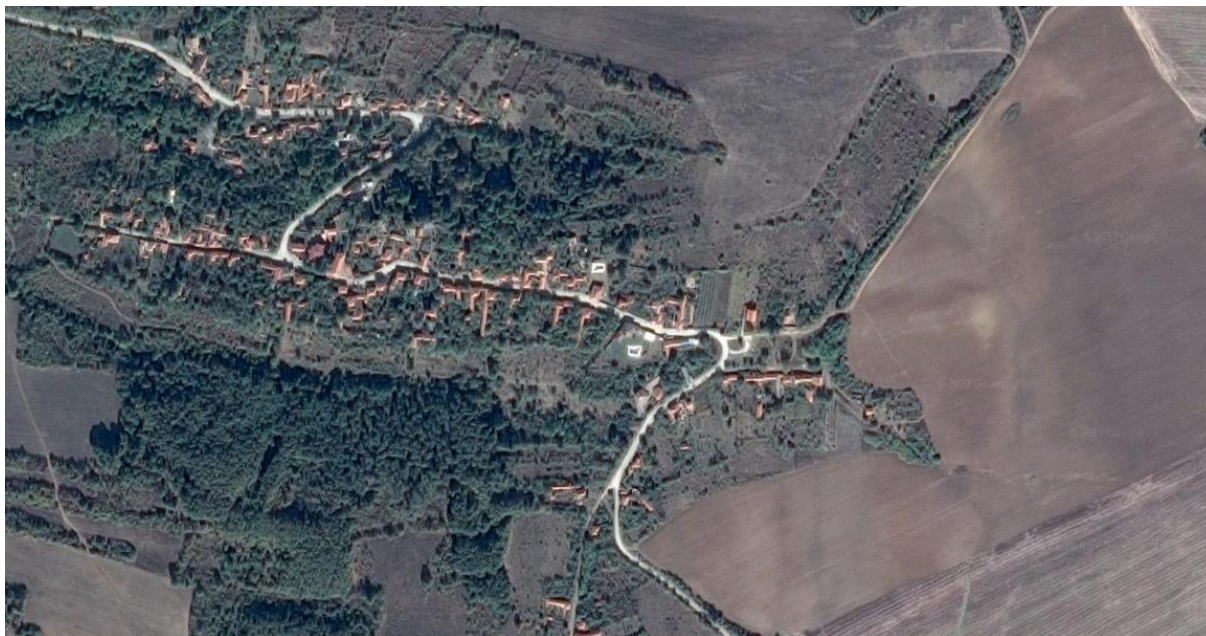
Фигура 67. Сателитно изображение на село Къртипъня.

село Малки Българени		GAB12	ЕКАТТЕ	код община
		46485	ЕКАТТЕ	код населено място
Площ на землището, km²	-,-	7	Категория	

Фигура 68. Сателитно изображение на село Малки Българени.

село Маноя		GAB12	EКАТТЕ	код община
		47127	EКАТТЕ	код населено място
Площ на землището, km²	-,-	7	Категория	

Фигура 69. Сателитно изображение на село Маноя.

село Муця		GAB12	EКАТТЕ	код община
		49463	EКАТТЕ	код населено място
Площ на землището, km²	-,-	7	Категория	

Фигура 70. Сателитно изображение на село Муця.

село Нейчовци		GAB12	EКАТТЕ	код община
		51439	EКАТТЕ	код населено място
Площ на землището, km²	-,-	7	Категория	

Фигура 71. Сателитно изображение на село Нейчовци.

село Пейна		GAB12	EКАТТЕ	код община
		55703	EКАТТЕ	код населено място
Площ на землището, km²	-,-	7	Категория	

Фигура 72. Сателитно изображение на село Пейна.

село Петковци		GAB12	ЕКАТТЕ	код община
		56023	ЕКАТТЕ	код населено място
Площ на землището, km²	-,-	7	Категория	

Фигура 73. Сателитно изображение на село Петковци.

село Плачка		GAB12	ЕКАТТЕ	код община
		56705	ЕКАТТЕ	код населено място
Площ на землището, km²	-,-	7	Категория	

Фигура 74. Сателитно изображение на село Плачка.

село Пърша		GAB12	ЕКАТТЕ	код община
		59152	ЕКАТТЕ	код населено място
Площ на землището, km²	-,-	7	Категория	

Фигура 75. Сателитно изображение на село Пърша.

село Раданчето		GAB12	ЕКАТТЕ	код община
		61296	ЕКАТТЕ	код населено място
Площ на землището, km²	-,-	7	Категория	

Фигура 76. Сателитно изображение на село Раданчето.

село Радовци		GAB12	EКАТТЕ	код община
Площ на землището, km²		61529	EКАТТЕ	код населено място
	8,56	7	Категория	

Фигура 77. Сателитно изображение на село Радовци.

село Ритя		GAB12	EКАТТЕ	код община
Площ на землището, km²		62726	EКАТТЕ	код населено място
	-,	7	Категория	

Фигура 78. Сателитно изображение на село Ритя.

село Руня		GAB12	ЕКАТТЕ	код община
		63330	ЕКАТТЕ	код населено място
Площ на землището, km²	-,-	7	Категория	

Фигура 79. Сателитно изображение на село Руня.

село Русиновци		GAB12	ЕКАТТЕ	код община
		63447	ЕКАТТЕ	код населено място
Площ на землището, km²	-,-	7	Категория	

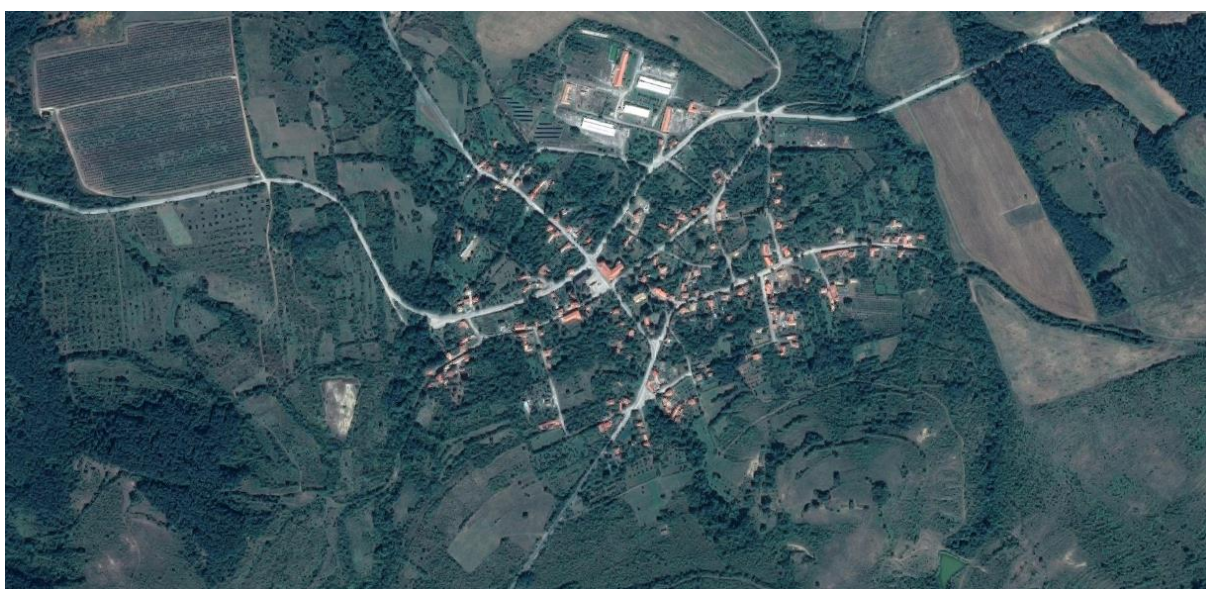
Фигура 80. Сателитно изображение на село Русиновци.

село Саласука		GAB12	EКАТТЕ	код община
		65162	EКАТТЕ	код населено място
Площ на землището, km²	-,-	7	Категория	

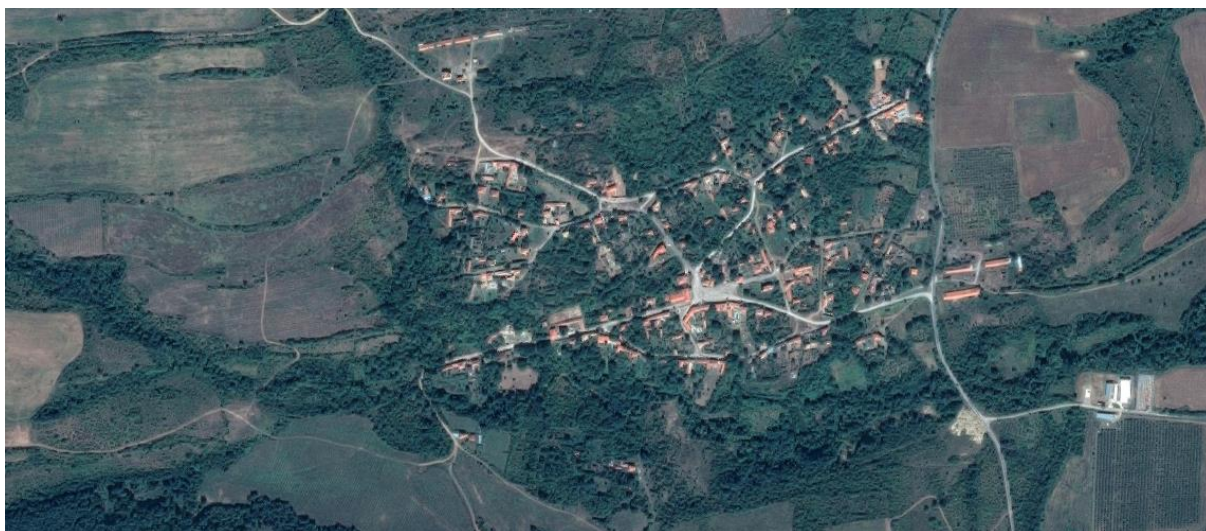
Фигура 81. Сателитно изображение на село Саласука.

село Скалско		GAB12	EКАТТЕ	код община
		66768	EКАТТЕ	код населено място
Площ на землището, km²	8,55	7	Категория	

Фигура 82. Сателитно изображение на село Скалско.

село Славейково		GAB12	ЕКАТТЕ	код община
		66977	ЕКАТТЕ	код населено място
Площ на землището, km²	11,65	7	Категория	

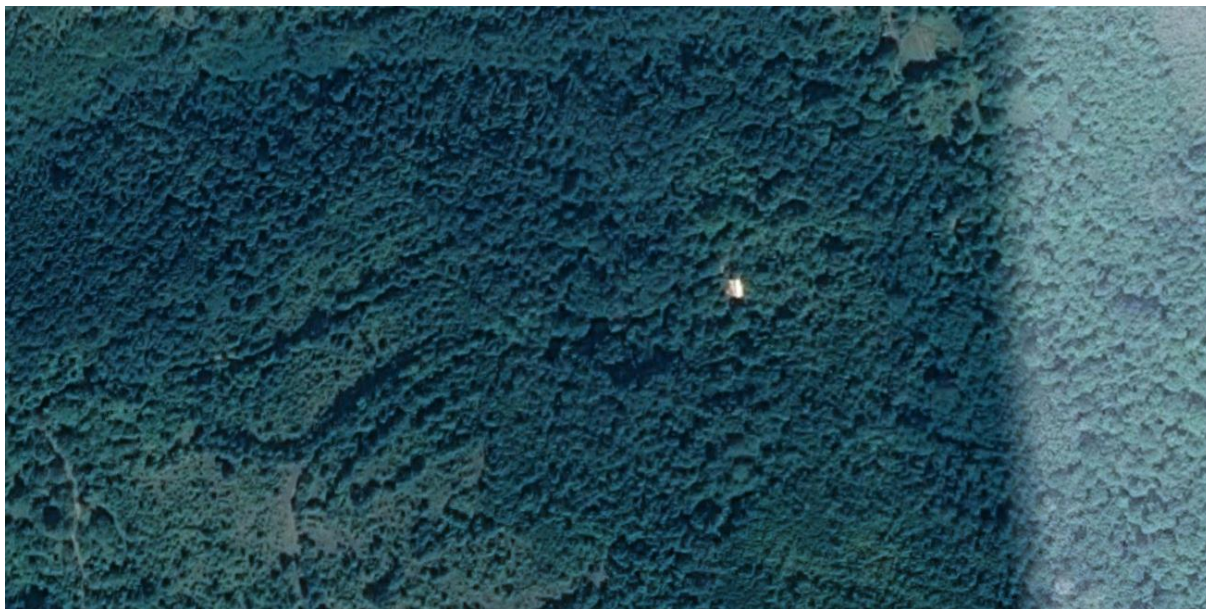
Фигура 83. Сателитно изображение на село Славейково.

село Соколово		GAB12	ЕКАТТЕ	код община
		67934	ЕКАТТЕ	код населено място
Площ на землището, km²	-,-	7	Категория	

Фигура 84. Сателитно изображение на село Соколово.

	село Станча	GAB12	ЕКАТТЕ	код община
		68816	ЕКАТТЕ	код населено място
Площ на землището, km ²	-,-	7	Категория	

Фигура 85. Сателитно изображение на село Станча.

	село Сухолоевци	GAB12	ЕКАТТЕ	код община
		70367	ЕКАТТЕ	код населено място
Площ на землището, km ²	-,-	7	Категория	

Фигура 86. Сателитно изображение на село Сухолоевци.

село Сяровци		GAB12	EКАТТЕ	код община
		70696	EКАТТЕ	код населено място
Площ на землището, km²	-,-	7	Категория	

Фигура 87. Сателитно изображение на село Сяровци.

село Туркинча		GAB12	EКАТТЕ	код община
		73465	EКАТТЕ	код населено място
Площ на землището, km²	5,65	7	Категория	

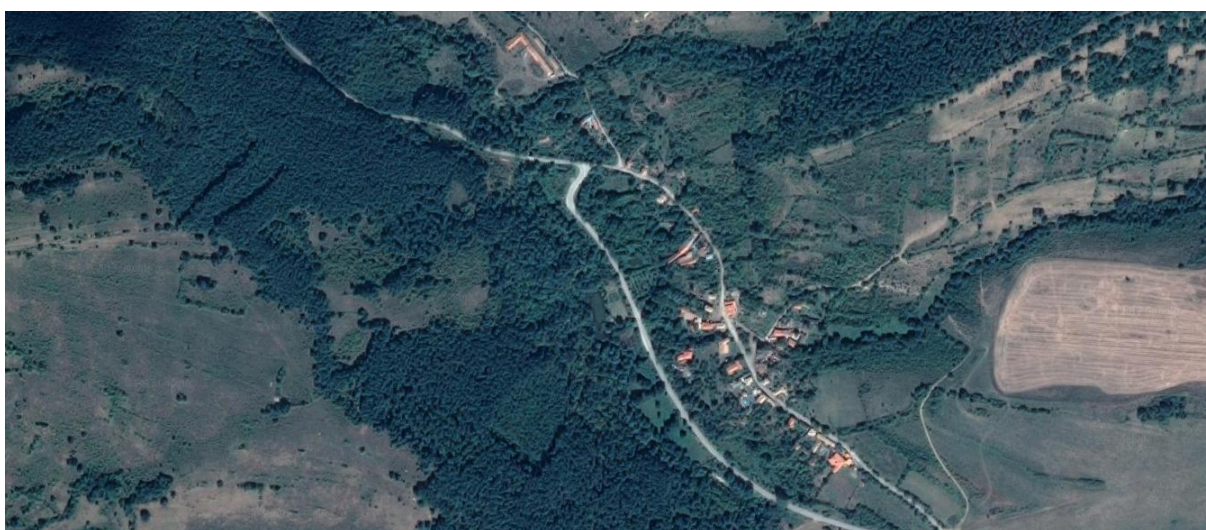
Фигура 88. Сателитно изображение на село Туркинча.

село Царева ливада		GAB12	EКАТТЕ	код община
		12677	EКАТТЕ	код населено място
Площ на землището, km²	35,47	7	Категория	

Фигура 89. Сателитно изображение на село Царева ливада.

село Чуково		GAB12	EКАТТЕ	код община
		81726	EКАТТЕ	код населено място
Площ на землището, km²	6,41	7	Категория	

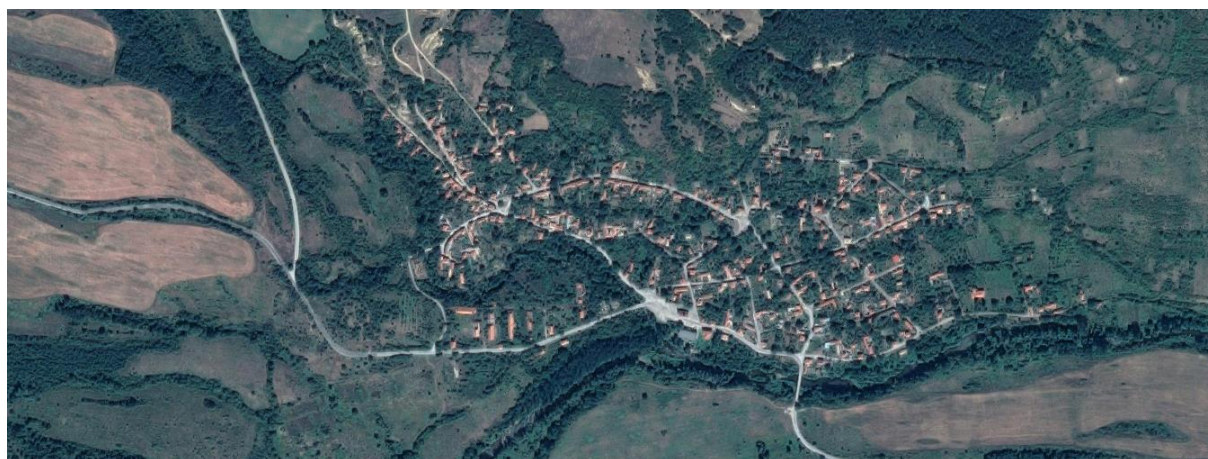
Фигура 90. Сателитно изображение на село Чуково.

	село Шушня	GAB12	ЕКАТТЕ	код община
		83555	ЕКАТТЕ	код населено място
Площ на землището, km ²	-,-	7	Категория	

Фигура 91. Сателитно изображение на село Шушня.

	село Янтра	GAB12	ЕКАТТЕ	код община
		87463	ЕКАТТЕ	код населено място
Площ на землището, km ²	17,56	7	Категория	

Фигура 92. Сателитно изображение на село Янтра.

VII. 7. 2. СИСТЕМА ОБИТАВАНЕ

VII. 7. 2. 1. Обитаване и жилищна осигуреност

По данни на НСИ за 2011 броят на жилищните сгради е 4821, като статистиката показва, че 48% от жилищния фонд е обитаван.

Таблица 31. Жилищни сгради по вид на сграда

	Общо	Вид сграда			
		жилищна обитавана	жилищна необитавана	жилищна за временно обитаване	жилищна за колективно домакинство
1985					
Област Гажрово	40742	30624	1192	8897	29
Община Дряново	4738	3401	80	1252	5
2001					
Област Гажрово	45372	27738	5964	11649	24
Община Дряново	4892	2660	1113	1112	7
2011					
Област Гажрово	43614	24648	16694	2238	32
Община Дряново	4821	2269	2538	442	9

Източник: НСИ

Таблица 32. Жилищни сгради по вид на сграда

	Жилища	Сгради	Полезна площ – кв.м	
			общо	в т.ч. жилищна
1985				
Област Гажрово	63834	178256	3961779	2436309
Община Дряново	5324	16142	35858	216013
2001				
Област Гажрово	68507	194790	4281465	2688114
Община Дряново	6170	18935	407388	254186
2011				
Област Гажрово	79040	239977	5632368	4176581
Община Дряново	6974	23398	574199	433645

Източник: НСИ

Конструкция на жилищния фонд.

От всички жилищни сгради 4821, най-многобройни са масивните сгради или 4333. 0,2% са еднопанелни сгради, а 2,5% са скелетно стоманобетонните.

Таблица 33. Жилищни сгради по конструкция на сградата

	Общо	В това число		
		стоманобетонни – еднопанелни	стоманобетонни – скелетни	масивни
1985				
Област Гажрово	31845	158	436	25237
Община Дряново	3486	8	20	3047
2001				
Област Гажрово	33726	190	1555	26257
Община Дряново	3780	10	202	3179
2011				
Област Гажрово	43614	227	856	36217
Община Дряново	4821	8	119	4333

Източник: НСИ

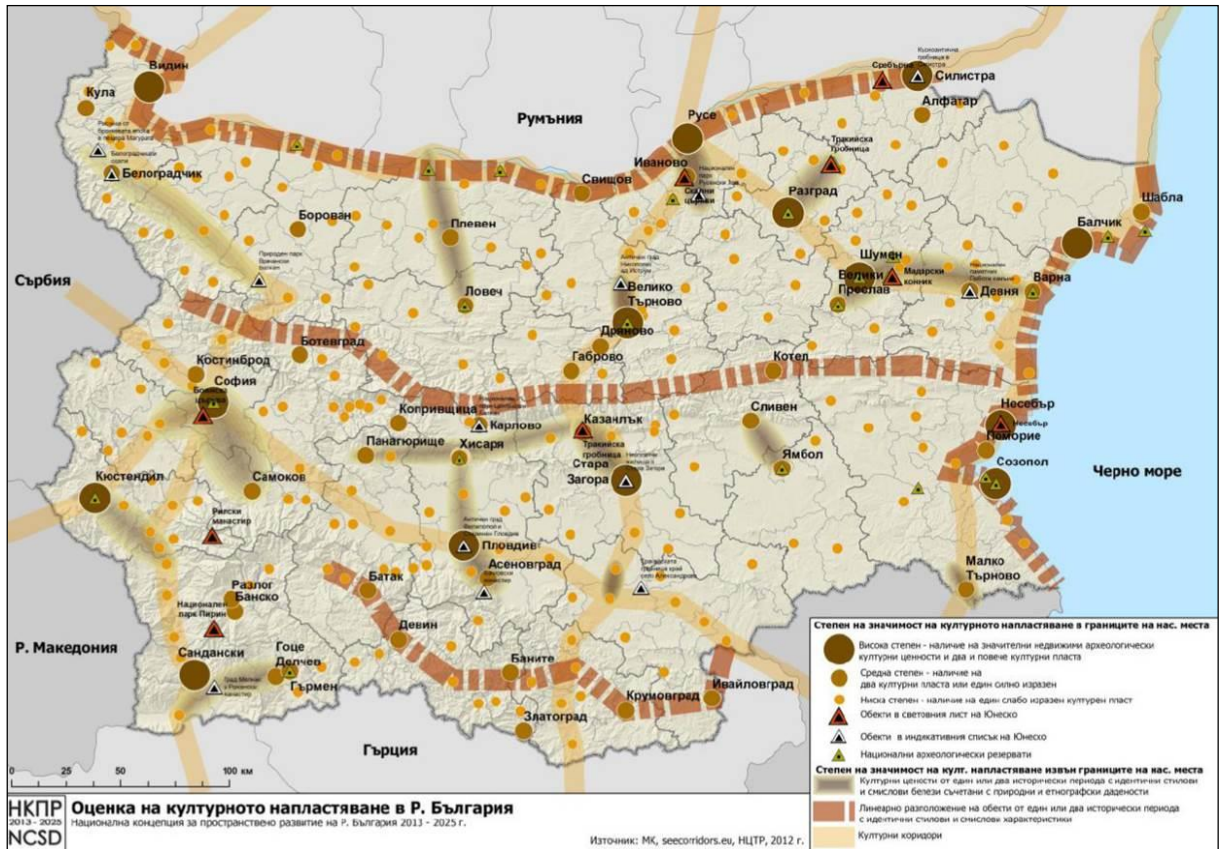
VII. 7. 3. СИСТЕМА НЕДВИЖИМО КУЛТУРНО НАСЛЕДСТВО

VII. 7. 3. 1. Анализ на културното наследство в община Дряново

Географската характеристика и пространственото развитие на селищната структура в община Дряново са предпоставката за заселване на различни цивилизации по територията ѝ още от Древността. В тази връзка, културното наследство в района е резултат от дългогодишното напластяване на отминали цивилизации и епохи, които носят специфична памет и идентичност на мястото.

В основата на формирането на пространствената структура в общината стоят културните коридори и културното напластяване, които изразяват устойчивостта във времето на културните и селищните взаимовръзки и трайно обособени направления.

В Националната концепция за пространствено развитие на Република България е направена оценка на културното напластяване.

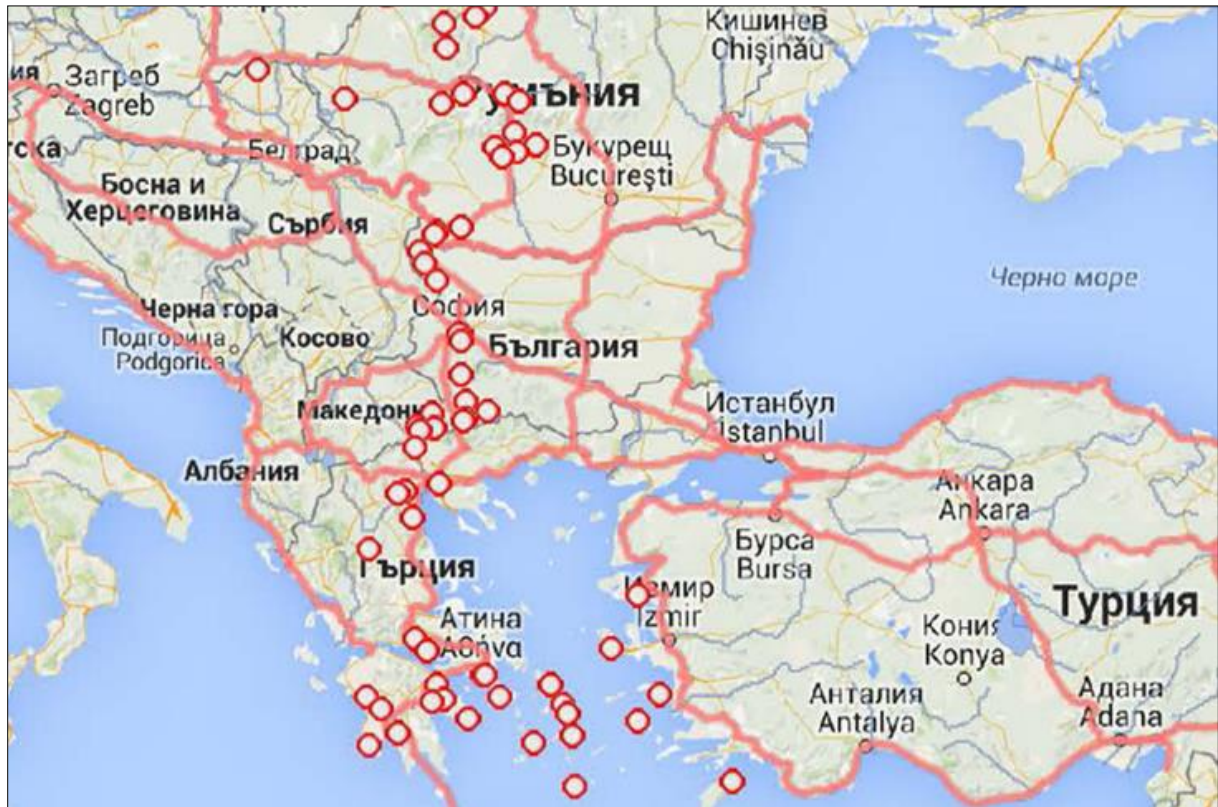

Фигура 93. Национални културни коридори; /Източник: Национална концепция за пространствено развитие/.

Културните направления свързват важни елементи на културното наследство и традициите, които отразяват събития или периоди от българската и европейската историята. Те показват процесите на динамиката в пространственото развитие на селищната мрежа. Свидетелство за това са недвижимите културни ценности от Античността и Средновековието.

Фигура 94. Национална схема на културните маршрути в Република България, Източник: Български Национален Комитет на ИКОМОС, колектив с ръководител проф. д.а.н. арх. Т. Кръстев, 1999 г.

Фигура 95. Западен Трансбалкански път, Източник: Български Национален Комитет на ИКОМОС, колектив с ръководител проф. д.а.н. арх. Т. Кръстев, 1999 г.

Политиките върху които набляга ЕС, през последните години са насочени към управление и свързване на екологичните, ландшафтни и културни ценности на регионите както и реализиране на месния потенциал за развитие на общините и регионите.

В този смисъл пространственото и социално-икономическо развитие на територията ще бъде ориентирано към културното наследство в общината и природните и културни ландшафти, които изразяват регионалната специфика. Това са факторите, които имат водеща роля в устройството на територията и регионалното развитие.

Фигура 96. Национална схема на културните маршрути в Република България,
Източник: Български Национален Комитет на ИКОМОС, колектив с ръководител проф.
д.а.н. арх. Т.Кръстев, 2000 г.

Таблица 34. Недвижимо културно – историческо наследство – Дрябново.

№	Населено Място	Обект	Кв.	Парцел	п.л. №	ОБЯВЕН ДВП № ПРОТ. СОПК	СВАЛЕН ПИСМО № ПРОТ. №	ДЕКЛ. ПИСМО № ПРОТОКОЛ	Вид	Категория
1	с. Зая	Къща на Ганчо Пенев Иванов	18	II	180			Писмо №3009 от 03.12.1975г.	архитектурно-строителен	
2	с. Зая	Къща на Ботю Бонев Иванов със стопанска пристройка	18	IV	145			Писмо №3009 от 03.12.1975г.	архитектурно-строителен	
3	с. Зая	Къща на Недялко Симеонов Петков	17	I	64			Писмо №3009 от 03.12.1975г.	архитектурно-строителен	
4	с. Зая	Къща на Кольо Минчев коев	10	I	50			Писмо №3009 от 03.12.1975г.	архитектурно-строителен	
5	с. Игнатовци	Къща на Деню Рашков Ганев /свален/				Списък от 10.20.1974 г.	Писмо №1576 от 26.11.1990г.		архитектурно-строителен	

6	с. Искра / Чакалите	Църква "Свети Николай"						Списък от 03.11.1973г. / Писмо №6614 от 28.11.1975	художествен	II-ра група
7	с. Каломен	Къща на Марин Пенев Влахов						Списък от 10.10.1974г.	архитектурно-строителен	
8	с. Каломен	Къща на Пеню Стоянов						Списък от 10.10.1974г.	архитектурно-строителен	
9	с. Каломен	Къща на Косю Пенчев Минчев						Списък от 10.10.1974г.	архитектурно-строителен	
10	с. Каломен	Къща на Витан Колев						Списък от 10.10.1974г.	архитектурно-строителен	
11	с. Каломен	Къща на Иван Ганев						Списък от 10.10.1974г.	архитектурно-строителен	
12	с. Каломен	Църква "Свети Йоан Предтеча"						Списък от 10.10.1974г. / Списък от 03.11.1973г. / Писмо №6614 от 28.11.1975 г.	архитектурно-строителен / художествен	I-ва група
13	с. Каломен	Къща на Ганю Стефанов Кодрев						Списък от 10.10.1974г.	архитектурно-строителен	
14	с. Каломен	Къща на Иван Димитров						Списък от 10.10.1974г.	архитектурно-строителен	
15	с. Каломен	Къща на Марко Минчев Яръмов със стопанските постройки в двора						Списък от 10.10.1974г.	архитектурно-строителен	
16	с. Каломен	Къща на Ганю Николов						Списък от 10.10.1974г.	архитектурно-строителен	
17	с. Каломен	Къща на Пеню Ганев Кодрев						Списък от 10.10.1974г.	архитектурно-строителен	
18	с. Каломен	Къща на Минчо Косев Керпов Къща на Минчо Косев Керпов						Списък от 10.10.1974г.	архитектурно-строителен	
19	с. Каломен	Къща на Витан Ненков Ничев						Списък от 10.10.1974г.	архитектурно-строителен	
20	с. Каломен	Къща на Иван Пенев Топалов						Списък от 10.10.1974г.	архитектурно-строителен	
21	с. Каломен	Къща на наследници Ганю Георгиев						Списък от 10.10.1974г.	архитектурно-строителен	
22	с. Караиванца	Къща на Нанко Илиев						Списък от 10.10.1974г.	архитектурно-строителен	
23	с. Караиванца	Къща на Ненчо Станчев Георгиев						Списък от 10.10.1974г.	архитектурно-строителен	
24	с. Караиванца	Къща с "одая" на Дона Ценкова Нанкова в средата на селото						Списък от 10.10.1974г.	архитектурно-строителен	
25	с. Караиванца	Къща на Илия Белчев с ограден зид						Списък от 10.10.1974г.	архитектурно-строителен	
26	с. Караиванца	Къща на наследници Божко Енев						Списък от 10.10.1974г.	архитектурно-строителен	
27	с. Караиванца	Къща на наследници Доню Венков и наследници Нено Бенков						Списък от 10.10.1974г.	архитектурно-строителен	
28	с. Караиванца	Къща на Илия Станчов						Списък от 10.10.1974г.	архитектурно-строителен	
29	с. Караиванца	Къща на наследници на Иван Джагов						Списък от 10.10.1974г.	архитектурно-строителен	
30	с. Караиванца	Къща на наследници Илия Стоянов Караджов						Списък от 10.10.1974г.	архитектурно-строителен	
31	с. Караиванца	Къща на наследници Иван Ненов						Списък от 10.10.1974г.	архитектурно-строителен	
32	с. Караиванца	Къща на наследници Нено Пенчев						Списък от 10.10.1974г.	архитектурно-строителен	
33	с. Караиванца	Къща на наследници на Рачо Станев /сега на Иван Семов/						Списък от 10.10.1974г.	архитектурно-строителен	
34	с. Караиванца	Къща на Кольо Генчев						Списък от 10.10.1974г.	архитектурно-строителен	

35	с. Караиванца	Къща на Съби Ганев					Списък от 10.10.1974г.	архитектурно-строителен	
36	с. Караиванца	Къща на наследници Михал Станев					Списък от 10.10.1974г.	архитектурно-строителен	
37	с. Караиванца	Къща на Дона Ценкова Нанкова в края на селото					Списък от 10.10.1974г.	художествен	II-ра група
38	с. Караиванца	Иконостас църква "Свети Богородица"					Писмо №664 от 28.11.1975 г. / Списък от 03.11.1973г.	художествен	
39	с. Караиванца	Жилищна сграда	14	VII	67		Писмо №296 от 02.02.2004г.	архитектурно-строителен	за сведение
40	с. Керека	Къща на Миньо Върбанов Басов					Списък от 10.10.1974г.	архитектурно-строителен	
41	с. Керека	Къща на Стойно Георгиев Гросков					Списък от 10.10.1974г.	архитектурно-строителен	
42	с. Керека	Къща на Стойно Донев Стойнов					Списък от 10.10.1974г.	архитектурно-строителен	
43	с. Керека	Къща на Кольо Рачев Стойнов					Списък от 10.10.1974г.	архитектурно-строителен	
44	с. Керека	Алевата къща		VII	73		Списък от 10.10.1974г.	архитектурно-строителен	
45	с. Керека	Къща на Димитър Денчез Цанков					Списък от 10.10.1974г.	архитектурно-строителен	
46	с. Керека	Къща на Петър Донев Корейски					Списък от 10.10.1974г.	архитектурно-строителен	
47	с. Керека	Къща на Рачо Проданов Рачев					Списък от 10.10.1974г.	архитектурно-строителен	
48	с. Керека	Къща на наследница Цоньо Стефанов Шомов					Списък от 10.10.1974г.	архитектурно-строителен	
49	с. Керека	Къща на Денчо Михов Дечев					Списък от 10.10.1974г.	архитектурно-строителен	
50	с. Керека	Къща на Тодор Николов Манев					Списък от 10.10.1974г.	архитектурно-строителен	
51	с. Керека	Къща на Петър Иванов Дремсиззв					Списък от 10.10.1974г.	архитектурно-строителен	
52	с. Керека	Къща на наследници Цоньо Ганев Ганчев					Списък от 10.10.1974г.	архитектурно-строителен	
53	с. Керека	Къща на Пена Генева					Списък от 10.10.1974г.	архитектурно-строителен	
54	с. Керека	Къща на Пенчо Димитров Герганов					Списък от 10.10.1974г.	архитектурно-строителен	
55	с. Керека	Къща на Рачо Трифонов					Списък от 10.10.1974г.	архитектурно-строителен	
56	с. Керека	Къща на Фильо Косев					Списък от 10.10.1974г.	архитектурно-строителен	
57	с. Керека	Къща на наследници Цветко Генчев					Списък от 10.10.1974г.	архитектурно-строителен	
58	с. Керека	Къща на Алекси Кочев /старата къща/					Списък от 10.10.1974г.	архитектурно-строителен	
59	с. Керека	Къща на Минчо Колев Недялков					Списък от 10.10.1974г.	архитектурно-строителен	
60	с. Керека	Къща на Руса Иванова					Списък от 10.10.1974г.	архитектурно-строителен	
61	с. Керека	Къща на наследници Денка Димитрова Керекова					Списък от 10.10.1974г.	архитектурно-строителен	
62	с. Керека	Църква "Благовещение Богородично"					Списък от 03.11.1973г. / Писмо №6614 от 28.11.1975 г.	художествен художествен	I-ра група
64	с. Косарка	Църква "Свети Георги"					Списък от 25.11.1975 г. / Писмо №6614 от 28.11.1975г.	художествен	I-ра група
65	с. Куманите с. Куманите	Къща на наследници Иван Тачев					Писмо №5009 от 03.12.1975г.	архитектурно-строителен	

	с. Куманите									
66	с. Куманите	Къща на Иван Чушков и на наследници Христо Чушков						Писмо №5009 от 03.12.1975г.	архитектурно-строителен	
67	с. Куманите	Къща на Гойо Стоянов						Писмо №5009 от 03.12.1975г.	архитектурно-строителен	
68	с. Куманите	Къща на наследници Дельо Бошев						Писмо №5009 от 03.12.1975г.	архитектурно-строителен	
69	с. Куманите	Къща на Тотю Бонев Чушков						Писмо №5009 от 03.12.1975г.	архитектурно-строителен	
70	с. Куманите	Къща на Доньо Русинов Петков						Писмо №5009 от 03.12.1975г.	архитектурно-строителен	
71	с. Куманите	Къща на Дамян Симеонов						Писмо №5009 от 03.12.1975г.	архитектурно-строителен	
72	с. Куманите	Къща на Цаньо Ботев						Писмо №5009 от 03.12.1975г.	архитектурно-строителен	
73	с. Куманите	Къща на наследници Петко Донев						Писмо №5009 от 03.12.1975г.	архитектурно-строителен	
74	с. Куманите	Къща на Боньо Тотев						Писмо №5009 от 03.12.1975г.	архитектурно-строителен	
75	с. Куманите	Мостче в средата на селото до чешмата /с вградената плоча/						Писмо №5009 от 03.12.1975г.	архитектурно-строителен	
76	с. Куманите	Къща на Миньо Ботев						Писмо №5009 от 03.12.1975г.	архитектурно-строителен	
77	с. Куманите	Къща на Тодор Христов						Писмо №5009 от 03.12.1975г.	архитектурно-строителен	
78	с. Куманите	Къща на наследници Тотю Василев						Писмо №5009 от 03.12.1975г.	архитектурно-строителен	
79	с. Куманите	Къща на Деньо Цанев						Писмо №5009 от 03.12.1975г.	архитектурно-строителен	
80	с. Куманите	Къща на Кольо Денев Василев						Писмо №5009 от 03.12.1975г.	архитектурно-строителен	
81	с. Куманите	Къща на Кольо Иванов Цончев						Писмо №5009 от 03.12.1975г.	архитектурно-строителен	
82	с. Куманите	Къща на Илия Петков Припеков						Писмо №5009 от 03.12.1975г.	архитектурно-строителен	
83	с. Маноя	Църква "Въведение Богородично"						Списък от 25.11.1975 г. / Писмо №6614 от 28.11.1975г.	художествен	II-ра група
84	с. Неичовци	Църква "Свети Димитър"						Списък от 03.11.1973 г.	художествен	
85	с. Пейна	Къща на братя Венкови с портата						Списък от 10.10.1974г.	архитектурно-строителен	
86	с. Пейна	Къща на Кольо Обрешков и Георги Пенев						Списък от 10.10.1974г.	архитектурно-строителен	
87	с. Плачка	Къща на Тора Ганчева Косева						Списък от 10.10.1974г.	архитектурно-строителен	
88	с. Плачка	Къща на Кольо Донев						Списък от 10.10.1974г.	архитектурно-строителен	
89	с. Радовци	Къща на Димитър Стоянов						Писмо №4516 от 04.12.1979г.	архитектурно-строителен	
90	с. Радовци	Църква "Кръщение Христово"						Списък от 25.11.1975 г. / Писмо №6614 от 28.11.1975г. / Писмо №4516 от 04.12.1979г.	архитектурно-строителен / художествен	I-ра група
91	с. Радовци	Училищната сграда в църковния двор						Писмо №4516 от 04.12.1979г.	архитектурно-строителен	
92	с. Радовци	Къща на Стоян Шукеров						Писмо №4516 от 04.12.1979г.	архитектурно-строителен	
93	с. Радовци	Къща на Цаньо Иванов Цонев с плевнята и каменната ограда						Писмо №4516 от 04.12.1979г.	архитектурно-строителен	
94	с. Радовци	Къща на Иван Стефанов с плевнята и оградата						Писмо №4516 от 04.12.1979г.	архитектурно-строителен	

95	с. Руня	Къща на наследници Денчо Колев Бурмов	2	I	43			Писмо №5009 от 03.12.1975г.	архитектурно- строителен	
96	с. Руня	Мост на Дряновска река между с. Ганчовец и гр. Дряново, строен от Уста Генчо Кънев						Писмо №5009 от 03.12.1975г.	архитектурно- строителен	
97	с. Саласука	Къща на Стефан Колев Иванов с пристройка и ограда						Писмо №5009 от 03.12.1975г.	архитектурно- строителен	
98	с. Саласука	Кладенец пред къщата на Стефан Иванов						Писмо №5009 от 03.12.1975г.	архитектурно- строителен	
99	с. Скалско	Къща на наследници Мюмюн Юмеров и наследници Мехмед Юмеров						Списък от 10.10.1974г.	архитектурно- строителен	
100	с. Скалско	Къща на Иван Иванов Цветков						Списък от 10.10.1974г.	архитектурно- строителен	
101	с. Скалско	Къща на Димитър Минев						Списък от 10.10.1974г.	архитектурно- строителен	
102	с. Славейкова	Неолитно селище, местност "Бобев кладенец", северозападно				ДВ бр. 74 от 19.09.1967 г.			архитектурно- строителен	местно
103	с. Туркинча	Къща на наследници Коста и Илия Джагарови						Писмо №5009 от 03.12.1975г.	архитектурно- строителен	
104	с. Туркинча	Къща на Рашо Марков Косев						Писмо №5009 от 03.12.1975г.	архитектурно- строителен	
105	с. Туркинча	Къща на Мита Пенчева Цачева						Писмо №5009 от 03.12.1975г.	архитектурно- строителен	
106	с. Туркинча	Къща на Дена Рашкова Косева						Писмо №5009 от 03.12.1975г.	архитектурно- строителен	
107	с. Туркинча	Къща на Косьо Рашков Плазов						Писмо №5009 от 03.12.1975г.	архитектурно- строителен	
108	с. Туркинча	Къща на Рачо Рашков Плазов						Писмо №5009 от 03.12.1975г.	архитектурно- строителен	
109	с. Туркинча	Къща на Гана Денева						Писмо №5009 от 03.12.1975г.	архитектурно- строителен	
110	с. Туркинча	Къща на Ангелина Пенчева Бурова						Писмо №5009 от 03.12.1975г.	архитектурно- строителен	
111	с. Туркинча	Къща на Кънчо Стефанов Кънчев						Писмо №5009 от 03.12.1975г.	архитектурно- строителен	
113	гр. Дряново	Жилищна сграда, б. на Станчо Хаджидимитров, ул."Бр. Денчеви", № 7 /ул."Стефан Стамболов"/ Къща на наследници на Станчо Хаджидимитров /Ромуновата къща/ ул."Бр. Денчеви"№7,	93	VII	861 /928/	ДВ бр.92 от 23.11.1971 г.		Писмо № 1539 от 23.05.90 г. - Актуализация на ПК в гр.Дряново	архитектурно- строителен	местно
114	гр. Дряново	Жилищна сграда с дюкяни, ул."Бр. Денчеви" № 18/ул."Стефан Стамболов"/			722			Писмо № 1539 от 23.05.90 г. - Актуализация на ПК в гр.Дряново	архитектурно- строителен	за сведение
115	гр. Дряново	Жилищна сграда, б. на Никола Хаджидимитров, ул."Иван Владков" № 3 /ул."Пенчо Черковски" /Къща на Никола Хаджидимитров,ул."Иван Владков" № 3 /ул. "Пенчо Черковски"/	74	I	987 /730/	ДВ бр.92 от 23.11.1971 г.		Писмо № 1539 от 23.05.90 г. - Актуализация на ПК в гр.Дряново	архитектурно- строителен	местно
116	гр. Дряново	Къща на Стефана Илиева Владкова, ул."Иван ВлаКъща на Стефана Илиева Владкова, ул."Иван Владков" № 11 /ул. "Пенчо Черковски"/ Жилищна сграда,	92	XVII / XVIII	974/ 632	ДВ бр.92 от 23.11.1971 г./ДВ бр.97 от 08.12.1970 г.		Писмо № 1539 от 23 05.90 г. - Актуализация на ПК в гр.Дряново	архитектурно- строителен /местно - в Актуал./ исторически /национално/	архитект урно- строител ен /местно - в Актуал./

		свързана с Иван Владков, сега музей								исторически /национално/
117	гр. Дряново	Жилищна сграда, ул."Иван Владков" № 13 /ул. "Пенчо Черковски"/ Къща на наследници на Стефана Рачева/, ул."Иван Владков" № 13 /ул. "Пенчо Черковски"/			631			Писмо № 1539 от 23.05.90 г. - Актуализация на ПК в гр.Дряново Писмо№ 1833 от 15.05.1979г.	архитектурно-строителен	
118	гр. Дряново	Жилищна сграда, частна, ул."Иван Владков" № 15 /ул. "Пенчо Черковски"/			630			Писмо № 1539 от 23.05.90 г. - Актуализация на ПК в гр.Дряново	архитектурно-строителен	
119	гр. Дряново	Жилищна сграда на н-ци на Асен Симеонов, ул."Иван Владков" № 17 /ул. "Пенчо Черковски"/ Къща на Асен Тодоров Симеонов, ул."Иван Владков" № 17 /ул. "Пенчо Черковски"/	92 /17/	XV	972 /630/	ДВ бр.92 от 23.11.1971 г.		Писмо № 1539 от 23.05.90 г. - Актуализация на ПК в гр.Дряново	архитектурно-строителен	ансамблово
120	гр. Дряново	Жилищна сграда, частна, ул."Иван Владков" № 19 /ул. "Пенчо Черковски"/ Къща на Мария Николова Рачкова, ул."Иван Владков" № 19 /ул. "Пенчо Черковски"/	92	XV	971 /630/	ДВ бр.92 от 23.11.1971 г.		Писмо № 1539 от 23.05.90 г. - Актуализация на ПК в гр.Дряново	архитектурно-строителен	ансамблово
121	гр. Дряново	Жилищна сграда с дюкяни, ул."Иван Владков" № 21, 23 /ул. "Пенчо Черковски"/ Къща на наследници на Генчо Савов Афазов, ул."Иван Владков" № 21, 23 /ул. "Пенчо Черковски"/	92	XV XVI	968 369 970 /629, 630/	ДВ бр.92 от 23.11.1971 г.		Писмо № 1539 от 23.05.90 г. - Актуализация на ПК в гр.Дряново	архитектурно-строителен	местно
122	гр. Дряново	Жилищна сграда с дюкяни, ул."Иван Владков" № 25 /ул. "Пенчо Черковски"/ Къща на Цветана Петкова Ангелова, ул."Иван Владков" № 25 /ул. "Пенчо Черковски"/	92	XV	961 /628/	ДВ бр.92 от 23.11.1971 г.		Писмо № 1539 от 23.05.90 г. - Актуализация на ПК в гр.Дряново	архитектурно-строителен	ансамблово
123	гр. Дряново	Жилищна сграда, частна, ул."Иван Владков" № 2,4/, Къща на наследници на Манчо Тананов, ул."Иван Владков" №2, Къща на Върбан Косев Ботев, ул."Иван Владков" № 4	100	IV, V	950 /659, 600/	ДВ бр.92 от 23.11.1971 г.		Писмо № 1539 от 23.05.90 г. - Актуализация, на ПК в гр.Дряново	архитектурно-строителен	местно
124	гр. Дряново	Жилищна сграда, ул."Иван Владков" № 8 /ул. "Пенчо Черковски"/ Къща на Милка Стефанова Цанкова, ул."Иван Владков" № 8 /ул. "Пенчо Черковски"/	100	VII	952 /668/	ДВ бр.92 от 23.11.1971 г.		Писмо № 1539 от 23.05.90 г. - Актуализация на ПК в гр.Дряново	архитектурно-строителен	ансамблово /ДВ/ местно /Писмо - актуализация /
125	гр. Дряново	Жилищна сграда, ул."Иван Владков" № 10 /ул. "Пенчо Черковски"/ Къща на Съба и Христо Калчеви, "Иван Владков" № 10 /ул. "Пенчо Черковски"/	100	VIII	953 /667/	ДВ бр.92 от 23.11.1971 г.		Писмо № 1539 от 23.05.90 г. - Актуализация на ПК в гр.Дряново	архитектурно-строителен	ансамблово
126	гр. Дряново	Жилищна сграда, ул."Иван Владков" № 12 /ул. "Пенчо Черковски"/ Къща на Ганчо и Бончо Рачеви, "Иван Владков" №	100	IX	955 /666/	ДВ бр.92 от 23.11.1971 г.		Писмо № 1539 от 23.05.90 г. - Актуализация	архитектурно-строителен	ансамблово

		12 /ул. "Пенчо Черковски"/						на ПК в гр.Дряново		
127	гр. Дряново	Църква „Св. Богородица“ с камбанарията, килийното училище, оградата и гробището, Църква „Въведение Богородично“, Църква „Св. Богородица“, включително църковния двор и камбанарията, ул. "Бачо Киро" № 45			569	ДВ бр.86 от 30.10.1979 г.		Писмо №6614 от 28.11.1975 г. / Писмо № 1539 от 23.05.90 г. - Актуализация на ПК в гр.Дряново	архитектурно-строителен художествен	местно / I - група
128	гр. Дряново	Архиерейско наместничество, б. килийно училище, ул."Бачо Киро" № 45			569	ДВ бр.92 от 23.11.1971 г		Писмо № 1539 от 23.05.90 г. - Актуализация на ПК в гр.Дряново	архитектурно-строителен	ансамблово - актуализация
129	гр. Дряново	Сграда на н-ци на Иван Ромунов, ул."Иван Владков" №30, Къща на наследници на Иван Тодоров Ромунов, ул."Мих. Бойчинов" №30, Жилищна сграда, частна, ул."Дряновска комуна" № 6	102	V	1016, 528	ДВ бр.92 от 23.11.1971 г.		Писмо № 1539 от 23.05.90 г. - Актуализация на ПК в гр.Дряново	архитектурно-строителен	ансамблово, за сведение
130	гр. Дряново	Бъчварница на Ганчо Николов, ул."Иван Владков" № 32, Бъчварница, ул."Дряновска комуна" № 8			540			Писмо № 1539 от 23.05.90 г. - Актуализация на ПК в гр.Дряново	архитектурно-строителен	местно
131	гр. Дряново	Жилищна сграда, сега административна, ул."Дряновска комуна"№26 /ул.Христо Максимов"/			1207			Писмо № 28 от 21.07.80 г. Писмо № 1539 от 23.05.90 г. - Актуализация на ПК в гр.Дряново	архитектурно-строителен	
132	гр. Дряново	Жилищна сграда, свързана с Васил Левски, ул."Ангел Кънчев" № 1 Къщата на Иван поп Янков, ул."Ангел Кънчев" № 1			1210	ДВ бр.86 от 30.10.1979 г.		Писмо № 1539 от 23.05.90 г. - Актуализация на ПК в гр.Дряново	исторически	местно
133	гр. Дряново	Духовниковата чешма, пред моста, ул."Дряновска комуна" /ул.Христо Максимов"/				ДВ бр.92 от 23.11.1971 г.		Писмо № 1539 от 23.05.90 г. - Актуализация на ПК в гр.Дряново	архитектурно-строителен	местно
134	гр. Дряново	Каменен мост над река Дряновска, ул."Дряновска комуна" /ул.Христо Максимов"/ Мост над Дряновска река, м."Боюз яз"				ДВ бр.92 от 23.11.1971 г.		Писмо № 1539 от 23.05.90 г. - Актуализация на ПК в гр.Дряново	архитектурно-строителен	местно
135	гр. Дряново	Гимназия, сега техникум „Рачо Стоянов“ /ул."Пахомий Стоянов"/, държавна, ул."Васил Левски" N922 Училище "Рачо Стоянов	55		463/8 49/			Писмо № 1539 от 23.05.90 г. - Актуализация на ПК в гр.Дряново Писмо №28 от 21.07.1980 г.	архитектурно-строителен	
136	гр. Дряново	Църква "Св. Николай"	55	VI	462/8 63/	ДВ бр.92 от 23.11.1971 г.		Писмо № 1539 от 23.05.90 Писмо № 1539 от 23.05.90 г. - Актуализация на ПК в гр.Дряново г.	архитектурно-строителен/ДВ/, художествен /в.Актуал./	национално

137	гр. Дряново	Жилищна сграда, частна, ул."Голбухин" № 14 /ул."Станционна"/			800			Писмо № 1539 от 23.05.90 г. - Актуализация на ПК в гр.Дряново Писмо № 28 от 21.07.80 г.	архитектурно-строителен	
138	гр. Дряново	Жилищно-търговска сграда, частна, ул."Васил Коларов" №6			866			Писмо № 1539 от 23.05.90 г. - Актуализация на ПК в гр.Дряново	архитектурно-строителен	
139	гр. Дряново	Жилищна сграда, частна, ул."Васил Коларов"№ 12			932			Писмо № 1539 от 23.05.90 г.	архитектурно-строителен	
140	гр. Дряново	Жилищна сграда, сега детска градина, държавна, ул."Васил Коларов" № 5			786			Писмо № 1539 от 23.05.90 г. - Актуализация на ПК в гр.Дряново	архитектурно-строителен	
141	гр. Дряново	Жилищна сграда, ул."Васил Коларов" № 7			787			Писмо № 1539 от 23.05.90 г. - Актуализация на ПК в гр.Дряново	архитектурно-строителен	
142	гр. Дряново	Жилищно-търговска сграда, ул."Васил Коларов" № 11			789			Писмо № 1539 от 23.05.90 г. - Актуализация на ПК в гр.Дряново	архитектурно-строителен	
143	гр. Дряново	Къща на Георги Ст. Георгиев, ГНС, Кръстю Петков Неделчев, Минко Г.Попов и Генчо Николов /Попиконотома къща/, ул"Васил Коларов" № 17,19	64		629,6 30/77 6/	ДВ бр.92 от 23.11.1971 г.		Писмо № 1539 от 23.05.90 г. - Актуализация на ПК в гр.Дряново	архитектурно-строителен	национално
144	гр. Дряново	Жилищна сграда с дюкяни, ул."Васил Коларов" №69			673,6 74			Писмо № 1539 от 23.05.90 г. - Актуализация на ПК в гр.Дряново	архитектурно-строителен	
145	гр. Дряново	Жилищна сграда, ул."Шипка" №6			844			Писмо № 1539 от 23.05.90 г. - Актуализация на ПК в гр.Дряново	архитектурно-строителен	
146	гр. Дряново	Жилищна сграда, частна, ул."Шипка" №8	64		843			Писмо № 1539 от 23.05.90 г. - Актуализация на ПК в гр.Дряново	архитектурно-строителен	
147	гр. Дряново	Жилищно-търговска сграда, ул."Шипка" №22			459			Писмо № 1539 от 23.05.90 г. - Актуализация на ПК в гр.Дряново	архитектурно-строителен	
148	гр. Дряново	Жилищна сграда, ул."Шипка" №24			457			Писмо № 1539 от 23.05.90 г. - Актуализация на ПК в гр.Дряново	архитектурно-строителен	
149	гр. Дряново	Жилищна сграда, частна, ул."Шипка" № 28 /№ 77/ /свален/			454-а		Писмо № 2082 от 07.11.01 г.	Писмо № 1539 от 23.05.90 г. - Актуализация на ПК в гр.Дряново	архитектурно-строителен	
150	гр. Дряново	Жилищна сграда, частна, ул."Шипка" № 30 /№75/ /свален/			453-а		Писмо № 2082 от 07.11.01 г.	Писмо № 1539 от 23.05.90 г. - Актуализация на ПК в гр.Дряново	архитектурно-строителен	
151	гр. Дряново	Жилищно-търговска сграда, ул."Шипка" №3			861			Писмо № 1539 от 23.05.90 г. -	архитектурно-строителен	

								Актуализация на ПК в гр. Дряново		
152	гр. Дряново	Жилищно-търговска сграда, ул. "Шипка" №5			860			Писмо № 1539 от 23.05.90 г. - Актуализация на ПК в гр. Дряново	архитектурно-строителен	
153	гр. Дряново	Жилищно-търговска сграда, ул. "Шипка" №9			859			Писмо № 1539 от 23.05.90 г. - Актуализация на ПК в гр. Дряново	архитектурно-строителен	
154	гр. Дряново	Жилищна сграда с дюкяни, ул. "Шипка" № 15			881			Писмо № 1539 от 23.05.90 г. - Актуализация на ПК в гр. Дряново Писмо № 28 от 21.07.80 г.	архитектурно-строителен	
155	гр. Дряново	Жилищна сграда, ул. "Шипка" №17 /свален/			882		Писмо № 3437 ст 20.04.92 г.	Писмо № 1539 от 23.05.90 г. - Актуализация на ПК в гр. Дряново Писмо № 28 от 21.07.80 г.	архитектурно-строителен	
156	гр. Дряново	Жилищна сграда, ул. "Ботю Пенев" № 1 /ул. "Даскал Денко"/			853			Писмо № 1539 от 23.05.90 г. - Актуализация на ПК в гр. Дряново Писмо № 28 от 21.07.80 г.	архитектурно-строителен	
157	гр. Дряново	Жилищна сграда, ул. "Ботю Пенев" № 2 /ул. "Даскал Денко"/			880			Писмо № 1539 от 23.05.90 г. - Актуализация на ПК в гр. Дряново Писмо № 28 от 21.07.80 г.	архитектурно-строителен	
158	гр. Дряново	Жилищна сграда с дюкяни, ул. "Шипка" № 31	54	VIII	453,4 54			Писмо № 1539 от 23.05.90 г. - Актуализация на ПК в гр. Дряново, Писмо № 6550 от 26.12.88 г.	архитектурно-строителен и исторически	
159	гр. Дряново	Жилищна сграда с дюкяни, ул. "Ст. Караджа" № 2/ ул. "Шипка" /ул. "Стефан Лафчев"/			412			Писмо № 1539 от 23.05.90 г. - Актуализация на ПК в гр. Дряново Писмо № 28 от 21.07.80 г.	архитектурно-строителен	
160	гр. Дряново	Жилищна сграда, ул. "Ст. Караджа" № 3, 5 /ул. "Стефан Лафчев"/			433			Писмо № 1539 от 23.05.90 г. - Актуализация на ПК в гр. Дряново Писмо № 28 от 21.07.80 г.	архитектурно-строителен	
161	гр. Дряново	Църква „Св. Троица“	30		258	ДВ бр.92 от 23.11.1971 г.		Писмо № 1539 от 23.05.90 г. - Актуализация на ПК в гр. Дряново	архитектурно-строителен /ДВ/ и художествен	местно
162	гр. Дряново	Килийно училище към църквата „Св. Троица“	30		258	ДВ бр.92 от		Писмо № 1539 от 23.05.90 г. - Актуализация	архитектурно-строителен	местно

						23.11.1971 г.		на ПК в гр. Дряново		
163	гр. Дряново	Жилищна сграда с дюкяни, ул."3-ти март" № 2 Къща на наследници на Никола Косев Валцаров, ул."3-ти март" № 2	30			257/307/	ДВ бр.92 от 23.11.1971 г.	Писмо № 1539 от 23.05.90 г. - Актуализация на ПК в гр. Дряново	архитектурно-строителен	местно
164	гр. Дряново	Жилищна сграда, частна, ул."3-ти март" № 4 Къща на Невянка Савова Ботева, ул."3-ти март" № 4	30			256/306/	ДВ бр.92 от 23.11.1971 г.	Писмо № 1539 от 23.05.90 г. - Актуализация на ПК в гр. Дряново	архитектурно-строителен	местно
165	гр. Дряново	Жилищна сграда, частна, ул."3-ти март" № 12 Къща на Сава Иванов Поставанов, ул."3-ти март" № 12	25	XIII		126/276/	ДВ бр.92 от 23.11.1971 г.	Писмо № 1539 от 23.05.90 г. - Актуализация на ПК в гр. Дряново	архитектурно-строителен	местно
166	гр. Дряново	Жилищна сграда, ул."Шипка" № 45 Къща на Генчо Георгиев Мурджиев, ул."Шипка" № 45	37	VI		191/406/	ДВ бр.92 от 23.11.1971 г.	Писмо № 1539 от 23.05.90 г. - Актуализация на ПК в гр. Дряново	архитектурно-строителен	в ансамбъл Местно - прекатегориз. /писмо № 1539 от 22.05.1990г./
167	гр. Дряново	Жилищна сграда, музей, ул."Шипка" № 47, 49 Къща на ГНС и Лазар Перев /Лафчиевата къща / ул."Шипка" № 47-49	38	IV, V		184,185/405/	ДВ бр.92 от 23.11.1971 г.	Писмо № 1539 от 23.05.90 г. - Актуализация на ПК в гр. Дряново	архитектурно-строителен	национално
168	гр. Дряново	Жилищна сграда с дюкяни, частна ул."Шипка" № 51 Къща на наследници на Люба Николова ул."Шипка" № 51	37	III		186/404/	ДВ бр.92 от 23.11.1971 г.	Писмо № 1539 от 23.05.90 г. - Актуализация на ПК в гр. Дряново	архитектурно-строителен	местно
169	гр. Дряново	Жилищна сграда с дюкяни, ул."3-ти март" № 7 Къща на наследници на Димитър Недялков Фурнаджиев, ул."3-ти март" № 7	27	V		254/297/	ДВ бр.92 от 23.11.1971 г.	Писмо № 1539 от 23.05.90 г. - Актуализация на ПК в гр. Дряново	архитектурно-строителен	в ансамбъл
170	гр. Дряново	Жилищна сграда, ул."3-ти март" № 9 Къща на Златка Ганчева Ботева, ул."3-ти март" № 9	27	V		253/298/	ДВ бр.92 от 23.11.1971 г.	Писмо № 1539 от 23.05.90 г. - Актуализация на ПК в гр. Дряново	архитектурно-строителен	в ансамбъл
171	гр. Дряново	Жилищна сграда, ул."3-ти март" № 13, №15 Къща на Тотю Йончев Тотев и Христо Драганджиев ул."3-ти март" № 13, 15		III		249,250/301/	ДВ бр.92 от 23.11.1971 г.	Писмо № 1539 от 23.05.90 г. - Актуализация на ПК в гр. Дряново	архитектурно-строителен	местно
172	гр. Дряново	Жилищна сграда, ул."3-ти март" № 17 Къща на наследници на Иван Халачев, ул."3-ти март" № 17	27	II		248/302/	ДВ бр.92 от 23.11.1971 г.	Писмо № 1539 от 23.05.90 г. - Актуализация на ПК в гр. Дряново	архитектурно-строителен	местно
173	гр. Дряново	Сграда с дюкяни, ул."3-ти март" № 19 Къща на Димитър Стачев Йонков, ул."3-ти март" № 19	27	I		247/303/	ДВ бр.92 от 23.11.1971 г.	Писмо № 1539 от 23.05.90 г. - Актуализация на ПК в гр. Дряново	архитектурно-строителен	в ансамбъл
174	гр. Дряново	Жилищна сграда с дюкяни, частна, ул."3-ти март" № 21 Къща на Трифон Петров Ковачев, ул."3-ти март" № 21	27	I		129/304/	ДВ бр.92 от 23.11.1971 г.		архитектурно-строителен	в ансамбъл
175	гр. Дряново	Братска могила, кв."Гилей", ул."3-ти март", Паметник-братска				284	ДВ бр.92 от 23.11.1971 г.	Писмо № 1539 от 23.05.90 г. - Актуализация	исторически	местно

		могила на руски зойни, ул."3-ти март"						на ПК в гр.Дряново		
176	гр. Дряново	Историческо място - руски лагер, местност "Лагера", 2 км югоизточно				ДВ бр.86 от 30.10.1979 г.		Писмо № 1539 от 23.05.90 г. - Актуализация на ПК в гр.Дряново	исторически	местно
177	гр. Дряново	Жилищно-търговска сграда, ул."Толбухин" /ул."Станционна"/ ул."Жданов"			798			Писмо № 1539 от 23.05.90 г. - Актуализация на ПК в гр.Дряново	архитектурно- строителен	
178	гр. Дряново	Къща на Теодора Савова Ганчева, ул."В. Левски" № 27						Писмо № 3522 от 21.12.90 г.	архитектурно- строителен	
179	гр. Дряново	Къща на ГНС /б. на Манко Стоев/ ул."Бр. Денчеви" № 16 /ул."Стефан Стамболов"/ - към дата 08.11.1989 г. е съборена	100	VI	1247/ 729	ДВ бр.92 от 23.11.1971 г.		не фигурира в Актуализацията, има само данните за събаряне	архитектурно- строителен	в ансамбъл
180	гр. Дряново	Къща на Пенчо Кънев Минчев, ул."3-ти март" № 10	26	XII	259	ДВ бр.92 от 23.11.1971 г.		не фигурира в Актуализацията	архитектурно- строителен	в ансамбъл
181	гр. Дряново	Къща на Стефан Ненчев Кротев /Кротевата къща/ ул."Иван Владков" № 1 /ул. "Пенчо Черковски"/ - към дата 08.11.1989 г. е съборена - СВАЛЕН	71	II	988	ДВ бр.92 от 23.11.1971 г.	ДВ бр.69 от 1993Г.	не фигурира в Актуализацията	архитектурно- строителен	местно
182	гр. Дряново	Къща на Станчо Станоев и Йордан Косев /Чипевата/, ул."Васил Коларов" №21 -към дата 08,11.1989 г. е съборена	64	III	631	ДВ бр.92 от 23.11.1971 г.		не фигурира в Актуализацията, има само данните за събаряне	архитектурно- строителен	в ансамбъл
183	гр. Дряново	Ансамбъл „Иван Владков” - включващ: вж.приложение						Писмо № 1539 от 23.05.90 г. - Актуализация на ПК в гр.Дряново	групов	
184	гр. Дряново	Ансамбъл „Главната улица” - от Часовниковата кула до Братската могила - включващ:вж.приложение						Писмо № 1539 от 23.05.90 г. - Актуализация на ПК в гр.Дряново	групов	
185	гр. Дряново, Дряновски манастир	Комплекс "Дряновски манастир", заедно с обкръжаващата го среда				Разпорежд ай е на Министерс ки съвет №79 от 1971 г.			архитектурно- исторически комплекс	национал но
186	гр. Дряново, Дряновски манастир	Църква "Св. Архангел Михаил"						Списък от 03.11.1973г., Писмо №6614 от 28.11.1975 г.	художествен	II-ра група
187	гр. Дряново, Дряновски манастир	Неолитна пещера "Голямата пещера", ЗООМ. югозападно				ДВ. бр.74 от 19.09.1967 г.			художествен художествен	национал но
188	гр. Дряново, Дряновски манастир	Палеслитна пещера "Малката" или "Бачо Киро", ЗООМ. югозападно				ДВ. бр.74 от 19.09.1967 г.			архитектурно- строителен от Античността и Средновековието	национал но

189	гр. Дряново, Дряновски манастир	Енеолитна пещера "Момини пещери", ЗООМ, югозападно				ДВ. бр.74 от 19.09.1967 г.			архитектурно-строителен от Античността и Средновековието	национално
190	гр. Дряново, Дряновски манастир	Неолитна пещера "Поличките" до манастира, северозападно				ДВ. бр.74 от 19.09.1967 г.			архитектурно-строителен от Античността и Средновековието	национално
191	гр. Дряново, Дряновски манастир	Средновековна крепост, местност "Боруна" до манастира, южно				ДВ. бр.74 от 19.09.1967 г.			архитектурно-строителен от Античността и Средновековието	местно
192	гр. Дряново, Дряновски манастир	Антична крепост местност "Стринава", 3 км западно				ДВ. бр.74 от 19.09.1967 г.			архитектурно-строителен от Античността и Средновековието	местно
193	гр. Дряново, Дряновски манастир	Място на сражение в старото манастирско лозе, 200 м. източно от Дряновски манастир				ДВ бр.86 от 30.10.1979 г.			исторически	
194	с. Геша	Къща на Пенчо Станев						Списък от 10.10.1974г.	архитектурно-строителен	
195	с. Геша	Къща на Милка Ганчева Денчева						Списък от 10.10.1974г.	архитектурно-строителен	
196	с. Геша	Къща на Стефан Генчев						Списък от 10.10.1974г.	архитектурно-строителен	
197	с. Геша	Къща на Иван Цонев						Списък от 10.10.1974г.	архитектурно-строителен	
198	с. Геша	Къща на Мита Венкова със стопанските постройки						Списък от 10.10.1974г.	архитектурно-строителен	
199	с. Геша	Къща на Стоян Минчев						Списък от 10.10.1974г.	архитектурно-строителен	
200	с. Геша	Къща на Стефан Димитров						Списък от 10.10.1974г.	архитектурно-строителен	
201	с. Геша	Къща на Ганчо Станев						Списък от 10.10.1974г.	архитектурно-строителен	
202	с. Геша	Къща на Ганчо и Досьо Илиев						Списък от 10.10.1974г.	архитектурно-строителен	
203	с. Бочуковци	Къща на Димо Тодоров						Списък от 10.10.1974г.	архитектурно-строителен	
204	с. Бочуковци	Къща на Русин Генчев Русинов						Списък от 10.10.1974г.	архитектурно-строителен	
205	с. Бочуковци	Къща на Геньо Русинов						Списък от 10.10.1974г.	архитектурно-строителен	
206	с. Бочуковци	Къща на Ганчо Иванов Рашков						Списък от 10.10.1974г.	архитектурно-строителен	
207	с. Бочуковци	Къща на Пенчо Димитров						Списък от 10.10.1974г.	архитектурно-строителен	
208	с. Бочуковци	Къща на Нено Станчев						Списък от 10.10.1974г.	художествен	
209	с. Бочуковци	Църква "Св. Йоан Кръстител"						Писмо №6614 от 28.11.1975 г.	художествен	I-ва група
210	с. Бочуковци	Могилата, местност "Стублата"				РМС № 1711 от 22.10.1962 г.			археологически	национално
212	с. Големи Българене /Българене/	Църква "Рождество Христово"						Списък от 25.11.1975 г., Писмо №6614 от 28.11.1975 г.	художествен	II-ра група

213	с. Големи Българене /Българене/	Къща на Георги Дончев Колев						Списък от 10.10.1974г.	архитектурно-строителен	
214	с. Големи Българене /Българене/	Къща на Съби и Иван Михалеви						Списък от 10.10.1974г.	архитектурно-строителен	
215	с. Царева ливада /Върбаново/	Къща на наследници Стойно Христов Николов						Списък от 10.10.1974г.	архитектурно-строителен	
216	с. Царева ливада /Върбаново/	Родна къща на д-р Върбан Р.Генчев	18	X	533	ДВ бр.97 от 08.12.1970 г.			исторически	местно
217	с. Ганчовец	Къща на Пенчо Стойчев Славов	11	VIII	129			Писмо №5009 от 03.12.1975г.	архитектурно-строителен	
218	с. Ганчовец	Къща на Стефан Иванов Стоянов	11	IX	128			Писмо №5009 от 03.12.1975г.	архитектурно-строителен	
219	с. Ганчовец	Къща на Илия Ганев Колев	11	VII	130			Писмо №5009 от 03.12.1975г.	архитектурно-строителен	
220	с. Ганчовец	Къща на Кина Колева Комитова	3	IV	31			Писмо №5009 от 03.12.1975г.	архитектурно-строителен	
221	с. Ганчовец	Къща на Иван Ганчев Иванов	3	IV	31			Писмо №5009 от 03.12.1975г.	архитектурно-строителен	
222	с. Ганчовец	Къща на Минчо Колев Върбанов	18	XI	174			Писмо №5009 от 03.12.1975г.	архитектурно-строителен	
223	с. Ганчовец	Къща на Марко Гатев Стоев	24	II	214			Писмо №5009 от 03.12.1975г.	архитектурно-строителен	
224	с. Ганчовец	Църква "Св. Параскева", Църква "Св. Параскева" с килийно училище в двора и с оградата	26	VIII	194			Списък от 25.11.1975 г., Писмо №6614 от 28.11.1975 г., Писмо №5009 от 03.12.1975 г.	художествен , архитектурно-строителен	I-ва група
225	с. Ганчовец	Къща на Дена Колева Киселкова	28	I	201			Писмо №5009 от 03.12.1975г.	архитектурно-строителен	
226	с. Ганчовец	Мост, строен от уста Генчо Кънев						Списък от 17.04.1976 г.	архитектурно-строителен	
227	с. Гостилица	Антична крепост Дискодуратера, 3 км. южно				ДВ бр.74 от 19.09.1967 г. Протокол от 21.03.2012 г.			архитектурно-строителен от Античността и ' Средновековието	национално
228	с. Гостилица	Лобно място на Стефана Цонева Гиргинова, м."Сърдаа, 5 км. югозападно				ДВ бр. 97 от 08.12.1970 г.			исторически	местно
229	с. Гостилица	Църква "Рождество Богородично"						Списък от 25.11.1975 г., Писмо №6614 от 28.11.1975 г.	художествен	
230	с. Гостилица	Надгробна могила				РМС № 1711 от 22.10.1962 г.			археологически	I-ва група
232	с. Денчевци	Къща на наследници Никола Пенчев Петров						Списък от 10.10.1974г.	архитектурно-строителен	
233	с. Денчевци	Къща на Минчо Ганчев Колев						Списък от 10.10.1974г.	архитектурно-строителен	

234	с. Денчевци	Къща на Христо Петров Цонев						Списък от 10.10.1974г.	архитектурно-строителен	
235	с. Денчевци	Къща на Стефан Петров Сяров						Списък от 10.10.1974г.	архитектурно-строителен	
236	с. Денчевци	Къща на Димитър Стефанов Минев						Списък от 10.10.1974г.	архитектурно-строителен	
237	с. Длъгня /Длюгня/	Църква "Св. Димитър"						Списък от 25.11.1975 г., Писмо №96614 от 28.11.1975 г.	художествен	II-ра група
239	с. Янтра	Пещера, м. "Пролеза", 3 км. югозападно				ДВ бр. 74 от 19.03.1967 г.			архитектурно-строителен от Античността и Средновековието	национално
240	с. Янтра	Къща на Иван Касъров						Писмо №192 от 23.01.1980 г.	исторически	

На територията на Община Дряново са регистрирани следните военни паметници:

1. Паметник на падналите за защита на Отечеството – с. Ганчовец
2. Паметник на загиналите във Втората световна война – с. Гостилица
3. Паметник на падналите през войните 1885 г., 1912-1913 г., 1915-1918 г., 1944-1945 г. дряновци – Дряново, до Общината
4. Морена в памет на загиналите в Руско-турската освободителна война – Дряново, кв. Априлци
5. Паметна плоча на загинали в Руско-турската освободителна война – Дряново
6. Паметник на загиналите във войните 1912 – 1918 г. – с. Зая
7. Паметник на загиналите във войните 1912 – 1918 г. – с. Пърша
8. Паметник на загиналите във войните 1912 – 1918 г. и 1944 – 1945 г. – с. Радовци
9. Паметник на загиналите във войните за Отечеството – с. Скалско
10. Паметна плоча на загиналите във войните 1912 – 1918 г. – с. Славейково
11. Паметни плочи на загиналите във войните 1912 – 1918 г. – с. Соколово
11. Паметна плоча на загиналите във войните 1912 – 1918 г. и 1944 – 1945 г. – с. Царева ливада

VII. 7. 4. 1. Туризм

Основните туристически обекти, разположени на територията на община Дряново са:

- **Исторически музей Дряново.** Сградата на Исторически музей-Дряново е проект на арх.Димитър Кръстев и е открита през 1970 г. Намира се в централната част на града, срещу Лафчиевата къща и паметника на Колю Фичето. През 2010 г., по случай 210-годишнината от рождението на Първомайстора, музеят е рествриран и печели наградата на Националния конкурс "Сграда на годината". Инициативата е на Община Дряново и Камарата на строителите в България.

- **Музейна експозиция "Градски бит от края на XIX и началото на XX век".** Експозицията е разположена в Лафчиевата къща. Представя уредбата на заможното дряновско семейство от края на XIX и началото на XX век. Обзавеждането отразява смесицата на местни и западноевропейски тенденции, характерни за този период. Представени са и експонати на облекла и накити. Посетителите могат да разчетат "кода на дряновската носия", който е отбелязан само в шевицата по ръба на сукмана. Както е известно, след падането под турско робство тук се заселват множество болярски семейства. Отражението на средновековната аристократична женска украса и днес личи в традиционната фолклорна носия на дряновката в богатите и красиви обеци, подбрадници, пафти, гривни и други накити. Показан е домашният занаят тъкачество, тъкани и облекло, характерни за дряновския край.

- **Музейна експозиция "Икони и църковна дърворезба от Дряново" – Икономова къща.** Експозицията е изложена на втория етаж в Икономовата къща. Представява богата колекция от средновековни и възрожденски икони, рисувани в периода 17-19 век. Те са събирани от черквите в дряновската околия. Образите изписват зографи от Тревненската школа или близки до техните художествено–естетически канони творци, сред които се открояват Йоаникий папа Витанов, Досю Коюв, Петър и Георги Кръстеви, Генчо Филипович и даскал Захария. В тази експозиция може да се проследи идейното и творческо развитие на иконописца в региона, както и прехода към съвременно светско изкуство. Ранните образци следват византийската живописна традиция. Постепенно народните вярвания заемат все по-силни позиции, разрушаващи

иконографските правила. Цветовете стават по-ярки, във фона се появяват познати пейзажи, стада овце с пастири в българска народна носия, обикновени хора в ежедневни дрехи. Светците стават по земни, прилични на обикновените хора. Внимание привличат ранните икони със сцените от страданията на Исус Христос, "Св.Св. Георги и Димитър Войни" - в резбена рамка, "Св.Св. Зосим и Мария Египетска". Преобладават творбите на зографите от Тревненската художествена школа, работили през XIX в. и на близки до техните виждания автори.

- **Музейна експозиция "Археология и възраждане" – Дряновски манастир.** Експозицията се намира в Дряновския манастир "Св.Архангел Михаил". Разположена е в три зали на два етажа. Тя запознава посетителите с историческото развитие на дряновския край и възникването на Дряновския манастир. Експозицията представя няколко периода от развитието на областта. Акцентирано е върху праисторическите култури от старокаменната и каменно-медната епоха. Монети, оръжия, керамика и битови предмети илюстрират културата на траки, римляни, ромеи и българи, разказват за развитието на крепостите, средновековното селище и манастира. Третата част от експозицията представя историята на Дряновския манастир и ролята му на културен център през годините на турско владичество. Разказана е героичната епопея на въстаниците, начело с поп Харитон и Бачо Киро, в битката при Дряновския манастир. Документи, оръжия и лични вещи на въстаниците очертават тяхната дейност и съдба, конкретизират значимостта на историческото събитие. Изследвана е и темата за приносите на Дряново в национално-освободителното движение и по време на Руско - турската война (1877-1878 г.).

- **Музейна експозиция "Колю Фичето. Живот и творчество".** Никола Иванов Фичев, известен като Колю Фичето, е роден през 1800 г. в гр. Дряново. На десет години започва да учи занаят, ставайки чирак дюлгерин (зидар, строител). Обикаляйки многократно по българските и румънските земи, както и в Истанбул и Одрин, Колю Фичето се учи на майсторлък при видни строители, представители на две от основните български архитектурни школи – Търновската и Брациговската.

- **Лафчиева къща – Дряново.** Лафчиевата къща е уникален архитектурен комплекс, национален паметник на културата. Тя е единствената в България запазена триетажна жилищна сграда в традиционен архитектурен стил от възрожденския период. Построена е около 1840 г. от дряновския строител Кольо Гайдаржията и е известна като "къщата без пироните". Това е факт, тъй като в цялостния строеж на внушителното

триетажно здание не е използван нито един пирон или желязна скоба. В действителност това са две къщи – близнаци, Лафчиевата и Перевата, които са свързани от гледна точка на фасадите в цялостна архитектурна композиция. Те са замислени и изпълнени като стени на една постройка. В приземието е мястото за стопанска дейност – дюкяни, складове, мазета. Всеки следващ етаж е издаден над долния с еркери и конзоли. Оригинално архитектурно решение е фасадата към двора. От тази страна къщата е двуетажна, каменна и варосана, с галерия и високи четириъгълни дървени колони, които поддържат стряхата.

- **Икономова къща – Дряново.** Икономовата къща е една от двете напълно запазени къщи, дело на майстор Колю Фичето (другата е т.нар. "къща с маймунката" във Велико Търново). Икономовата къща е строена през 1859 г. за свещеник Васил Икономов, който бил приятел на майстора. Тази къща съчетава по изумителен начин функционалност и удобство. Семпла фасада откъм улицата, с типичен градски характер. Там са били разположени дюкяни, складове и други стопански помещения. Неусетно архитектурната композиция преминава в елегантна дворна фасада, пластично раздвижена от тройно огънат еркер. Всички фасади на къщата са украсени с високи, увенчани с "вежди" прозорци, групирани по дължина, а покривът е от тежки каменни плочи.

- **Часовникова кула в Дряново.** Часовниковата кула в Дряново е построена през 1778 г. Представлява висока центрична постройка, съчетана от три степенувани във височина размери и тела. Долната част била изградена от груб, необработен камък споен във варопясъчен разтвор, а по форма бил четиристранна призма с квадратна основа със страни 5 метра. За осветление били оставени 11 отвора – 5 на западната и по 3 на източната и южната страна. На източната фасада имало врата от която нагоре водела дървена стълба. На южната фасада имало вградена каменна арка. Долната част завършвала с каменен корниз, покрит с плочи. Над него четиристранната призма преминавала в осмоъгълна, като също завършвала с корниз, покрит с турски керемиди. В тази част се намирал часовниковият механизъм. Няма сведения какъв е бил първият часовников механизъм, тъй като през 1883 г. той е бил заменен с нов, изработен в Трявна от майсторите Генчо Колев и Христо Василев. 167 години се извисявала над околните сгради градската часовникова кула. С времето по нея се появили пукнатини, следи от минали земетресения, реставрацията не била извършена. През 1945 г. тя била съборена. Но за дряновци часовниковата кула има значение на монумент в архитектурния градски

ансамбъл. Ето защо през 1984 г. тя е изградена отново, в близост до строената от Колю Фичето Икономова къща. Запазеният часовников механизъм бе ремонтиран и настроен от Илия Ковачев – член на задругата на майсторите, носител на златен пояс.

- **Релефна карта на България.** Релефната карта на България се намира в центъра на Дряново срещу часовниковата кула, в парка на СОУ "Максим Райкович". Картата е отлята от цимент в мащаб 1:100 000 и е първата релефна физическа карта на България. Тя е с размери 6.90/4.30 м. Изработена е през 1962 г. от Бонка Тихова, преподавател по география в СОУ "Максим Райкович" и учениците Донка Александрова, Сийка Янкова и Дабко Дабков.

- **Мостът на Колю Фичето над река Дряновска.** Мостът е построен от Колю Фичето в средата на XIX век. Съоръжението е от ранните хидротехнически постройки на майстора, в което развива своите идеи за традиционен възрожденски тип "гърбат" (римски) мост. Неговата дължина е 38.50 метра, а широчината на платното и тротоарчетата е 5 метра. Мостът има четири свода с различни по големина отвори, стъпили върху три масивни каменни колони. Най-висок е вторият свод, над който мостовото платно е леко изгърбено. Мостовите колони са с водорези и аркирани отвори за пропускане на високите води. Настилката на моста е едър калдъръм, а на тротоарите – плочи, които излизат пред блоковете на сводовете и парапета, за да образуват корниз и подчертаят извивката на платното. Формата на всички арки на сводове и водоотточни отвори е подчертана с корниз. През 2015 г. бе поставено художествено осветление на Фичевия мост, съобразено с архитектурните и конструктивните дадености на монументалния обект. Нощното осветление представя съоръжението естетически и допринася за туристическата атрактивност на обекта.

- **Църква "Свети Никола".** Храмът "Св. Никола" е сред първите самостоятелни строежи на майстор Колю Фичето. Построен е през 1851 г., върху основите на по-стара църква. Това е първият опит на Колю Фичето да въведе свой собствен стил, което е ясно изразено при оформянето на фасадите. Стенописите в храма са от 1926 г., а три от иконите в иконостаса са дело на Станислав Доспевски, един от най-изтъкнатите български възрожденски художници. Сградата е трикорабна псевдобазилика с камбанария и купол, които са от дървен материал и не се изявяват в плана. Фасадите са с богата пластична украса с характерните фичевски елементи: вълнообразен кобиличен фронтон, сложно профилиран корниз, тристепенна аркада с вградени полуколонки над главния западен вход, малка сляпа аркада по дължината на стените. Монотонността на

тежката каменна зидария се нарушава от полетата на правоъгълните, овалните и кръстовидните прозорци и от релефите на южната фасада. Камбанарията е осмостенна, с големи овални и засводени отвори в стените и шатровиден покрив; форми, които създават впечатление за лекота и извисеност. Във вътрешното пространство се открояват плавната извивка на балконите на емпорията и релефите с растителни орнаменти от капителите на колоните. Църквата "Св. Никола" е действаща, обявена за паметник на културата с национално значение в ДВ, бр.92 от 23.11.1971 г. и реставрирана през 2000 г.

- **Ретро фотоателие.** Ретро фотоателието е създадено през 2004 г. от Исторически музей – Дряново, за да задоволи потребността на посетителите от по-атрактивно представяне на материалната култура на населението от дряновския край. Намира се в приземието на Лафчиевата къща. На фона на интериор и екстериор на градско жилище посетителят, облечен в дряновска носия или в елегантен костюм от ХХ-те години на ХХ век може да си направи снимка със собствен фотоапарат. Музеят осигурява професионален фотограф след предварителна заявка. С предварителна уговорка се провежда и възстановката "На гости в старо Дряново".

- **Дряновският манастир "Св. Архангел Михаил", №22 от 100-те Национални туристически обекта.** Историята е основен стожер, около който се гради националната идентичност и чувството за принадлежност на един народ. Древна и богата на възходи и падения, българската история винаги е била любима тема и повод българите да се гордеят със своята малка, но достолепна страна. Дряновският манастир „Св. Архангел Михаил" е утвърдена туристическа дестинация, един от 100-те национални туристически обекта, обявени от българския туристически съюз. Част от неговата история „съхранява" и „разказва" музейната експозиция „Археология и възраждане", разположена в пределите на манастира. Вече девет века Дряновският манастир издържа на превратностите на съдбата. Три пъти е разрушаван и изгарян и три пъти родолюбивите християни го възстановяват, за да продължи да изпълнява ролята си на твърдина на българския дух. Приказната манастирска клисура има древна история. Първите хора я заселват през ранните праисторически епохи. Те обитават пещерите на масива Боруна и кухините в скалния венец Поличките. Находките, открити в района на манастирската клисураса, са над 6000 и свидетелстват, че по тези места е имало живот още през праисторическата епоха. Двете пещери, разположени в скалите над манастира, са били дом и убежище за хора, живели преди десетки хиляди години. По време на разкопките в

пещерите, правени неколкократно от различни експедиции, са открити глинени фрагменти и съдове, шила от кости, предмети, изработени от рога на добитък, първобитни огнища. Фактът, че не са открити никакви метални предмети и допълнително направените проучвания, карат учените да смятат, че тук е имало хора още през епохата на Палеолита. Манастирът е основан по времето на цар Калоян, след пренасяне на мощите на св. Михаил Воин от Потука в Търновград (1197-1207 г.). Процесията ношува край р. Дряновска под крепостта Града и по християнските канони на свещеното място се издига манастир. Първоначалното му разположение е на 2 км. северно от сегашното, в местността "Малки Св.Архангел", точно срещу пещерата "Андъка". През 14 век манастирският комплекс става едно от главните средища на исихазма и е давал подслон на множество монаси, което налага ново разширение. Но през страшната 1393 г. турците обсаждат Търново и помитат всичко по пътя си, като не пожалват и манастира и го изгарят до основи. През 16-ти век родолюбивите българи от околността отново възстановяват светата обител. Този път и избират друго място – в местността "Голям Св. Архангел", на отсрещния бряг на реката, но участта и на тази обител е същата. За пореден път и вече на сегашното си място Дряновският манастир е изграден към края на 17-ти век. Съборната църква е била еднокорабна и полувкопана в земята и се намирала непосредствено до днешната, а освен нея имало и втори храм. Постепенно манастира заема отново полагащото му се място в духовния и културен живот по българските земи. В него има огромна библиотека. Манастира става един от най-големите книжовни центрове през Възраждането. Препис от Хилендарския манастир в Атон сочи, че по това време в него е имало около 500 монаси. Славата му се носи по всички краища на Балканския полуостров, но това не попречва на кърджалиите да го опожарят за трети път. Още не били изтлели въглените от поредния пожар и хората от околността започнали да го възстановяват. Подемът и благоденствието на манастира започнали по времето на архимандрит Рафаил - игумен на манастира, който започнал обновление на светата обител през 40-те години на 19-ти век. Издигнати са жилищните постройки откъм реката, а в 1845 г. е завършен и новия храм. Така манастирът разполагал вече с две църкви и 5 допълнителни сгради. Продължила и книжовната дейност на монасите. По това време се сменил игумена, като новият - йеромонах Пахомий Стоянов, продължил делото на предшественика си, но и дейно се включил в подготовката на Априлското въстание. Той, заедно с Васил Левски, Матей Преображенски - Миткалото и дряновския революционен комитет, изградили в манастира солидна база за подкрепа

на четите в Северна България. Били построени специални хамбари, в които се събирали храна и оръжие за четниците. На 29 април 1876 г. в манастира влиза четата на поп Харитон и Бачо Киро – първият бунтовнически отряд в Търновски окръг и България. Но турските войски ги усетили и обградили. Девет дни продължила героичната съпротива на 195-те четници и 5 000-та турска войска. От въстаниците едва 47 успели да избягат, останалите намерили смъртта си там. Манастирът бил напълно разрушен, само църквата стърчала полусрутена. Изгоряла цялата манастирска библиотека. Разрушеният и опожарен манастир е възстановен частично и на 3 април 1877 г. главният му храм е тържествено осветен. Игуменът, Пахомий Стоянов, отслужва първата панихида за загиналите четници. Храмът е без стенописи, с пробит от турски куршум потир и дупки от турските шрапнели в зидовете, съзнателно оставени от строителите, за да не се забрави миналото и българското страдание. На мястото на по-малката църква се изгражда мавзолей, представляващ параклис с костохранилище и статуя на въстаник. Постепенно към края на столетието Дряновският манастир се превръща в религиозно и културно средище и една от най-големите и добре устроени обители в търновския регион. Съвременният манастир е една от десетте най-почитани светини на Българската православна църква, Национален паметник на културата и отправна точка за много туристически маршрути. Храмовият празник на манастира е на 8 ноември.

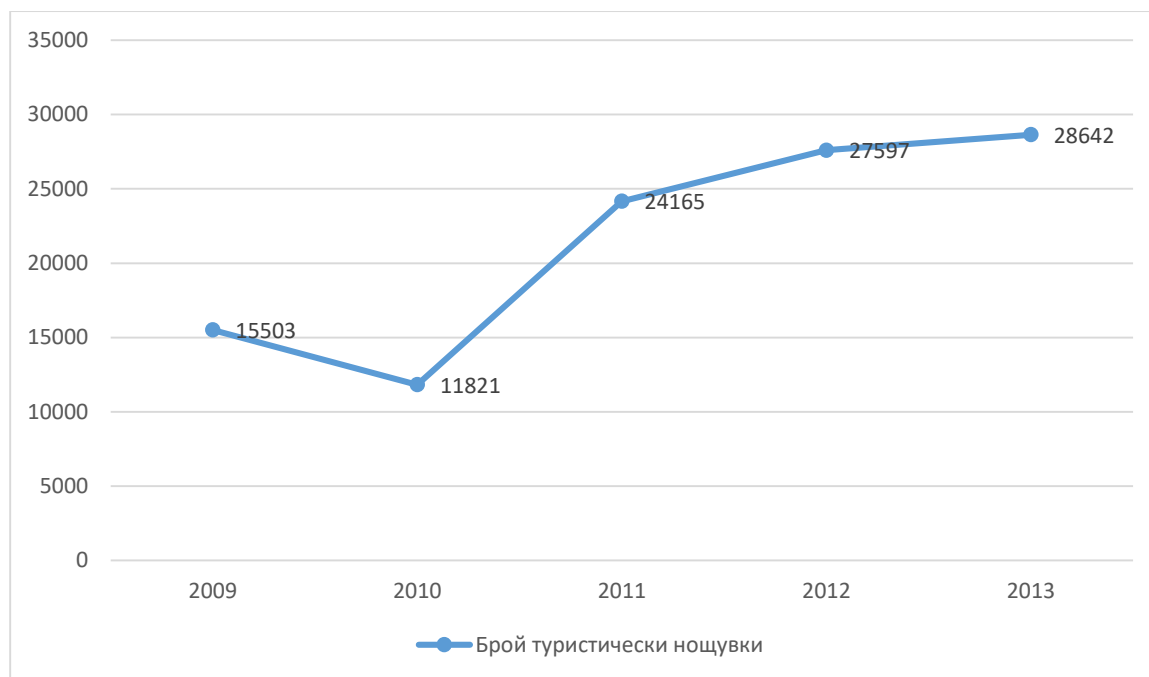
- **Пещера "Бачо Киро", №22 от 100-те Национални туристически обекта.** Пещера "Бачо Киро" се намира в района на Дряновски манастир, в живописните каньони на р. Андъка и р. Дряновска. Отстои на 300 м. от манастира "Св.Архангел Михаил" в отвесна варовикова скала висока 25 м. на 335 м.н.в. Тя е първата благоустроена пещера в България от Дряновските туристи още през 1937 г., а името си получава през 1940 г. в чест на героя от Априлското въстание Бачо Киро. През 1962 г. е обявена за природна забележителност.

- **Етнографска сбирка "Селския бит в дряновския регион" – с. Зая.** Етнографската сбирка е създадена през 2010 г. в сградата на местното читалище на площ около 50 кв.м. Предметите са подредени тематично: Гостна; Огнище; Облекла; Женски занаяти; Мъжки занаяти; Земеделие. Има и малка част предмети от 50-те години. Запазена е и част от документацията на старото училище. До момента са описани над 120 експоната, но всички са над 180 предмета. Всички предмети са дарени от жители на селото. Сбирката е отворена и постъпват и нови материали.

VII. 7. 4. 2. Места за настаняване, нощувки, туристи

Броят на реализираните туристически нощувки в община Дряново е следният:

Фигура 97. Реализирани туристически нощувки в община Дряново за 2009 – 2013 г.

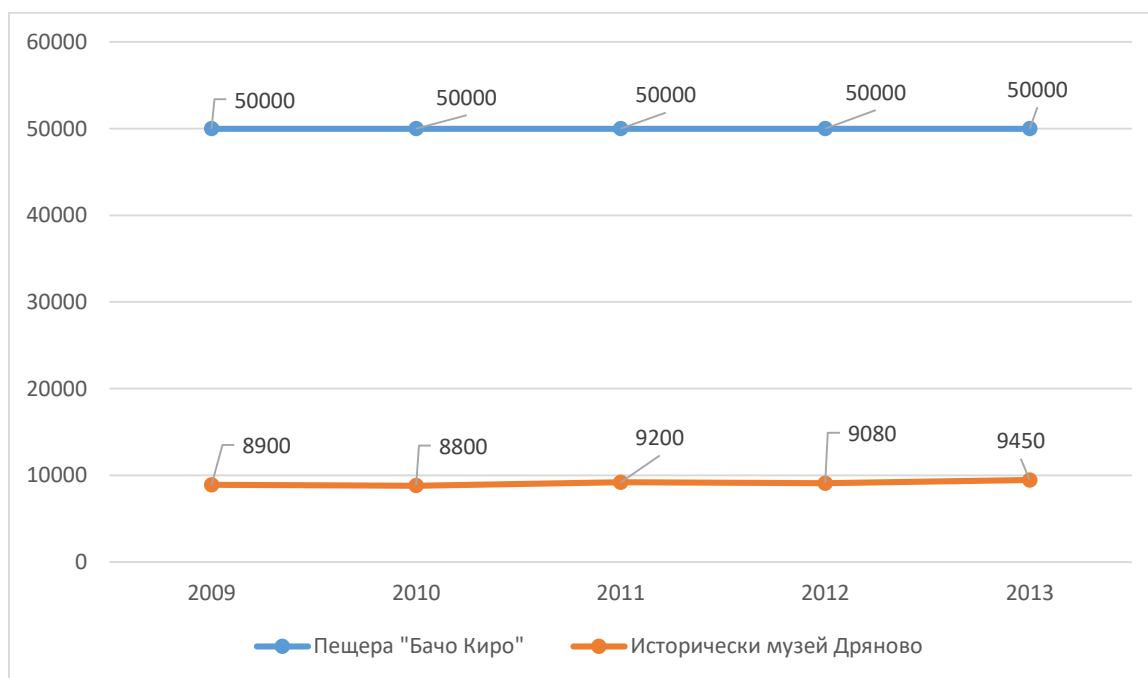
Източник: Общинска администрация Дряново

Броят на реализираните туристически нощувки в община Дряново спада през 2010 г. в сравнение с 2009 г., след което се покачва значително с всяка изминала година, за да достигне 28 642 нощувки през 2013 г., или почти двойно в сравнение с 2009 г. За сравнение, в цялата област Габрово са реализирани 147 375 нощувки през 2013 г., като са пренощували 81 949 лица. Съответно броят туристически нощувки в община Дряново за 2013 г. представлява 19,43% от общия брой нощувки на туристи в областта, което е едно сравнително добро съотношение.

VII. 7. 4. 3. Природни и културно-исторически потенциал на община Дряново за развитие на туризъм.

На графиката по-долу е представена информация за броя посещения на туристи в Пещера „Бачо Киро” и Исторически музей Дряново за периода 2009 – 2013 г. Отчетен е приблизително равен брой посещения в пещерата за всяка година, докато броя посещения в музея се различава и същевременно се повишава през разглеждания период.

Фигура 98. Брой посещения на Пещера „Бачо Киро” и Исторически музей Дряново за 2009 – 2013 г.

Източник: Общинска администрация Дряново

На територията на общината се намира част от Защитена зона „Дряновски манастир”, определена по Натура 2000. На нейна територия се намират много културно-исторически и природни туристически обекти – Дряновски манастир „Св. Архангел Михаил”, пещера „Бачо Киро”, възжена градина „Приключенския остров”, крепост „Боруна”, музейна експозиция „Археология и Възраждане”, и урбанизирани обекти – места за настаняване, заведения за хранене и развлечения, павилиони, което предполага, че територията се използва активно за туризъм, като се спазват изискванията за опазване на защитена природна зона. Тази територия е с най-голям туристопоток в цялата община.

VII. 7. 5. ЕКОЛОГИЧНО СЪСТОЯНИЕ

Качество на атмосферния въздух

Опазване на чистотата на атмосферния въздух е от изключителна важност, тъй като пряко влияе върху човешкото здраве. В тази връзка основните замърсители в атмосферния въздух вредни за човешкото здраве, дефинирани като такива от Министерство на околната среда и водите (МОСВ) са следните: азотен диоксид, серен диоксид, общ прах и фини прахови частици (ФПЧ10), бензен, олово, кадмий, арсен, полиароматни въглеводороди (ПАВ), толуол, стирол, амоняк, фенол и серовъглерод. Следвайки Закона за опазване на околната среда, МОСВ е разработило Националната система за мониторинг на околната среда (НСМОС), която осигурява своевременна и достоверна информация за състоянието на елементите на околната среда и факторите, въздействащи върху нея, въз основа на която се правят анализи, оценки и прогнози за обосноваване на дейностите по опазване и защита на околната среда от вредни въздействия. Качеството на атмосферния въздух /КАВ/ се оценява чрез норми, т.е. определени нива (стойности) за концентрациите на основните замърсители в атмосферния въздух, регистрирани за определен период от време (1 час, 8 часа, 24 часа, 1 година), установени с цел избягване, предотвратяване или ограничаване на вредни въздействия върху здравето на населението и /или околната среда, като тези нива следва да бъдат постигнати в определен за целта срок, след което да не бъдат превишавани. Поради ниския потенциал за замърсяване и наблюдаваното добро качество на въздуха, община Дряново не е включена в Единната система за наблюдение и контрол на атмосферния въздух. В съответствие с изискванията на Наредба № 7 към Закона за чистотата на атмосферния въздух, Община Дряново попада в X-ти район за оценка и управление качеството на атмосферния въздух: общините, класифицирани по чл.30 ал.1 т.4, райони, в който нивата на замърсяване не превишават долните оценъчни прагове, не разполагат със стационарен пункт за контрол на качеството на атмосферния въздух. Контролът на територията на общината се извършва от РИОСВ-Велико Търново, като през последните години не са правени изследвания с мобилна станция. Все пак през зимните месеци има локални замърсявания причинени от повишеното използване на

въглища и дърва за отопление от местното население. В близост до по-големите пътни артерии също се наблюдават локални замърсявания, но като цяло качеството на атмосферния въздух в общината е много добро поради липсата на производствени мощности и наличието на множество горски територии, като не се окачват значителни промени през следващите няколко години.

А. Водни ресурси

Водните ресурси в общината се формират от преминаващите през територията реки Янтра (водоприемник III-та категория) и Дряновска (водоприемник II-ра категория), с притоците Андъка, Рамадана, Мала Дрянка и др. Дебитът на тези реки е малък и се характеризират с дъждовно-снежен режим с пролетен максимум и есенен минимум на оттока. Най-голяма е р. Янтра /286 км./, която се явява и втората по големина река на Дунавската водосборна област в България. Тя се използва за напояване и отделни промишлени дейности. На река Янтра има изградени две водни електрически централи – ВЕЦ „Янтра“ и ВЕЦ „Каломен“. За анализ на състоянието на телата се извършва мониторинг на водите. Съществуват няколко вида програми за мониторинг - контролен, оперативен и проучвателен. Съгласно чл. 169, ал 2 от Закона за водите, Басейновите дирекции изработват и предлагат за утвърждаване програмите за мониторинг, като мониторинговите пунктове са определени след оценка на риска, натоварването, натиска и въздействието от антропогенна дейност върху водните тела. Изборът на показатели за анализ е извършен въз основа на определяне на вида и количеството на значителния натиск, който се изразява в концентрацията на наблюдаваните замърсители като емитери, които заустват в реките. При оценката на химичното състояние на повърхностните водни тела, са разглеждани т.нар. приоритетни вещества като са съпоставяни с определените стойности на стандартите за качество, въведени от Директива 2008/105/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 16 декември 2008 година за определяне на стандарти за качество на околната среда в областта на политиката за водите, транспонирана в Наредба за стандарти за качество на околната среда за приоритетни вещества и някои други замърсители. Екологичното състояние на повърхностните водни тела се оценява в пет класа: много добро, умерено, лошо и много лошо.

На територията на община Дряново са разположени част от водосборите на няколко повърхностни водни тела в поречието на река Янтра: 1) BG1YN900R015 – р. Янтра от с. Янтра до землището на с. Гостилица – водното тяло е оценено с лошо екологично и в

добро химично състояние; 2) BG1YN800R016 – река Дряновска от с. Радовци до землището на с. Длъгня – водното тяло е оценено с умерено екологично и в добро химично състояние и 3) BG1YN800R033 – р. Белица от с. Радовци до землището на с. Косарка – водното тяло е оценено с умерено екологично и в добро химично състояние. По поречието на р. Янтра има разположен и един пункт при р. Дряновска - преди вливане в р. Белица. Съгласно доклад на РИОСВ – Велико Търново, през 2013г. състоянието на пунктовете при р. Белица и р. Дряновска (преди вливане в р. Белица) се запазва умерено по отношение на биологичните елементи. От 2013г. има нов пункт на р. Дряновска, след гр. Дряново, при който се анализират макрозообентос и фитобентос. Оценката на този пункт е за добро състояние по биологичните елементи.

На територията на общината са известни два минерални извора – в близост до селата Чуково и Маноя. Поради малкия и силно променлив през различите сезони дебит (0,5 л/сек) изворите не са регистрирани като значими. На територията на общината са разположени и 8 микроязовира, общинска собственост – „Опитна станция”, „Янтра”, „Рамадана”, „Горнич”, „Скалско”, „Царева ливада”, „Гостилица” и „Геня”. 4 от тях са категоризирани като „потенциално опасни“, поради което периодично се правят проверки от РИОСВ – Велико Търново за състоянието им. В добро техническо състояние са корекциите и брегозащитните съоръжения /габиони, диги, подпорни стени и др. /, разположени на речното легло на р. Янтра при гр. Дряново.

Водоснабдяването на територията на общината е с утвърдена санитарно-охранителна зона на язовир “Йовковци”. Водата се подава пречистена от ПСПВ гр. Велико Търново и допълнително се обеззаразява в гр. Дряново с хипохлорид от “ВиК” ООД гр. Габрово – експлоатационен район Дряново, а водоемите в малките населени места с разтворена хлорна вар. Природните качества на питейния водоизточник – язовир “Йовковци” отговарят на БДС 2823 - 83 „Вода за пиене”. По данни на провеждания здравен и производствен мониторинг, питейната вода на територията на Община Дряново е с нисък процент нестандартност по микробиологични и химични показатели. Използваните септични ями и торищни площадки са довели до повишаване на микробиологичните показатели на водите от местните чешми над пределно допустимите стойности.

За периода 2009-2013 г. изградените локални пречистителни съоръжения за производствени отпадъчни води на Млекопреработващо предприятие с. Соколово на “Чех-99” ООД гр.В.Търново и Кланица и месопреработка с. Соколово на “Чех-Новосад” ООД гр.В.Търново, поради недобра експлоатация, работят с променлив ефект на

пречистване, което определя тези обекти като рискови обекти по компонент води. На тези два обекта са налагани еднократни и месечни санкции по реда на чл. 69 от ЗООС за заустване на отпадъчни води над индивидуалните емисионни ограничения (ИЕО), поставени в разрешителните за заустване. На таблицата по-долу са представени контролираните емитери, техния вид и пречиствателното съоръжение, разположени на територията на община Дряново.

Таблица 35: Производствени обекти с пречиствателни станции на територията на община Дряново

№	Вид контролирани емитери	Вид пречиствателно съоръжение
1	“ВСК Кентавър-ИЗ Динамика” ЕООД, гр. Дряново	Пречиствателна станция за битови отпадъчни води и пречиствателна станция за производствени отпадъчни води
2	Млекопреработващо предприятие „Млека груп“ ООД, с. Гостилица	Пречиствателно съоръжение с биологично пречистване.
3	Млекопреработващо предприятие “Чех – 99” ООД, с. Соколово	Пречиствателно съоръжение с биологично пречистване.
4	Месопреработващо предприятие “Чех – Йосиф Новосад” ООД, с. Соколово	Пречиствателно съоръжение с биологично пречистване.
5	Комплекс от къщи с. Геша, общ. Дряново	Пречиствателно съоръжение с биологично пречистване.

Източник: РИОСВ – Велико Търново

През 2012г. община Дряново сключва договор за безвъзмездна финансова помощ за проектно предложение „Подготовка и изпълнение на инвестиционен проект „Изграждане на Градска пречиствателна станция за отпадни води (ГПСОВ), реконструкция и доизграждане на канализационна система и реконструкция на водоснабдителна система на гр. Дряново”. С безвъзмездно предоставената финансова помощ община Дряново се задължава да подготви инвестиционен проект за изграждане на ГПСОВ, за реконструиране на наличната и доизграждане на нова канализация в град, което се очаква значително да подобри състоянието в сектора.

Като цяло водопреносната система на общината обслужва 97,2% от населението. Град Дряново и 12 населени места в общината са водоснабдени от хидровъзел „Йовковци”, другите 8 централно водоснабдени села ползват питейна вода от хидровъзел “Стоките” или местни кладенци и сондажи. Водата от хидровъзел “Стоките” през летния сезон недостига и населението ползва вода от местни водоизточници – кладенци и чешми. Останалите 42 населени места ползват вода от местни чешми и кладенци. Реализиран е I-ви етап от проекта „Водоснабдяване на селата Гостилица, Денчевци и Чуково”, в процес на изграждане е и II-ри етап на проекта, след приключването на който ще бъде решен проблема с водоснабдяване на съответните села. Водоснабдяването на с.

Гостилица ще даде възможност за допълнително водоснабдяване и на с. Славейково. Водоснабдяването на с. Радовци, с. Русиновци и с. Шушня от сондажен кладенец до с. Русиновци става чрез вътрешна водопроводна мрежа, но амортизирането ѝ причинява постоянни аварии, което налага извършване на цялостна подмяна. Установена е обща загуба на вода в размер на 71 %, от които условни – 18 % и реални - 53 %. Последното говори за силната амортизация, както на вътрешните, така и на довеждащите водопроводни системи.

Земи и почви

За община Дряново най-разпространени са сивите горски, алувиалните и делувалните почви. За районите с надморска височина над 1000 м. са характерни сивите горски почви, които се образуват в условията на умереноконтинентален климат и имат ясно изразен хумусен хоризонт. Алувиално-ливадните почви са разпространени предимно по поречието на реките и заемат части от заливните им тераси. Характеризират се с богати на скални материали и хумусни вещества.

През последните няколко години в района се наблюдава прилагане на добри земеделски практики, както и спазване на технологичните изисквания при употреба на пестициди и торове и отказ от опожаряване на стърнищата след прибиране на културите, които са довели до намаляване замърсяването на земите и почвите. В допълнение, програмите за биоземеделие, въведения контрол за ограничаване на емисионното замърсяване по отношение на въздуха, водите и управлението на отпадъците, в комбинация с технологичното обновление в производствените процеси допълнително допринасят за намаляване деградацията на земите и почвите в района.

Пунктовете, в които се извършва пробонабирането на почвени проби са определени от Изпълнителната агенция по околна среда (ИАОС), гр. София. Те са разположени на цялата територия на РИОСВ – Велико Търново и са в зависимост от източниците на замърсяване. За община Дряново по почвен мониторинг I-во ниво – широкомащабен мониторинг, съгласно Националната мониторингова програма на МОСВ няма обособени пунктове за почвен мониторинг. По данни на РИОСВ – Велико Търново и след проведени изследвания в съседни общини е видно, че съдържанието на тежки метали в почвата е под максимално допустимите концентрации (МДК).

На територията на общината е разположен склад за забранени и негодни за употреба продукти за растителна защита (ПРЗ), който се намира в североизточния край на гр. Дряново, извън регулацията на града, на територията на Опитна станция по сливата.

Сградата на склада представлява масивна постройка, със здрав покрив и зазидана врата и прозорци, поради двукратното му разбиване. Действия по запечатването на прозорците и вратите са предприети като предохранителна мярка срещу нови посегателства, т. к. складът е неохраняем. В склада се съхраняват 17 315 кг. прахообразни и 1400 л течни ПРЗ. За обекта има назначено със Заповед на кмета на общината отговорно лице, което води отчетност на съхраняваните пестициди.

Друг важен елемент свързан с почвите е този с ерозията им, който е обхванал и териториите на община Дряново, вследствие промени в земеползването, климатичните промени, повишаване на температурите и продължителните засушавания. Почвената ерозия е един от основните проблеми, с които земеделците се сблъскват в световен мащаб, тъй като оказва силно неблагоприятно влияние върху развитието на селското стопанство. Въпреки сериозността на проблема, към момента не са предприети мерки за преодоляването му. Редица изследвания сочат, че устойчивите практики на биологичното земеделие, както и регулярни мероприятия по залесяване, могат значително да подобрят състоянието на почвите и да намалят процесите на ерозия.

На територията на община Дряново към момента са регистрирани 9 бр. съвременни свлачища, като седем от тях са проявени в землищата на гр. Дряново, с. Скалско, с. Царева Ливада и с. Чуково и две – в урбанизирана територия на с. Царева ливада. Две от регистрираните свлачища са периодично-активни, три са потенциални и четири са стабилни.

Таблица 36: Списък на свлачищата в община Дряново, регистрирани от „ГЕОЗАЩИТА ЕООД“ – клон ПЛЕВЕН към 30.06.2020г.

№ по ред	1	2	3	4	5
Селище	Дряново	Скалско	Скалско	Царва Ливада	Царва Ливада
Идентификатор	GAB12.23947.01	GAB.12.66768.01	GAB12.66768.02	GAB12.12677.01	GAB12.12677.02
година рег.	1995	2001	2007	1984	1984
Възраст	Съременно	Съременно	Съременно	Съременно	Съременно
Състояние	Стабилизирано	Периодично активно	Потенциално	Потенциално	Потенциално
Година възн.	1995				
Местонахождение	на шосето на Дряновски манастир	на шосе на камера „Чипровец“ и Габрово, при ТС-инсталацията.	Сух откос на стена на чз. „Скалско“, при с. Скалско, Община Дряново	Строителна площадка на ГПЦ	Строителна площадка на ГПЦ
Разположение	Землище	Землище	Землище	Регулация	Регулация
Застрашава	Шосе, Ел	Шосе	Яз. стена и вилна зона с. Славейково	Пром. сграда и съоръжения	Пром. сграда и съоръжения
Проучване	Да				
Проектиране	Да				

Укр. Мероприятия	Пилоти, ПС, Канавки.				
Дължина. м.	25	40	30	40	40
Ширина м.	6	140	75	30	30
Засегната площ. дка	0,150	5,600	2,250	1,200	1,200
Клас	IV	III	III	III	III
Група	0	няма данни	няма данни	няма данни	няма данни
Категория	B	Г	Б	В	В

№ по ред	6	7	8	9
Селище	Царва Ливада	Царва Ливада	Царва Ливада	Царва Ливада
Идентификатор	GAB12.12677.03	GAB12.12677.04	GAB12.12677.05	GAB12.81726.01
година рег.	2002	2002	2002	2007
Възраст	Съвременно	Съвременно	Съвременно	Съвременно
Състояние	Стабилизирано	Стабилизирано	Стабилизирано	Периодично активно
Година възн.	2002	2002	2002	2005
Местонахождение	Път III-609 км 54+600м 250 м и от разклона на мах. Куманите	Път III-609 км 54+600м 320 м и от разклона на мах. Куманите	На път за мах. Куманите, 450м от разклона на гл. път	Служебен път на ВЕЦ „Каломен“, на 1,4 км от с. Чукалово
Разположение	Землище	Землище	Землище	Землище
Застрашава	Шосе	Шосе	Шосе	Шосе, Градски фонд
Проучване	Да	Да	Да	
Проектиране	Да	Да	Да	
Укр. Мероприятия				
Дължина. м.	38	8	33	9
Ширина м.	58	16	25	15
Засегната площ. дка	2,204	0,128	0,825	0,135
Клас	III	IV	IV	IV
Група	0	0	0	0
Категория	Б	Б	В	Г

Източник: „ГЕОЗАЩИТА“ ЕООД

Като цяло на територията на общината не се наблюдава замърсяване на почвите и състоянието им се характеризира като добро. Няма данни за замърсявания на почвите или наличие на значителни проблеми, които да застрашават състоянието им.

VII. 7. 6. ТРАНСПОРТНА ИНФРАСТРУКТУРА

VII. 7. 6. 1. Пътна инфраструктура

Община Дряново се намира в Северен централен район на планиране на България (област Габрово). През територията на общината преминава републикански път I-5, съвпадащ с европейски път E85: Русе – Бяла – Велико Търново – Стара Загора – Хасково – Свиленград, осигуряващ добрата транспортна достъпност на населените места до общинските и областните градове в региона. Връзката с тях се осъществява предимно с автомобилен транспорт като общината се характеризира с ниска гъстота на пътна мрежа. Отстоянията на населените места до общинския център град Дряново в километри са както следва:

Таблица 37: Отстояния на населените места до общинския център град Дряново в километри

Населено място	км.
град Дряново – с. Царева ливада	6
град Дряново – с. Радовци	15
град Дряново – с. Янтра	15
град Дряново – с. Скалско	10
град Дряново – с. Гостилница	15
град Дряново – с. Славейково	12
град Дряново – с. Керека	10
град Дряново – с. Соколово	10
град Дряново – с. Маноя	15
град Дряново – с. Косарка	13
град Дряново – с. Длъгня	15
град Дряново – с. Денчевци	5
град Дряново – с. Зая	6
град Дряново – с. Ганчовец	6

Анализът на транспортната достъпност показва, че средното отстояние на населените места до общинския град Дряново е 11 км. В северозападната част на общината са разположени най-отдалечените населени места - с. Янтра /15 км./ и с. Гостилица /15 км./. Най-добра транспортна достъпност имат гравитиращите населени места около град Дряново до 6 км. /с. Зая, с. Царева Ливада, с. Денчевци и с. Ганчовец/.

Републиканската пътна мрежа, преминаваща през територията на община Дряново, е с обща дължина от 100,036 км. и включва първокласни и третокласни пътища - Път I-5

/18,265км./, Път III-303 /8,721 км./, Път III-406 /8,737км./, Път III-609 /27,931км./, Път III-4041 /17,930км./, Път III-5002 /8,670км./ и Път III-5502 /9,782км./.

За гр. Дряново са определени 2 пункта, в които се проследяват нивата на транспортен шум – единия е в район централен до бившата МБАЛ, а другия в кв. „Априлци“ – в територии, подлежащи на усилен шумозащита.

За 2013 г. в пункта, разположен в район централен са извършени общо 6 измервания, анализът които показва, че измереното средно еквивалентно ниво на шум $L_{ср}=62$ dB(A) предвишава граничната стойност от 60 dB(A); В пункта, разположен в кв. „Априлци“, са извършени общо 6 измервания, анализът на които показва, че измереното средно ниво на шум $L_{ср}=65$ dB(A) превишава граничната стойност от 55 dB(A).

За 2014г. пункта, разположен в район централен са извършени общо 6 измервания, анализът които показва, че измереното средно еквивалентно ниво на шум $L_{ср}=62,1$ dB(A) предвишава граничната стойност от 60 dB(A); В пункта, разположен в кв. „Априлци“, са извършени общо 6 измервания, анализът на които показва, че измереното средно ниво на шум $L_{ср}=65,5$ dB(A) превишава граничната стойност от 55 dB(A).

За 2015г. пункта, разположен в район централен са извършени общо 6 измервания, анализът които показва, че измереното средно еквивалентно ниво на шум $L_{ср}=63,2$ dB(A) предвишава граничната стойност от 60 dB(A); В пункта, разположен в кв. „Априлци“, са извършени общо 6 измервания, анализът на които показва, че измереното средно ниво на шум $L_{ср}=66,2$ dB(A) превишава граничната стойност от 55 dB(A).

За 2016 г. в пункта, разположен в район централен са извършени общо 6 измервания, анализът на които показва, че измереното средно еквивалентно ниво на шум $L_{ср}=62$ dB(A) превишава граничната стойност от 60 dB(A); В пункта, разположен в кв. „Априлци“, са извършени общо 6 измервания, анализът на които показва, че измереното средно еквивалентно ниво на шум $L_{ср}=65$ dB(A) превишава граничната стойност от 55 dB(A).

За 2017 г. в пункта, разположен в район централен са извършени общо 6 измервания, анализът на които показва, че измереното средно еквивалентно ниво на шум е $L_{ср}=60$ dB(A) при гранична стойност от 60 dB(A); В пункта, разположен в кв. „Априлци“, са извършени общо 6 измервания, анализът на които показва, че измереното средно еквивалентно ниво на шум $L_{ср}=67$ dB(A) превишава граничната стойност от 55 dB(A).

За 2018 г. в пункта, разположен в район централен са извършени общо 6 измервания, анализът на които показва, че измереното средно еквивалентно ниво на шум $L_{ср}=61$

dB(A) превишава граничната стойност от 60 dB(A); В пункта, разположен в кв. „Априлци“, са извършени общо 6 измервания, анализът на които показва, че измереното средно еквивалентно ниво на шум $L_{ср}=67$ dB(A) превишава граничната стойност от 55 dB(A).

Относно измерванията на електромагнитни полета на територията на община Дряново, Ви информираме, че ежегодно се провежда предварително планиран мониторинг, съвместно със служителите на РЗИ Велико Търново. Съгласно изготвения съвместен план - график се осъществява контрол на базови станции на мобилни оператори, разположени в близост до или по границите на хигиенно - защитната зона до детски, учебни и лечебни заведения и в райони с голяма концентрация на население. Резултатите от проведените измервания са следните:

За 2015г. са извършени общо 6 измервания на два обекта в гр. Дряново - в централна градска част и в ДГ „Детелина“, база „Иглика“, ул. “Камен Калчев“ №23, гр. Дряново;

За 2016 г. са извършени общо 6 измервания на два обекта в гр. Дряново - в централна градска част и в ДГ „Детелина“, база „Иглика“, ул. “Камен Калчев“ №23, гр. Дряново;

За 2017 г. са извършени общо 2 измервания на два обекта в централна градска част на гр. Дряново и 2 измервания в един обект в с. Гостилица;

За 2018 г. са извършени общо 6 измервания на два обекта в централна градска част на гр. Дряново.

Анализът на резултатите от проведените измервания на нивата на електромагнитни полета — плътност на мощност S [μ /Wcm²] както в защитаваните обекти, така и в прилежащата зона на територии с голяма концентрация на население и жилищни сгради в община Дряново показват, че определените стойности в пунктовете на измерване не надвишават нормата за пределно-допустимо ниво за населени територии (10 μ /Wcm²), съгласно Наредба №9/1991 г за пределно допустими нива на електромагнитни полета в населени територии и определяне на хигиенно-защитни зони около излъчващи обекти (ДВ, бр. 35/1991, с изм. и доп. в ДВ, бр. 8/2002).

VII. 7. 6. 2. Транспортна достъпност и осигуреност на територията

Общинската пътна мрежа се състои от 105 км., които не са в добро състояние на пътната настилка и прилежащата техническа инфраструктура. Тези фактори водят и до затруднени транспортни връзки на селата с общинския и областния център. Това

представлява ограничител и за инвестиционните намерения на територията на общината и донякъде спира нейното пространствено и социално-икономическо развитие.

Долупосочените данни са от 2 бр. автоматични устройства записващи трафик (АУЗПТ) разположени по път I-5/E-85 “Граница В. Търново-Дряново-Габрово“, в гр. Дряново и в близост до с. Соколово.

Таблица 38: Средно-денонощна годишна интензивност на автомобилното движение път I-5/E-85 „В.Търново-Дряново-Габрово“:

	АУЗПТ в гр. Дряново 131+800	АУЗПТ в близост до с. Соколово 122+670
2015 г.	4307 бр. МПС	3976 бр. МПС
2016 г.	3859 бр. МПС	4237 бр. МПС
2017 г.	4008 бр. МПС	4315 бр. МПС
2018 г.	4361 бр. МПС	4342 бр. МПС

Източник: Областно пътно управление - Габрово

VII. 7. 6. 3. Железопътен транспорт

През територията на община Дряново преминават две жп линии от железопътната инфраструктура на Република България, както следва:

- **жп линия № 4 Русе - Подкова**

През територията на общината преминава отсечка от 4-та главна жп линия Русе - Подкова, в участъка от км 144+900, в междугарието Дебелец - Разделен пост Соколово, до км 167+905, в междугарието Царева ливада - Трявна, с дължина 23,005 км, както и отсечка от км 169+097 до км 169+828, с дължина 0,731 км, в междугарието Царева ливада - Трявна. Трасето на 4-та жп линия започва от землището на с. Длъгня, като преминава през землищата на с. Косарка, с. Ганчовец, гр. Дряново, с. Царева ливада и с. Радовци. Отредената територия за жп транспорт е 540,42 дка. Пресичането на пътищата с железопътната линия се осъществява чрез изградените 7 бр. железопътни прелези. Изградени са 2 бр. тунели № 4 и № 5 с обща дължина 333 м. Жп линията е единична, изцяло електрифицирана, категория „железопътна магистрала“. Скоростта съгласно Графика за движение на влаковете за 2020 г. е 65 км/ч.

- **жп линия № 42 Царева ливада - Габрово**

През територията на общината преминава отсечка от 42-ра жп линия Царева ливада - Габрово от км 0+000 до км 3+170, с дължина 3,170 км. Отредената територия за жп

транспорт е 87,94 дка. Изградени за 4 бр. тунели №№ 1, 2, 3 и 4 с обща дължина 516 м. Трасето на 42-ра жп линия започва и завършва в землището на с. Царева ливада. Жп линията в участъка е единична, изцяло електрифицирана, категория „железопътна магистрала“. Скоростта съгласно Графика за движение на влаковете за 2020 г. е 40 км/ч.

Общата дължина на текущия железен път на територията на община Дряново е 26,906 км, разположено на територия отредена за жп транспорт с обща площ 628,36 дка.

На територията на общината се намират следните експлоатационни пунктове, всички по 4-та жп линия:

Разделен пост Соколово на км 148+278;

Жп спирка Ганчовец на км 153+060;

Жп спирка Дряново на км 156+400;

Жп гара Дряново на км 157+859;

Жп спирка Бачо Киро на км 162+255;

Жп гара Царева ливада на км 165+909

VII. 7. 7. ИНЖЕНЕРНА ИНФРАСТРУКТУРА

VII. 7. 7. 1. Водоснабдяване и канализация

В община Дряново има частично изградена водоснабдителната мрежа, която не е на необходимото ниво за задоволяване на питейните нужди на общината. В общината са налични селища с ограничения по отношение на използването на вода, особено в летния период. Водоснабдени са 25 от селата, 24 не са и 1 е с режим. Въпреки тази статистика, процентът на неводоснабденото население е едва 2,8%.

Местните водоизточници, които се използват са 17 броя. каптажи. Общата дължина на довеждащите водопроводи е 95,001 км. Общата дължина на разпределителните водопроводи е 135,006 км. Предвиждат се и подобрения в тази насока чрез реализирането на разнообразни проекти свързани с ВиК сектора.

В настоящия момент на територията на общината има проблеми с много аварии, които нарушават инфраструктурата поради остарелите етернитови тръби на водоснабдителната мрежа.

Обитаваните жилища по наличие на канализация и местонамиране в община Дряново са 3846 бр., като в 849 от тях не е налична канализация и 400 са свързани с попивна яма.

Таблица 39: Обитавани жилища по наличие на канализация и местонамиране

Община	Общо	В градовете	В селата
Дряново	3846	2798	1048
Свързана с обществена канализация	2997	2686	311
Свързана с изгребна яма	60	6	54
Свързана с септична яма или друго пречиствателно съоръжение	281	20	261
Свързана с помпена яма	400	63	337
Няма канализация	108	23	85

Източник: НСИ

Обитаваните жилища по източник на водоснабдяване и местонамиране в общината са 3846, като в 55 от тях няма източник на вода и 43 жилища са със собствен водоизточник и нямат осигурено обществено водоснабдяване.

Таблица 40: Обитавани жилища по източник на водоснабдяване и местонамиране

Община	Общо	В градовете	В селата
Дряново	3846	2798	1048
Обществено водоснабдяване	3723	2767	956
Собствен водоизточник	43	8	35
Собствено водоснабдяване и собствен водоизточник	25	10	15
Няма източник на вода	55	13	42

Източник: НСИ

На територията на общината има 10 водоснабдителни системи:

1. ВС „Йовковци”

Водоизточници – 10 бр. каптажи (неизползвани – 7 бр.), ПС „Килифарево”(I гр. - Q=140.0l/s; H=100 m; N=200.0 Kw, II гр. - Q=70.0l/s; H=128m; N=160.0kW), ПС „Маноя”(Q=2.0l/s;H=126m;N=10.0kW), ПС „Длъгня”(I гр. - Q=4.0 l/s; H=175 m; N=22.0 kW, II гр. - Q=4.0l/s;H=98m;N=18.0kW, III гр. - Q=4.0l/s;H=225m;N=30.0 kW) , ПС „Денчевци” (I гр. - Q=11.0l/s;H=160m;N=40.0kW, II гр. – 16 Q=4.0l/s;H=90m;N=8.0kW) , ПС „Никоевци” (I гр. - Q=4.0l/s;H=100m;N=8.0kW, II гр. - Q=5.0l/s;H=160m;N=16.0kW) , напорни водоеми - 14 бр. с общ обем V = 7 340 м³, довеждащи водопроводи – 54.007 км, вътрешна водопроводна мрежа – 92.520 км;

2. ВС „Марча”

Водоизточници – 3 бр. каптажи (неизползвани – 2 бр.), напорни водоеми - 1 бр. с обем V = 25 м³, довеждащи водопроводи – 3.63 км, вътрешна водопроводна мрежа – 0.752 км;

3. ВС „Славейково”

Водоизточници – 3 бр. каптажи (неизползван – 1 бр.), напорни водоеми - 3 бр. с общ обем $V = 175 \text{ м}^3$, довеждащи водопроводи – 0.963 км, вътрешна водопроводна мрежа – 5.811 км;

4. ВС „Стоките” – р-н Дряново

Водоизточници – 3 бр. каптажи (неизползвани – 3 бр.), напорни водоеми - 2 бр. с обем $V = 150 \text{ м}^3$, довеждащи водопроводи – 10.974 км, вътрешна водопроводна мрежа – 7.575 км;

5. ВС „Царева ливада”

Водоизточници – 8 бр. каптажи (неизползвани – 5 бр.), ПС „Царева ливада” ($Q=7.0\text{l/s}$; $H=160\text{m}$; $N=30.0\text{kW}$), напорни водоеми - 2 бр. с обем $V = 200 \text{ м}^3$, довеждащи водопроводи – 14.350 км, вътрешна водопроводна мрежа – 15.803 км;

6. ВС „Геша”

Водоизточници – 2 бр. каптажи (неизползвани – 1 бр.), ПС „Геша” ($Q=4.0\text{l/s}$; $H=100\text{m}$; $N=13.0\text{kW}$), напорни водоеми - 1 бр. с обем $V = 100 \text{ м}^3$, довеждащи водопроводи – 3.046 км, вътрешна водопроводна мрежа – 3.514 км;

7. ВС „Скалско”

Водоизточници – 4 бр. каптажи (неизползвани – 1 бр.), ПС „Скалско” ($Q=4.0\text{l/s}$; $H=100\text{m}$; $N=13.0\text{kW}$), напорни водоеми - 1 бр. с обем $V = 100 \text{ м}^3$, довеждащи водопроводи – 3.490 км, вътрешна водопроводна мрежа – 2.861 км;

8. ВС „Големи Българени”

Водоизточници – 3 бр. каптажи (неизползвани – 1 бр.), ПС „Петковци - Игнатовци” (I гр. - $Q=3.0\text{l/s}$; $H=75\text{m}$; $N=4.0\text{kW}$, II гр. - $Q=4.0\text{l/s}$; $H=42\text{m}$; $N=5.0\text{kW}$), напорни водоеми - 3 бр. с общ обем $V = 75 \text{ м}^3$, довеждащи водопроводи – 1.600 км, вътрешна водопроводна мрежа – 4.697 км;

9. ВС „Гоздейка”

Водоизточници – 6 бр. каптажи (неизползвани – 6 бр.), ПС „Гоздейка” ($Q=3.0\text{l/s}$; $H=96\text{m}$; $N=8.0\text{kW}$), напорни водоеми - 1 бр. с общ обем $V = 25 \text{ м}^3$, довеждащи водопроводи – 0.713 км, вътрешна водопроводна мрежа – 1.203 км;

10. ВС „Радовци”

Водоизточници – 1 бр. каптажи, ПС „Радовци”, напорни водоеми - 1 бр. с общ обем $V = 25 \text{ м}^3$, довеждащи водопроводи – 2.228 км, вътрешна водопроводна мрежа – 0.270 км

Таблица 41: Списък на водоизточници за водоснабдителни системи на Община Дряново

№	Разрешително №	Водоизточник	Краен срок на действие
1.	11510584/30.11.2010г.	К Дългня 1,2	10.12.2027г.
2.	11510582/24.11.2010г.	К Янтра 1,2,3	10.12.2027г.
3.	11510606/20.12.2010г.	К Славейково 1,2	10.12.2027г.
4.	11510581/18.11.2010г.	К Скалско	10.12.2027г.
5.	11510583/30.11.2010г.	К Геша	10.12.2027г.
6.	11510592/20.12.2010г.	К Топлика, Джуровци, Пейова чешма	14.01.2028г.
7.	11510585/30.11.2010г.	К Марча	14.01.2028г.
8.	11510591/14.12.2010г.	К Българени 1,2	14.01.2028г.
9.	271/10.05.2001г.	СК Радовци	10.05.2026г.

Източник „ВиК“ ООД - Габрово

Таблица 42: Доставени и фактурирани водни количества в община Дряново за периода 2014 – 2018 г.

година	доставени водни количества (м3)			Фактурирани водни количества (м3)		
	от собств. водоизточници	закупена	общо	население	фирми	общо
2014	51925	777509	829434	302432	192291	494723
2015	65261	785191	850452	315324	182689	498013
2016	30236	868894	899130	321700	194944	516644
2017	33800	986088	1019888	315821	204868	520689
2018	34774	897701	932475	310685	200383	511068

Източник „ВиК“ ООД - Габрово

Общата дължина на канализационната мрежа на територията на Община Дряново е 20 126 км. Община дряново има 2 канализационни системи. КС „Дряново“ - смесена канализационна система – бетонни тръби - с дължина 15 190 км. КС „Царева ливада“ - смесена канализационна система – бетонни тръби - с дължина 4 936 км.

Таблица 43: Фактурирани отведни водни количества в община Дряново за периода 2014 – 2018 г.

Година	Фактурирани отведни водни количества (м3)		
	Битови и приравнени към тях обществени, търговски и други потребители	Промислени и други стопански потребители	Общо
2014	205973	25802	231775
2015	209624	27670	237294
2016	219192	27561	246753
2017	218495	28081	246576
2018	214078	24109	238187

Таблица 44: Подадени и фактурирани водни количества по населени места за 2019г.

№	Населено място	Подадени водни количества	Фактурирани водни количества	Загуби на вода	
		(м3/г)	(м3/г)	(м3/г)	%
1.	гр. Дряново	518 811	303 557	215 254	41,49
2.	с. Ганчовец	13 290	8 610	4 680	35, 21
3.	с. Руня	3 122	1 719	1 393	44,76
4.	с. Зая	4 602	2 925	1 677	36,44
5.	с. Саласука	1 360	963	397	29,19
6.	с. Дългня	8 956	2 114	6 842	76,40
7.	с. Катранджии	5 731	3 657	2 074	36,19
8.	с. Косарка	7 768	5 847	1 921	24,73
9.	с. Туркинча	3 095	2 593	502	16,22
10.	с. Соколово	105 574	87 004	18 570	17,59
11.	с. Керека	32 523	3 697	28 826	88,63
12.	с. Маноя	8 540	3 485	5 055	59,19
13.	с. Гостилница	41 354	14 732	26 622	64,38
14.	с. Янтра	24 734	10 758	13 976	56,51
15.	с. Царева ливада	37 417	25 037	12 380	33,09
16.	с. Геша	3 842	1 257	2 585	67,28
17.	с. Караиванца	5 058	1 884	3 174	62,75
18.	с. Скалско	8 035	3 599	4 436	55,21
19.	с. Г. Българени	630	543	87	13,81
20.	с. Петковци	290	254	36	12,41
21.	с. Игнатовци	240	200	40	16,67
22.	с. Гоздейка	1 334	716	618	46,33
23.	с. Славейково	4 018	2 966	1 052	26,18
24.	с. Радовци	4 797	2 741	2 056	42,86
	ОБЩО Р-Н ДРЯНОВО	845 111	490 858	354 253	41,92

Източник „ВиК“ ООД – Габрово

VII. 7. 7. 2. Енергийна система.

Електропроводната и електроразпределителната мрежа осигурява достатъчна сигурност и оперативност в захранването на всички селища. Инсталираната мощност е оразмерена за по-големи товари от сегашното потребление.

Управлението на съоръженията и електропроводите се извършва от Център за управление на мрежата – Горна Оряховица.

Съоръженията и електроразпределителната мрежа се поддържат и експлоатират съгласно нормативни изисквания и правила. Относно сервитути на съоръженията е

необходимо да бъдат спазени изисквания съгласно Наредба №16/2004 год. (ДВ. Бр.12/2014 г.)

Развитието на електроразпределителната мрежа се извършва от Електроразпределение Север АД съгласно ЗЕ, Наредба №6 НППКЕЕПРЕМ от 24.02.2014 г., като бъдат спазвани всички нормативни и законови изисквания.

Таблица 45: Електроразпределителна мрежа на община Дряново

собственост	подстанции. бр	електропроводи СрН, км	трафопостове, бр	Трансформатори, инсталирана мощност, kVA
ЕРП-Север АД	0	225	122	5400
Чужда собственост	1	нямаме информация	60	нямаме информация

Източник: ЕРП – Север

Подстанция „Дряново“ 110/20 kV е собственост на Електроенергиен системен оператор ЕАД. Има четири вход/изхода по ВЕЛ 110 кВ. Разполага с два силови трансформатора с инсталирана мощност 16 и 25 MVA. Най – висока консумация се наблюдава през зимния сезон достигаща до 8 MW. Най-ниска е консумацията през есенният и пролетен сезон. Няма лъчисто захранени изводи на страната СрН е изключение на заводски такива. Една пета от консумацията в общината има промишлен характер. С оглед товарите и инсталираната мощност не се налага изграждане на нови подстанции на територията на община Дряново.

Изградени мощности за производство на ел. енергия на територията на Община Дряново са както следва:

- ФЕЦ – 17 бр. с обща инсталационна мощност 1306 kW;
- ВЕЦ – 3 бр. с обща инсталационна мощност 895 kW;

В териториалния обхват на община Дряново селищните структури и прилежащите им промишлените зони не са газифицирани и не се осигурява употребата на природен газ за битови и промишлени нужди.

VII. 7. 7. 3. Телекомуникационна инфраструктура

Телекомуникационните мрежи са добри и обхващат всички населени места като има 100% телефонизация с цифрови апарати и покритие от мобилните оператори.

Мобилните телефонни услуги са представени от трите национални мобилни оператора /МТел, Глобул и Вивател/, които осигуряват покритие със сигнал на територията на общината.

В териториалния обхват на община Дряново се предоставя достъп до интернет. Осигуреността на компютър и достъп до интернет в общината показва, че 1389 обитавани жилища имат компютър, а от тях 1272 достъп до интернет.

Таблица 46: Осигуреност на обитаваните жилища с кабелна телевизия, сателитна антена и компютър и достъп до интернет.

общини	общо		В градовете		в селата	
	жилища	живеещи лица	жилища	живеещи лица	жилища	живеещи лица
Дряново						
Кабелна телевизия	2058	5374	1859	4898	199	476
Сателитна антена	924	2409	468	1415	456	994
Компютър	1389	4338	1200	3782	189	556
Достъп до интернет	1272	4019	1111	3531	161	488

Източник: НСИ, 2011 г.

Всички населени места са телефонизирани, но броят на телефоните рязко намалява. Броят на радиоприемниците е запазен, а на телевизионните приемни се увеличава. Населението се обслужва от девет броя пощенски станции: Дряново, Царева ливада, Ганчовец, Соколово, Керека, Гостилица, Славейково, Скалско и Янтра. Останалите села се обслужват спорадично от трактова кола.

VII. 7. 7. 4. Депа за твърди битови отпадъци

Събраните отпадъци на територията на общината се извозват и депонират в „Регионално депо - Севлиево“. Делът на обслужваното население от системата за организирано сметосъбиране и сметоизвозване е 99,45 %. В общината съществуват нерегламентирани сметища във всички населени места в непосредствена близост до прилежащата им територия. Съставът на депонираните отпадъци е предимно от органична материя, строителни отпадъци и земни маси.

VII. 7. 8. БАЛАНС НА ТЕРИТОРИЯТА

Таблица 47: Баланс на територията

БАЛАНС НА ТЕРИТОРИЯТА		
Наименование на териториалния елемент	Площ на	
	площ /ха/	%
Територии с общо предназначение		
1. Жилищни функции	1129,05	4,55
2. Обществено-обслужващи функции	28,88	0,12
3. Производствени дейности	159,04	0,64
4. Складови дейности	48,56	0,20
5. Рекреационни дейности, курорти и вилни зони	6,88	0,03
6. Озеленяване, паркове и градини	31,95	0,13
7. Спорт и атракции	4,26	0,02
8. Комунално обслужване и стопанство	50,34	0,20
9. Земеделски територии, в т.ч.:		
9.1. Обработваеми земи-ниви	7632,80	30,74
9.2. Обработваеми земи-трайни насаждения	794,27	3,20
9.3. Необработваеми земи	5645,01	22,74
10. Горски територии, в т.ч.:		
10.1. Гори	7977,36	32,13
10.2. Защитни гори	0,00	0,00
10.3. Рекреационни гори	0,00	0,00
10.4. Горски земи	226,96	0,91
11. Водни площи	150,38	0,61
12. Транспорт и комуникации	877,38	3,53
13. Техническа инфраструктура	12,99	0,05
14. Недефиниран НТП и функция	37,25	0,15
15. Гробищен парк	9,76	0,04
16. Земеделска зона с възможност за застрояване на неземеделски нужди	0,00	0,00
Защитени и нарушени територии		
А) За природозащита	0,37	0,00
Б) За опазване на културното наследство	2,74	0,01
В) С особена териториалноустройствена защита	0,00	0,00
Г) За възстановяване и рекултивация	0,00	0,00
Д) С активни и потенциални свлачища и срутища	0,00	0,00
Е) Други нарушени територии	0,00	0,00
Ж) Обща площ (с отчитане на припокриването)	3,10	
Обща площ:	24826,23	

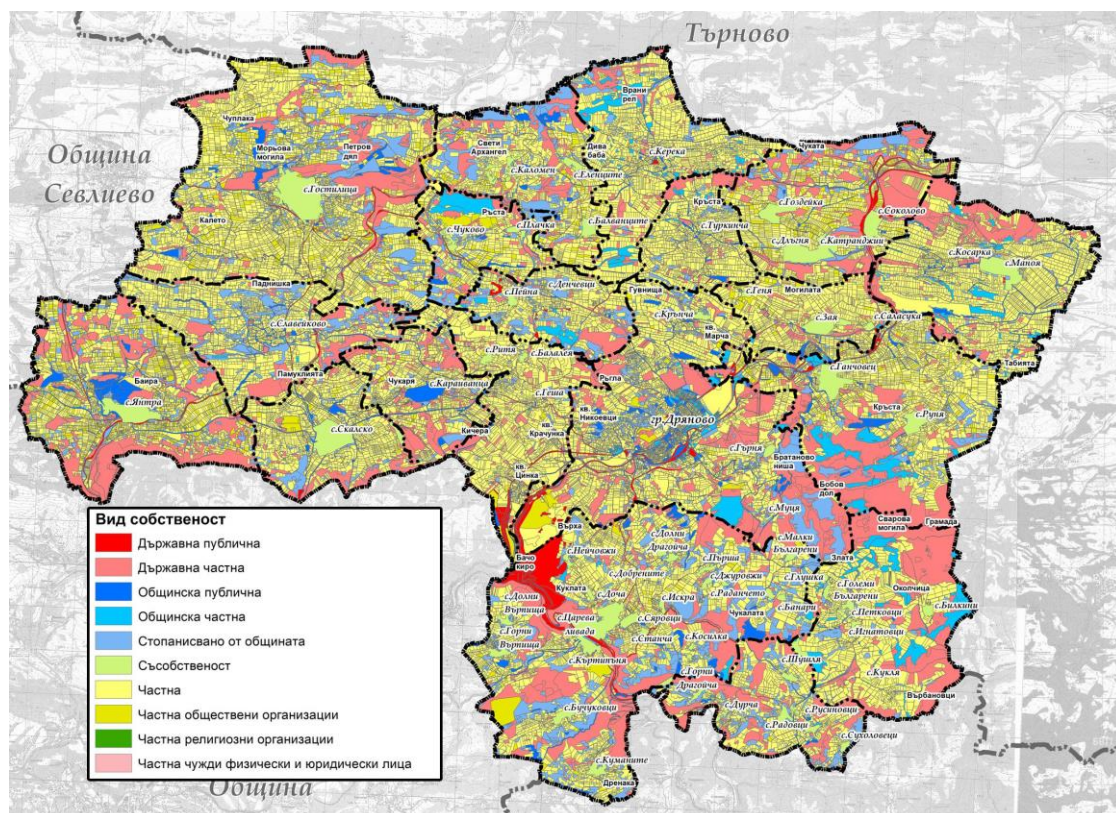
VII. 7. 9. СТРУКТУРА НА СОБСТВЕНОСТТА И ПЛАНОВА ОСИГУРЕНОСТ НА ОБЩИНАТА

VII. 7. 9. 1. Структура на собствеността

Структурата на собствеността представена в таблицата по-долу е изобразена на графичния материал. С най-голям процент е частната собственост, следвана от държавна частна.

Вид собственост	Площ [ха]	Площ [%]
Държавна публична	433,85	1,75
Държавна частна	5150,77	20,75
Общинска публична	1257,15	0,06
Общинска частна	617,90	2,49
Стопанисвано от общината	2709,09	10,91
Съсобственост	430,88	1,73
Частна	13270,11	53,46
Частна обществени организации	864,44	3,48
Частна религиозни организации	90,91	0,366
Частна чужди физически и юридически лица	0,20	0,01
Общо:	24827,16	

Таблица 48. Структурата на вида собственост в общината.

Фигура 99. Опорен план на собствеността.

VIII. SWOT АНАЛИЗ

Силни страни	Слаби страни
<ul style="list-style-type: none"> • Благоприятно географско положение и наличие на добри транспортни връзки; • Развита междуселищна пътна инфраструктура, електропреносни мрежи; • Наличие на екологично чисти територии, благоприятен климат, богато биоразнообразие; • Добро качество на атмосферния въздух и почвите; • Много богато биоразнообразие, обхванато в добре поддържани защитени територии; наличие на проект за ГПСОВ; • Добре изградена електропроводна и електроразпределителна мрежа във всички селища; • Наличие на разнообразни и благоприятни ресурси за развитието на туризма; • Развита, диверсифицирана икономика, доминирана от преработвателна индустрия; • Подобро икономическо състояние на общината през последните 5 години; • Увеличен брой предприятия и увеличена стойност на приходите на предприятията през последните 5 години; • Увеличена стойност на произведената продукция през последните 5 години; • Увеличена стойност на преките чуждестранни инвестиции в нефинансовия сектор през последните 5 години; • Увеличена стойност на придобитите дълготрайни материални активи през последните 5 години; • Положителен механичен прираст през последната година; • Увеличен брой заселвания в общината през последните три години; • Намален брой изселвания от общината през последните 2 години; • Наличие на сравнително добре развита доболнична помощ; 	<ul style="list-style-type: none"> • Много на брой, малки по население, разположени на голяма територия населени места; • Тенденция на намаляване на населението в общината; • Наличие на голям брой села с под 10 жители; • Намаляване на ражданията; • Отчасти амортизирана пътна, съобщителна и ВиК инфраструктура; • Необезпеченост на територията с актуални устройствени планове; • Отчасти амортизиран сграден фонд (жилищен, промишлен, публичен), с ниска енергийна ефективност; • Недоизградена канализационна мрежа в населените места. Липса на пречиствателни съоръжения; • Загуби по водопреносната мрежа; • Липса на достатъчен финансов ресурс за опазване и поддържане на културно-историческото и духовното наследство; • Продължаващо намаляване на • учениците и децата в образователните заведения; • Регистрирано „умерено“ и „лошо“ състояние на някои водни ресурси и необходимост от подобряване на биологичното им състояние; • Недостатъчно развита система за разделно събиране на отпадъци; • Липсва добре организирана система за извозване на строителни отпадъци, което създава предпоставки за множество нерегламентирани сметища; • Все още не всички населени места на територията на общината са обхванати от системата за сметосъбиране и сметоизвозване; • Недостатъчно добро състояние на пътна мрежа, които затрудняват достъпността до общинския център и

<ul style="list-style-type: none"> • Голям брой реализирани проекти, финансирани от фондовете на ЕС, от общината през програмен период 2007-2013; • Наличие на квалифицирани кадри в социалната сфера, добре функциониращи структури, предоставящи разнообразни социални услуги; • Добри партньорски взаимоотношения между местната власт и неправителствения сектор; • Традиции в културата, образованието и спорта; • Наличие на културни институции с традиции; • Увеличен брой на туристическите обекти и на реализираните туристически нощувки на територията на общината; • Богато културно наследство с голям потенциал за привличане на туристи; • Богат културен календар и голям брой културни събития, организирани на територията на общината; • Наличие на разнородни спортни клубове и развити различни видове спорт; • Добре развита образователна инфраструктура. 	<p>взаимодействието му с населените места в общината и съседните общински центрове;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Спад в реализираните приходи от предприятията в отрасли търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети, строителство и хуманно здравеопазване и социална работа; • Намалена стойност на приходите в общинския бюджет; • Нисък процент на лицата с висше образование в общината в сравнение с тези със средно и основно образование; • Преобладаващо икономически неактивно население над икономически активното население; • По-висок темп на намаляване на населението в трудоспособна възраст в сравнение с темповете на намаляване на населението в под трудоспособна и над трудоспособна възраст; • Липсваща болнична помощ.
<p align="center">Възможности</p>	<p align="center">Заплахи</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Осигуряване на необходимия финансов ресурс от национални и международни програми за реализация на проекти на територията на общината; • Използване на наличния финансов ресурс, вкл. през следващия планов период за подобряване на енергийната ефективност на публичния, производствения и частния сграден фонд; • Изграждане на възобновяеми енергийни източници; • Разработване на качествен и атрактивен туристически продукт и туристически услуги и ефективното им предлагане за увеличаване притока на туристи в общината и оползотворяване на наличната леглова база; • Поддържане на тенденцията на привличане на инвестиции; • Изграждане и развитие на публично-частни партньорства; • Международно сътрудничество с организации и органи на управление; 	<ul style="list-style-type: none"> • Неблагоприятни миграционни процеси; • Продължаващо намаляване на населението; • Продължаващо обезлюдяване на малките населени места; • Продължаващо намаляване на ражданията; • Редуциране броя на училищата и последващо намаляване на квалифицираните образователни кадри; • Липса на постоянен контрол по отношение опазването на компонентите на околната среда; • Климатични промени и произтичащите заплахи свързани с тях; • Фрагментиране на местообитанията в следствие на прекомерни туристически дейности и / или инфраструктурни проекти, дърводобив и др.; • Намаляване на броя на лицата с висше образование.

<ul style="list-style-type: none"> • По-нататъшно развитие и маркетинг на туристическата дестинация и обогатяване на туристическия продукт; • Разкриване на нови туристически обекти и активно развитие на туризма; • Запазване доброто състояние на околната среда с цел развитие на общината като туристическа дестинация; • Развитие на биоземеделие и подобряване на почвеното плодородие; • Въвличане на обществеността при решаване на проблеми, свързани с опазването на околната среда; • Реализиране на пилотен проект за управление на био-отпадъци; - голям горски фонд и предвидени проекти за неговото разширение; • Поддържане на тенденцията за увеличаване на заселванията и намаляване на изселванията от общината; • Разкриване на нови социални услуги; • Продължаващо възстановяване и модернизация на спортните бази и откриване на нови спортни обекти. 	
--	--

IX. ПРОГНОЗА ЗА СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКО И ПРОСТРАНСТВЕНО РАЗВИТИЕ

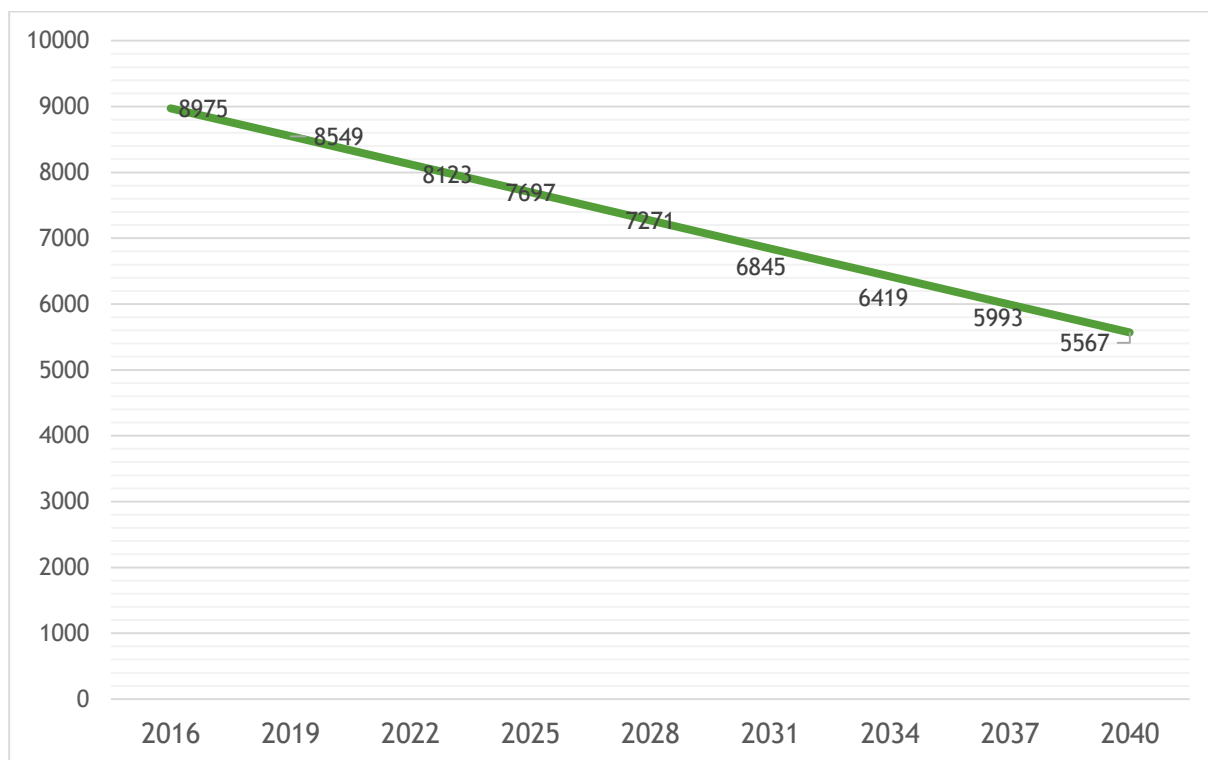
IX. 1. СОЦИАЛНО–ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ

IX. 1. 1. ДЕМОГРАФСКО РАЗВИТИЕ /песимистичен, оптимистичен, реалистичен/

Направената прогноза за броя на населението на община Дряново е средносрочно-недетайлизирана и обхваща периода до 2040 г. Поради своята неточност /счита се, че най-точни са прогнозите обхващащи до 5 годишен период, защото има незначителни демографски промени/, породена от факта, че трябва да се прогнозира демографското поведение на неродени поколения и с цел относителното подобряване на нейната точност, тя е направена в три варианта.

IX. 1. 1. 1. Реалистичен вариант / I вариант /при хипотеза за конвергентност/

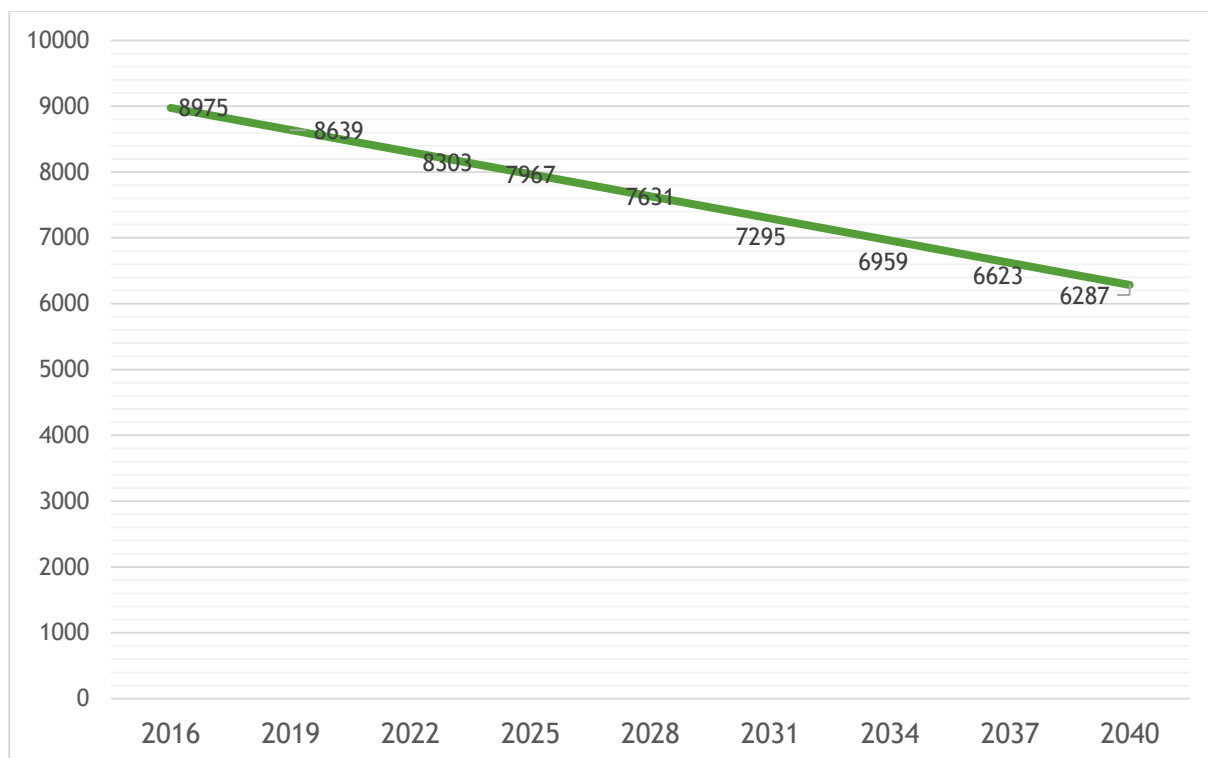
При I вариант /при хипотеза за конвергентност/ се вземат под внимание настоящата демографска ситуация и тенденциите в нея, като той се определя за реалистичен и е съобразен с нормативните изисквания на Европейския съюз за демографско и социално-икономическо развитие на страните членки. При него се очаква населението на общината да намалее до 5567 души през 2040 г.

Фигура 100. Прогноза за броя на населението на община Дряново през 2040 г. I вариант /при хипотеза за конвергентност/.

IX. 1. 1. 2. Оптимистичен вариант / II вариант /относително ускоряване/

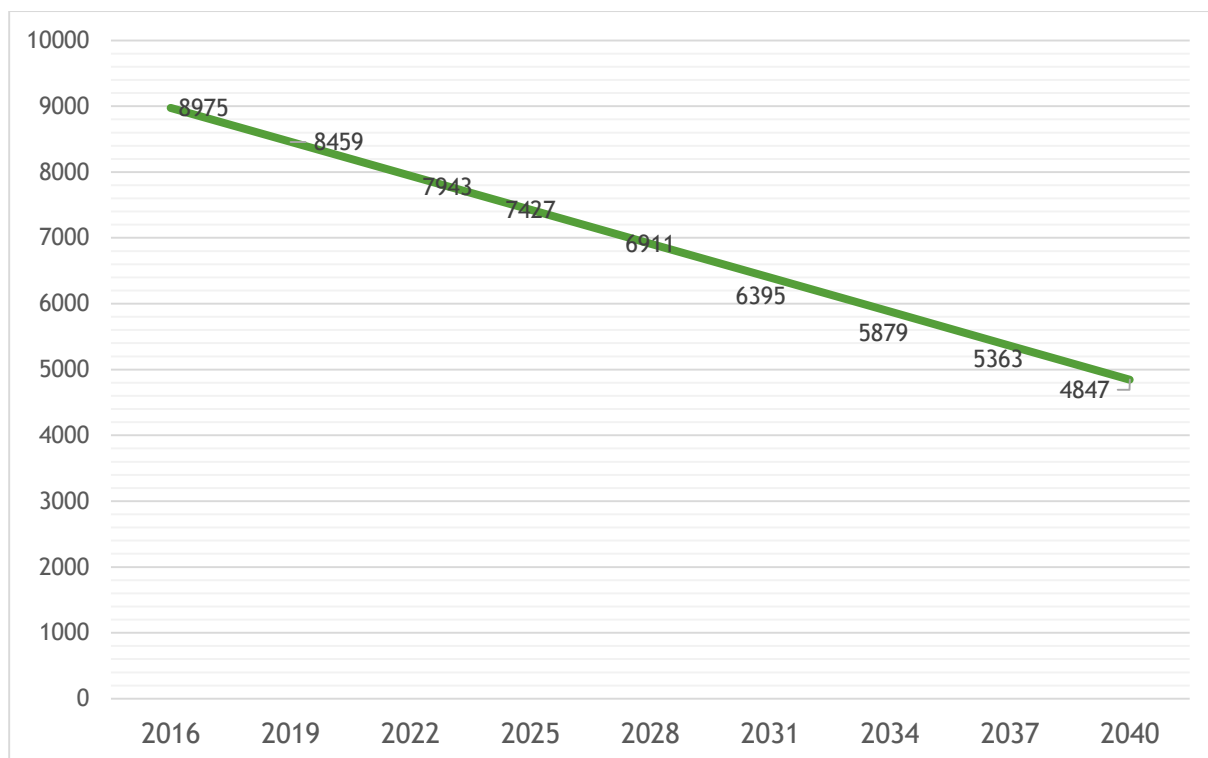
При II вариант /относително ускоряване/, за изходни данни се вземат тези от настоящата демографска ситуация, но се предполага, че отрицателните стойности на механичния прираст ще намалееят, ще има увеличение на тоталния коефициент на плодовитост и ще се увеличи очакваната продължителност на живота. Като цяло се предполага, че демографското развитие ще протича при по-благоприятни социално-икономически процеси в страната и на територията на общината. Тук отново се очаква намаляване на броя на населението, но до 6287 души през 2040 г.

Фигура 101. Прогноза за броя на населението на община Дряново през 2040 г. II вариант /относително ускоряване/

IX. 1. 1. 2. Песимистичен вариант / III вариант /относително забавяне/

При III вариант /относително забавяне/, за изходни данни се вземат тези от настоящата демографска ситуация, но се предполага, че отрицателните стойности на механичния прираст ще се увеличат, ще има намаляване на тоталния коефициент на плодовитост и очакваната продължителност на живот ще се увеличи незначително. Този вариант се очаква да се развие при хипотези за неблагоприятни социално-икономически процеси в страната и на територията на общината. Тук се очаква голямо намаление на броя на населението на общината, до 4847 души през 2040 г.

Фигура 102. Прогноза за броя на населението на община Дряново през 2040 г. III вариант /относително забавяне/

При така направената три вариантна прогноза за броя на населението на общината през 2040 г., се очаква то да намалее и да бъде в рамките на 3230 души, като при подобряване на социално-икономическата обстановка на нейната територия напр. през следващия програмен период, която да допринесе за намаляване на отрицателните естествен и механичен прираст, може да се направи контролна прогноза през 2020 г. и съответно през 2030 г. с цел корекции на настоящата.

IX. 1. 2. ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ

Община Дряново е повлияна от икономическата криза, която в голяма степен определя икономическото развитие на общината в периода 2008-2010 година. В този период успяват да се съхранят гъвкавите, адаптивни и конкурентоспособни предприятия. Бъдещото икономическо развитие на общината до голяма степен се определя от нейните уникални сравнителни предимства, които създават разнообразни възможности за развитие. Икономиката на общината отчита динамично развитие в някои от секторите и застой и задълбочаващи се проблеми в други. Перспективен отрасъл за общината е

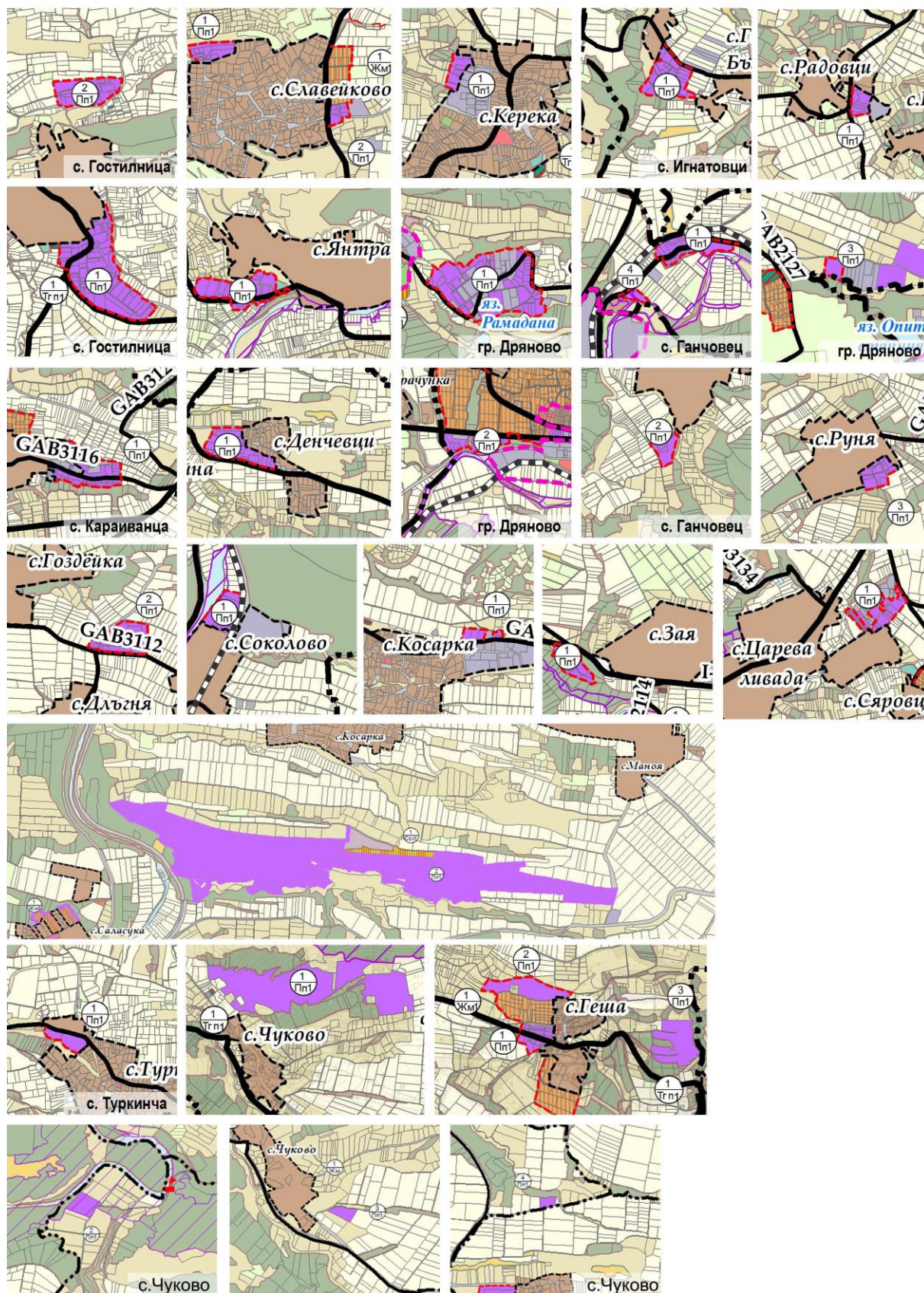
туризмът, като той има реален потенциал за развитие през следващите години, но и нужда от сериозни усилия за подобряване и разнообразяване на предлаганите туристически услуги.

Наличието на свободни терени и сгради и не на последно място усилията на местните власти да подпомагат развитието на бизнеса, са предпоставки за повишаване на инвеститорския интерес към общината.

За устойчивото развитие на общината, ключово значение има синхронизирането на стратегическото и устройственото планиране. Отчитайки съществуващите в общината тенденции и перспективи, настоящият ОУПО Дряново следва да създаде необходимата устройствено-териториална основа за постигането на заложените приоритети.

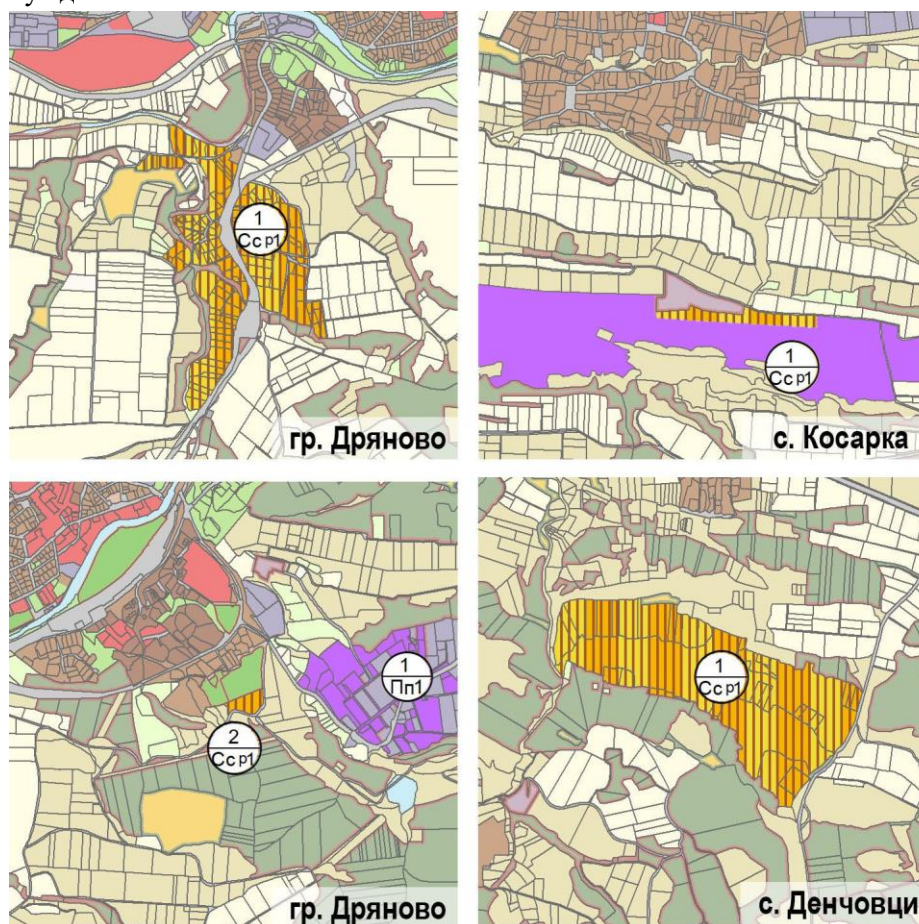
Четири от новите зони се намират в общинския център, а останалите са в множество от другите населени места. При проява на бъдещи инвестиционни намерения устройствения план подпомага инвестицията в производствени терени да се търси в много от селищата.

Част от зоните окрупняват съществуващи производствени зони отчасти стопански дворове, като новите зони Пп1 са предвидени предимно за сметка на обработваеми земи – ниви и необработваеми земи. Новите зони са с обща площ от приблизително 207,97 ха (Фиг. 103),

Фигура 103. Пространствено разположение на проектните терени за Предимствено производствени зони Пп1 на територията на общината.

Стратегическа цел от Общинския план за развитие е най-широкообхватна, защото тя обхваща селското стопанство, преработващата и хранително - вкусовата промишленост, туризма, транспортните и логистични дейности и др. Промяната в предназначението на територията предвидена в Общия устройствен план залага на насърчаването и подпомагането на селското стопанство и неговата модернизация и предоставянето на нови възможности. За улесняване на тези намерения в проекта са заличени няколко проектни терена Сср1 с обща площ от приблизително 52,28 ха (Фиг.104). Сср1 е земеделска зона с възможност за промяна предназначението и застрояване за неземеделски нужди.

Фигура 104. Пространствено разположение на проектните терени земеделска земя с възможност за застрояване за неземеделски нужди Сср на територията на община Дряново.

IX. 1. 3. СИСТЕМА ОБЩЕСТВЕНО ОБСЛУЖВАНЕ

IX. 1. 3. 1. Развитие на социалната база

Към настоящия момент община Дряново е със социална база, която като обем задоволява нуждите на населението ѝ. Въпреки че съществуват много населени места без никаква социална инфраструктура, прекалено малкият брой на населението в тях оправдава това.

По-голямата част от социалната база на общината е съсредоточена в общинския център – гр. Дряново, което е социално-икономически обосновано. При нарастване на населението на общината това би поставило в неблагоприятни условия периферните за общината населени места като с. Гостилница, но за да се стигне до това, тяхното население трябва да нарасне многократно, което не се очаква в прогнозния период от 20 години.

IX. 1. 3. 2. Образование

Образователната инфраструктура в общината е достатъчно развита, с достатъчен избор от равномерна мрежа от услуги за общо образование. На територията на община Дряново функционират 4 общински и едно държавно училище разпределени в паралелки от I-ви до XII клас; две целодневни детски градини, които се посещават от деца на възраст от 3 до 6 години включително; Демографските тенденции в общината, както и националната политика за оптимизация на училищната мрежа води до сливане на паралелки и затваряне на училища. Сградният фонд, който обслужва училищата, се обновява спорадично. Средните училища са съсредоточени в общинския център и са със сравнително добра материално-техническа база. Необходимите интервенции в тази област са свързани с обновяване на МТБ на учебните заведения, обособяване на спортни и детски площадки, повишаване квалификацията на преподавателите и стимулиране на извънкласните занимания, повишаване ангажираността и мотивацията в учебния

процес. От първостепенно значение е осигуряването на безплатен транспортен на учениците, учещи извън своето населено място.

Образованието е услуга от първостепенно значение, която от една страна може да се разглежда като локализационен фактор, а от друга като източник на квалифицирана работна сила и активно местно население. Именно поради това инвестициите в образователния сектор и поддържането на високо образователно ниво трябва да бъде сред приоритетите в общинската политика.

IX. 1. 3. 3. Здравеопазване

Здравеопазването е съсредоточено в общинския център, където има две здравни заведения. Отдалечеността и разпокъсаността на множеството малки населени места затруднява оказването на първа помощ, в много от селата липсват лекарски практики. Населението в селата има влошен здравен статус поради социално-икономическите фактори, които са по-лоши от тези в града. Достъпът до здравни услуги е много важен за бъдещето развитие на общината, но тенденцията за намаляване на населението обуславя липсата на перспектива за изграждане на нови медицински пунктове на база на демографското състояние. Прогнозираните интервенции в сферата на здравеопазването са насочени към модернизация на медицинската техника и подобряване състоянието на МТБ, навременното осигуряване на спешна медицинска помощ в отдалечените села и тези без лекарски практики, нормативна и финансова намеса от общината за решаване на проблемите на здравеопазването.

IX. 1. 3. 4. Култура

ОУП на община Дряново включва анализ на документираното и предложения за опазване и социализация на културното наследство, което е представено от археологически, исторически, художествени, архитектурно-строителни ценности,

нематериално културно наследство (народни традиции, легенди и културни обичаи), мемориални ценности, както и от природни ценности. На културното наследство днес се гледа като на материален и духовен ресурс, който трябва да бъде съхранен. Дейностите свързани с експлоатацията на културното наследство в туризма трябва да бъдат обвързани с опазването и съхранението на културните ценности и полагане на необходимите грижи. Днес можем да разглеждаме развитата културна индустрия като двигател на икономиката на дадена община и възможност за балансирано и устойчиво развитие. Общината притежава значителен културен и природен потенциал, което е предпоставка за развитие на различни форми на туризъм. Значим потенциал за развитие на специализирана туристическа дейност имат селски и екологичен туризъм, културно-исторически, археоложки и други специализирани видове туризъм. Община Дряново има възможност да създаде разнообразни туристически продукти/пакети, които да стимулират местното социално и икономическо развитие. Трябва да се популяризира общоприетото разбиране за задължение на всяко поколение да се грижи за културното наследство и да го предаде в добро състояние на следващите поколения. Усилията в областта на културата трябва да са насочени в две направления: поддържане и подобряване на материално-техническата база от една страна, и стимулиране на изяви и културни дейности от друга.

IX. 2. ПРОСТРАНСТВЕНО РАЗВИТИЕ

Пространственото ориентиране и координиране на секторните политики се осъществява с помощта на националната концепция и стратегия за пространствено развитие (НКПР и НСПР) и областната стратегия и общинския план за развитие (ОСР и ОПР). Отличава се важността на успешната териториална интеграция на страната ни в европейското пространство чрез развитието на български транспортни, екологични и културни оси и свързването им с международни коридори. Акцент се поставя върху постигането и поддържането на умерено полицентричната мрежа между населените

места, предпоставка за по-балансирано териториално развитие и съживяване на селските и периферните райони.

Природо-географските характеристики на община Дряново обуславят мястото ѝ в структурата на пространственото разпределение като община, със специфични характеристики с територия попадаща в ниско планински и хълмист район.

Приоритетите на националните, областни и общински стратегии, планове и политики са насочени към стабилизиране и към създаване на по-добри икономически и социални условия за живеене, спиране на емиграционните и вътрешно общинските миграционни процеси, стимулиране на раждаемостта, разкриване на нови аграрно-индустриални мощности и работни места, повишаване на атрактивността за бизнес инвестиции и механичен прираст.

Бъдещото развитие на община Дряново предполага затвърждаване ролята на общинския център град Дряново като главен културен, административен и социално-икономически център. Този моноцентричен модел на развитие обаче не отговаря на съвременните изисквания и потребности на жителите на община Дряново, стратегическите виждания на общинската управа за развитие на общината, националните и европейски директиви за развитие на селищата и регионите. Общината трябва да предоставя мултифункционална жизнена среда, в която икономиката да е тясно свързана със социалните, културните и екологичните аспекти. Стратегическите насоки за териториално развитие в общината са свързани с реализирането на специфични цели и задачи в устройството на територията, което има за цел да постигне устойчиво и балансирано социално-икономическото развитие в съответствие с ресурсните възможности. Това налага интегриране на устройственото планиране с регионалните и секторни политики и планове, чрез териториално координиране на секторните политики, стратегии, планове и програми, имащи пряко или косвено отношение към пространственото развитие на общината.

От значение за балансираното развитие на общината е и опазването на природното и културно наследство чрез добро управление, правилни политики и насочени инвестиции. Този компонент от пространствената структура показва идентичността на община и повишава конкурентоспособността ѝ.

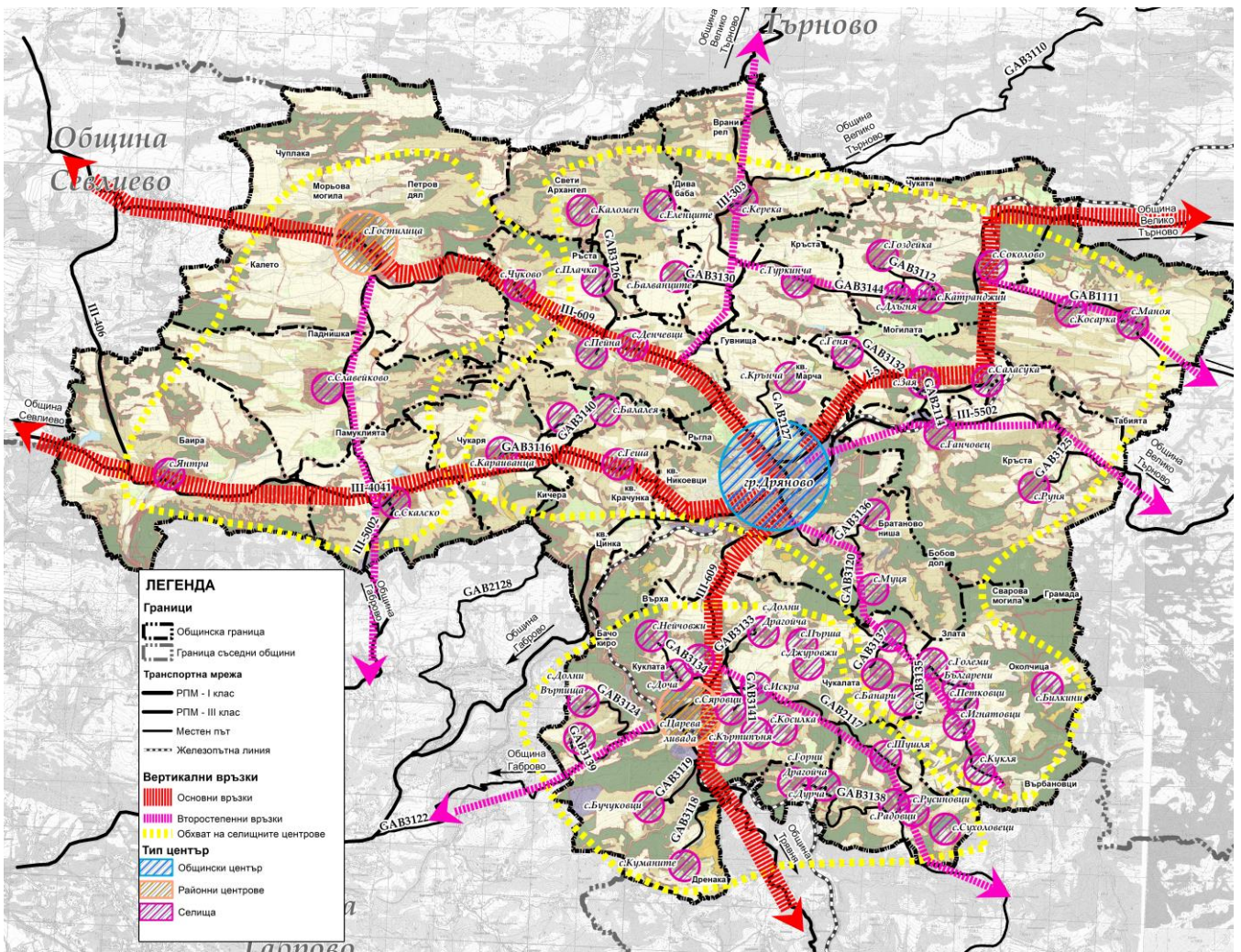
IX. 2. 1. СЕЛИЩНА СИСТЕМА

Урбанизираните територии на общинския център се явяват основен носител на растежа в рамките на територията на общината, като той се отличава със сравнително

по-високо ниво на динамика в развитието и свързаната с него изменчивост на пространствено-функционалните характеристики на отделните урбанизирани територии.

В съответствие с основните национални и европейски стратегически насоки за развитие през следващия програмен период, развитието на основните урбанизирани територии следва да се фокусира върху следните тематични направления:

- Условия за живот, бизнес и работа на местната общност в рамките на урбанизираната територия;
- Еколого-устойчиво и енергийно ефективно развитие на града и неговите функционални системи;
- Ефективна пространствена организация на територията и адекватно инфраструктурно осигуряване;
- Управление на града и прилежащата територия;
- Устойчиви решения за мобилност.

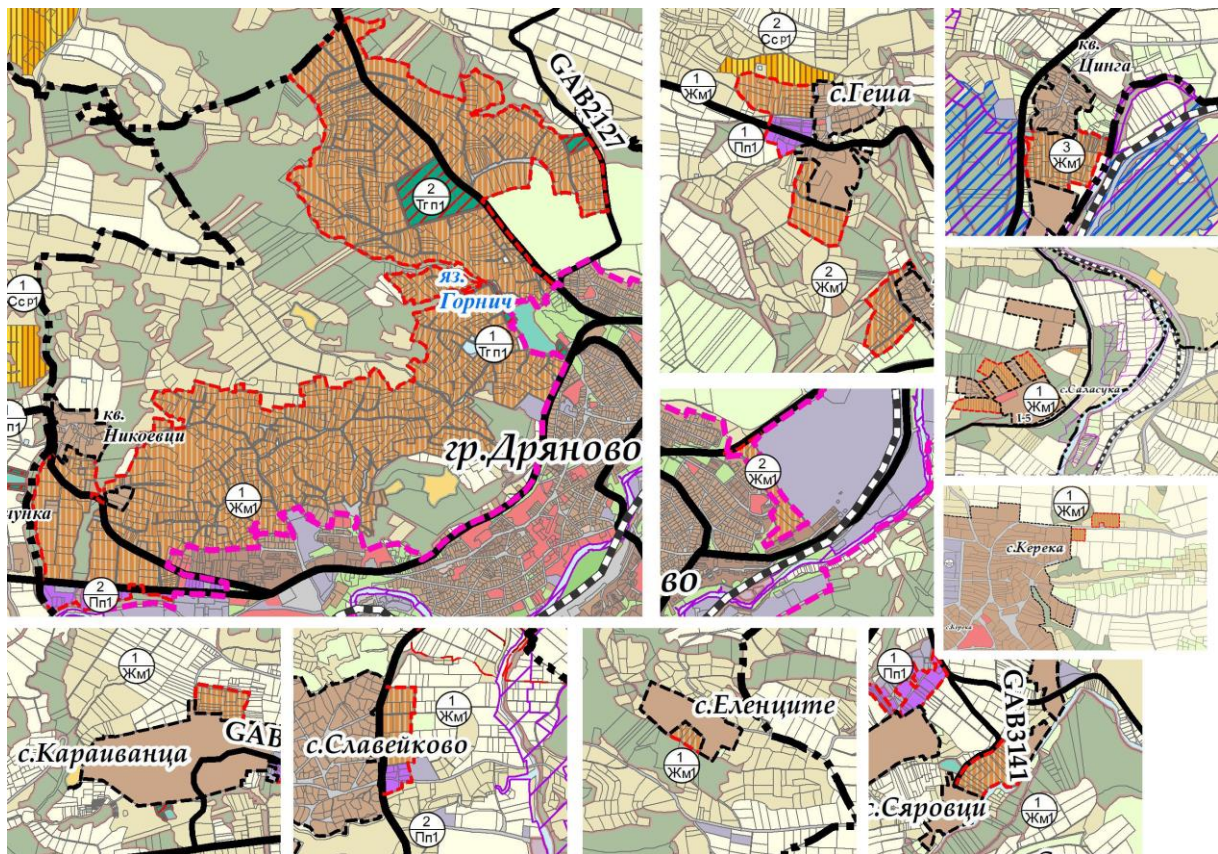
Фигура 105. Селищна структура и обитаване.

Освен общинския център, проекта предвижда два от останалите населени места като възможни районни центрове, където могат да се съсредоточи обществено-обслужваща дейност, при възникване на необходимост от такава. Това са с. Царева ливада и с. Гостилница. Географското им разположение или размер по население обуславя тяхната възможност да обслужват останалите селища в техния район.

IX. 2. 2. СИСТЕМА ОБИТАВАНЕ

Според тенденцията на отрицателен прираст на населението в бъдещ план не се очаква рязко повишаване на търсенето на жилища. Необитаемият жилищен фонд потвърждава негативните тенденции на обезлюдяване в общината. При бъдещ икономически растеж на община Дряново би следвало да се създадат условия за

повишаване на стандарта на живот на жителите, което би довело до нужда от реконструкция на част от жилищния фонд. Тези факти потвърждават голямата нужда от иновативни мерки, които да задържат населението на територията на общината, предлагайки му възможности за реализация и добър стандарт на живот, довеждайки до нови зони на растеж и прекратяване на негативните тенденции. В прогнозата по отношение на системата обитаване са предвидени една голяма зона с размер 215,48 ха и множество не малки по размер терени Жм1. Обща площ от на всички зони е приблизително 259,93 ха (Фиг. 106). Зоните уплътняват съществуващият жилищен фонд предимно за сметка на имоти с предназначение обработваеми земи – ниви. При евентуално обръщане на негативните тенденции в бъдещите десетилетия докато функционира устройствения план няма да има недостиг на площи за жилищни нужди.

Фигура 106. Пространствено разположение на проектните терени за жилищни зони Жм1 на територията на общината.

X. 2. 3. СИСТЕМА КУЛТУРНО НАСЛЕДСТВО

Интерпретацията и промотирането на културното наследство днес е основополагащ елемент в устойчивото и балансирано териториално и социално-икономическо развитие. От друга страна културното наследство е фактор, изграждащ позитивни партньорства между местните общности и бизнеса. Именно поради тази причина представянето на културното наследство като дейност, интегрирана в селищната структура на общината придава ново значение и го представя като ресурс за социално-икономическо развитие. Съхраняването на историята и нейните белези е важна задача за запазването на идентичността на местното население. Културното наследство в общината е концентрирано предимно в гр. Дряново, както и в селата Караиванца, Куманите, Ганчовец. Недвижимите културни ценности в общината свидетелстват за историята, бита и културното развитие на местното население и дават възможност за осъзнаване на културната идентичност на общината. В община Дряново са идентифицирани 245 археологически, исторически, художествени и архитектурно-строителни обекта, обявени за недвижими културни ценности, разгледани по населени места в анализа на община Дряново. От категория с „национално значение“ са 11 обекта в общината. Значим потенциал за развитие на специализирана туристическа дейност имат селски и екологичен туризъм, културно-исторически, археоложки и други специализирани видове туризъм. Община Дряново има възможност да създаде туристически продукти/пакети, които да стимулират местното социално и икономическо развитие.

X. 2. 4. СИСТЕМА ОТДИХ И РЕКРЕАЦИЯ

Устройствения план не предвижда нови устройствени зони за отдих и рекреация.

IX. 2. 5. ЗЕЛЕНА СИСТЕМА

Състоянието на околната среда на територията на община Дряново са обект на специализирани проучвания и планиране от документи като Програма за опазване на околната среда на община Дряново. Устройствения план не предвижда специални мерки за подобряване на зелената система с нови терени за озеленяване. Добра стратегия е

насърчаване на публично-частното партньорство при залесяването и озеленяването на територията.

Предвиждат много нови терен за гробищни паркове Тгп1 в близост до много населени места (Фиг. 107) Увеличавайки капацитета на съществуващия Тгп терен с приблизителна площ от 12,47 ха.

Фигура 107. Пространствено разположение на проектите терени за гробищни паркове Тгп1 на територията на общината.

IX. 2. 6. ТРАНСПОРТНА ИНФРАСТРУКТУРА

Транспортната достъпност на всички населени места на територията на общината не е добре осигурена. Липсата на средства за ремонт на пътната инфраструктура в комбинация с повишената интензивност на водна ерозия, особено на пътищата с трошенокаменна настилка и пътищата на земно легло, обясняват лошото състояние на общинската пътна мрежа. Има множество от осъществени и предвидени общински проекти за реконструкции и рехабилитация на пътната инфраструктура. Устройствения план не предвижда нови транспортни връзки.

IX. 2. 7. ИНЖЕНЕРНА ИНФРАСТРУКТУРА

IX. 2. 7. 1. Прогноза за развитието на електроснабдяването

Електроенергийната система на прилежащата територия е добре развита и оразмерена да поема по-голямо натоварване. Съществуването на ПС - Дряново улеснява включването на бъдещи консуматори, което ще стимулира икономическото развитие. Техническото състояние на използваните съоръжения е добро и към настоящия момент не е необходимо изграждането на нови такива. На лице са достатъчно мощности при необходимост да бъдат захранени новоизградени производствени или жилищни територии.

IX. 2. 7. 2. Прогноза за развитието на ВиК системите

Развитие на водоснабдителните системи на база на нови потребители не се предвижда, тъй като населението ще продължи да намалява в близкото бъдеще. Централно водоснабдени са 25 населени места и едно е частично водоснабдено. Делът на водоснабденото население е приблизително 97.2%. Останалите населени места се водоснабдяват от локални източници. Водопроводната мрежа е остаряла и амортизирана. Ненадеждни и морално остарели тръби водят до чести аварии и до значителни загуби на питейна вода, както и на влошаване на нейните хигиенни характеристики.

Близо 90% от водородната мрежа трябва да бъде подменена. Липсва съоръжение за пречистване на отпадните води, което заедно с използваните в останалите населени

места септични ями и попивни кладенци, води до замърсяване на реките и околната среда. Няма проекти за реконструкция на водопроводната мрежа.

IX. 2. 8. БАЛАНС НА ТЕРИТОРИЯТА

Изхождайки от целта и основните задачи на ОУПО Дряново, устройствената концепция и възприетите решения на проекта на ОУПО са обосновани промените в поземлените ресурси за бъдещо развитие на общината.

Таблица 49: Баланс на територията – проект

БАЛАНС НА ТЕРИТОРИЯТА								
Наименование на териториалния елемент	Площ на съществуващи елементи		Площ на проектни елементи		Увеличение площ /ха/	Намаление площ /ха/	Изменение %	
	площ /ха/	%	площ /ха/	%				
Територии с общо предназначение								
1. Жилищни функции	1129,05	4,55	1388,98	5,59	259,93		23,02	
2. Обществено-обслужващи функции	28,88	0,12	28,28	0,11		0,60	-2,09	
3. Производствени дейности	159,04	0,64	367,02	1,48	207,97		130,77	
4. Складови дейности	48,56	0,20	48,56	0,20				
5. Рекреационни дейности, курорти и вилни зони	6,88	0,03	6,43	0,03		0,45	-6,55	
6. Озеленяване, паркове и градини	31,95	0,13	31,70	0,13		0,25	-0,80	
7. Спорт и атракции	4,26	0,02	4,26	0,02				
8. Комунално обслужване и стопанство	50,34	0,20	8,40	0,03		41,94	-83,31	
9. Земеделски територии, в т.ч.:								
9.1. Обработваеми земи-ниви	7632,80	30,74	7416,65	29,87		216,16	-2,83	
9.2. Обработваеми земи-трайни насаждения	794,27	3,20	726,40	2,93		67,86	-8,54	
9.3. Необработваеми земи	5645,01	22,74	5463,85	22,01		181,16	-3,21	
10. Горски територии, в т.ч.:								
10.1. Гори	7977,36	32,13	7970,19	32,10		7,17	-0,09	
10.2. Защитни гори	0,00	0,00	0,00	0,00				
10.3. Рекреационни гори	0,00	0,00	0,00	0,00				
10.4. Горски земи	226,96	0,91	226,50	0,91		0,46	-0,20	
11. Водни площи	150,38	0,61	150,38	0,61				
12. Транспорт и комуникации	877,38	3,53	871,69	3,51		5,69	-0,65	
13. Техническа инфраструктура	12,99	0,05	12,95	0,05		0,04	-0,29	
14. Недефиниран НТП и функция	37,25	0,15	26,39	0,11		10,86	-29,17	
15. Гробищен парк	9,76	0,04	22,22	0,09	12,47		127,78	
16. Земеделска зона с възможност за застрояване на неземеделски нужди	0,00	0,00	52,28	0,21	52,28			
Защитени и нарушени територии								
А) За природозащита	0,37	0,00	0,37	0,00				
Б) За опазване на културното наследство	2,74	0,01	2,74	0,01				
В) С особена териториалноустройствена защита	0,00	0,00	0,00	0,00				
Г) За възстановяване и рекултивация	0,00	0,00	0,00	0,00				
Д) С активни и потенциални свлачища и срутища	0,00	0,00	0,00	0,00				
Е) Други нарушени територии	0,00	0,00	0,00	0,00				
Ж) Обща площ (с отчитане на припокриването)	3,10		3,10					
Обща площ:	24826,23		24826,23					